

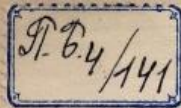
EX
LIBRIS

Dr HEINRICH
CHRISTENSEN.

10-25494063

Christensen.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр.

14348

IULI VALERII

ALEXANDRI POLEMI

RES GESTAE ALEXANDRI MACEDONIS

TRANSLATAE EX AESOPO GRAECO.

ACCEDUNT

COLLATIO ALEXANDRI CUM DINDIMO,
REGE BRAGMANORUM, PER LITTERAS FACTA

ET

EPISTOLA ALEXANDRI AD ARISTOTELEM,
MAGISTRUM SUUM, DE ITINERE SUO
ET DE SITU INDIAE.

RECENSUIT

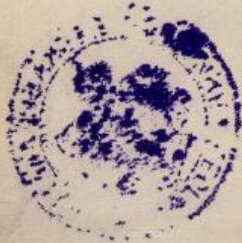
BERNARDUS KUESLER

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXVIII.

BRUNONI KEIL
FRIDERICO SCHLEE
REINHOLDO STEIG

COLLEGIS SODALIBUS AMICIS

AMORIS ERGO.

PRAEFATIO.

Quaerentibus nobis, quando Iulius Valerius Pseudo-Callisthenis seu potius Aesopi narrationem Graecam secutus Alexandri historiam sermone Latino narraverit, nullus antiquorum temporum testis est, qui respondeat. Neque enim ullius momenti est testimonium Pseudo-Sergii, a quo Iulii Valerii verba *'iubet omne facessere famulitium'* (p. 3, 18) commemorantur (Serg. Explanat. in Donat. II; K. G. L. IV p. 577), quoniam qua aetate ille Pseudo-Sergius vixerit, nescimus. Videamus igitur, numquid ex ipsius Iulii Valerii libro de aetate eius expromere possimus. Ac primum quidem versionem Iulii Valerii ante Theodosii tempora factam esse iam Angelus Maius, primus editor, ostendit. Nam cum constet Serapeum Alexandriae anno 391 iussu Theodosii dirutum esse, apud Iulium Valerium legimus *'templum etiam nunc Sarapium Parmenionis appellatur'* (I, 32) et *'obeliscos, qui adhuc Alexandriae perseverant in Sarapis templi circumsepto extrinsecus adsistentes, eius templi, quod aetas iunior laboravit'* (I, 30). Deinde cum Iohannes Chrysostomus, Theodosii aequalis, quaerat: *ποῦ γὰρ, εἰπέ μοι, τὸ σῆμα Ἀλεξάνδρου; δεῖξόν μοι καὶ εἰπέ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐτελεύτησε* (Homil. in Corinth. II, 26), Iulius Valerius sua aetate etiam tunc Alexandri sepulchrum

exsistere¹⁾ et diem supremum eius celebrari²⁾ confirmat. Denique quod Valerius de cultu anguium Alexandrino tradit: *'eiusque mos vivit et adhuc Alexandriae religiosus est sub penatium deorum honore et statis diebus suctus coli more eiusmodi'* etc. (I, 29), id ante saeculum quintum scriptum esse Moses Chorenensis docet, cum illam consuetudinem sua aetate evanuisse testatur³⁾. Dixerit quis, ex eis, quae adhuc a nobis congesta sunt, nihil colligi posse, propterea quod omnia ea, quibus nos ad tempora Iulii Valerii definienda usi simus, ex archetypo Graeco sumpta sint. At Iulius Valerius non ita suam de Alexandro historiam confecit, ut verbotenus, quae Graece legeret, in sermonem Latinum verteret. Itaque si apud eum legimus *'eius mos vivit adhuc'* *'diem etiamnunc sacratissimum habent'* aliaque eiusmodi, de ipsis Iulii Valerii temporibus cogitare licet.

Constat igitur ante Theodosii tempora Iulium Valerium scripsisse. Sed arctioribus finibus tempora eius circumscripserunt cum Klugius⁴⁾, tum maxime Iulius Zacher⁵⁾. Hi enim docuerunt auctorem Itinerarii Alexandri, quem inter annos 341 et 345 librum suum Constanti Imperatori dedicasse constat, Iulii Valerii historia usum esse. Nec tamen ante annum

1) Erigitur ergo aedes quam maximo opere ad instar templi, quod etiamnunc Alexandri nominatur III, 57.

2) Obitus autem eius diem etiam nunc Alexandriae sacratissimum habent III, 60.

3) *Au vingt-cinq de Doupi on ne célèbre plus cette fête insensée, en couronnant des bêtes de charge, adorant des serpens, distribuant des gâteaux* etc. Histoire d'Arménie par Moïse de Khorène, Texte et traduction française par P. E. Le Vaillant de Florival, Vened. 1841. T. II, p. 171. cf. Lombroso, L'Egitto al tempo dei Greci e Romani, Rom. 1882, p. 139.

4) De Itinerario Alexandri M. Vratislaviae 1861.

5) Pseudocallisthenes, Forschungen zur Kritik und Geschichte der ältesten Aufzeichnung der Alexandersage. Halle 1867. p. 48 sq.

270 Iulium Valerium scripsisse Landgrafius¹⁾ inde recte collegisse videtur, quod Darius moriens Alexandrum *'victoriosissimum'* (II, 33), se ipsum *'dominum et deum'* appellat. Quorum titulorum illum nulli imperatorum ante Aurelianium inditum esse, hunc in nummis quidem non ante Aureliani tempora inveniri, Schoener²⁾ ostendit. Ita cum a viris doctis inter annos 270 et 340 Iulii Valerii historiam conceptam esse exploratum sit, ipse eam inter annos 270 et 330 scriptam esse ex capite 26 libri primi apparere ostendi³⁾. Ibi enim ut Alexandriam magnitudine nulli oppido orbis terrarum cedere demonstraretur, mensurae maximarum urbium enumerantur. Cum autem auctorem Latinum non fugisset sua aetate Romam ab Aureliano Imperatore valde amplificatam multo maiorem esse Alexandria, ad ea, quae in exemplari Graeco legerat, pauca addens ita scripsit: *'Roma quattuor stadiis et pedibus centum atque viginti longa primitus fuerit, nondum adiectis his partibus, quae multum congestinasse maiestatis eius magnificentiam visuntur.'* Haec verba quoniam ad muros urbis Romae ab Aureliano dilatatos spectare apparet, non ante Aureliani tempora scripta esse possunt. Quod autem Iulius Valerius inter urbes maximas Constantinopolim non commemoravit, inde iure effecisse mihi videor eum, antequam novum imperii Romani caput constitueretur, scripsisse. Haec si recte disputata sunt, inter annos 270 et 330 Iulii Valerii narratio orta est⁴⁾.

Sequitur, ut quis fuerit Iulius Valerius, indagemus. Ac nomina quidem eius tradita sunt in codicibus Taurinensi et Ambrosiano. In codice enim Taurinensi

1) Zeitschr. f. östr. Gymn. 1882. p. 429.

2) Über die Titulaturen der römischen Kaiser, Act. Erlang. II, p. 449.

3) Rivista di Filologia 1888. p. 361 sq.

4) cf. etiam Mommsen. Abhandlungen d. sächs. Ges. d. Wissensch. III (1857) p. 276 sq.

legitur in fine libri primi: *Iuli Valeri Alexandri vci Polemi Alexandri Macedonis liber primus expl. etc.*, in codice Ambrosiano: *Iulii Valerii Alexandri Macedonis Translatae ex Aesopo Gracco Liber primus etc.* Libro secundo subscriptum est in codice Taurinensi: *Iuli Valeri Alexandri Polemi v̄c res gestae Alexandri Macedonis . . . latex Eropro Greco explet liber secundus etc.*, in codice Ambrosiano: *Iulii Valerii Alexandri res geste Alexandri Macedonis translate ex Hesopo Greco etc.* Non igitur dubium est, quin ei auctori, cuius opus edituri sumus, nomen fuerit *Iulius Valerius Alexander Polemius*, atque ipse clarissimatus dignitatem obtinuerit, quamvis aliter iudicet de hac re Paulus Meyer¹⁾, quem refellere supersedeo. Cum autem anno 338 Polemium et Ursum consules fuisse constet, fortasse Iustus Grion²⁾ recte vidit, qui nostrum Iulium Valerium Alexandrum Polemium consulem illum anni 338 esse confirmavit. Ne id quidem a vero plane abhorret, quod Grion praeunte Klugio exposuit, etiam Itinerarii auctorem Iulium Valerium fuisse. Sed hae opiniones utrum rectae an falsae sint, certo demonstrari nequit. Caveamus igitur, ne fumum vendamus. Quae vero praeterea Grion commentus est, Iulium Valerium Alexandrinum seditione Aegyptiaca a Diocletiano oppressa (anno 291) sub corona venditum in manus Constantii Chlorigeni venisse, deinde cum Constantino, filio illius, bello, quod Galerius in Media et Armenia gessit (297), interfuisse, eodemque tempore historiam Alexandri scripsisse, postea Constantium, Constantini filium, Constantii patroni sui nepotem eum, cui Itinerarium Alexandri dedicatum est, educavisse atque ab eodem Caesare facto anno

1) Alexandre le Grand dans la littérature française du moyen âge. Paris 1886. Tom. II, p. 15.

2) I nobili fatti di Alessandro Magno. Bologna 1872. p. XXVI sq.

338 consulatum adeptum esse, haec omnia, quamquam belle excogitata sunt, tamen vix digna videntur, quae commemorentur. Nullo enim argumento nituntur, nisi codicis Taurinensis subscriptione libri secundi a Grione falso ita lecta: *Iulii Valerii Alexandri(ni) V(alerii) C(onstantii) L(iberti) Polemi Alexandri Macedonis etc.*

Maioris momenti ea sunt, quae Landgrafus de Iulii Valerii usu dicendi disseruit, ut eum Africanum fuisse ostenderet. Quam opinionem etsi aliis viris doctis probavit et revera hoc in propatulo est, Iulium Valerium non ex Italia oriundum fuisse, tamen utrum in provinciis Africae an in Aegypto an in Asia natus sit, parum constat ac solo scriptoris sermone vix definiri potest.

Codices, quibus in edendo Iulii Valerii libro uterem, mihi innotuerunt hi: —

1) *Codex rescriptus Taurinensis*¹⁾, quem antea in monasterii Bobiensis libris fuisse Amedeus Peyron recte videtur suspicatus esse. Constitit olim foliis, quae minora dicuntur, altis 0,266 m., latis fere 0,2 m. In his saeculi quinti vel sexti litteris uncialibus codex Theodosianus ita scriptus erat, ut singula folia undequadragesimo versus continerent. Saeculo septimo hac scriptura abrasa ablutaque folia in margine sinistro amputata atque ita complicata sunt, ut paginae dimidio minores efficerentur, quam antea fuerant, scilicet altae 0,194 m., latae 0,133 m. Deinde quinis vel senis horum foliorum in singulos fasciculos coniunctis novus liber compositus est in eoque litteris, quas cursivas Romanas dicunt, Iulii Valerii res gestae Alexandri ita scriptae sunt, ut lineae scripturae posterioris transverse currerent supra lineas scripturae prioris.

1) Egerunt de hoc codice Zacher in Pseudocallisthene pp. 35—41, P. Meyer (Alexandre le Grand dans la littérature française au moyen âge, II, pp. 14 sq.), ipse in Rivist. d. filol. 1888, p. 368—399.

Ineunte saeculo nostro Amedeus Peyron, bibliothecae Taurinensis praeses, quid et vetus et nova scriptura contineret, cognovit. Qui cum de scriptura priore, quae codicis Theodosiani fragmenta continebat, rectissime iudicaret, de Iulio Valerio Angelum Maium consuluit, qui paulo ante (anno 1817) eundem scriptorem ex codice Ambrosiano ediderat. Hic cum anno 1817 aliquot dies Augustae Taurinorum versaretur, ipse codicem illum rescriptum inspexit¹⁾. Neque vero magni pretii eum esse putavit, cum eum saeculo duodecimo, post codicem Ambrosianum, quo ipse usus erat, scriptum esse lectionesque saepe Ambrosianis deteriores, interdum tantum meliores exhibere²⁾ arbitraretur. Hoc tamen cognovit, initium libri primi (c. 1—10) et magnam partem libri alterius (c. 24—30), quae in codice Ambrosiano amissis quaternionibus primo et quinto desunt, in codice Taurinensis servata esse³⁾. Sed ne id quidem videtur eum ad maiorem codicis reverentiam adduxisse, siquidem credere licet Peyroni, qui in praefatione Codicis Theodosiani fragmentorum, quae Augustae Taurinorum 1823 prodierunt, haec testatus est: 'Specimen varietatum lectionis communicaveram Cl. Mai exeunte eodem anno, sed vix ei dignum visum est, quod suam attentionem paulisper moraretur⁴⁾.'

1) Philo et Virgilii Interpretes, edente Angel. Maio. Miol. 1818. p. XXXVIII: 'Iam vero per autumnus praeteriti ferias quum Augustam Taurinorum accessissem, ibi vir eximius, amicus meus, Amedeus Peyronus ostendebat mihi codicem membraneum saeculo circiter XII scriptum etc.'

2) l. s. s.

3) 'Is codex magnam quidem sui partem amisit, ea tamen, quae superest, illi omnino loci sarciniuntur, qui ex Ambrosiano codice exciderunt.' l. s. s.

4) Exstat adhuc in bibliotheca Vaticana inter schedas ab Angelo Maio relictas illud 'specimen varietatum' una cum epistola, quam Peyron eis, quae ad Maium misit, addidit. Haec omnia Augustus Mau, qua est liberalitate, in meum usum accuratissime descripsit gratiasque ei ago quam maximas. Operae

Quoniam autem ipse Iulii Valerii editor illum codicem vetustissimum adeo contempsit, quis accusaverit Peyronem, quod illius iudicio seductus scripturam superiores chemici medicamentis perdere non dubitavit,

pretium mihi videtur epistolam illam hic in publicum proferre. Legitur in Cod. Vat. 9560, fol. 115.

a. S. Legga tosto l'ultimo articolo della lettera.

Pregimo Sigr. Dottore, ed amico mio

Dopo averle scritta la lettera rimessale dall' ab. Reinand, ricevetti le due sue portatemi dal M. D' Azeglio. Le sono riconoscente del Filone, che già aveva letto e preso per la Bibliot. Bertone. L'assicuro che niun dubbio mi venne della versione, e sul testo, tranne pochi errori d' enclitiche; e qui dica pure quel Peyron è un gran Rabbino.

In grazia di Lei ho furate tutte queste carte contenenti quanto già si era da me o da altri trascritto del Valerio; pensava anche di rubare il codice e spedirlo a Lei; ma la cosa era grave dopo che la Riforma autorevolmente me lo aveva negata. — Abbia dunque queste carte. Quanto stavvi scritto in nero è la prima copia; l'interlineare rosso è recensione seconda epperò più autorevole. Rilessi il titolo, e vi raccapezzai queste parole

..... ta Alexand
Polemistinae Alexandrin
mus diā e. de Esopo

Ben volontieri lo farei copiare, seppure io conoscessi lettore abile; ma la scrittura è così perfidissima, ch'io ci spesi molte ore per leggerne poche pagine, e poi i miei occhi stanchi non mi servirono più per parecchi giorni. Siccome gran parte di q^e trascrizioni sono opera di Costa, e del B. Vernazza, la prego, ove se ne voglia servire, a non citare nè me, nè Costa, nè Vernazza; non volendo io farmi bello delle cose altrui, nè volendo comparire per quello che comunichi agli altri i lavori altrui [i quali però sono possessione della Biblioteca].

Il conte Sclopis il quale desidera pure veder l'Ambrosiana, giovane tinto di lettere greche, le porta q^a lettera; egli dopo 10 giorni tornerassi a Torino. Se può favorirmi, in questo frattempo faccia i suoi confronti, affinchè il ladro delle Bibl. non sia scoperto.

Sono con ogni amicizia ecc.

Suo Affmo Amico

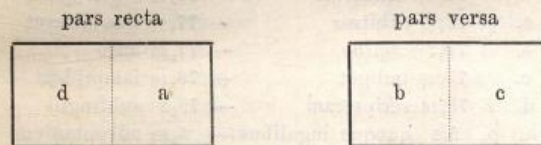
Peyron

quo facilius scripturam inferiorem legere posset¹⁾? Utinam antequam folia suco pernicioso pessum daret, Iulii Valerii librum diligenter transcribendum atque exemplar transcriptum in bibliotheca Taurinensi deponendum curasset! Sed quid eum, qui libris conservandis a rege praepositus esset, facere deceret, adeo non intellexit aut meminit, ut ipse codicem summi pretii maximam partem deleret ac satis haberet paucorum capitum exemplar transcriptum, pauciorum collationem Maio mittere. Qui quam negligenter incurioseque eis, quae a Peyrone acceperat, usus sit, infra exponetur.

Crimini igitur dandum est cum Peyroni, tum Angelo Maio, ei ipsi, qui primus Iulium Valerium edidit, quod longe optimus huius scriptoris codex graviter corruptus est. Nam quae etiam nunc in eo exstant, ea difficillima sunt lectu. Ipse ineunte hoc anno librum Taurinensem adii et, quoad quidem legi possit, excutere studui. Atque exstant adhuc folia integra 35, folia dimidiata 7, omnia sucis acidis tincta. Videtur autem Peyron ad scripturam inferiorem revocandam diversis medicamentis usus esse. Nam foliorum aliis color est viridis, aliis caeruleus; multa folia, cum nisi qua fragmentorum codicis Theodosiani scriptura exstaret, uncta non sint, in margine colorem flavum membranae retinuerunt, aliorum tota facies suco chemico superfusa est. Sunt quaedam folia, in quibus omnia scripturae posterioris verba legi possint, plura, quorum scriptura tantum in marginibus cognoscatur, nonnulla, in quibus verborum Iulii Valerii nec vola nec vestigium restitit. Folia nunc compagibus quaternionum solutis explicata atque in veterem formam eam

1) Prodiit Peyronis editio fragmentorum Codicis Theodosiani Augustae Taurin. anno 1823. Postea eadem fragmenta accuratius edita sunt a Kruegero in Actis Academiae Berolinensis anni 1879.

redacta sunt, quam habebant, cum nihil nisi codicem Theodosianum continerent. Imaginem folii invenies in Wattenbachii et Zangemeisteri Exemplorum codd. latt. tabula 25. Folia numeris, quos Romanos dicimus, a bibliothecario quodam insignita sunt praeter ultimum, cui ipse hic in usum meum numerum XLII addo. Iam cum secundum ea, quae supra a nobis exposita sunt, singula folia quaternas Iulii Valerii paginas contineant, ego paginam dextram partis rectae uniuscuiusque folii nomino a, paginam sinistram partis versae b, paginam dextram partis eiusdem c, paginam sinistram partis rectae d:

Continent autem singula folia haec:

I.	a. p. 16,21 illo nomine — 17,13 tempus hortabatur
	b. 17,13 Probat Aristoteles — 18,6 Ergo tu missa
	c. 27,7 quae sint — 27,27 festinat
	d. 27,28 raptu — 28,20 libens oppetam
II.	a. p. 21,12 habebat tamen — 22,7 clementer
	b. 22,7 sputamenta — 22,25 fugerat
	c. 22,25 Nam et causa — 23,18 Macedoniam
	d. 23,18 Sed offendit — 24,11 effervescente
III.	a. p. 55,13 potuit ostentare — 56,8 convenire
	b. 56,8 in quantum — 57,1 opiparum.
	c. 46,26 Transgrediar — 47,13 ad magnitudinem
	d. 47,13 confrequentat — 48,2 tanta quippe
IV.	a. p. 54,5 videbatur — 54,22 Darius
	b. 54,22 tamen ratus — 55,13 Alexander
	c. 48,2 mihi multitudo — 48,21 visa est
	d. 48,21 competentior — 49,9 viresque
V.	a. p. 14,1 eiusmodi — 14,19 aveo quidem

- V. b. p. 14,19 et vultu — 15,9 videre
 c. 30,2 boni coeptus — 30,21 congregato
 d. 30,22 sexcenti — 31,13 pondo centum
- VI. a. p. 59,20 ulterius — 60,8 servarentur
 b. 60,8 rex motus — 60,26 quem non
- VII. a. p. 62,6 his ait — 62,24 subit
 b. 62,25 aptare — 63,21 ignotis
 c. 68,19 scripseris — 69,4 Athenienses
 d. 69,4 viri — 69,17 educationibus
- VIII. a. } *nihil cognovi; continebant finem capitis primi et*
 b. } *initium capitis alterius libri I.*
 c. p. 11,8 et vim — 11,28 ventorumque
 d. 11,28 conflictus — 12,18 nigra quasi
- IX. a. p. 76,17 arbitror — 77,6 qua diceret
 b. 77,7 idcirco — 77,25 auro
 c. 77,25 indiget — 78,16 iampridem
 d. 78,16 scripseram — 79,5 subfrangiis
- X. a. p. 5,5 quoque iugalibus — 5,29 adventantem
 b. 5,29 eum — 6,26 cubiculi
 c. 6,26 mago — 7,20 superveniens
 d. 7,20 excitare — 8,16 trepidatior erat
- XI. a. p. 2,9 longe celebratior — 3,9 variatum
 b. 3,9 pretium — 3,29 ad te
 c. 9,26 admiratione — 10,17 visio
 d. 10,18 non parvum — 11,8 mulier
- XII. a. p. 73,29 tutioris — 74,17 imbelles
 b. 74,18 ut ait — 75,8 indignatio illa
 c. 80,15 Demosthenem — 81,5 terra vel
 d. 81,5 mari — 81,23 Alexandro fuit
- XIII. a. p. 3,29 fama — 4,17 venerabor
 b. 4,18 Progressus — 5,5 ut ego
 c. 8,17 solatiis — 9,6 reversionem
 d. 9,6 scilicet — 9,26 metu unaque
- XIV. a. p. 102,3 veni Darius — 102,24 pars
 b. 102,24 ex medio — ?
 c. }
 d. } *legere non potui.*

- XV. a. p. 81,23 flammis — 82,13 frustrata
 b. 82,13 foret — 82,30 quidem
- XVI. XVII. *legere non potui.*
- XVIII. a. p. 15,9 quae cupiverat — 15,29 Alexander
 b. 15,29 comperto — 16,21 diximus
 c. 28,20 Atque ideo — 29,11 it eadem
 d. 29,12 illa — 30,2 sic eorum
- XIX. a. p. 43,4 fixa est — 43,21 super
 b. 43,21 civitatis — 44,12 subingratorem
 c. 31,13 insignita — 32,2 Aegypti
 d. 32,2 celebratur — 32,19 urbis quam
- XX. a. p. 19,21 rursus — 20,16 laboris
 b. 20,16 aut artis — 21,12 fortuna
 c. 24,11 iam irae — 25,5 evenerat.
 d. 25,5 Huc adde — 25,25 iam enim
- XXI. a. p. 18,6 susceperis — 18,27 censeant
 b. 18,27 frugalitate — 19,21 inter haec
 c. 25,25 te paterno — 26,17 cum illo
 d. 26,17 reditu — 27,7 quoque
- XXII. a. p. 52,24 ita scribit — 53,13 venias
 b. 53,13 ne contra — 54,5 proelium
 c. 49,9 coepere — 49,26 verbis
 d. 49,26 honoratioribus — 50,14 spondeo
- XXIII. a. p. 35,7 dicitur — 36,1 operum
 b. 36,1 imposita — 36,20 diceretur
 c. 38,32 et coronatis — 39,18 tranquillissimo
 d. 39,18 aëris — 40,10 obeliscos, quod
- XXIV. a. p. 82,30 Darius — 83,21 tibi
 b. 83,21 de Alexandro — 84,9 plus pru-
- XXV. a. p. 75,8 vobis — 75,26 Xerxem
 b. 75,27 maria — 76,17 porro non
 c. 79,5 potiti — 79,24 Euclidem
 d. 79,24 praedicatum — 80,15 praecipue
- XXVI. a. p. 33,30 ad aequoris — 34,18 potuissent
 b. 34,19 Ex quo — 35,7 Melanthium
 c. 40,10 ad veru — 41,1 quoque sint
 d. 41,1 meae arcae — 41,18 commoda est

- XXVII. a. p. 57,1 et simulacrum — 57,19 participat
 b. 57,19 Praecipue — 58,14 adnector
 c. 45,18 protinus — 46,7 fortuna
 d. 46,7 tunc lapsum — 46,26 iactatio
- XXVIII. XXIX. *legere non potui.*
- XXX. a. p. 51,22 et crepitaculis — 52,6 fortassis
 b. 52,7 melius — 52,24 praedicans
 c. 50,14 quam — 51,6 dubie
 d. 51,6 mihi — 51,22 talis
- XXXI. a. p. 45,3 aditus — 45,18 exigit
 b. 44,13 Statim — 45,3 munitio
- XXXII. a. p. 63,22 Maiestate — 64,10 sibi
 b. 64,10 redintegrare — 64,28 exegisset
 c. 67,17 deduci — 68,2 inierant
 d. 68,2 hunc — 68,19 talenta
- XXXIII. a. p. 66,6 cuius — 67,1 coeperat
 b. 67,1 Verum — 67,17 sacerdotio
 c. 64,28 iubet — 65,12 praeconem
 d. 65,12 iubet — 66,6 deae
- XXXIV. a. p. 36,20 coluisse — 37,6 enim
 b. 37,6 in illo — 37,29 multa sint
 c. 37,29 Alexandriae — 38,16 partes
 d. 38,16 usurpaverit — 38,32 iaciunt
- XXXV. a. p. 12,18 pupilla — 13,10 seriem
 b. 13,11 generis — 14,1 Laomedonti
 c. } *paene lacera sunt nec legi possunt; continebant*
 d. } *caput primum libri I.*
- XXXVI. *legere non potui.*
- XXXVII. a. p. 60,26 pro se — 61,15 favore
- XXXVIII. b. p. 61,16 numinum — 62,6 gerendum
- XXXIX. XXXIX. *legere non potui.*
- XL. a. p. 100,14 iniecto — 101,9 voce
 b. 101,9 et eiulatu — 102,3 extimam
 c. 108,13 neque tamen — 109,5 servaretur
 d. 109,5 quem — 109,26 suum
- XLI. a. p. 32,19 maximae — 33,12 arcus
 b. 33,12 intentio — 33,30 postea sint

- c. 41,18 mortalibus — 42,13 sereno
 d. 42,13 vel corusco — 43,4 prima
- XLII. a. p. 99,4 matris — 99,24 liberalitatibus
 b. 99,24 iactitare — 100,14 videbatur
 c. 109,26 maluerit — 110.. MACEDONIS
 (subscriptionis)
 d. 110.. LATEX — 111,15 inconsul-

Folia igitur sic olim inter se secuta sunt:

p. 1—2,9 Ergo iam	Fol. XXXV. c. d. VIII. a. b.	} Quat. I.
2,9 longe — 3,29 ad te	XI. a. b.	
3,29 fama — 5,5 ut ego	XIII. a. b.	
5,5 quoque — 8,16 erat	X. a. b. c. d.	
8,17 solatiis — 9,26 unaque	XIII. c. d.	
9,26 admiratione — 11,8 mulier	XI. c. d.	} Quat. II.
11,8 et vim — 12,18 quasi	VIII. c. d.	
12,18 pupilla — 14,1 Laomedonti	XXXV. a. b.	
p. 14,1 eiusmodi — 15,9 videre	Fol. V. a. b.	
15,9 quae — 16,21 diximus	XVIII. a. b.	
16,21 illo — 18,6 missa	I. a. b.	} Quat. III.
18,6 susceperis — 19,21 haec	XXI. a. b.	
19,21 rursus — 21,12 fortuna	XX. a. b.	
21,12 habebat — 24,11 effervescente	II. a. b. c. d.	
24,12 iam — 25,25 enim	XX. c. d.	
25,25 te — 27,7 quoque	XXI. c. d.	} Quat. IV.
27,7 quae — 28,20 oppetam	I. c. d.	
28,20 Atque — 30,2 eorum	XVIII. c. d.	
30,2 boni — 31,18 centum	V. c. d.	
p. 31,13 insignita — 32,19 quam	Fol. XIX. c. d.	
32,19 maximae — 33,30 sint	XLI. a. b.	} Quat. V.
33,30 ad — 35,7 Melanthium	XXVI. a. b.	
35,7 dicitur — 36,20 diceretur	XXIII. a. b.	
36,20 coluisse — 38,32 iaciunt	XXXIV. a. b. c. d.	
38,32 et — 40,10 quod	XXIII. c. d.	
40,10 ad — 41,18 est	XXVI. c. d.	} Quat. VI.
41,18 mortalibus — 43,4 prima	XLI. c. d.	
43,4 fixa — 44,12 subiungatorem	XIX. a. b.	

fol. XLI^d. vel choru tri solum son
 tibus iam libera tur blandius spi
 rantibus ne um seu vis ulla de
 monum exim roso numine est
 namque tantibus tellu
 ris huius cere famemque
 nosse etu tractus
 lunar enim facessen
 tista chis omnium porroges multi
 genarum gentium hono divum summo cul
 tu exambient astris re tum caelitu
 quae congregem quorum quente cultu
 sis beatior tuos que pr tes Numine
 augustissimo haec qu sedes corpo
 ris est caelum tuo nu quis simen
 te bibula percipe nom nostrum his
 ce numeris collige a primum bis c
 tenate littera unum num
 Et centum dehinc unumque tunc
 quater viginti sint decemque iuxtim
 (maeuia in membrana) ea quae sit novissima quae prima.

Vel ex hoc specimine cognoscere licet librum neglegenter scriptum multisque mendis verba scriptoris a librario foedata esse. Modo singulae litterae, modo tota verba omissa sunt aliisque erroribus textus depravatus est. Sed ubicunque in codice Taurinensi vitia reperiuntur, ea semper negligentia librarii orta sunt, numquam studio eius, qui cum in archetypo falsam lectionem cognovisse sibi visus esset, eam suo ingenio fretus emendare conaretur. Frustra igitur in hoc codice interpolationes quaesiveris. Neque raro menda correctae sunt; quod utrum ab ipso librario an ab alio quodam — paulo postquam liber exaratus est — factum sit, indagare non potui. Hoc constat, quisquis fuit ille corrector, eum non suo Marte, sed ex-

emplari vetere adscito librum emendasse. Restitit tamen haud parvus numerus vitiorum.

Quod ad orthographiam pertinet, codex abundat vitiis eis, quibus libri temporibus illis scripti non carere solent. Commutatae sunt inter se litterae *v* et *b*, *u* et *o*, *e* et *i*, *c* et *g*; aspiratio modo falso addita, modo neglecta est. Haec aliaque eiusmodi librario tribuenda sunt. Sed quod in verbis compositis plerumque formae non assimilatae leguntur, in eo mihi videor ipsius auctoris usum scribendi deprehendisse atque ob hanc causam in editione mea, quaecunque verba in codice Taurinensi forma non assimilata scripta inveni, eorum omnium hanc formam restitui eis quoque locis, quibus codicis Taurinensis testimonio destituebar, praesertim cum etiam in ceteris codicibus saepissime dissolutae illae formae legantur. Itaque scripsi: *adcola*, *adclamatio*, *adfectus*, *adficere*, *adfigere*, *adflctus*, *adfluere*, *adfuerit*, *adgredi*, *adloqui*, *adloquium*, *adnuere*, *adpetere*, *adprehendere*, *adpellere* (sed *appellare*), *adrogantia*, *adsolere*, *adserere*, *adtemptare*, *adtreclare*, *conlocare*, *conloquium*, *inritatus*, *inruere*, *inrumpere*, *obfirmatus*, *subfragari*, *subfragium*, *subficere*, *subfigere*, *subpetiari*. In ea re tamen a codice Taurinensi discessi, quod litteram *n*, cum ante litteras *b*, *m*, *p* legebatur, semper in *m* mutavi.

Cum fragmenta tantum codicis a me legi possent, recurrendum erat ad ea, quae ab Angelo Maio ex schedis a Peyrone ei transmissis publici iuris facta sunt. Ac primum quidem Maius in editione altera ab ipso curata (Rom. 1835, Auct. Class. Tom. VII) ad capita libri primi 10—22 et ad capita libri secundi 34—36 lectiones quasdam ex codice Taurinensi adnotavit, multo plures in textum recepit nullo addito verbo. Quarum quae ad librum primum pertinent, eas sumpsisse videtur ex iis, quae Peyron ex codice Taurinensi et ab ipso et ab aliis transcripta Maio miserat. Haec nunc deperiisse videntur. Lectiones

in librum secundum receptas Maius sumpsit ex collatione quorundam capitum a Peyrone ipso facta, quae etiamnunc in schedis a Maio relictis (Cod. Vat. Lat. 9560, fol. 115) exstat. Inde Augustus Mau, vir doctissimus, precibus meis motus eam benignissime accuratissimeque in usum meum transscripsit. Pertinent lectiones huius collationis ad capita 30—37 libri secundi (p. 102, 8—108, 10). Plura edidit Maius postea in Spicilegii Romani Tomo VIII (Rom. 1842). Ibi enim integra capita fere sex (I, 7—10 = p. 12, 29—20, 24; II, 28—29 = p. 96, 14—99, 4), sive ab ipso Peyrone sive a Costa et Vernazza ex codice Taurinensi transcripta, publici iuris fecit. Horum capitum nonnullos locos ut cum ipso codice compararem, mihi contigit. Inde cognovi eos, qui illa transcripserant, non semper satis accurate legisse. Velut. p. 14, 11 Maius exhibet: *oblectabit is lanium*, ego legi in codice: *oblectabitur laniae*; 14, 15 Maius: *fit*, ipse: *fiet*; 15, 28 Maius: *et his dictis anima*, ipse: *et in his dictis animam*; 17, 13 Maius: *probata vis tutela*, ipse: *probat aristoteles*. 20, 15 Maius omittit *sibi Pisas*, quae leguntur in codice. Itaque cum caute iis, quae a Maio ex codice Taurinensi edita sunt, utendum sit, lectiones, quas illi debeo, in notis meis significavi sigla *T*; eis, quae ipse oculis meis in codice rescripto cognovi, audacius siglam *T* adscripsi.

2) **Codex Ambrosianus** P. 49. sup. (A) membranaceus, formae quadratae, saeculo decimo vel nono scriptus, a me collatus anno 1885 atque in notis editionis sigla *A* significatus. Huius codicis descriptionem optimam invenies in Volkmanni editione Itinerarii Alexandri (Naumburg 1871, p. I sq.), unde pauca in usum meum convertere liceat. 'Codex Avenione Mediolanum delatus, id quod testatur codicis inscriptio manu Olgiati, primi Ambrosianae bibliothecae antistitis, anno MDCV in fronte libri exarata („Avenione vehendum curavimus“), continet Iulii Valerii libros de rebus gestis Alexandri et Itinerarium

Alexandri, illos in fronte mutilos, hoc in fine. Olim complectebatur plus undecim quaterniones, quorum qui reliqui sunt novem — nam perierunt primus et quintus et quae undecimum excipiebant folia admodum pauca — iustum octonorum foliorum numerum complent, imo margine suo quisque numero signati, nisi quod quartus non octo est sed novem foliorum, de industria a librario in eam compagem auctus, ut Iulii Valerii liber primus ipso quaternionis limite terminaretur, et decimus septem tantummodo foliis constaret, octavo folio ab ipso scriba resecto. Atque incipit Iulius Valerius a primi libri verbis *ad votum proclivitas fiat*. Neque enim improbo et q. s. (p. 20, 24) et continuatur ad usque codicis paginam CVIII, ut quaterniones complectatur II—III, VI—VIII, fol. 5 med., ubi finem faciunt verba *alexandriae sacratissimum habent*. EXPLICIT OBITVS ALEXANDRI · INCIPIT ITINERARIUM EIVSDEM. Sequitur igitur Itinerarium etc.' Addendum est partem alteram codicis, qui continet Quat. VI—XI ab alio librario ac multo negligentius scriptam esse, quam partem priorem. Codex partim ab ipso librario inter scribendum, partim a correctore quodam eodem saeculo plurimis locis emendatus est. Neque videtur corrector exemplari ad menda tollenda usus esse; nam fere semper ea, quae per errorem aut incuriam librarii vitiose scripta erant, ita mutavit, ut longe de scriptoris verbis discederet.

3) **Codex Parisinus** Lat. Nr. 4880 (P), antea bibliothecae Colbertinae, membranaceus, fol., saeculo XIII duabus columnis linearum 55—57 exaratus, a me aestate anni 1887 collatus. Continet fol. 1—48^v Orosium; in folio 48^b incipit Iordanis historia. Quaterniones VII et VIII continentes fol. 49—64, qui nescio quo casu a libro separati sunt, Letronnius repperit in codice Parisin. Lat. 5873, ubi etiamnunc exstant. Desunt tamen quaternionis octavi folia tria, scilicet folia 61, 62, 63, quae continebant Iordanis finem et

Iulii Valerii initium. In folio 64 igitur incipit Iulius Valerius a verbis *in id, quod cupiverant commeatus* (p. 6, 27 nostrae editionis); finitur folium 64 verbis *Nam et nox* (p. 16, 2). Sequitur folium 65 codicis 4880, in quo Iulii Valerii historia legitur usque ad fol. 80^r; deinde sequitur Alexandri epistola ad Aristotelem de itinere suo et alia. Desunt igitur vel assumpto ex codice 5873 folio 64 capita I—VII libri primi Iulii Valerii, quae quod quidem sciamus non servantur nisi in codice Taurinensi.

Codex Parisinus, quamquam Ambrosiano aetate inferior est, tamen indole eum aequat. Nam etsi magnas partes, velut totam descriptionem oppidi Alexandriae vel fere dimidiam partem epistolae ab Alexandro ad Aristotelem scriptae multaque alia omittit aliena autem, velut capita quaedam Iosephi et Orosii interponit, tamen haud raro genuinam lectionem servavit. Nimirum ne ipse quidem corruptelis caret. Sed quoniam eis locis, quibus lectio codicis Taurinensis servata est, saepissime cum Taurinensi contra auctoritatem codicis Ambrosiani congruit, eum ex fonte puro derivatum esse patet. Unde efficitur, ut etiam eis locis, quibus codicis Taurinensis testimonium desideratur, cum Ambrosianus et Parisinus inter se certent, diligenter ponderandum sit, utri palma detur. Necessarium igitur mihi visum est, in apparatu critico omnes horum trium codicum, Taurinensis, Ambrosiani, Parisini, lectiones adnotare.

His adiunxi, ne quid neglexisse arguerer, initio libri tertii lectiones

4) Foliorum duorum **codicis Basileensis (B)** saec. XI scripti, nunc deperditi. Haec a Wackernagelio reperta atque in *Diarii philologiae Germanicae* tomo primo (1869, p. 119—122) descripta sunt. Continent finem capitis ultimi libri II et capita 1—3, 11—14 libri III.

5) Saepe ad constituendum textum Iulii Valerii

usui mihi erat **Epitoma** a Iulio Zachero accurate edita Halis 1867. Plenior *Epitomae* formam exhibet **Codex Oxoniensis** Corp. Christ. Coll. Nr. 82 saec. XII fol., quo Zacher usus non est. Ipse quoque ea tantum, quae Volkmannus in '*Adnotationibus criticis in Iulium Valerium*' (Portae 1882) et Meyer in libro supra citato (Alexandre le Grand dans la littérature du moyen âge) inde protulerunt, in usum meum convertere potui. Unde cum cognoverim codicem Oxoniensem ad librum Iulii Valerii emendandum multum conferre, valde doleo, quod mihi ipsum codicem adire non licuit.

Editiones Iulii Valerii adhuc prodierunt tres. Ac primum quidem eum Angelus Maius Mediolani anno 1817 edidit, uno codice Ambrosiano usus. Haec editio iterata est Francofurti ad Moenum anno 1818 et Venetiis 1852, nisi forte is, qui hanc iterationem curavit, usus est altera Mai editione. Haec prodiit Romae 1835 atque in ea lacunae, quae initio libri primi et in medio libro secundo hiabant, ex *Epitomae* codicibus nonnullis Vaticanis expletae multique loci ope schedarum Taurinensium, quas Maius olim a Peyrone acceperat, emendati sunt. Tertiam editionem Iulii Valerii curavit C. Mueller sub textu *Pseudo-Callisthenis* vel potius *Aesopi*, quem addidit Arriano a Duebnerio edito Parisiis apud Firminum Didot anno 1847. Qui cum uteretur codice Parisino, lacunam secundi libri totam, lacunae primi libri magnam partem explevit; quae etiam initio libri primi desiderabantur, ipse quoque ex *Epitoma* supplevit.

Emendando Iulio Valerio operam dederunt Geyer in Zimmermanni *Diario Antiquitatis* 1838, p. 419 sq., Berger de Xivrey, qui (in *Notices et Extraits des Manusc. de la Bibl. roy. Tom. XIII*) capita aliquot libri primi ex codice Parisino edidit, Haasius in *Miscellaneorum philologicorum* libro secundo Vratislav. 1858, Klugius in dissertatione de *Itinerario Alexan-*

dri M. scripta Vratislav. 1861, *Baehrens* in *Fleckeis. Annalibus* 1872, p. 636, *Eberhard* in libro ab amicis *Crecelio* dedicato Elberf. 1881, *Volkmannus* in adnotationibus in *Iulium Valerium* criticis *Portae* 1882, *Landgrafius* in docta dissertatione *Diario Gymnasiorum Austriacorum* inserta 1882, p. 433 sq., *Boysenus* in *Philologo* 1883, p. 308, *Rönsch* in *Diar. Gymn. Austriac.* 1883, p. 896 sq., ipse in *Hermae Berolinensis* tomo XXII (1887). Multas emendationes in usum meum contulerunt *Bruno Keil* et *Fridericus Schlee*, qui amicissimi in plagulis quoque corrigendis strenuam operam mihi praestiterunt.

Addidi *Iulio Valerio Collationem Alexandri cum Dindimo, rege Bragmanorum, per litteras factam et Epistolam Alexandri ad Aristotelem, magistrum suum, de itinere suo et de situ Indiae, quo faciliior aditus philologis pateret ad haec scripta, quorum editiones rarae sunt. Ea, sicut Iulium Valerium, ipsa quoque ex fonte Graeco translata esse, propterea conieci, quod in codice Bambergensi E. III. 14 altera eorum forma Latina, saeculo X in Campania orta conservatur, quae quod ad res spectat, illis persimilis, verbis valde ab eis discrepans, nullo modo ab eis pendere potest. De hac re copiosius egi in *Vollmoelleri Studiis Romanis* (1888, p. 203 sq.), ubi epistolas e codice Bambergensi edidi.*

Atque ad *Collationem Alexandri cum Dindimo* recensendam instrumenta mihi praesto fuerunt haec:

- L. = Codex Leidensis. Ms. lat. Vossii Q. 20. membr. saec. IX., neglegenter scriptus.
P. = Codex Parisinus Lat. 17569. membr. 4°. saec. XII. duabus columnis scriptus.

- V. = Codex Vindobonensis 150, olim Univers. 863 apud *Endlicherum* Nr. CXCVI; membr. saec. XIII, si fidem *Endlichero* habere licet; is codex, qui solam primam *Dindimi* responsionem continet, quamquam e bono archetypo descriptus est, tamen textum multis librarii interpolationibus foedatum exhibet.
B. = Editio *Bissaei*: *Palladius* de gentibus *Indiae* et *Bragmanibus* etc. in lucem protulit ex biblioth. reg. *Edoardus Bissaeus*, Londini 1688. 4°. p. 85—103. Quo libro manuscripto usus sit *Bissaeus*, nescio; haud magni pretii eum fuisse facile quis intellet, qui paucas editionis *Bissaei* paginas legerit.
R. = Editio *Frobeni*: *B. Flacci Albini* seu *Alcuini* Opera omnia ed. *Froben*, Abbas Sancti *Emmerani* *Ratisbonensis*. *Ratisbon.* 1770, Tom. II, p. 597 sq. = *Migne*, *Patrol.* Tom. 101, p. 1359 sq. Codice usus est *Frobenus* *Millstadtensi* eoque optimo; quem quamquam ipse non vidi — ac ne scio quidem, num etiamnunc in oppido *Millstadt* exsistat — tamen permultas eius lectiones optimas ex editione *Frobeniana* cognovi atque in textum recepi. Attribuit editioni *Frobenianae* vir doctus *Rieberer* aliquot emendationes haud spernendas, quas suo loco commemoravi.

In codice *Millstadtensi* subscripti sunt hi versus:

Gens bragmana quidem miris quae moribus extat

Hic legitur, lector mente fidem videat.

Hic *Pauli* et *Senecae* breviter responsa leguntur,

Quaenam notavit nomine quisque suo;

Quae tibi, *Magne*, decus mundi, et clarissime *Caesar*,

Albinus misit, munera parva, tuus.

Miserat igitur *Alcuinus* *Carolo Magno* epistolas, quas et *Alexander Dindimus*que et *Seneca Paulus*que

inter se scripsisse ferebantur. Unde si nihil aliud, hoc certe apparet Alexandri cum Dindimo collationem ante saeculum nonum scriptam esse.

Pleniorem apparatus adhibui in verbis Epistolae Alexandri ad Aristotelem scriptae constituendis; octo enim codices contuli, plures inspexi. Atque collati quidem sunt a me hi:

- L.* = Codex Leidensis Vossianus Q. 20 membr., saec. IX, olim forte Adriani e Riccobiis, postea Is. Vossii Nr. 204. (cf. Waitz in Pertzii Archivii nova serie Tom. VII (1882) p. 309; Zacher, Iul. Val. Epit. p. V.)
- B.* = Codex Parisinus Lat. 8518. membr. 8°. saec. X continens p. 1—62 Epitomam Iulii Valerii, p. 63—96 Epistolam Alexandri ad Aristotelem, cf. Berger de Xivrey, Notices et Extraits des Manusc. Tom. XIII. Paris 1838, p. 209 sq.
- G.* = Codex Guelferbytanus Ms. Aug. 56. 16. 8°. membr. saec. X. cf. Zacher, Iul. Val. Epit. p. VIII.
- M.* = Codex Leidensis Vossianus Latinus Q. 29 membr. saec. X, olim bibliothecae Melchis. Thevenot, postea Is. Vossii 179. (cf. Pertz Archiv. VII, 137; Zacher, Iul. Val. Epit. p. VI.)
- H.* = Codex Leidensis Biblioth. Publ. Latin. Nr. 20. fol. membr. binis columnis saec. XII scriptus, olim Bibliothecae Benedictinorum, quae erat in monasterio Normandiae Beccensi. cf. Pertzium in Archivii Tom. VII, p. 133 et Waitzius in eiusdem Archivii nova serie Tom. VII (1882) p. 385. Ravaisson, Rapport au Ministre de l'Instr. Publ. sur les bibliothèques des dép. de l'ouest Par. 1843 'Tituli librorum Beccensis Almarii' p. 385; Zacher,

Serapeum 1843, p. 30 et 44; Iul. Val. Epit. p. VIII; Delisle, Acad. d. Inscript. 12 Sept. 1879 et Mélanges d. paléogr. et de bibliogr. Par. 1880.

- V.* = Codex Vindobonensis 150, olim Univers. 863. apud Endlicherum Nr. CXCVI. membr. 4°. saec. XIII (?).
- C.* = Codex Parisinus Lat. 17569 membr. fol. duobus columnis saec. XII scriptus.
- P.* = Codex Parisinus Lat. 4880, de quo supra (p. XXIII) copiosius egimus.

Codices *L*, *B*, *G*, *M* ex eodem archetypo descripti sunt nunc deperdito, ut videtur, quem nota ω significavi. Is textum exhibebat interpolationibus liberum, sed permultis locis mutilum misereque corruptum. Ex hoc qui codices *L*, *B*, *G*, *M* transscripserunt, nihil mutare vel emendare ausi sunt ac ne intellexisse quidem videntur, quae scribebant. Quare qui textum constituendum suscepit, ad hos potissimum libros velut ad fontes limo coniecturarum non turbatos semper recurrit. Ex eodem archetypo ω vel ex codice huius persimili libri manuscripti, quos signis *H* et *V* notavimus, fluxerunt. Sed horum codicum librarii suo Marte saepissime textum restituere studuerunt¹⁾. Quaecunque igitur apud eos aliter atque in codicibus *L*, *B*, *G*, *M* scripta leguntur, pro coniecturis, non pro testimoniis habenda sunt. Codex *C*

1) De librario codicis *H*, qui multo audacius egit, quam librarius codicis *V*, optime Zacher disseruit in editione Epitomae Iulii Valerii p. X: Der Schreiber von *B* (nobis *H*) stand, der in Bec herrschenden gelehrsamkeit entsprechend, an kenntnis und geschmack weit über der niedrigen stufe seiner vorlage, und hat demzufolge den text ziemlich oft, und meist auch ganz geschickt verändert und wirklich verbessert; doch darf der herausgeber ihm nur sehr vorsichtig folgen, da er den text meist correcter und eleganter gestaltet hat, als der verfasser selbst vermocht und beabsichtigt hatte.

haud raro a ceteris libris manuscriptis discrepat, ut ex alio fonte atque illi fluxisse videatur. Neque enim lectiones eius interpolatoris manum olent. Sed cum liber, ex quo transscriptus est, neque aetate neque indole archetypum ω aequet, ipse quoque minoris habendus est, quam codices *L, B, G, M*. Nihilominus eo saepe usi sumus, ut aliorum librorum menda tolleremus, lacunas expleremus. Codex *P*, si non ex ipso codice *C*, cum quo plerumque consentit, attamen ex eius archetypo vel ex libro de hoc pendente transscriptus est; aliquotiens librarius codicis illius suo ingenio fretus lectionem corruptam sanare conatus est. Huius lectiones nisi ad textum emendandum vel constituendum aliquid facere viderentur, non adnotavi.

Editiones epistolae ab Alexandro ad Aristotelem scriptae mihi innotuerunt hae:

- 1) Venetiis 1499.
- 2) Editio Basileensis Curtii Rufi historiae addita apud Henrichum Petri MDLVI.
- 3) Lugduni Batavorum MDLXXIII, coniuncta cum Curtio Rufo edita a Christophoro Bruno.
- 4) Alexandri Magni epistola de situ Indiae et itinerum in ea civitate ad Aristotelem praeceptorem suum perscripta ex interpretatione Cornelii Nepotis. Nunc demum recensita et animadversiones novas hinc inde inspersit Andreas Paulini. Gissae 1706. 8°.
- 5) Narratiunculae anglice conscriptae, de pergamenis exscribebat, notis illustrabat, eruditis copiam faciebat T. Oswaldus Cockayne, M. A. Cantab. London 1861. 8°. In paginis 51—62 huius libri legitur Epistola Alexandri edita ex codice Musei Britannici Cott. Nero D. VIII, qui ex codice a nobis *H* significato fluxisse videtur.

Harum editionum quas inspexi, Basileensis, Gissensis, Londinensis nullius fere pretii sunt. Ad con-

stituendum textum Epistolae Alexandri, opus laborum Herculeorum haud dissimile, cum vires meas nisi socium adiunxissem, suppetituras esse desperarem, Fridericus Schlee amicus arma mecum coniunxit; sed saepe frustra sudavimus multaque restant loca mendosa multaeque difficultates, quibus in superandis alii quid valeant ostendant.

Restat ut omnibus eis, qui me in opere conficiendo adiuverunt, gratias agam quam maximas, imprimis iis, qui mihi aditum librorum manuscriptorum benigne fecerunt, viris doctissimis Mommseno Berolinensi, Ceriani Mediolanensi, Gorresio, Iosepho Mueller Taurinensibus, Du Rieu, De Vries Batavis, Omont Parisino, de Heinemann Guelferbytano, Leitschuh Bambergensi.

CONSPECTUS NOTARUM.

- T.* = lectiones codicis rescripti Taurinensis, quas ex Angeli Mai editionibus sumpsi.
T. = lectiones codicis Taurinensis, quas ipse ex hoc libro manuscripto erui.
A. = Codex Ambrosianus P. sup. 49. membr. saec. IX.
P. = Codex Parisinus Lat. 4880 membr. saec. XIII.
B. = Codex Basileensis membr. saec. XI.
O. = Epitomae Codex Oxoniensis Corp. Christ. Coll. Nr. 82. saec. XII.
Mai. = Mai editio prima, Mediolani 1817.
*Mai.*². = Mai editio altera, Romae 1837.
Berg. = Berger de Xivrey (Notices et Extraits des Manusc. de la Biblioth. roy. Tom. XIII.).
Mr. = Muelleri Editio Paris. 1847.

Capitulum numeri congruunt cum Mai editione altera et cum Zacheri Epitoma; in margine dextro numeri additi sunt editionis a Maio curatae prioris signis, quae arabica vocant, editionis Muelleri signis Romanis. Libri primi caput primum et initium capituli secundi supplevi ex Epitoma a Zachero edita.

LIBER PRIMUS

QUI EST

ORTUS ALEXANDRI.

I. Aegyptii sapientes sati genere divino primi feruntur permensique sunt terram ingenii pervicacia et ambitum 5 coeli stellarum numero assecuti. Quorum omnium Nectanabus prudentissimus fuisse comprobatur, quippe qui quod alii armis, ille ore potuisse convincitur. Denique mundialia elementa ei parebant, adeo ut, si metus bellicus illi immineret, non exercitum, non machinamenta martia 10 moveret: quin potius ingressus aulae penita regiaeque secreta ibi se solitarium abdebat invecta secum pelvi. Quam dum ex fonte liquidissimo impleret, ex cera imitabatur navigii similitudinem effigiesque hominum illic collocabat. Quae omnia cum supernare coepissent, mox 15 moveri ac vivere visabantur. Adhibebat etiam et virgulam ex ligno ebeni et praecantamina loquebatur, quibus vocaret deos superos inferosque, sicque laborabat pelvi naviculam submergi. Ex quo fiebat, ut simul cum submersione illius cerae et cereis insessoribus etiam omnes hostes, si qui ad 20 esse praenuntiabantur, pelago mergerentur. Itaque multo tempore regno ac securitate potitus est. Quodam igitur II. tempore nuntiatum est ei multas adversus eum gentes una conspiratione atque eadem voluntate consurrexisse, scilicet Indos, Arabes Phoenicesque, Parthos et Assyrios, 25 nec non et Scythas, Alanos, Oxydracontas, Seres atque Caucones, Hiberos, Agriophagos, Eunomitas et quaecunque sunt orientis barbarae gentes. Quibus ille auditis plausum dans manibus magno risu dissolutus est.

2. Igitur ad consuetam artis confugit peritiam et III. more solito adhibuit sibi pelvem atque omnia alia instrumenta. Quibus intellexit se vincendum atque ab hostibus capiendum, nisi fugae consulere. Mox autem 5 raso capite et barba collectisque omnibus quae sibi erant pretiosarum opum, adpulit Macedoniae. Ibiq[ue] amictus veste linea, astrologum se professus, vim peritiae suae cum magna admiratione commendabat.

Ergo iam longe celebratior apud Macedones Nec- IV. tanabus erat, ut fama eius ne Olympiadam quidem reginam lateret. Coepitque consulere peritiam viri absente tunc coniuge. Nam Philippus bello forte tunc aberat. Igitur ingredi iussus vel ad primam Olympiadis visionem miratione formae eius Nectanabus ita 15 motus est, ut amoris mulieris dederetur, quod eum ferme ex corporis intemperie facile erat his voluptatibus vinci. Ingressus tamen protenta manu reginam havere iubet, non dominae eam appellatione dignatus, qui se olim dominum fuisse meminisset. Resalutato 20 igitur ac sedere iusso 'Tunc,' inquit, 'ille es Nectanabus matheseos sciens? Nam quisque te consuluerit, veridicentiae tuae non refragatur. Dic ergo, quamvis usus peritia adeo veri amicus cluis.' Ad id respondit: 'Multifida quidem est, o regina, ista haec nostra 25 vaticinandi scientia, neque est in tempore omnium meminisse. Nam et interpretes somniorum et astrici, quibus omnis divinandi ratio reseratur, et multa sunt praeter haec nomina, quibus uti ad praescientiam solemus.'

30 3. His dictis cum acrius in vultum reginae in-

2. 9 A verbis longe celebratior incipiunt ea, quae legi in codice rescripto Taurinensi. 11 lateret. Coepitque suppleri ex Epitoma. 13 vel] ed T. 15 motus] legi tantummodo — tus. eum]? 17 reginam havere] regina habere T. 18 appellatione dignatus] appellationem dignatus ē T. 25 in tempore T. in tempore uno Epit.

3. 30 acrius] agrius T.

tueretur, Olympias refert: 'Quid ita defigeris, o propheta, ubi iam me intueris?' At ille: 'Recordor enim nunc demum oraculi eius, quod apud Aegyptum a diis acceperam, oportere me reginae vera praedicere per- cunctanti. Quare consule super cupitis.' Et cum verbis 5 tabulas promit, quas peritiae huiusce docti pinacem nominaverunt, opus adeo fabre absolutum, ut artifex manus certasse putaretur cum bino eloquentiae testimonio. Auro enim et ebore variatum pretium sui cum operis admiratione contenderat. Tum promit etiam septem 10 quas rogaret stellas et horoscopum pariter, quibus singulis sui metalli species erat. 5) Iovem enim viseres aereo lapide nuncupatum, 6) Solem crystallo, 7) Lunam adamantem, 8) Martem dici sub lapide ematite; sed 9) Mercurius ex smaragdo fuit, Venus vero sapphiria, Saturnus 15 in ophite, tum horoscopus lygdinus. Exinde mirans Olympias pinacis illius opulentiam stellarumque mirabilem varietatem propter sessitans iubet omne facessere famulitium, qui aderant sibi ex ministerio regali, ut arcanum sermonem tuto committeret, et ait: 'O tu, 20 quaeso, intuere meam et Philippi congruentiam; nam multa fama est, quod, si adfuerit ex hostico, abiecta me velit in alteram transiugari.' Ad haec ille: 'Quin ergo deprome vel tuam vel Philippi genituram.' Quod cum illa fecisset, Nectanabus statim suam quoque ad 25 hibet constellationem exploraturus, an illa cum Olympiadis genitura conveniret voluntatisque potiretur. Quod cum fore deprehendisset, hinc orsus est: 'Non vana,' inquit, 'ista ad te fama pervenit, sed enim vera est. Ego tamen ac si propheta ex Aegypto opitulabor, 30

6 nominaverunt T. 7 opus addidi. 9 variatum T. sui? suo? T. 11 quas rogaret scripsi. quae...ret T. quinque fere litteras legere non poteram. 13 ereo T. 16 ophite T. lygdinus Epit. lignus T. 18 facessere. cf. Serg. Explanat. in Donat. II (K. G. L. IV p. 577). 19 ut arcanum — committeret om. T., suppleri ex Codice Oxoniensi, auctore Volkmanno. (In Iul. Val. Adnot. crit.)

ut queam, ne quid de divortio formidaveris. Quod etsi foret, vindex facto non deesset.' 'Quanam,' inquit Olympias, 'id facultate?' 'Quod enim,' Nectanabus refert, 'fatale tibi est secundum hanc, quam video, genituram misceri deo eque isto gravidam filium nutricaturam ultorem omnium, si quae in te Philippus audebit.' Tum illa: 'Et cuinam,' inquit, 'deo ad torum debeor?' Respondit: 'Ammoni Libyco. Is autem est fluvius.' De aetate, qua visitur, quaerit. Iuvenem esse renuntiat. De facie sciscitatur et cultu. Canum caesarie dicit et ore praelepidum, temporibus tamen atque fronte arietis cornibus asperatum. 'Quare,' inquit, 'paraveris te, velut feminis mos est et reginae decorum est, ad huiusmodi nuptias. Videbis enim et somnium et in somnio nuptias tibi futuras esse cum deo.' Ad haec illa: 'Ego,' inquit, 'somnia si somniabo, non iam te ut mago utar, enimvero dei honore venerabor.'

4. Progressus inde Nectanabus neque oppertus in V. (tempus) longum herbas ex scientia quaerit ad somniorum imperia necessarias. Quibus carptis atque in sucum pressis effigiat ex cera corpusculum feminae eique nomen reginae cum adscripsisset, lectulum eidem fabricatur, cui illa effigies supraponitur iuxtaque lucernis incensis sucum herbarum potentium superfundit carmenque dicit efficax et secretum, quo effectum est, ut quidquid ille simulamini cereo loquebatur, id omne fieri sibi regina sit opinata per somnium. Videt enim se in complexibus dei, quos fore cum Ammone dixerat, postque complexus deum sibi loquentem audierat, factam se et utero gravem et edituram vindicem filium. Surgit ergo de lectulo et admirata somni maiestatem VI.

2 facto] fato T. 9 De addidi. quaerit addidi. 11 tamen] toment T. 16 si addidi ex Epitoma. 17 honorem T.

4. 19 tempus addidi. quinque ferme litteras non legi in T. 28 in supplevi ex Epit., om. T. 29 complexus Epit. complexibus T. 31 somni magistatem T.

hominem ad sese vocat et 'Ecce,' inquit, 'promissum somnium vidi. Nam et deus erat et agebat mecum nuptiae secretum. Igitur curam quaeso suscipias, quando id effectum compleatur quandoque me deus iste dignetur, ut ego quoque iugalibus me et sponso iam praeparem.' Ad haec Nectanabus: 'Hoc quidem,' inquit, 'o domina, quod vidisti, verum est somnium. Aderit tamen ipse etiam ad te deus. Sed censeo mihi secessum istic iuxta tuum cubiculum dari, ut iuste procurem, ne quis tibi metus sit sub adventu huius numinis.' Probat id promissi regina et vicinum cubiculo suo secessum mago tribuit et 'Si,' inquit, 'harumce nuptiarum cepero experimentum conceptuque sim potita, honor regalis tibi a regina non deerit, inque te patris adfectum fore mihi iam spes promittit.' Tum addidit ille: 'Praecursor tibi,' inquit, 'dei mox aderit. Nam sedenti superveniet draco clementius reptabundus. Enim tu eo viso omnis, qui adsint, abire iubeto de medio, nec tamen quaecunque aderunt extinxeris lumina, sed cum te lectulo conlocaris, opertum quidem vultum ad verecundiam texeris velamine, tamen limis explora vultus illos, quos iam somno praevidisti, ut si is erit.'

Insequenti igitur die et locus mago destinatur et VII. ille quaevis ex arte opportuna providit, vellus scilicet arietis quam mollissimum una cum cornibus sceptrumque et amictum admodum candidum. Quo superiecto efficit scientia draconem sibi veluti mansuetum et innoxie gradientem vesperaque adventantem eum facit*

6 praeparem] legi tantum ppar. 7 verum suppl. ex Epit. 8 censeo mihi secessum istic scripsi; tenseso (?) mihi eē sum (fum?) sit hic, verbo sex vel septem litterarum, quod legere non potui (secessū?), superscripto super mihi eē T. 11 promissi T. promissive? 13 harumce scripsi. harum me T. 15 patri T. 18 abire iubeto scripsi. abiere T. 21 velamine scripsi. lumine T. 25 ille scripsi. illa T. providit Epit. praevidit T. 28 innoxie gradientem vesperaque adventant T. 29 facit scripsi; quod erat in T., legere non potui.

* adventante eum misit?

ut praecursorem. Et is intrat ad feminam. Quo viso illa mox horridula prae metu discit quosque praesentes, ipsa vero secundum monitum dat sese lectulo et obnupta vultu solo oculo ad superventum opinati dei curiose intendebat viditque illum, quem somno ante praeceperat. At ille sceptro deposito conscensoque lectulo nuptias agit eximque utero eius superiecta manu, 'Habes,' inquit, 'o mulier ex nobis haec invicta et insubiugabilia foedera. Quippe gaudent te gravida ex filio, quo vindice et universi orbis domino laetare.' His ita dictis sceptroque recepto conclave exit. Sed mane iam luciscente mulier alacrior laetitia ut potita dei cubiculum Nectanabi inrumpit. Is e somno excitatus ut nescius rei causam quaerit adventus. Tum illa 'Facta,' inquit, 'sunt omnia, quae promiseras.' Et ille sese gaudere professus est. Rursus mulier 'Ergone,' inquit, 'ultra adesse dignabitur? Nam est mihi etiam amor ad nuptias tales. Id enim mihi sensus coniux dedit. Nunc tamen metuo, ut ista cessaverint.' Tum magus gaudens, quod amorem sui mulier testaretur in hoc verbo, ait ad reginam: 'Huiusce dei minister ego sum, et cum voles talis mariti conventum, secretum quoque praesta sollemne mihi que dicito, ut purgatione sacricula procurem, quo ad te rursus adveniat.' Tum ergo illa deversorium solitum Nectanabo promittit et claves cubiculi mago dari iubet; ex quo promptior illis erat in id, quod cupiverant, commeatus, sub opinione tamen Ammonis dei.

Sed iam alvo et lateribus excrescentibus 'Quidnam,' inquit, 'o propheta, mihi fiet, quidve nunc opus facto est, si adveniens Philippus cum isto me onere

1 ut scripsi. et T. Et his T. 2 discit scripsi. discit T. 5 intendebat Epit., om. T. 10 dominio T. 11 laetare T. laetabere? 13 Is] His T. 20 cessaverint] celaverio vel calaverio videtur esse in T. 27 Inde a verbis 'in id quod cupiverant etc.' incipit folium, quod erat olim codicis Parisini 4880, nunc exeat in codice Par. 5873. 30 mihi Mr. me T. P.

deprehendat?' 'Ne metueris,' ille respondit, 'opitulabitur enim Ammon ei vitio, quod suasit, eumque per somnium super facto docebit, ne quid tibi iste succenseat, quod sciat deos omnium potentes esse.' In hunc igitur modum Olympias magicis artibus ducebatur. 5

Sed Nectanabus sibi sacrum accipitrem parat eum. VIII. que secretius monet ire ad Philippum et loqui, quae ipse mandaverat. Pergitque ire ales, ut iussum est, per terras et mare Philippumque per noctem adsistens mandatis opinionibus complet. Quippe territus somnio evocatoque rex somniorum interprete sic ait: 'Vidi,' inquit, 'per quietem deum quendam, facie formosum et canitie caesariatum capitis et genae, arietis tamen cornibus insignitum, supervenisse Olympiadi coniugi meae seque illi nuptiis miscuisse.' Quibus patris haec etiam verba addiderat: 'Excepisti,' inquit, 'o mulier, marem filium, qui adserat te et patris ultor esse laudetur.' Tum mulieris virginal biblo contegere consignareque annulo aureo visebatur, cui insculptio erat solis effigies et leonis caput hastili subiecto. Quae cum vidissem, accipiter superveniens excitare me pulsu videbatur alarum. Quid igitur istud est, quod portenditur?' Tum interpres: 'O Philippe, verum istud est nec in aliud interpretandum, ut adsolet, opinabile. Quod enim signari vidisti virginal feminae, fidem rei visae testatur. Consignatio enim fides est atque veritas, ex quo praenosti, quod illa conceperit; nemo enim vas vacuum consignaverit. Et haec biblo, quippe cum biblus ista vel carta nullibi gentium nisi in nostra tellure

5 modum om. P. magici P. 7 secretim videtur legisse Iuretus. et loqui — 9 Philippumque om. P. 9 perque terras T. 11 interprete Berger de Xivrey. interpretes T. P. 16 verbo P. excepisti T. excepti P. 18 consignareque T. signareque P. 19 visebatur T. videbatur P. 20 leonis caput cf. Steph. Byz. s. v. Ἀλεξάνδρεια: ἐλήθη δὲ Πρωτοῦ καὶ Φάρος καὶ Λεοντοπόλις διὰ τὴν τῆς Ὀλυμπιάδος γαστέρα ἐσφραγίσθαι λέοντος ἐκόνι. 24 opinabile P. opinavere T. 28 vacuum P. vagum T. Et haec T. Ut haec P. 29 ista om. T.

gignatur. Aegyptium igitur semen est, qui conceptus est, non tamen humile, sed clarum plane vel regium propter aurei annuli visionem. Hoc enim metallo nihil scimus esse pretiosius, in quo etiam deorum effigies
 5 veneramur. Sed quoniam signaculum [quod] solis forma visebatur subterque leonis caput hastile quoque adiacens erat, is ipse, quisque nascetur, in orientis usque venit praepotentia possessionem, omnia audens, quae natura est leonis, idque vi et hasta faciet, quae
 10 una vidisti. Enimvero quoniam deum capite arietino testaris eundemque canum, est deus Libyae Ammonis nomine.' Hanc interpretationem interpretis tunc non aequo satis animo Philippus accepit, quod homine concepissem mulierem credidisset.

15 Festinata igitur res bellica Macedoniam ad sua IX. repedit. Quo reditu mulier audito trepidatior erat, solatiis tamen eius Nectanabus adsidebat. Tandem igitur adveniens Philippus ut ingressus est, reginam, cum diffidentius sibi occurrere coniugem intueretur,
 20 astu dissimulans indignationem in haec verba solatus est: 'Me quidem clam res gesta non est libensque te venia impertio, quippe culpa tibi non adhaerente, sicuti praescivi de sompno defensante, quod factum est, ab omni culpa, qua adlini posses. Regibus quoque
 25 sicuti in alios vis est, ad deos tamen potentia frixerit. Neque enim te scio popularis alicuius amoris servisse, enimvero dei deorum pulcherrimi.' His dictis animum mulieris instauraverat. Agit ergo gratias uxor veniae eique, qui sibi spem eius pollicitus videbatur, prophetae
 30 Nectanabo.

Igitur agebat interim Philippus cum muliere con- X. iugaliter. Nectanabus vero praesens quidem, sed in-

5 quod *delevi*. 6 subterque T. subter P. hastile P. astilis T. 7 is *scripsi*. his T. si P. 9 quae T. quam P. 13 quod omine T. quodque omnino P. 17 Tandem T. tamen P. 23 de om. P. 24 adlini T. adlani P. 26 enim om. P. 29 eique T. P. que *del. Eberh.* 31 Philippus om. T. 32 Nectanabus T. Nectanabo P.

visitatus una agebat; neque enim videri se ex arte magica concesserat. Denique et interfuit aliquando effervescenti iam Philippo et coniugem increpanti, quod ille conceptus non ex deo mulieri foret. Quod cum auribus Nectanabus usurpasset conviviumque 5 celebre et regium pararetur ob reversionem scilicet Philippi votum ac redditum, omnium erat visere dapsilem satis diffusamque lasciviam, nec tamen Philip-pum frontem in laetitiam explicasse, quod praegnantem Olympiadam admodum suspectaret. Ergo ut iam tem- 10 pus convivandi erat, statim se reficit Nectanabus et reformat in illum draconis quidem, sed auctiorem ali-quantulum tractum eoque reptabundus triclinium pene-trat, tum spectabilis specie, tum maiestate corporis totius, tum etiam acumine sibilorum adeo terribili et 15 divino, ut fundamenta etiam parietesque conclavis quati ac motari viderentur. Ceteris igitur prosultantibus ac delabentibus metu, una Olympias, quo fidem faceret divino commercio, manum protendit ad bestiam. At vero draco, ut lubentiam sui proderet, et caput in 20 sinum mulieris extendit et omne agmen in spiram mansuetius colligit et genibus sinuque mulieris insi-dens promptum os porrigit et cum bisulco linguae vibratu osculum uxoris adfectat, ne quid omnino coniugali fidei deesset apud eum maritum, cui talis visio 25 proderetur. Hic Philippus una metu unaque admira-tione discedit. Sed ultra Nectanabus *inspiciens* dra-conem vertit in aquilam et volatu facessit e medio. Tunc ex admiratione sobrius Philippus: 'O coniux,'

1 enim om. P. 7 redditum T. reditum P. 10 Olym-piadem (dam?) T. mulierem P. 12 sed auctiorem T. seductio-rem P. 13 eoque T. eique P. 14 spectabilis *Epit.* specta-bili T. P. 19 ad *Berg.* an P. 21 et omne P. haec omne T. spiram T. speram P. 22 et genibus sinuque T. ea genibus sinum P. 23 cum bisulco linguae vibratu T. cum ibi sulco linguae vibrato P. 27 inspiciens P. inspicienti *propos. Mr.* insistsens *Br. Keil.*

X *inspici volens ? cf. above.*

ait, 'patuit vero argumento divini circa te numinis cultus. Vidimus enim deum auxiliantem tibi periclitanti, quamvis quis is sit nesciam, quippe vel Iovem credas ex aquila vel Ammonem ex dracone.' *Ad haec mulier: 'Ammonem se quidem professus est, dum primum mecum convenire dignatus est, scilicet Libyae dominum universae.'*

5. Enimvero pavens cum in quadam regiae parte Philippus sessitaret, in qua aves plurimae circumerrarent, isque intentus rebus agendis animum occupavisset, repente gallina supersiliens eius in sinum considensque enixa est ovum. Sed ovum illud evolutum sinu eius humi concrepat, cuiusque testula dissultante dracunculus, ut pote tantilli conclavis pertenuis, egredi visitur, isque saepe circumkursans et ambiens ovi testulam velle se rursus eo, unde emergerat, condere; sed priusquam cupitum ageret, morte praeventus est. Ea visio non parvum scrupulum Philippo in animum iniecerat. Rex denique Antiphontem, qui coniector id temporis egregius habebatur, arcessiri iubet eique aperit rem visitatam: gallinam, ovum, dracunculum, circuitum, mortem dracunculi. Sed enim Antipho ad incrementum peritiae suae dei adminiculo inspiratus infit regem docere: filium mox ei fore, qui omnem mundum obiret omnemque suae dicioni subiugaret; hunc post ambitum mundani laboris, domum iam se vertentem, occasu celeri periturum. 'Draco quippe,' ait, 'est regale animal. Ovum vero forma mundialis est.' Ex quo cum draco erupisse videatur, post omnem rotunditatis illius ambitum circuisse atque ingredi eo, unde ortum habuerat, cupivisse, prius quidem mortuum, quam id fieri

1 argumento *cod. Oxon.* argumentum *P.* numinis *om. P.* suppl. ex *cod. Oxon.* 4 Responsum Olympiadis in codice *P.* omissam ex epitoma supplere; in *T.* plura continebantur, quae tamen legi iam non possunt (*desunt tres versus*).

5. 14 conclavis *Mr.* conclavi *P.* conglovi *T.* 18 parvum *P.* parum *T.* 25 suae *om. P.* dicioni *T.*

proveniret, cuncta haec, quae praedicta sunt, portendisse. Et his quidem in hunc modum interpretamenti sui fidem fecerat apud Philippum.

6. Adpetente autem iam partitudinis tempore XII. consederat Olympias oneri partus levando. Sed assistens Nectanabus inspectansque coelites cursus, notans etiam mundana secreta, peritia auctore 'Mane,' inquit, 'quaeso, mi mulier, et vim partitudinis vince reprimens geniturae necessitatem imminentis; quippe si nunc fiat editus partus, servile quiddam captivum-que potentum natum iri astra minitantur.' Atque cum obdurasset mulier obfirmatius secundisque aculeis pulsaretur, rursus admonetur: 'Nunc etiam, quaeso, duraveris paululum, quippe si editu victa sis, gallus et semivir erit, qui nascetur.' Talia et blandius loquebatur et adtrectare secretius mulierem non differebat, tactu etiam opitulaturus att de... pueri. Ac tum demum acrius intuens cursus astrorum motusque elementorum cognoscit iam omnem mundum vim suam in summo culmine conversionis lene librasse solemque ipsum mediam caeli plagam et convexi celsiora percurrere. Tunc ergo ad mulierem sic ait: 'En tempus est,' inquit, 'voce nunc fortiore opus est et obfirmatiore conatu, quippe quod nunc erit editum, mundi totius dominio celebrabitur.' His femina incitata mugitu omni vehementius ingemiscens exegit puerum, qui ubi ad humum lapsus est, motus protinus terrae insequitur et tonitruum crepor ventorumque conflictus, tum etiam fulgurum coruscatio, prorsus ut viseres omni mundo curam cum illa partitudine elaboratam. Ergo ait et XIII.

1 portendisse *T. P.* portendisse liquet *Mr.*

6. 5 'Sed assistens etc. — 25 His femina incitata' *om. P.* 9 reprimens geniturae temptavi restituere; quae in *T.* scripta erant, legere non poteram. 10 quiddam] quidam *T.* 15 nascetur scripti; nascitur *T.* 17 att de...] desunt quinque fere litterae, quas cognoscere non poteram. accelerationi *Br. Keil.* 20 lene librasse] lene liberasse vel leve liberasse *T.* 23 opus est] est *om. T.* 29 fulgurum *Mr.* fulgorum *P.* 30 curam — elaboratam, correxi

Philippus post solatia gratulatoria: 'Equidem mihi fuisse, o mulier, consilium profitebor non nutriendi, quod natum est, propterea quod id de meo semine non provenerit; sed enim cum videam subolem esse⁵ divinam editionemque ipsam elementis et diis pariter cordi fuisse, votis educationis accedo; inque memoriam eius filii, qui mihi natus occubuit de prioribus nuptiis, Alexandri eidem nomen dabo.'

7. Post vero regalius et competentius alebatur.
¹⁰ Nam et coronalia obsequia eidem undique confluebant tum Macedonia tum Pella tum Thracia multigenisque aliis gentibus in id certantibus. Atque in his exegit spatia lactandi. Vultu formaque omni alienus a Philippo, ne matri quidem ad similitudinem congruus, ei¹⁵ quoque, cuius e semine credebatur, facie diversus, sed suo modo et filo pulcherrimus, subcrispa paululum et flavente caesarie, ut comae sunt leoninae, oculis egregii decoris, altero admodum nigra quasi pupilla est, laevo vero glauca atque coeli similis, profususque omni²⁰ spiritu et impetu, quo leones, ut palam viseres, quid de illo puero natura promitteret. Crescebat ergo ut corporis gratia ita studiorum quoque et prudentiae maiestate et cum his una regiae disciplinae. Eius nutrix Alacrinis erat, paedagogus atque nutritor nomine Leonides, litteraturae Polynicus magister, musices Alcippus Lemnius, geometriae Menecles Peloponnesius, oratoriae Anaximenes Aristocli Lampsacenus, philosophiae autem Aristoteles ille Milesius.

Enim de Mileto loqui hic longa res est et pro-

Epitomam secutus; cura — laborantem P. et laborem natum Maehly. 1 solatia T.P. solita Eberh. 4 enim om. T. 5 editionemque T. editionemque P. 6 memoria T. 8 eidem T. ei P.

7. 10 coronalia T. coronaria P. 12 in id certantibus om. T. 15 e semine T. semine P. credebatur T.P. creabatur Mr. 16 et filo scripsi. et filio T. et filii P. del. Mr. 17 ut T. et P. oculis T. oculi P. 19 profususque T.P. perfususque Br. Keil. 26 Alcippus T. Alcippus P. 29 de Mileto loqui T. de milite quia P.

positum interturbat deque ea, si quid inquirere curiosus voles, sat tibi, lector, habeto Graecum Favorini librum, qui Omnigenae historiae superscribitur. Illic etiam generis Alexandri inveneris seriem, cui generi principium praestitisse ferunt Oceanum vel Thetidem,⁵ exinque fluxisse per Acrisium Danaumque atque Persea multosque alios in Perdiccae genera vel Philipporum. Nam ne Olympiadi quidem secus propago generosa est, cui diligentia pari a mundi principio per Saturnum atque Neptunum, tum etiam Telamona seriem¹⁰ generis attexit, ad tertiumque Neoptolemum docet prosapiam defluxisse, cuius uxor Anasafia mater Olympiadis cluit. Igitur ad Alexandrum mens recurrat.

Erat quidem ille ad omnes litteras iam peritus,¹⁵ et sibi quisque ludus in puero imperiale aliquid fuerat meditamentum. Nam sicubi tempus cum labore lectionis absolverat, et iudicare solitus inter aequaeos et industriari, quatenus inter hos argumenta iurgii nascerentur; ac tunc alteri iurgantium favens, ubi partem²⁰ illius ingenio sublevasset, solitus in contrariam resultare rursusque contra eam, cui paullo ante patrocinitus fuerat, dicere. Itaque cum saepe utrique parti utilis favior ac strenuus victor foret, opinionem non frustra sibi spectabilis ingenii confirmarat. Interea viri, qui²⁵ Philippi armenta vel equitia curabant, equum spectabilis formae pulchritudine absolutum regi deducunt aiuntque illum armenti quidem regalis genus, formatum pedibus ad Pegasi fabulam opinabilem, et si equi

3 post librum Eberh. interponit adiisse. Omnigenae scripsi. Omni genere P. 6 Acrisium Danaumque Mr. Acrisios Danaosque P. 11 Neoptolemum Berg. Neoptolomeum P. 12 uxor add. Mr. 13 ad add. Berg. 17 si sicubi P. 19 quatinus P. iurgii Berg. iurgia P. 20 ac Mr. ad P. partem illius Berg. partemius P. 22 rususque P. patrocinitus scripsi; prius P. patronus Eberh. 29 A verbis: 'et si equi' incipiunt folia codicis rescripti Taurin. a Maio edita (T.). si equi Epit. Zach. equi T. si qui P.

fuisse Laomedonti eiusmodi praedicantur. Nec secus senserat Philipus. Nam et actu corporis et linea pulchritudinis movebatur. Sed addit equisius: 'Haec quidem, o rex, sunt in hoc equo talia; sed est ei vitium beluile, namque homines edit et in huiusmodi pabulum saevit.' Et 'Heu,' rex ait, 'numnam illud in isto proverbium est, quod semper propter rebus bonis deteriora conlimitant?' Enimvero quoniam deductus semel, claudi eum atque ali curabitur, sub claudis scilicet praeferratis. Quisque enim subcubuerit legibus tristioribus, huiusmodi melius obiectabitur lanienae.' Et haec quidem rex, et cum dicto iussa complentur.

Sed interea Alexander iam annum duodecimum XIV. adpellens et comes patri fiebat et usu armorum indui meditabatur, simulque cum exercitibus visi gaudebat et equis insiliens et reliqua omnia miles ut poterat, adeo ut Philippus haec demirans sic ad illum: 'O puer, aveo quidem et vultu fruens et moribus tuis, eorumque aliud duco ad similitudinem nostri, aliud vero auctius, quam ut sit ex nostra natura. Sed nunc mihi ad proximam usque iter est civitatem.'

8. Quod dictum cum Olympias etiam usurpasset profectusque Philippus foret non simili adfectu quo solitus, Nectanabum protinus repetit eumque consulit super clandestino mariti consilio. Qui cum adsidente sibi Alexandro ex arte illa astrica loqueretur, interpellat puer et 'Heus tu,' inquit, 'istaene, quas stellas

1 praedicatur P. 4 est ei P. et T. 5 namque ut homines videt, in eiusmodi pabulum saevit T. 6 Et om. T. num T. 8 conlimitant T. commutant P. 9 semel om. T. alere P. curavit T. sub T. sed P. 10 si quis enim subcubuerit legibus tristioribus, huiusce rei melius obiectabitur lanium T. obiectabitur laniae T. 15 fit T. fiet T. 16 simulae cum illo Eberh. visi scripti. visis P. suis T. 19 aveo P. gaudeo Schlee. et vultu Mr. ut vultu P. plando quidem viribus et moribus T. 21 actius ut si P. 22 iteres P. 8. 28 iste T.

appellas, agitant nunc in coelo ibique visuntur?' Et Nectanabus ita esse respondit. Pergit igitur Alexander: 'Possumne istas videre atque oculis usurpare?' Adnuit posse. Tempus exigit. Vesperam pollicetur. Quae ubi advenerit, 'Comitare,' inquit, 'una mecum ad campestem locum, easque tibi in coeli choro lucentes ostendam.' Recipit ita sese facturum velut cupidus puer. Ergo ubi tempus est, progressus oppido dabat Alexandro videre, quae cupiverat. Enim non una sedulitas discenti puero cum magistro. Namque paulatim Alexander ad praescitum fossae praeceptis hominem adpellens impulsu improvise praecipitat; ibique letali ictu cervicis Nectanabus afflictus haec est conquestus: 'Mi,' inquit, 'fili, Alexander, quodnam huius facti tibi consilium fuit?' At ille respondit: 'Conquerendum igitur tibi est de arte ista, quam noveras. Quippe nescius, quae te impenderent humi, rimare ea, quae caeli sunt.' Ad haec magus: 'Equidem,' inquit, 'Alexander, laesum me letaliter sentio, sed profecto nulli mortalium contra fatum permissa est fuga.' Tum ille: 'Cur istaec inquis?' Respondit magus: 'Olim quippe per hanc scientiam videram fatale mihi fore a filio interfectum iri. Ea igitur praescita non effugi.' Et Alexander: 'Anne ego sum filius tuus?' Ita esse confitetur et fabulae reliquam subserit seriem, tum Aegypti fugam tum ingressum ad Olympiadam, et tractatum et amorem, et quam arte potitus uxore sit ad similitudinem dei. Et in his dictis animam exaestuatur. Hinc Alexander comperto eo, quod pater

1 ibique sunt T. 3 possumus ergo istesa T. 4 vesperum T. 5 quod T. una om. T. 8 progressis P. 9 enim u corr. in enim u P. non unam sed multas T. 11 praescitam T. praecisum fossae Zacher in Epit. Maium secutus. p. aeps P. veniens T. 12 impulsu P. 14 quodnam huiusce facti tui T. 17 humi om. T. nunc resupinus iacens rimare, Epit. 19 sed om. T. 21 istaec T. ista P. 23 praescipta non fugi T. effugisse P. 26 ingressum suum T. Olympiadem P. 29 hic T. eo om. T.

sibi, quem interfecerat, fuit, metuit eum in illo defosso insepultum et praedam bestiis derelinqui. Nam et nox erat et secreta, quo venerant. Naturali ergo monitus adfectu superponit hominem humeris quam valentissime et revecat in regiam. Ut autem reversus ad matrem est, cuncta narrat, quae sibi supremo conloquio pater dixerat. Hoc demirata est mulier et secus de se quam voluerat iudicavit, quod tot annis vanis scilicet artibus lusa probram rem fecerat. Nihilominus et sepelit cum decore Nectanabum, et ut patri filius, sepulchrum erigit operosissimum. Fuitque inde prae-nosse, quid huic genito ad vitae clausulam deberetur: cum Nectanabus Aegypto oriundus in Macedonia sit sepultus, tantumdemque spatii e diverso Alexander, rex Macedoniae, morte sua foret Aegypto traditurus.

9. Enim Philippus Delphos misit super regni XV. suique sollicitus successore responsumque accepit in hunc modum: 'O Philippe, is demum tuis omnique orbe potietur et hasta omnia subiugabit, quicumque Bucephalam equum insiliens medium Pellae transierit.' Vocabatur enim equus, quem supra diximus, illo nomine, non eo modo quod corniculata fronte terribilis foret, sed quod inustio etiam fortuita quaedam eius coxae veluti taurini capitis imitamen insederat. Sed hac sorte recepta rex opinionem fovebat praedici sibi Herculeum iuniorem ex famula sibi natum. At vero XVI. Alexander cum Aristotele iam tantum Milesio utetur, forte praeceptoris istius ad puerorum ingenia col-

2 relinqui *P. verbis* 'Nam et nox' *finitur folium excerptum ex cod. Paris. 4880, nunc agglutinatum codici 5873.* 3 secretum venerant *T.* 4 quem valentissime revecat *P. secutus sum T.* 6 enarrat *T.* alloquio *P.* 8 tot annis *om. T.* vanis *om. P.* 9 probitatem *T.* 10 quam decore *T.* ut *om. P.* 12 quod huic genti clausum iam deberetur *T.* 13 in Macedonia *T.* Macedoniae *P.* 14 de diverso *P.* 15 rex Macedoniae *T.* Macedonia *P.* (post) mortem suam *T.*

9. 17 successorem *P.* 18 *O om. T.* 20 Bucephalum *T.* 23 sed *T. et P.* 27 tantum Milesio *P.* tanto magistro *T.*

ligenda tale periculum exstiterat. Quippe cum plerique essent filii regum et optimatum nobiles, singillatim ab his sententias rimabatur, ecquid sibi quisque polliceretur, si modo ad regnum patri succederet. Aliisque opes, aliis gratiam dignitatesque amplissimas verbis laxioribus pollicentibus, ubi ad Alexandri sententiam ventum est, ut ipse, si foret quoque Philippi successor, super futuro profiteretur: 'Haud equidem mihi,' ait, 'ut a sapiente ista haec sententia sederit. De futuris enim instabilibus et incertis fixam dicere sponsonem, errantis est benignitatis et flabilis, cum crastini raturum pignus nullus facile possederit. Dabo tibi tunc, quod et facultas et tempus hortabitur.' Probat Aristoteles benivolentiam circumspexam et 'Have,' inquit, 'sane tu rex profecto mundane cum isto prudentiae tuae pignore!' Atque haec ei fuerat sententia de magistro. At vero vulgo ut qui percitus et vi mentis calentior habebatur, quamvis eum Philippus iam sincerius amplecteretur. Videbat enim plenam indolem martiis desideriis regalibusque; eo admordebatur solo, quod nihil de se vultu et similitudine mutuaretur.

Cum igitur pleraque ex his, quae in studentem pater largius conferebat, ipse quoque liberalitate transcriberet, Zeuxidos cuiusdam, non celebris illius ad pingendum, sed enim adseculae regalis, tales litterae deferuntur: 'Zeuxis Philippo et Olympiadi salutem plurimam dicit. E re est scire vos ea, quae Alexander destinatis, non illi ad frugi custodiam retineri,

2 regnum *P.* 3 et quid *P.* 5 operam *T.* 9 isthaec *T.* sederit *P.* videret *T.* 11 fabilis *P.* crastino *P.* 12 nullum *P.* tibi *P.* tamen *T.* 15 istuc *P.* 16 ei *om. T.* 17 Ad verso *T.* percitus et *T.* spureitus ea *P.* 18 quamvis eum *T.* quam quis *P.* 19 plecteretur *P.* indolem regalemque *T.* indolem marti -i- desideriis regalibusque *P.* secutus sum *Mr.* 20 eoque *T.* 21 similitudinem *P.* 23 transcriberet *Codd.* transscenderet *Keil.* transsiliret *Eberh.* 24 cuiusdam *T.* quondam *P.* non suppl. *Mr.* 27 E re *om. P.*

enim labi omnia cum facilitate donandi. Quare quod sat sit, aestimatote mihiue mittite dispensandum.' Ad haec reges Aristoteli scribunt ita: 'Nuntiat Zeuxis is, qui sumptibus Alexandri est praefectus, ea quae ad eius usus largiamur, ab eodem facile dilabi, quia sit inconsideratio dilargitor. Ergo tu missa susceperis atque ex sententia dispensabis.' Ad haec Aristoteles: 'Ratum quidem habeo, mi rex, nostris litteris Alexandrum institutum nihil sese nobisque indignius factitare, idque mox coram indole eius inspecta vestra quoque sententia confirmaverit; illi scilicet in agendis rebus non aetatis sententia, sed doctrinae, si vobis cordi est experiri, subficit consilium.' Ad haec reges scribunt rursus ad Zeuxim: 'Litteras tuas Aristoteli, quas super Alexandro feceras, intimavimus, quidve ad haec ille responderit, praesto est tibi. Igitur ex utraque collige, quid facto opus arbitrare.' Id tamen scriptum cum suspectasset Aristoteles, alitius in hunc modum Alexandro refert: 'Scripsere mihi Philippus et Olympias, parentes tui, ea quae tibi sumptui mitterent, inconsultius deperire. Neque accedo sententiae, quicquam te indignum nobis ac parentibus sapere.' Ad haec puer: 'Scire te par est, mi magister, ea quidem, quae ad nos a parentibus destinantur, indigna esse illorum opibus et nomine, sed secus tamen de institutione regali reges pariter ac parentes, quam decorum fuerat, commoveri, si fortunam censeant frugalitate populari.' Sunt etiam litterae utriusque parentis ad filium ad hunc modum: 'Sumptus, tibi qui fortuna nostra digni

1 cum om. P. 2 mihiue mittite om. P. Ad om. T.
3 ita om. P. Nuntiat om. T. is om. T. 4 in eius usus T.
5 eo P. quod T. 8 nostris Alexandrum institutis P. 9 indignum T. 10 itaque T. 11 confirmaverit—12 sententia om. P. 12 suae doctrinae, quae si vobis cordi est experiri, subieci consilium P. 16 colligito T. 17 arbitrare P. 18 suscepisset T. altius T. 27 fortunam hanc fragilitate populari P. 28 in modum T. 29 qui om. T.

mittuntur, ne prodegeris, fili, nec litterarum Aristotelis de te praeverteris testimonium. Enim frugi te esse parcimonia comprobato.' His respondit Alexander: 'Equidem missorum a vobis, mi parentes, modum nomine vestro dignum non confitebor. Expensam tamen eorum fieri pro necessitate regii nominis fateor. Neque vero de me magistri litterae claudicabunt; eius praeceptis non dignum a me nihilum fieri noscetis. Enim vos mallem neque adversus istaec aures malis sermonibus reseravisse veritatemque hanc decentius convertisse in eos, qui id facere audent, et nostri curam regiam agere pro illa populari malitis.'

Id iam temporis decimum quartum annum Alexander adpellebat. Qui cum quadam die locum, quo clausus equus Bucephala fuerat, praeteriret, conversus ad amicos hoc ait: 'O viri, hinnitusne aures meas an vero rugitus aliquis leoninus offendit?' Ad haec Ptolomaeus, qui Soter postea appellatus est: 'Immo vero hic ille est equus Bucephala, quem ob vehementiam pariter et saevitudinem dentium hactenus rex claudi pater iussit.' Et inter haec rursus alius equi eiusdem hinnitus auditur, acutus quidem ille, sed nihil increpans ad formidinem pristinam, enim mite aliquid et mansuetum, prorsus ut diceret adloquia illa ad dominum esse morigera, non equi fremitum saevientis. Nam et pedes priores extenderat et gesticulam mansuetudinis luserat et supplici quodam motu blanditus est. Quod ubi intuitus est Alexander, fuisse in illo antehac tam truculentum officium edendi homines

1 prodigeris P. Aristoteli P. 6 regimonii T. 8 noscens P. 9 malle P. 10 reseruisse P. 11 id om. T. et P. ne T. 12 agere P. gerere T. 13 quartumque T. 15 Bucephalus T. 16 haec T. 17 anvero P. vero T. 18 Tolomeus P. T. 19 Bucephalus T. 22 altus quidem ille T. 23 mitte P. 24 uti T. hominum P. 26 gesticula T. 27 supplicis P. 28 in illo P. illi T. 29 edendis hominibus P.

demiratur. Denique custodibus evitatis claustrisque dimotis animal educit, iubamque eius cum laeva adprehendisset, audacius nescias an facilius, tergum quadrupedis insultat effrenemque eum, sed morigerum
 5 tamen imperiosis moribus aurigabundus hac atque aliter Alexander circumducit. Quod cum admirationi visentibus foret, ex cursu quidam rem periculi huius nuntiat Philippo. Sed ad memoriam ille revocans monitus oraculi occurrit ad puerum et salutatur inde
 10 ut orbis integri dominum. Quare laetior quidem spe filii pater iam Philippus tunc agebat.

10. Sed Alexander quintum et decimum ingres- XVIII. sus annum explorato temporis opportuno, cum veniam a paternis auribus praepignerato osculo impetrasset, precario petit, ut sibi Pisas apud Olympia certaturo iter largiretur. Et 'Quid,' inquit, 'laboris aut artis genus est, quod tibi ad certamina praeparatur? Neque enim reor non regii te nominis memorem hanc gloriam cupivisse.' Tum ille quidem, quae sint parum liberalia
 20 munera, refutat ac negat, pugillatus scilicet atque luctatus quaeve de cestibus sive cursu plebeculam iuvent. 'Enimvero,' inquit, 'quadrigis ut certem.' Sedet patri professio adolescentis et 'Equos,' ait, 'ad hosce tibi usus iubebo protinus deductu iri, de quibus tibi ad
 25 votum proclivitas fiat; neque enim improbo huiusce desiderii gloriam.' Tunc filius: 'Gratiam equidem tibi, pater, huiusce muneris facio; habeo quippe equos, quos

3 nescio *T.* 5 hac atque aliter *T.* hac atque illa *atr. P.*
 8 revocans *om. T.* 9 oraculo *T.* 10 uti *T.* integri *P.*
 ingredi *T.* quidam *P.*

10. 13 tempore *T.* e paternis *P.* 14 pignerato *P.*
 15 itineri *T.* necessaria itineri *coni. Mai.* 16 aut *T.* ut *P.*
 18 regii *scripsi.* regi *T.* regum *P.* 19 liberalia *Berg.* libera
 20 cursu *P.* ubera *T.* 20 luctae *T.* 21 quae vilem cestibus
 sive cursu plebicula iuvat *P.* 23 hos *P.* 24 iubeo *P.*
 deducti iri *P.* deductum iri *T.* Inde a verbis 'ad votum proclivitas' incipit *cod. Ambros. (A.).* 25 huius *P.* 27 huius *P.*

ex aetatura iam recenti ad haec mihi studiosius praeparavi.' Haec quoque professio Philippum iuvat laudatumque studii filium facile dimittit, cum primum sibi deduci ad navigia currus et arma iussisset. Igitur escensa navi comitatusque Hephaestione amico secunda 5 admodum tempestate Elim adpellitur.

11. Quo in loco cum equorum curam famulis 2. mandavisset atque ipse visum loca deambulatumque procederet, obviat forte Nicolao cuidam, adolescenti regulo ex Acernania. Celsius quidem illo et sublimius 10 se ferente, quippe qui duplici eoque perflabili deorum adminiculo levaretur, opulentia scilicet vel fortuna, habebat tamen Nicolaus ipse, quod sibi de suis viribus polliceretur. Nihilominus salutando Alexandro praestitit se priorem, nesciens etiam tunc itus illius causas 15 et certaminis studium. Fuit tamen non sine contumelia salutatio; nam et 'Have,' inquit, 'o puer,' nec ille non sedulo resalutat. Tunc secundo Nicolaus 'Et quem,' inquit, 'arbitrare te tam incuriosius salutasse? Quippe ego Nicolaus ille sum rex Acarnanum.' Alexander re- 20 fert: 'Istam adrogantiam non probo. Quid enim te iuvabit imperii vana iactatio de secundis crastinis fluctuantem? Non enim vides, ut stare fortuna hominum nesciat, utque in his fragilior habeatur, quicumque illa dea victitant nixabundi?' Ad haec Nico- 25 laus: 'Haec quidem,' inquit, 'non invenuste; enimvero velim scire, cur adsis; nam te Philippi filium fama praelocuta est.' Fatetur Alexander et sese ad certa-

1 ex tatula *P.* ex tutela *A.* 3 studium filii *P.* dimittit *Eberh.* permittit *A.P.* 5 escensa *Mai.* excensa *A.*
 excelsa *P.* Hefestione *A.* festione *P.*

11. 8 ipse *scripsi.* ipsius *A.P.* ipsus *Mai. Mr.* 10 regulo *Mai. Mr.* reguli *A.P.* 13 ipsius quod et de sibi de suis *P.* 15 nesciens *scripsi cum Maio.* nescius *A.P.* itus *A.*
 ius *P.* causas *A.* cause *P.* 16 tamen *om. P.* 18 non *T. P.*
om. A. 19 arbitrare *A.* tam *A.P.* iam *Eberh.* tamen curiosus *T.*
 25 illa dea *Mai. Mr.* illa de ea *P.* illi ea *A.*
 nexabundi *A.* 26 invenusta *T.* 28 et sese *P.* sese *A.*

mina quadrigarum studio coronae venisse. Tum Nicolaus felle de nimia indignatione subfusus despectansque eius aetatum neque vim animi considerans consputum adolescentulum et maledictis increpitu-
 5 dereliquit. At vero Alexander, qui omnium disciplinarum continentiam mage ostentare didicisset, abstersit clementer sputamenta, iniuriam quin etiam adridens ait: 'Iuro equidem tibi, Nicolae,' inquit, 'patris mei pariter ac matris maiestatem, ut te et in hoc
 10 praesenti certamine et Acernaniae telo superabo.' Hinc soluta est fabulatio.

12. Non multo autem post cum dies certami- XIX.
 nis advenisset aurigandique professio studio excitaretur, 3.
 novem quidem omnes, sed regii iuvenes compete-
 15 *quattuor*, quorum sortito primus Nicolaus adstitit car-
 cere, secundus Xanthias, tertius Cimon, quartus Clito-
 machus, Balcheus quintus, Aristippus vero sexto in
 loco, Pierus septimo, Alcan octavo, Alexander post
 summo nono. Hi cum ex more artis atque certaminis
 20 institissent curribus, lituoque signum sollempniter in-
 crepasset, cuncti una prosiliunt. Enimvero Alexander
 erat quartus a primo, Nicolao propius insequente et
 spe transitus et infesto consilio, ut si praetervehi
 queat, non absque periculo Alexandri *victoriae* con-
 25 sulturus. Id quidem illum non satis fugerat. Nam
 et causa odii commonebat, quod bello Nicolai patrem

1 Tunc *P.* 2 suffusus *A.P.* rufus *T.* 6 continentium
 mage *T.P.* continentiam mago *A.* magistro *Mai.* a magistro
Eberh. omnium discipulus irarum continentiam *Geier.* 6 ab-
 stersa *T.P.* 7 iniuriam quin etiam *T.P.* iniuriamque *A.* ir-
 ridens *Eberh.* 8 Nichole ait *P.T.* 9 quod, *superscripto* vel
 ut *A.* 10 *post* 'certamine' *videtur* 'curru vincam' *vel simile*
quid excidisse. telo *codd.* bello *Eberh.*

12. 13 citaretur *T.P.* 15 *quattuor suppl. Mr.* primus *T.P.*
 primo *A.* 16 secundo *A.P.* tertio *A.P.* quarto *A.* 17 quinto *A.*
 19 summo *om. A.P.* Hic *A.* certaminis *om. P.* 20 incre-
 passent *P.* 22 quartus *om. P.* proprius *T.* prius *A.*
 24 *victoriae addidi; cf. p. 27, 28.* consulat *A.* 26 vello *T.*

Philippus oppressisset. Igitur astu se dabat Ale-
 xander a Nicolao praeteriri. Quippe iam ceteri, qui
 cursu praeveniant, alius alio casu prolapsi, primam
 spem potiundae palmae Nicolao dabant. Qui cum
 finem certaminis iam sperasset, infert sese Alexander 5
 voto praeterlabendi. Ad hunc conatum equis Nicolai
 convertentibus titubans dexter e mediis cernuantique
 persimilis implicatos reliquos secum moratur. Enim
 tunc Alexander subiens praeteracto prolapsoque Ni-
 colao supervectus rem belli sub stadio transegit. Exin 10
 victor corona redimitus escenso templo cum Iovem
 Olympium salutaret, aestimatione rei gestae aut in-
 stinctu dei sacerdotem ferunt sic fortunam victoriae
 interpretatum, ut quod primo certamine Nicolaum
 vicisset, esset sibi coniecturae, perfacile multos eum 15
 populos vinciturum universitatisque dominio potiturum.

13. Hisce ergo omine atque laetitia ovans re- XX.
 patriat Macedoniam. Sed offendit forte ex licentia 4.
 regia spreto consortio Olympiadis Philippum tunc in
 Cleopatrae nuptias demutantem, Attali cuiusdam non 20
 ignobilis filiae. Die igitur nuptiarum inruens regis
 triclinium coronatus 'Sume,' inquit, 'hunc primum, o
 pater, laboris mei fructum,' et una coronam in caput
 patris transtulit. Tum adiecit: 'Gaudeo quidem, quod
 in praesenti laetamini; et ego cum matrem aliis re- 25
 galibus nuptiis coniugabo, vos quoque participabo con-

1 se dabat, *superscr.* vel dedebat *A.* sedebat *P.* conce-
 debat *Eberh.* 2 a *om. T.* praeteriit *P.* 3 alius *T.* alii *A.P.*
 7 convertentibus *T.A.* concurrentibus *P.* dexterae medio *A.*
 8 implicatosque *P.* 9 subiens *T.P.* subiciens *A.* 10 super-
 vectu *T.* 11 *ab* 'escenso' usque ad 17 'laetitia' *desunt in P.*
 15 coniecturae *Mai.* et *T.* ut *videtur;* cognitum, in *marginem*
adscriptum vel coniuncturae *A.*

13. 19 consortio *T.* consilio *P.A.* in *marginem cod. A.:*
 vel coniugio. 20 Attali *Mr.* Apali *T.P.* alicuiusdam *A.*
 21 filiae *A.* feminae *P.* 23 una *Mai.* unam *A.* uno *P.*
 24 gaudeo quidem *A.* nam de eo quidem *T.P.* 25 matre *P.*

vivio' et una cum dictis adversum Philippum discumbit. Sed rex asperatus ad dictum intus in animo saeviebat. Aderat tunc inter multas regalesque delicias Lysias XXI. quidam risui excitando quam facetissimus, qui cum in 5. gratia regis admordere adolescentulum vellet, 'Potiare,' inquit, 'o rex, Cleopatrae, potiare, e qua tibi spero privatos filios atque incommunicatos alteri proventuros eosque, qui vultibus tuis et felici respondeant semini.' Haec ubi dicta sunt, irritatio iuvenis protinus poculum, quod sibi prae manu erat, in Lysiam iaculatur eumque vulnerat. Sed rex effervescente iam irae professione prosiliens in Alexandrum labitur crureque laeso et vulnerato procumbit. Tum parum temperans voci iuvenis: 'En,' inquit, 'ille qui Asiam Europamque 15 subiecit, unius lectuli spatium sine periculo non emensus est!' Et cum dicto rapit gladium omnesque, qui forte sese veluti ad comprehendendum iruerant, disic, prorsus ut nihilum de Centaurorum Lapitharumque convivio demutaret, aut quod illi rei sit proximum, 20 procos diceret cum ultore Ulixae decernere. Egressus igitur concedit ad matrem.

14. Enim qui aderant Philippum non absque XXII. discrimine vulneratum cubiculo invehunt lectoque 6. deponunt. Sed is cum post complusculos dies iam 25 bonam spem curationi promitteret, ingreditur amica sollicitudine tunc Alexander adsidensque lectulo 'Quaeso,' inquit, 'o Philippe, — adhuc enim te hoc et

1 adversum T. adversim A.P. discumbit A. decumbit T.P.
2 asperatus T.P. asperacius A., quod defendit Geyer. ad dictum T. ad dicta A. in margine vel addictus. addictus P.
5 gratia T.P. gratiam A. 7 privatos T.A. privos P. 9 irratior P. proculo T. 10 Lysiam iaculat ac vulnerat P.
11 iam om. A.P. 17 forte sese venerant veluti comprehendendum iruerant P. dissicit A.P. dissecat? (ῥήσσειν Graec.). 18 Lepitharumque A.

14. 23 invehunt T. inducebant A. cubiculum videbant (indebant?) P. 26 tum P. om. T. asidensque P. 27 ad hoc A.

communi nomine adloquar, ut amicus, donicum patris in te animum recognovero — quid tandem hoc rei est, quod te avertit a coniuge? Aveo enim scire, iudex et ultor futurus in matrem, si culpa meruit, quod evenerat. Huc adde, si placet, probesne illam Lysiae 5 in Alexandrum petulantiam, probesne etiam patris in filium truculentiam. Quid enim uterque commeruimus a patre et marito? Abiecta Olympias coniux et Alexander filius incusatus. Quin ergo surge, et confirmato corpusculo animum etiam labentem una curaveris, 10 adeo saucium fatalibus forsitan temptamentis. At ego tibi Olympiadam tuam una in gratiam atque in cubiculum iam deducam. Geret enim morem profecto Alexandro filio, cuius tu pater, ut video, esse fastidis.'

15. His dictis transit ad matrem Philippo iam 7. inter pudorem poenitentiamque distento et ad eam 16 'Ne,' inquit, 'quaeso, ne moveare, mi mater, super hisce, quae in te egerit rex maritus. Etenim ipsa quamvis clam habeas, quid commerueris, age tamen morem conscientiae tuae, cuius memet testem habes, 20 qui hanc tibi concordiam suadeo. Quaeso remees ad coniugem, et redde te marito morigeram.' Cedit auctoritati suadentis filii Olympias et duce tali revenit ad maritum. Tum Alexander: 'En tibi, pater, Olympias tua; iam enim te paterno nomine usurpabo, cuius adeo 25 libens fueris auditor. Igitur et preceptor ad eam fui, et remittit tibi meritum tuum abolitione omnis in-

1 nomine A. numine P. adloquar T. alloquor A.P. donicum T. boni cum A.P. 2 in te animum A. ante animum P. 3 aveo Mai. habeo A.P. audeo T. iudex T.P. vindex A. 8 coniunx P. 9 incusatus T. incursatus P. incursatur A. 10 labentem T. labantem A.P. curaberis P. 11 At ego Mai. At ergo T. adeo A.P. 12 Olympiada T. Olympiadem A.P. 13 morem om. T.

15. 16 et ait ad eam A. 17 ne om. T. moveare T. 18 his P. egerit A.P. gerit T. 19 quod A. commeruimus P. 20 memet A. me et P. me T. habeas T. 22 coniugem censeo et reddente marito T.P. 24 Tunc A. 26 livens T. 27 remitti P. abolitionem A.

iuriae. Agite igitur, quaeso, post iram integrationem coniugalibus adfectus. Nec sit pudendum, si filius sim parentibus copulator.' His dictis impetrat, quod laborat, idque ei largiter apud omnes patriae proceres bono admodum testimonio fuit. Placet denique Lysiae nomen coniugalibus ritibus in perpetuum aboleri, quod appellatio illa solutioni coepta cum Cleopatra coniugii conivisset.

16. At his ferme diebus, quibus haec acta vi- XXIII. debantur, descivisse obsequio Mothona civitas nuntiatur. 8. tur. Ad quam animo Philippus incitatus, cum adhuc viribus corporis deficeretur, optimum ratus ultionem non distulisse, numerum qui forte adesset militum ducere Alexandrum iubet, idque adolescens properanter exsequitur diligenterque; subactam enim populatamque ad vindictae ostentationem raptim Mothonam reversus adnuntiat. Sed enim cum illo reditu de Mothona ingressus ad patrem foret, videt ibi adsistentes habitu barbaro viros percunctansque agnoscit Persae Darii satrapas; causam tamen adventus esse, quod ex more regi petita pecunias a Philippo venissent, pretium scilicet aquae atque terrae; his enim nominibus subiectos obsequi sibi Persae deposcunt. Miratus igitur Alexander et petendi morem et titulum: 'Haecine,' 9. inquit, 'elementa Persae mortalibus venditant, quae cunctis deus in commune largitus est?' Dolebat ergo altiusque adolescentuli vim carpebat, quod viri Graeci nominis ac dignitatis vectigales barbaris fierent, quae res esset pendentibus iugiter ad magisterium servi-

5 bono — testimonio *A.P.* bonum — testimonium *T.* Lysiae *om. P.* 7 solutione *A.* coniugii conivisset *scripsi.* convivisset *corr. ex* convivisset *A.* conivisset *P.* solutionem capti convivi cum Cleopatra fecisset *T.*

16. 10 Mothona *T.* Mathana *A.* Motona *P.* 12 deficeret *A.* 15 et diligenter *T.* subactam *P.* 19 percunctansque *A.* cognoscit *P.* 21 regi *T.P.* regio *A.* 24 Haecine *A.* 25 elementa *A.* 27 vim *A.P.* animum *Eberh.* 29 pendentibus *Mai*³. (ex *T.*?); petentibus *A.P.*

tutis. Tum igitur pauculum barbaris indidem separatim ferre a se mandata ad Darium iubet: haec sibi Alexandrum nuntiare vel dicere: boni consuleret et ab hac petendi consuetudine temperaret; quippe quem ipse morem petendis pecuniis indixisset, hunc a se protinus exactum iri, unaque cum his, quae ante dispensa sint, propria quoque, quae sint Persis, Alexandrum petiturum. Cum his dictis exigit homines proficisci ne litterarum quidem regem responsione dignatus. Ad hanc animi eius magnificentiam Philippus erigebatur, 10 quod adeo confidentem et intrepidum eum naturae suae bona adserere intueretur. Igitur cum vicina rursus civitas de obsequio vacillaret, datur Alexandro expeditio. Pergitque, quo iussum est. 14

17. Enimvero interea Pausanias quidam nomine, XXIV. cum divitiis adfluens tum opibus potens, ex oppido 10. Thessalonicae nobilis, in Olympiadis desiderium amorumque animo prolapsus est. Qui cum per internuntios adtemptasset, equid mulier consentiret deserto Philippo ad sese transnubere, neque id ei ex sententia provenisset, comperiens filium Philippi, cuius adeo formidolosum in omnes adcolas erat nomen, peregre profectum certamenque thymelae tunc agi a Philippo praesidente, repente satellitio stipatus strictis gladiis theatrum inruit Philippumque vulnere praevenit. Qui 25 cum altius et letaliter ictus esset, veluti caedis absolutione securus ad regiam Pausanias properato festinat, raptu scilicet Olympiadis desiderio consulturus. Igitur 11.

1 pauculum *T.* paululum *A.P.* parvulum barbaris iridere paratis *Geyer.* 5 indixisset *T.* a se *A.* ad se *P.* 6 exactu iri *P.* depensa *P.* 10 hanc *om. A.P.* 14 Pergitque *T.* pergit *A.* pergi quoque iussum est *P. Epit.* iussum *A.*

17. 16 cum *T.* tam *A.P.* deliciis *Epitomae codices meliores.* *A.* opibus *om. T.* 19 equid *T.* et quid *P.* et *A.* consentiret, ut — transnuberet *A.* 20 neque id *P. Mai*². idque *A.* sentia *A.* 25 vulnere praevenit *T.A.* Philippumque vulnerat *P.* 28 raptim *P.*

cum populus adhuc in theatro turbaretur, Pausanias vero, ut diximus, raptum moliretur, forte rebus ex sententia perpetratis Alexander supervenerat offenditque turbas et vim et vulnera Philippi. Quibus, ut res erat, cognitis auctoremque earum rerum Pausaniam haec designasse, inruens regiam in ipso raptu matris Pausaniae violentiam deprehendit, eumque cum iaculo destinaret tenereturque formidine matris vulnerandae, Olympias sic adhortatur: 'Iaculare,' inquit, 'fili, iaculare! ne dubites; habeo enim praesidem Ammonem et protectorem.'

18. Enimvero Alexander nullo impetu vinci, sed cum spirare etiam tunc patrem Philippum comperisset, eundem advehi illorsum iubet gladiumque, quem gerebat ipse, conlatum in dexteram patris misit, quo manu eius oppeteret Pausanias, cui poenam quamque pro facto debuerat. Ergo iam moriens Philippus, 'Nihil nunc sane est,' inquit, 'quod me vitae finis aut huiusmodi mors contristet; ultus enim auctorem iniuriarum libens oppetam. Atque ideo illaec nunc ab Ammone dicta reminiscor, quae tunc matri tuae Olympiadi filium fore talem praegnantem dixerant parituram, qui non eius modo adsertor esset, sed vindex quoque patris foret futurus.' Et cum his dictis moritur. Curatur igitur Philippo regia sepultura maerori eiusmodi omni Macedonia et reliqua Graecia conspirante.

19. Ubi igitur iam moti animi hominum illa rerum novitate quietiores visi esse potuerunt, scandit

1 Pausanias, quae diximus, moliretur P. 4 Philippi om. P. 6 haec om. P.

18. 13 tum P. 14 eundem ei advehi illos P. 15 conlati P. misit om. P. 16 poenam quoque profecto P. 18 ad huiusmodi P. et h. T. 20 illaec P. illa et A. 22 praedixerant eum non eiusmodi adsertorem, sed ut vindicem quoque patris futurum T. similiter P. 24 dictis om. T. P. 25 a Philippo P. merori eiusmodi T. P. in memoriam eiusdem A.

19. 27 iam moti P. Mai². (ex T.?). amoti A. 28 esse om. T. P.

Alexander paternae statuae suggestum et propter illam adsistens in haec verba contionatur: 'O Pellae proles et Macedonum vel Atheniensium Corinthique progenies ceterarumque Graeciae gentium nomina, en tempus est, quisquis Alexandro sese cupiat militare, ut scilicet nunc nomen labori fateatur. In eos quippe militabimus barbaros, qui nos iampridem re, nunc vero spoliare pergunt etiam libertate. Igitur eamus ducere in servitutem Persas. Hi, quibus turpe erat servientibus non subvenire, enim nunc iam etiam ipsi servimus.' Et haec quidem dicta praesentibus edicit. Tamen ita eadem illa sententia et per singula oppida civitatesque, ut una cum classibus ii, qui armorum desiderio tenerentur, ad sese confluerent. Igitur ut si incentivum aliquod divina voce intonavisset, quo facilius ad eiusmodi opus studia hominum exardescerent, ita votum certamenque erat Macedonibus militandi. Alexander aedibus reseratis, quibus condita patris arma militaria visebantur, his quos inermes viderat dilargitur.

20. Sed enim quisque armiger Philippi aetate provector, diu iam militiae laborisque pertaesus, negabat se idoneum his conatibus fore, aetate scilicet sua praesentibus refragante. Ad haec Alexander 'Equidem,' inquit, 'veridicentiae isti testis accedo nec labores vestros, quos praetenditis, non adstipulor. Enimvero militiae vis eiusmodi res est, uti magisterio callentium ordinata mox fiducia virium exsequenda sit. Peritia quippe veteris usus rudis manus audacia dirigenda est: quorum alterum vos, alterum iuventus existimatur.

2 in haec verba Mai². ad h. v. A. P. 3 chorintii P. 4 en tempus T. en om. A. P. 5 nunc quisquis P. scilicet hunc P. 8 servitium T. 10 enim post Hi collocat Kluge. en Eberh. iam om. A. P. 11 it om. T. P. 14 incendium T. 15 intonavisset P. huiusmodi P. 17 certamen (om. que) P. At Alexander T.

20. 21 diu iam scripsi; divinam T. de vi A. P. 22 idoneum his Geyer. idoneis A. negabat se conatibus fore idoneum P. 25 in quos P. 26 militiae ius A. militia vis eius eiusmodi restituti T. 27 exaequanda T. sit om. P. 28 erigenda

Nam ut ille iuventutis fervor ad audaciam promptior, ita inconsultior ad cautionem, ac sic eorum boni coeptus plerumque malos eventus reperiunt. At vero ista maturitas vestra etiam arduis quibusque felices exitus parit et desideratos eventus, quoniam perito consilio manum duci commodat obsecuturam. Par est igitur, inquit, vos meo commilitio numerari, non ut ipsi bellorum urgentiam subire cogamini, sed ut iunioribus manibus consilium vos fiat. Alterum quippe alterius egere quis dubitet? Cum, nisi per prudentiam vestram illorum titubantia sit directa, perfracto praesidio iuventutis in seniores periculum vadat. Contra autem si recti per vos voto fruuntur, vos quoque gloriae parte potiore celebrentur. His dictis eos quoque, quos senium iam obsederat, in sententiam suam ducit.

21. Connumeratis igitur vel veteri milite vel XXVI. quos ipse recens scripserat, congregat Macedonas quinque et decem milia pedites, auxiliaque diversa in octo milibus, equites vero indigenas septingentos et duo milia, levis quoque armorum Thrakas numero octingentos. Unde hoc numero cum veterano milite congregato sexcenti quinquaginta quattuor ad septuaginta milia militantium erant. Tunc viae sumptum a Philippi thesauris conlatumque studentium rebus suis auri talenta sexaginta cum quadringentis quatuorque et decem milibus cogit. Classi ergo elaborata in Macedonia, tam longis quam onerariis navibus, transit in Thraciam,

est audacia P. 1 iuvene P. audacia A. 2 boni coeptus Mai². boni coepti P. bona coepta A. 4 felices Mai². faciles A.P. 5 quoniam me perito consilio, manum duci, commodat obsecuturum Mai². 6 Par *superscript.* vel pars A. 7 inquit om. P. in meo commilitio Eberh. 8 urgentiam Mai². urgentia A.P. 9 fiat Mai². P. faciatis A. 12 vadit P. 15 ducit Mai². P. vicit A.

21. 16 vetere Mai². 17 recens scripserat A.P. recenseri praestat T. 18 milium T.P. auxilia A. 22 DCIV T. Epit. LXXVII milia Graec. 24 collatumque A. conlatum quae T. 25 quattuor (om. que) P. 26 ergo A. quoque P. 27 Thracia P.

quae sibi patris Philippi virtute quaesita hereditarium studium deberet atque deferret.

22. Unde illic etiam rebus ad ordinem redactis, XXIX. quod sibi ea gens studiosius obsequeretur, lectissimos 16. quosque et argenti talenta quadringenta viribus suis cum adiecisset, pergit ad Lycaoniam, cui nunc aetas recens nomen Lucaniae dedit. Igitur eius loci magistratibus ad amicitiam communi sacrificio foederatis transmittit protinus ad Siciliam atque ibi, si qua forte ab obsequio refragarentur oppida, recepit; exinque Italiam transiens legatione pariter et honore potitur Romanorum. Per Aemilium quippe tunc consulem corona ei auri pondo centum, insignita etiam margaritis, honoraria datur ad argumentum amicitiae perpetuo post futurae; idque Alexandro magnae gratiae fuit amicitiamque amplectitur et verbis liberalibus Aemilium honoratum remittit. Addunt tamen Romani et militum duo milia et argenti talenta quadringenta eoque amplius fore duros sese respondent, ni sibi bellum adversus Carthaginenses intentissimum agitaretur. Indidem XXX. igitur Tyrrheno transmisso cum Africam quoque adpulisset Alexander, eius gentis sibi magistratus obviantes precario quaesunt, uti a se vim Romani exercitus amoliretur. Sed haec dicta non modo ad favorem regis animum non convertunt, verum ignaviae eos increpitos tali responsione dimittit: quod boni Carthago consuleret, si aut melior hostibus foret aut potioribus praecepta dependeret.

23. Hinc igitur pergens paucis admodum comi-

1 quaesita A.P. quaerit T.

22. 4 exequeretur P. 5 quoque P. 6 Liguonam T. 7 Liguanae vel Liguria T. 9 Siciliam A.P. Massilium T. 11 potitur A. Epit. petitur P. 14 dantur T. ad om. P. 15 gratiae T.A. gloriae P. Epit. 19 ni sibi T. nisi A.P. 20 agitaretur T. ageretur A.P. 21 igitur om. A.P. 23 precario quaesunt P. precario sunt uti ut A. praecati sunt T. vim T. vis A.P. 24 favorem A.P. foventem T. 25 ignaviae om. P. eos om. A.P. 26 talis responso T.

tatus omnem Libyam peragrat. Itaque ad Ammonam, qui loco deserto Aegypti celebratur, ipse contendit; enimvero exercitus multitudinem navibus superpositam Pharum destinat. Ipse ergo Ammona veneratus operatusque largioribus ibidem sacrificiis praesidium sibi operis et coeptorum veluti a deo patre deprecatur, quippe eius fabulae tenax, quod huiusce dei cum matre per somnium fuerit coniugatio. His denique verbis deum convenit: 'O pater Ammon,' inquit, 'si quid materni ¹⁰ seminis est verum, eaque mater conceptus nostri ex te principium est sortita, quaeso ut istud adstipulere praesenti meque ut filium praestes.' Igitur doctus evidentibus monitis non absque cura sui esse numen illud, et templum deo operosius et augustius fabricatur et ad prodendam militibus confidentiam Patri Ammoni id se fecisse inscriptione testatur. Tum responsum etiam quaesiit a deo, ecquid sibi monumentum imperii sui aliquotiens instaurare fas esset. Animo quippe conceperat urbis quam maximae conditum. Ergo per somnium sic eiusdem dei adloquio fruitur:

Haec tibi, rex, Phoebus lunatis cornibus edo:
Nomen si pergis aevo celebrare perenni,
Urbs tibi condenda est, qua stat Proteia tellus,
²⁵ Praesidet et numen cui Dite potentius ipso,
Vertice quinqueiugo rerum secreta gubernans.

23. 1 athamonia P. ammonan T. 2 loco Eberh. locus Codd. deserta P. 3 multitudine navibus imposita T. 4 operatusque P. operatisque A. ammonem generatusque largioribus ibidem praediis T. cf. Haase Miscell. phil. II p. 19. ibidem om. A.P. 7 tenax om. T. huius P. 9 mater sermonis T. 10 ea que P. 11 adstipulere T. astipulare A. astipulare praesentis P. 13 non absque numen illud esse curam sui T. A. cura P. (cetera sicut T. A.); emendavi. 16 se om. A. 17 quaesiit T. quaesit P. quaesitum A. et quid T. P. quo A. 18 aliquotiens T. aliquod A. P. 19 quippe A. P. quoque T. 20 eius T. P. 22 Phoebus Mr. (Φοῖβος Graec.). Phoeba A. P. Phoebi Mai¹. Phoebes Mai². 23 pergis T. P. pergas A. 25 ditis mundi potentius T. P. Quaecunque post versus leguntur in T. A. usque ad p. 43, 22, desunt in P.

Ad haec doctus Alexander tali responso omni diligentia rimabatur, quam Proteiam insulam deus vellet quidve illi numinis praesideret. Quae etiam tunc animo ¹⁹ volutans peractis rite sacrificiis indidem proficiscitur. Multo denique itineris exanclato apud vicum Astrata fes- ⁵ sum commilitium refecit. Ipse autem rex cum forte XXXI. in agro, ut adsolet, spatialetur, cervam intuitus pastui occupatam unum ex his, qui destinandis sagittis solertior habebatur, iaculari bestiam iubet. Qui cum rem non ex opinione praeiudicata fecisset leviusque ¹⁰ ictum animal evasisset, exclamasse Alexander fertur Graeco scilicet verbo, quod remissior arcus intentio sagittam imbecillius exegisset, para tonon istud factum videri. Ex eoque dictum Paratonium; etiam post frequentatae urbi nomen idem datum. ¹⁵

24. Hinc porro ad locum, qui vulgo Taposiris ²⁰ diceretur, adpulit. Inquirens tamen nominis causam accipit ab indigenis sepulchrum Osiridos illic esse, quod a veteri compositione corruptum Taposiridis dictus esset. Operatus igitur illicce deo ad id loci ²⁰ transit, quem extensum quidem magni et uberis aequoris pulchritudine miratur, frequentem tamen commanentium conventiculis. Sedecim quippe et instar urbium vicis decoriter admodum distinctis atque dispositis consistit, quorum magnitudini pariter et pulchritudini honor et ²⁵ cura deferebatur. His sedecim sessibulis flumina quoque duodecim intererrabant, pariter omnia vergentia iuxtim in mare, sicuti nunc etiam ad memoriam veteris insulcationis datur visere. Quippe quamvis congestu postea sint ad aequoris uniti faciem exaequata, quis- ³⁰

4 volutans Mai. voluntas A. proficiscitur multo A. proficisci igitur T. 6 ipse T. ibi A. 7 pastui T. pascuis A. 9 iacularibus ē iam iubet T. 10 rem om. A. 11 Alexandrum fortorem T. 12 remissio arcis T. arcus et intentio A. 14 dictum A. om. T. 15 idem scripsi. ibidem A.

24. 25 pariter et pulchritudini om. A. 26 sessibulis scripsi. desessilibus A. in T. nil legi potest.

quis tamen ille ductus fluminis fuit, is nunc plateis apud Alexandriam tractus est; sed duo tantum ingressus fluminum reservati, ceteri nomina partibus oppidi praestiterunt. Igitur omne spatium *ab* eo loco, cui Bendidium vetus nomen est, usque ad Hermopolim urbis eius ambitu occupatum est. Sed enim nomen hoc longe secus, ac se veritas habet, in usu appellationis resedit; Hormu enim polis, non Hermopolis, dicta est, quod portuosius illic alveus Nili latiusque in latera descendens fidam stationem navibus per sese labentibus faceret.

25. Hanc igitur urbem nominis sui appellatione dignatus in omnem, quantum visi datur, magnificentiam laboravit, quamvis Cleomenes de Naucrato et Dinocrates Rhodius in eam sententiam non accederent, ut tantam illam urbem, quanta nunc est, niti deberet, quod neque repleti aedificiorum spatia metita turbis competentibus opinarentur nec repleta ali facile potuissent. Ex quo fore arbitrabantur bella frequentia vel necessitate quaerendae alimoniae ab ipsis incolentibus ineunda, seu opulentia praevalerent, seu viribus deficerentur, dum aut peterent aliquid aut peterentur. Quippe moderatum urbium statum et consiliis facilius cedere et ad sustentationem sui promptius occursare amicum, siquidem multitudini nec facilis sui apud omnes singula dinoscentia atque etiam difficilis vel conspiratio.

Quamquam igitur longe auctius rex metitus locorum amplitudinem foret, tamen ad sententiam persua-

4 *ab eo loco Mr. eo loco A.* 5 Bendidium *Letronne.* indidum *A.* 6 ambitu *Mai.* ambitum *A.* 8 Hormu *scripsi.* Hormo *A.* 9 portuosius *Mr.* 10 stationem *Mai.* aestimationem *A.*

25. 14 de Naucrato *Geyer.* ac Neucratus *A.* 17 metita *T.* et ita *A.* 18 facile *A.* facere *T.* 22 deficerentur *T.?* deficerent *A.* peterent *T.* impeterent *A.* 25 amicum siquidem *etc. corrupta; in T. nil legitur*

dentium ire aliquanto contractius sivit ambitus lineam. Quare facesserat magnificentiae animo contemplatae. Longitudinem quidem urbi procurat ab eo loco, cui Draco nomen est — est autem pars supradicti Taposiris — usque ad locum, cui Agathudaemonos appellatio manet. Latitudini vero indulget a Canopo usque ad locum, qui Eurylochi vel Melanthium dicitur. Iubet igitur omnes, quique per ambitum usque ad lapidem tricesimum coluissent, universos eodem commigrare locumque omnem, unde ad oppidum convenissent, suae ditioni servire. Et haec quidem super spatio urbis eius accipimus.

26. Adhibitis tamen rex architectis, qui ex arte nobiles et celebratiores habebantur, ut Cleomene de Naucrato et Olynthio Cratero, Herone etiam Libyco, qui cum fratre Hyponomo erat, accepit omne magnificentiae huiusce monumentum in eo posse tuto consistere, si antea quam fundamenta urbi iacerentur, subductiones aquae purgamentisque reliquis procuraret; quibus iugiter ablutis derivatisque atque in mare perpetuo dilabentibus neque aedificiis perniciem aliquam remansuram et ab hisce, quae intervenire conrumpendo aëri soleant, purgatus oppidum fore. Elaboratis igitur his cloacis, quibus haud facile capaciores

2 facesserat *corr. ex facesseri A.* contemplatae *scripsi.* contemptat *A.* quare facessendum ratus a magnificentia animo contenta (*vel concepta*), longitudinem *etc. Mai.* quare faciem desideratae magnificentiae animo contemperat *Geyer.* 4 Taposiris *A.* 6 indulgent *A.T.* 7 Melantium *T.* Melanchium *A.* 10 ditione *T.* editioni *A.*

26. 13 architectis *T.* architectoribus *A.* qui — habebantur *A.* quisque — habebatur *T.* 15 Olynthio Cratero *scripsi.* cum *Mueller.* olynthio erattheo *T.* Olynthio et Eratelo *A.* Libyco *scripsi.* libii *A.* libi *T.* 16 Ipomono *T.* Eponemo *A.* omnem *A.* 17 consistere *A.* constituere *T.* 18 antequam *T.* 19 reliquis *scripsi.* reliquias *T.A.* residuis *Geyer.* relinquentas *Mai.* 20 derivatisque *T.* derivatisque *A.* 23 purgatus *A.* purgatum *T.* 24 capaciores ulla *T.* captiores illa *A.*

ulla urbs habeat, omnis post id operum imposita molitio.

Quare cum hae urbes, quae in omni orbe terreno 24.
maximae celebrantur, in haec spatia numeratae sint:
5 Syriaeque sit civitas vel amplissima Antiochia extenta
stadiis octo pedibus septuaginta duobus, Carthago
vero, quae principatum Africae tenet, stadiis decem
porrecta videatur stadiique parte quarta, Babylon
porro stadiis duodecim longa sit et pedibus ducentis
10 atque viginti, ipsa quoque domina omnium gentium
Roma quattuordecim stadiis et pedibus centum atque
viginti longa primitus fuerit, nondum adiectis his
partibus, quae multum congeminasse maiestatis eius
magnificentiam visuntur, Alexandriam mensi sunt se-
15 decim quidem stadiis, pedibus vero trecentis atque
septuaginta quinque.

27. Occupato igitur omni solo, quod praedictis 25.
alveis atque vicis olim consitum mox urbs una con-
textuit, videt insulam eminus perbreve rex. Cui
20 nomen Pharus esse cum diceretur, coluisse vero Pha-
rum istam Protea, conlapsum etiam ibidem cerneret
Proteos sepulchrum, id quidem protinus et reformari
ad faciem novitatis et coli religiosius mandat — exinque
civitas Pharos est — eiusque mos ad nos usque pro-
25 lapsus Sacrum inter nostros Heroos dicitur. Additur XXXII.
tamen ad fabulam metatae primum discretataeque urbis 26.
huiusce, quod cum lineae ductae ab architectis forent,
quibus spatium et descriptio metatae urbis notaretur,
subiecta sit lineae farina pro pulvere. Sed ubi id
30 factum fuerit, mox congreges multi numeri et generis

*Verba inde a 'Carthago vero' usque ad finem capitis 26
leguntur etiam in Cod. Paris. 8319 membr. saec. XI, unde a
Mommseno edita sunt in Abhandl. d. sächs. Ges. d. Wiss. Vol. III
(1857) p. 276 sq. 3 orbi T. 12 abiectis in marg. correct.:
adiectis A. 14 magnificentia cod. Par. 8319. visitur in
marg. corr.: visuntur A. visitur cod. Par. 8319.*

27. 25 Heroon Mr.

aves eodem advolavisse, raptimque omnem illam de
farina lineam obligurisse. Id ergo portenti turbulentius
Alexandrum formidantem consuluisse protinus peri-
tissimos coniectorum eorumque sententia rescivisse,
civitatem hanc non suis modo, verum peregrinis etiam 5
populis ad alimoniam uberrimam fore. Ut enim in
illo avium numero non solum indigenae, verum ad-
venae etiam atque undique versus adlapsae iacto
polline avidae pastae sint, ita hominibus quoque et
incolentibus et adpellentibus urbem hanc fructuosis- 10
simam fore.

28. Aedificandi tamen Alexandriam constat prin- 27.
cipium ex meditullio esse factum idque etiam nunc
nomen in ea urbe retineri, quod Mesopedium vocetur.
Coeptis autem molitionibus surgere visitur draco qui 15
dam terribilis magnitudine ac maiestate, qui plerum-
que opifices incursabat, eoque nonnihilum impediri
opera videbantur non minus metu visentium quam
religione. Quod cum in aures Alexandri perventum
foret, iubet insequenti sub die, sicubi forte sacra illa 20
belua videretur, omnes undique confluentes necem
draconi moliri. Idque naviter factum oppressusque
eo loci est draco, ubi nunc Stoam vocant. Et sepul-
chrum tamen draconi consurgit opere admodum labo-
rato et iuxtim Alexander iubet coronarias quoque 25
opificinas adiacere, ut quod haec bestia famulitium
quoddam templis praestare videbatur — daemon enim
melior appellatur —, ipse quoque divina quadam reli-
gione coleretur. Atque cum multa sint Alexandriae

2 abligurisse? 4 rescivit superscr. vel consipivit A.
emend. Mai. 8 versus corr. ex versos A.

28. 14 Mesopedium (*Μεσopedιον*) scripsi auctore Wachsmuthio (*Mus. Rhén. 42, p. 465*). Mesonpondio A., in margine manu multo recentiore additum *μεσονπονδιον*. 17 eoque scripsi. eiusque A. eiusque interventu? 20 iubet Mai. lubet A. 23 Stoam Mr. Scoam A. 27 enim addidi. 29 Atque Eberh. Quae A. Alexandriae Mai. Alexandria A.

et alia vel miranda, mons quoque propter illic visitur ex congestu, quem incuriosi vetustatis naturalem etiam opinantur. Sed ea moles egestis undique terra atque ruderibus, quibus fundamenta sint moenibus exhausta
 5 vacuataque, eoque conlatis ac superfusis huiusmodi erecti et ardui montis magnitudinem sumpsit.

29. Omnem tamen moenium varietatem distinxit 28. nominibus et secrevit sub appellatione Graecorum elementorum primarumque quinque litterarum, non
 10 utique quod hoc regi sit tantummodo libitum, verum uti ex hisce litteris sui nominis perpetuitas in urbis partibus celebraretur: significante scilicet prima littera nomen Alexandri, secunda vero regis ex Graeco, tertia porro generis, quarta etiam Iovis, quinta sese
 15 fecisse. Sic enim si quis hasce quinque orationis partes usurpaverit Graeca lingua, inveniet his nominibus ac verbis primas has litteras fuisse praepositas, quod Alexander Rex Genus Iovis Fecisset. Sepulchro 29. tamen draconis illius iam perfecto, cum trabes quaedam, quae ad ingressum eius columnas impresserat, casu repentino conruisset dissiluisseque, angues complusculi indidem emersisse sunt visi, hique reptabundi, prout cuique ad lubentiam impetus fuit, constructarum domuum penetralia invasere. Quod cum ipsum quoque
 25 terribile admodum videretur, non cunctanter arioli pronuntiavere hos quoque daemones et praesules locorum esse domibusque singulis colendos pro diis penatibus tradi oportere; eiusque mos vivit et adhuc Alexandriae religiosus est sub penatium deorum honore et statis diebus suetus coli more religionis eiusmodi: polentam ex tritico, quod sit esui anguibus, iaciunt, et coronatis optimatium mos est templum

1 valde miranda Eberh. 4 sint A. sunt Eberh.

29. 9 elementorum A. 17 primas scripsi. pronas A. 18 quod et A. 20 quae Eberh. qua A. ingressum Eberh. gressum A. 21 dissiluisseque A. 24 penetralia A. 30 statis Mr. aestatis A. 32 coronatos Eberh.

Heroi scandere, cui talia scilicet anguina obsequio famulentur. Quod autem oraculum regi somnio da- XXXIII. tum quinqueverticem fore urbem [somnia] praenuntiavisset, advertens diligentius invenit eius universi loci esse eminentias quinque. Quibus in cetero aequare
 5 extuberascentibus decus urbis est maximum constructa ara quam maxima in eo colli, qui adversus Heroos locum visitur erigi.

30. In ea igitur ara deo summo rerum prae- 30. sidi opulentioribus sacris et religiosius operabatur 10 cum prece tali: 'Quisquis tu deum rex es, qui praestare diceris huic terrae mundumque istum interminem regis, recipias quaeso sacrum hoc litantique mihi auxilio fias rebus pacis et bellicis.' Et his dictis exta flammis ex more inferebat. Enim- 15 vero repente advolans invisitatae magnitudinis aquila exta quidem e manibus Alexandri proripit, tranans vero volatu quam tranquillissimo aëris intersitum spatium alteri cuidam arae procul exta, quae prae-ripuerat, superponit. Quem depositi locum cum qui- 20 dam e speculatoribus regi nuntiasset, properato eodem venit agnitisque extis, quae sacra ales advexerat, videt templum quoque illic vetus magnitudinis religiosae, quodque aevi longinquitas superasset ac diruisset, simulacrumque intrinsecus sedens ex ea materia figuratum, quam 25 dinoscere hominis virium non est. Sed propter seden-

1 Heroi T. Eberh. Herois A. 2 somnio datum T. somnio dato A. somno Eberh. 3 alterum somnio delevi. praenuntiavisset T. pronuntiavisset A. 7 adversus T. adversi A. Heroos A. heros T. Heroi Mr.

30. 11 cum A. qui cum aut que cum T. 12 istum A. ipsum T. interminem T. intermine A. 15 exta T. ista A. 16 repente om. A. advolans T. involans A. 17 e om. T. proripit T. praeripit A. tranans vero T. transverso A. 19 spatium et alteri A. spatium ali T. 22 extis quae om. T. 23 quoque om. A. 24 ac diruisset om. T. 26 hominis Eberh. homini T. A.

tarium deum adstiterat puellaris effigies spectabili
magnitudine et pulchritudine veneranda. Cumque eius
religionis numina percunctaretur, sese quidem adcolae
certius scire renuebant, acceperunt tamen traditu veteri,
5 Iovis ac Iunonis templum illud fuisse. In eo obe-
liscos quoque duos videt proceritudinis erectissimae,
qui adhuc Alexandriae perseverant in Sarapis templi
circumsepto extrinsecus adstantes, eius templi, quod
aetas iunior laboravit; sed haec saxa, quos diximus
10 obeliscos, quod ad verum ferreum saxi sublimitas qua-
dret, insignita sunt et inscripta Aegypti sacris lit-
teris. Eorum causam et originem cum requisisset,
Sesonchosim regem eorum auctorem esse dicebant, qui
potius universitatis id suo monumento esse voluisset,
15 quod diis religiosius consecraverat. Lectae denique
per interpretem litterae continere sunt proditae huius-
modi gratiam: 'Rex Aegypti Sesonchosis orbis potens
praesuli mundi totius deo Sarapi consecrat.'

31. Adit ergo Alexander prece maxima depo- 32.
scitque, uti si ista rata esset fama, quae scripta sit,
sese numen illud mundi totius dominum recognosceret
et idem evidentius intimaret. Ergo quietis proximo
tempore eidem deus confessus super regni magnitu-
dine pariter ac maiestate sic ait: 'Nonne,' inquit,
25 'memineras, Alexander, sacrificantem te cum primum
exta sacris inveheres, totius mundi orbisve domino
eadem te sacravisse eiusque auxilia petivisse? Quae

2 et pulchritudine om. T. sed aliquid superscriptum. eo
pulchritudine A. 4 certius A. certum T. 5 ac Iunonis T.
acui A. 6 erectissimae A. rectissimae T. 7 templi
circumsepto T. templo circum septa A. 9 saxa, quos T. Mai.
saxarios A. 10 ferreum saxi T. ferreo saxis A. 11 Ae-
gyptii sacris T. Aegyptiis ac sacris A. 14 id suo T.
(monum. legi non potest). ad sui monumentum A. 15 quod T.
quos A.

31. 20 que uti—esset fama om. T. 22 et idem Mai. et
eidem A. idem T. 23 super regni scripsi. se regi A. se
regia Eberh. 27 eadem te om. A.

cum dicata mihi merito quoque sint meae areae trans-
vecta, quid dubitationi relictum erat, quin eum me
crederes, quem auxiliatorem tibi religionibus cooptas-
ses? Ad haec Alexandro de urbis perpetuitate quae- 33.
renti, et an nominis sui inhaesura appellatio videretur, 5
visus est deus manu sese adprehendisse exinque ad
editum celsumque admodum montem una duxisse, at-
que ibidem consistenti 'Potesne,' ait, 'o tu fortissime,
molem hanc montis in diversa transducere?' Negi-
tante Alexandro addidisse: 'Haec ergo similitudo est 10
eius scilicet difficultatis, quam de tui nominis muta-
tione quaesisti. Ut enim naturae viribus spes ista
deficitur, quod mons tantus loco mutari queat, ita
possibilitate res caret, inolitum nomen tuum urbi nunc
conditae olim posse mutari.' 15

Ibi adhuc petente Alexandro, ut sibi de fine vitae 34.
deus aliquid fateretur, in haec responsum est:

Prae cuncta vitae commoda est mortalibus

De fine.....nescium

Quibusque metis fata claudantur sui. 20

Mens quippe homuli non videt variantia,

Quod haec reformat perpes aevi aeternitas.

Nam si facessat casuum scientia,

Laeta est timoris omnis ignoratio.

Quare id putato tute commodissimum, 25

Si spes futuri nullo foedetur metu.

Ergo hisce, quae fas, instruere, ut praescias.

Tu nam levatus nostra praepotentia,

Quaecumque gens sit obvia, sternes manu.

Tuncque haec revises animo, liber artubus. 30

1 dicata A. dicta T. meae areae T. mea ara A.
3 coobtasses T. ceptasses A. 4 urbis T. orbis A. 5 an A.
ad T. 8 tu om. A. 13 deficitur T. deficit A. 18 Prae
cuncta vitae etc. carminis tantum frustula legi possunt in T.
cf. praef. 19 De fine certum finisse quibus metis A. de
f....escium quibusque...tis T. de fine fortunae fuisse nescium
Br. Keil. 22 quod haec T.? quae A. 23 facessat T. cessat A.
26 spes futuri—metu om. T. 27 hisce quae fas ē A. his
quaequae... T. instruere ut T. instruere et A. 30 artubus T.
artuus A.

Urbs vero, quam nunc erigis mundi decus,
Nitore surgit, cunctis exoptabilis
Saeclis, virescens temporum recursibus
Unaque semper fulta beatitudine,
Frequens deorum templis atque numine
Decusque vincens civium concordia:
Optata sedes vitae....

.....letum capit,
Cunabulisque gratior genitalibus.
Quippe ipse laetis coeptis praesul civis
Interminatis saeculorum cursibus,
Fundata quod sit tellus hisce legibus,
Rides sereno vel corusco lumine.
Quippe austri solum, sontibus iam libera,
Flabris fovetur blandius spirantibus,
Ne quis potentum seu vis ulla daemonum
Exim noceret imperioso numine.
Est namque fatum motibus nutantibus
Telluris huius penita contremiscere
Famemque nosse celere perfunctam metu,
Tractus luales atque bella percita.
Enim facessent ista ceu si somnium.
.....reges multigenarum gentium
Honore divum, summo cultu, exambient
Astris receptum caeliumque congregem,
Quorum frequente cultu sis beatior;
Tuosque praestas numine augustissimo.
Haec quippe sedes corpori est caelum tuo.
Nunc ipse quis sim, mente bibula percipe,
Nomenque nostrum ex hisce numeris collige.
Sub Graia primum bis centena littera

1 erigis mundi decus A. regis mundi dedecus T. 2 nitore
surgit T. nitoris urguet A. 7 optata Geyer. obtata corr.
ex oblata A. versus deest: in T. legi nequit, in A. omissus
est. 8 qua letum sapit Geyer et Bachrens Fleckeis. Ann.
105, p. 636. quale tum sapit A. letum capit T. 10 coeptis
praesul civis T. coetibus praesul chao A. 13 rides T.
ridens A. 14 austri scripsi. astris A. .stri T. 15 blan-
dius spirantibus T. blandeqe aspirantibus A. 16 nequis
scripsi. nequit A. ne... T. seu vis ulla T. vis meditulla A.
17 noceret, t expuncto A. 20 perfunctam Bachrens l. s. s.
perfuncta A. 23 reges A. ...por(?)reges T. Te semper
reges suppl. Schlee. 24 Honore scripsi. honorem A. divum T.
divinum A. 26 sis T. is A. 28 corpori A. corporis T.
30 ex add. Eberh. 31 graia Eberh. grata A.

Unum reponere numerum et centum dehinc
Unumque post id, tunc quater viginti sint
Decemque iuxtim, eaque sit novissima,
Quae prima fixa est: idque sit nomen mihi.

32. Hoc igitur oraculo per quietem doctum Ale- 35.
xandrum deus in somno dereliquit. At ille expergi-
scitur recoltisque verbis ac memoriae confirmatis hunc
demum esse, quem quaerit, scilicet Sarapim mundi
totius dominum rectoremque confirmat. Ara igitur
vel maxima maximo opere laborata largioribus sacris 10
tam animantium stratu quam odorum profusione mun-
tificus convivia etiam exsequitur ibidem quam laetis-
sima. Tunc Parmenioni architecto laborandi scilicet
simulacra cura mandatur, ut ne illis Homeri versibus
demutaret, qui sic loquuntur: 15

Caerula tunc illi Saturnius adnuit arce,
Aurea caesaries quem signat motibus almis.

Et Parmenion quidem iussa complet, ipse quoque non
inhonorus hoc labore. Quippe templum etiam nunc
Sarapion Parmenionis appellatur. Enimvero hactenus 20
tibi super civitatis illius conditu dictum habebis.

33. Alexander porro coacto omni exercitu exim XXXIV.
ad Aegypti ulteriora contendit classi iussa sese apud 36.
Tripolim opperiri. Sed id iter longe laboriosissimum

2 post id Mai. post idus A.

32. 6 in somno T. cum somno A. expergiscitur T. ex-
pergitus A. 8 quaerit T. quaereret A. 10 maxima T.
om. A. 11 stratum T. 13 artio...arcitecto T. 14 illis Mai.
illi T. A. 15 qui sic locuntur T. quasi elocuntur A. 16 illi T.
oli A. caerulea huic oculi Geyer. 17 quem Geyer. que T. A.
signat A. signa T. motibus T. mentibus A. 19 inhonorus T.
inhonoris A. 20 hactenus scripsi. actinus T. om. A. 21 con-
ditu T. conditum A.

33. Hoc capite iterum incipit Cod. P., in quo initium
capitis ita legitur: Alexander inde digressus ad Aegypti ulte-
riora contendit. Et cum Memphim venisset, inductum eum
in aedem templumque Vulcani statuam quandam nigro lapide
intuetur cum illa super Nectanabo inscriptione, imperatorem
scilicet etc. — 24 id itiner T. iter A.

militi fuit, quippe ob locorum et itineris difficultatem. Omnes tamen adcolae, qua perrexisset Alexander, una cum diis deorumque simulacris religiosisque operatio-
 5 nibus obviam pergere festinabant, iuniorem Seson-
 chosim praedicantes. Quare cum Memphin venisset,
 inductum eum in aedem templumque Vulcani Aegyptii
 regni veste dignitati sunt et sella ac sessibulo dei.
 Tum ibi Alexander statum quandam nigro lapide 37.
 intuetur cum illa super Nectanabo inscriptione, im-
 10 peratorem scilicet eum, qui fuga indidem abfuisset,
 rursus Aegyptum reverturum, non seniore, enim
 iuniorem, eumque fore loci illius hostium subiuga-
 torem. Statim igitur scripti istius causas diligentius
 quaerit refertque responsum, hunc illum Nectanabum
 15 fuisse, qui infestantibus Persis, cum deorum monitu
 praescivisset fortunae suae lapsus, locum casuum de-
 clinasset. Tum sese quaerentibus civibus oraculum
 datum, quod sub illa statua legeretur. Igitur Ale-
 xander his auditis involat statim in statuae complexum
 20 ac parentem salutat, eiusque se filium profitetur, ut
 congrueretur de responsione cum spe Alexandrum de-
 mirantium.

34. 'Unum tamen mihi de civitate vestra mira- 38.
 culo est,' ait, 'ecquid vis barbara adversus huiusmodi
 25 muros potuerit obtinere, quos coram cerno supra
 humanarum manuum violentiam pulchritudine pariter

3 simulacris T. simulatis A. 4 Sesonchosim T. se
 sorte sui A. 6 aedem T.P. eadem corr. in eandem A.
 Aegypti T.A. 7 dignitati T. dignatae A. in marg. adscr.
 a correctore: vel egyptii regni veste dignum eum duxerunt.
 sessibulo T. sessibile A. 8 Alexander cum T. lapide in-
 tuetur om. T. 10 abfuisset A.P. fuisset T. 13 causa P.
 16 declinasse P. 18 datum Mr. datur A.P. Tum esse
 quaerentibus civ. orac. datum Geyer. 19 in addidit Schlee.
 cf. p. 142, 14. 21 congrueret P. ut congruerent verba re-
 sponsionis cum spe Geyer.

34. 23 miraculo T. miraculum A.P. 24 et quod A.
 huiusmodi P. 25 potuerat A. coram P. curam A.

ac firmitate congestos, praesertim undique fluminibus
 convallantibus, ut murorum quoque ipsorum haec sit
 firma munitio; aditus porro tenues angustique, quique
 agminibus militaribus inviabiles atque exim occurrui
 perfaciles habeantur. Cuius quidem rei ipse periculum 5
 certius fecerim, quamvis huc manu parva, non con-
 gregato exercitu commearum. Enimvero haec est illa
 deorum aequitas ac providentia, ut vos, qui ex uber-
 tate terrae praecluatistis atque his fluminibus obval-
 lemini, eorum violentiam sentiatistis, qui ista non 10
 habeant. Quippe ad hanc opulentiam rerum si vis
 quoque et militare vobis exercitum adfuisset, nulla
 profecto gens foret, quae duabus hisce fortunae viri-
 bus obviaret. Est igitur ita natura descriptum, ut
 qui ista rerum opulentia sint donati, idem careant 15
 bellicis viribus, ut si quid illi, qui armis et manibus
 indulgent, de solo geniali indigebunt, ab huiusmodi
 adfluentibus petant. Hisce dictis exigit protinus ab
 Aegyptiis, ut quidquid illud pensuros sese Dario re-
 cepissent, id sibimet inferrent; quod quidem eo se 20
 petere testatus est, non ut opibus suis indidem incre-
 menti aliquid pareretur, enimvero ut extruendae urbis
 foret substantia largior. Haud cunctanter in haec
 Aegyptii obsequuntur datisque pecuniis et honorata
 deductione per Pelusium properantem votis pariter 25
 et vero amore prosequuntur.

35. Rursus igitur recepto omni exercitu et XXXV.
 in Syrias itinere destinato urbes eas, per quas sibi 39.
 transitus foret, nomini suo addit; unde mille etiam

1 ac om. P. 2 convallentibus P. 3 inde a verbis
 'aditus porro' quae usque ad finem huius capituli leguntur,
 desunt in P. 4 occurrui T. occursu A. 6 manu parva etc.
 cf. init. cap. 33. congregatum exercitum T. 7 commearum
 om. T. 8 deorum T. om. A. 14 ita T. om. A. 15 qui T.
 quis A. donati T. donata A. 17 de om. T. ab huiusce-
 modi T. huiusmodi A. 22 pareretur T.

35. 27 recepto A.P. recto T.

cum cataphractis viros accipit, quod armaturae genus orientis inventio est; ac tum Tyrum advenit. Sed enim Tyrii moenibus clausis ab ingressu oppidi ar- cere Alexandrum obfirmaverunt, non contemptu sci- licet virum tanti nominis, sed oraculi cuiusdam me- mores, quo docerentur, quod si rex urbem Tyriam invectus cum exercitu transivisset, fortuna tunc lapsum oppido minaretur. Alexander tamen cum admolitus violentiam oppidum cuperet subiugare, ancipiti proelio, multis etiam Macedonum caesis ac vulneratis pedem refert. Praeter illud igitur prius magnanimitatis suae studium iam etiam indignatione ferventior excidium Tyriis minabatur deque ea re somniat admoneri sese, ne legationem sui Tyrum per sese faciat; id enim animo praedestinabat.

36. Missis igitur internuntiis litteras dat Tyriis 40. perferendas, quarum sententia haec est: 'Macedonum rex, filius Ammonis Philippique, rex regum maximus Asiae seu Europae vel Libyae, Tyriis haec dicit. Equidem Graecum et imperiale videbatur cum cle- mentia pariter ac iustitia inveni urbem vestram. At enim vos primi omnium exstitistis, qui mihi insolentius obviaretis. Igitur per vos ceteris etiam magisterium procurabitur, quid virum sit in Macedonum dexteris ac fortitudine; neque enim vos iuvabit oraculi illius iactatio. Transgrediar enim oppidum vestrum, sed dirutum atque disiectum. Valete, si sapitis: non enim valebitis, si perseveratis.' His litteris lectis Tyrii 41. primates legatos protinus corripi iubent eisque mul-

1 armaturae T. 3 clausis T. obseratis A. om. P. ingressi P. 4 obfirmaverunt A. P. obsignaverat T. contemptu A. contempto T. contentus P. 7 fortuna tunc lapsum A. P. fortunae tunc lapsum oppidi dominarentur T. fortunae lapsus Eberh. cf. p. 44, 16. 11 igitur T. A. etiam P. 12 iam etiam T. A. iam P. 13 admoneri T. moneri A. P.

36. 17 sententias P. 19 seu om. P. 24 sit in om. T. 25 fortitudinem T. iubabit T. 27 enim om. P.

tatis pergunt exigere tormentis, quisnam eorum ipse Alexander foret. Sed de hoc, ut res erat, negitantes crucibus adfixere. His igitur incentivis exstimulatus Alexander inruptionem oppidi acius agitabat et rursus in somnio Satyrum conspicatur assem sibi tyrum por- rigentem eumque projectum sese pedibus protrivisse. Quod interpretibus haud difficile in enodando fuit. Tyrum enim proteri mox pedibus habere principis respondere. Ex quo sive admonitu sive impetu suo adgressus oppidum vehementius capit pariter ac vastat, indiscrete satis sexibus et aetatibus interemptis. Tres vero vicos, quorum navo auxilio ad operam bellicam usus erat, ad magnitudinem confrequentat urbis Tripolimque appellari iubet.

37. Tyriis ergo satrapam praeficit atque inde XXXVI. Syriam pergens accipit litteras Darii Persae in hanc 42. sententiam scriptas: 'Rex regum et consanguineus deorum consessorque dei Mithrae unaque oriens cum sole Darius | ipse Alexandro famulo meo iubeo dico | que haec. Mando tibi reverti ad parentes tuos, fa- mulos scilicet meos, atque illic in gremio matris cubantem doceri virile officium. Ad quam rem habenam Scythicam tibi et pilam loculosque cum aureis misi: quorum habena admonet te disciplinae videri indigentem, pila vero, quod eius congruat cum tua aetula lusitatio, non haec opera, quam latrocinantium ritu cum tuis similibus es adgressus. Neque enim si omne eiusmodi hominum genus ad te pari despera-

2 negitantibus P. 5 in somnis Eberh. saturum A. saturum P. assem sibi τρυφῶν porrigentem Mai. assem sibi porrigentem P. caseum sibi porr. Eberh. 8 habere Thielmann, in Wölfflini Archivio II, p. 175. haberi A. P. Tyrum enim portendi mox pedibus teri principis respondere [interpretes] Eberh. 11 indiscrete Mai. indiscreta A. P. 12 navo Eberh. navi A. P. 13 urbium T.

37. 16 pergens A. P. petens Eberh. 18 consensorque A. 22 Ad hanc rem P. 27 verba 'ritu — hominum' desunt in P. 28 desperatione P. conspatione corr. ex desperatione A.

tione conduxeris, adtemptare quaterve Persarum imperium queas. Tanta quippe mihi multitudo exercituum adest, ut quis promptius arenae quam nostri numeros adsequatur. Auri porro argentique ea copia, ut humum ipsam, si libitum est, consternere indidem possim. Quare tibi loculos auri refertissimos misi, uti si indigebis sumptibus ad reversionem, tibi tuisque habeas, quod subfecerit. Quod si hisce monitis ac praeceptis ulterius refragare, mittam protinus, qui te comprehensum huc transferant; non enim ut Philippi filius coercere.

38. His lectis ab Alexandro publicatisque metus plurimos quatiebat dictorum magniloquentiam constemplant. Quod ubi Alexander mente intuitus est, in haec verba contionatur: 'O Macedones nostri, quid tandem adeo dictis barbaricis perturbamini? quae adrogantiae quidem vanitatisque habent testimonium, confidentiae vero carent probatione. Nam et canibus imbecillioribus mos est, quanto plus defuerit virium, tanto cristas acuere sublimius et latratibus inritationibus indulgere. Haec mihi visa est competentior ad Darii iactantiam comparatio; quod enim praestare viribus non potest, verbis indulget. Ego tamen aveo cuncta perinde a vobis existimari, ut verbis etiam exprimuntur. Malo enim nos praesuspectantes aliquid difficultatis animis fortius praeparatis in rem bellicam vadere, quam fiducia hostium molliorum inopinatas offendere difficultates.'

39. 'Et ubi haec dicta sunt, corripit internuntios iubet crucibusque subfigi. Cuius supplicii merita cum

1 attemptare peterevere P. 3 ut quid P. 5 humum ipsi P. 8 his monitis P. 9 qui et comprehensum P. 11 cohercere T.

38. 13 quatiebat A.P. capiebat T. 16 adeo A. ad deo P. quo arrogantiae P. 20 inritantibus T. 22 quod enim T. quod A.P. 23 aveo Mai. habeo A.P. 27 vadere P. vadare A.

a sese barbari defensarent ac ius legationis intemraturum sibi vellent, 'Non,' inquit Alexander, 'ex sententia vel moribus meis est forma praecepti; enim quoniam ut ad latronem a vobis ista suscepta legatio est, uti latronis etiam vehementiam iniquitatemque sentiat.' Tum illi: nec Darium omnia pro merito eius potentiae cognovisse et se pariter opinione deceptos esse; haec cum dicerent, magnificis verbis eius exercitum praedicare viresque coepere confiteri tantas, quantas si rex quoque sedulo rescivisset, modoraturum profecto verbis fuisse. Tum Alexander neque sibi verum interficiendorum hominum consilium fuisse profitetur et maluisse potius ostendere, quid iniquitas soleat tyrannorum, quam iustitia Graeca permittat. Et post haec curari homines liberalius iubet participatque convivio dapsili et adfluente. Eius convivii tempore cum unus e numero legatorum prodicionem quoque sibi regis Darii subsereret, prohibitus ab eodem est ulterius super hac re addere, quam promiserat, praesertim cum is, qui ista dixisset, mox ad regem rediturus fortunae posset ansam improspere dare, ne qua ab ipso quoque proditio aut prodicionis causa quaereretur. 'Id enim demum ago,' inquit, 'non tam mei commodi cura quam vestri metuoque, ne cuipiam mali semen ac principium videar praestitisse.' Ad haec Persae verbis honoratioribus gratias confitentur; neque detenti ultra donatique omni auro, quod secum in oculis advexerant, ad regem cum litteris remittuntur, quae fuere huiusmodi:

39. 1 defensaret P. 2 ex sententia A.P. haec sententia T. 3 est forma] est corr. ex et A. et P. 7 et se om. T. 8 haec om. T.P. diceret T. 10 et moderaturum T. 18 subsereret A.P. subsederet T. 22 ab ipso T.P. ab illo A. 23 quaereretur A.P. proderetur T. 24 curam T.P. 25 metuoque A.P. metuo quoque T. mali semen ac] malus eius aut P. 27 omni eo auro P. 29 fuere corr. ex futurae A. fuerunt P.

40. 'Rex Alexander patris Philippi, matris XXXVIII. Olympiadis, regi regum et consessori dei Mithrae simul- 46. que cum sole orienti, maximo Persarum domino Dario salutem dicit. Turpe mihi admodum videri solet tantum regem Darii et hisce viribus confisum, deorum, ut praedicat, consessorem, sub dicionem hominorum, ut retur, contemptibilem deventurum et inter eos abiecto cuidam ac latroni Alexandro servitutum. Quippe ista magnificentia nominum ubi semel cuipiam sit persuasa, corpora membratim vel spiritus eriguntur imprudentius. Magno dolori tibi fore ista, quae pronuntiantur, intelligo; ac si superna caelorum vis abusione huiusmodi in ultionem contumeliae suae facile consurgit, equidem spero priora esse, quae spondeo, quam quae tu minaris. Quare adero ut mortalis mortalem violentiam experturus, inclinationisque eius vis ac potestas est penes superos. Nam illud quaeso te: quorsum tanto opere congestum est auri te et argenti opibus aestuare? An ut his cognitis, si modo eorum amor nobis est, spe praedae obstinatius et audacius dimicaremus? atque hinc fiat, ut superato te hinc quidem nobis in commune quaestus et emolumentum victoriae fiat, mihi vero istud, quo tute gloriare, Persidos cunctae orbisque totius accedat imperium? Sin tibi [fors] faverit, nihilum amplius quam oppressum latrocinium gratulabere. Adde nunc illud, misisse te mihi habenam unam vel pilam loculosque auri refertos: de quibus quamvis tu, quae visa fuerint, dicti-

40. 1 matrisque T. 2 concessori corr. ex concensori A. 4 Turpe — solet om. T. 5 his viribus P. deorumque P. 6 consessorem A. 7 et om. P. 8 quippe si P. 9 ubi semel om. T. 10 ericuntur T. erigunt A. P. imprudentius T. imprudentiam A. P. 11 pronuntiat P. 12 intelligo om. P. 13 consurgit T. P. consurgat A. 16 vis om. A. 18 congestis auri et argenti opibus aestuare Eberh. 19 Aut ut his A. 23 fiat corr. ex fuit a multo recentiore manu A. quod tute P. 24 accedet A. 25 fors add. Mai. 26 latrocinio A. gratulabere Mai. gratulare A. P. 28 dictitares P.

taris, ego tamen mihi ut auspicato cuncta ex te concessa ac sponsa profitebor. Accepi enim habenae scilicet potestatem, ut habeam, qua in subiectos uti scientius possim; pilae vero simulamen, quoniam ex ambitu sui et rotunditate orbis imago videatur, haud dubie mihi universitatis ipsius per te imperium re-promittit. Quodque hic tertium est, loculos ego auri ac si opum tuarum factam mihi accepi cessionem, subiectumque te viribus meis annum istud mihi fore pretium servitutis depensurum.

41. His igitur litteris palam lectis atque signatis XXXIX. redire internuntios iubet. Ipse tamen omni mox Syria superata ac redactis eius gentibus in potestatem ad Asiam ire contendit. Enimvero acceptis Alexandri litteris rex Darius eisque gravius et adrogantius motus ad satrapas suos ultra Taurum regentes talem continentiam scribit: Nuntiatum sibi Alexandrum Philippi, insanientem admodum adolescentem, Asiam incursantem. Igitur sese oportere eum protinus obviantes compeditum ad sese dirigere: esse enim regi consilium, uti adfectus verberibus puerilibus amictusque post veste purpurea cum talis et crepitaculis matri reddatur: sic enim Macedonum pueros lusitare. Tum fore ut, cum illi praefectus ad observantiam disciplinae Persa aliquis comitaretur, virile officium rectius disceret. Igitur oportere satrapas quidem classem eius una cum navitis alto submergere, milites vero cunctos ferro vinctos ad Rubri maris ulteriora transduci, ut illic colere iuberentur; equos ceteraque militum impedimenta sibi ipsos habere privos amicisque largiri. Sed hisce litteris nihilum ad metum satrapae moti

5 rotunditatis A. 7 Quodque id P. 10 pretium om. P. servitutis Eberh. servituti A. P.

41. 19 sese P. se A. 20 compeditum Landgraf. compertum A. P. correptum Eberh. 22 talis P. tabellis A. ἀστραγάλοις Graec. 27 navitis A. nautis P. 29 et cetera quae P. 31 his P.

regi respondere: 'Hystaspes et Spinther deo Dario salutem dicunt. Miramur satis latuisse te, rex, tantae multitudinis impetum supervenire nostratibus, qui quales quantique sint, quo facilius noscitaris, quinque, quos
 5 forte indidem captos haberemus, vinctos transmisimus, non ausi eorum ultra aliquid inquirere, quae sint fortassis melius regi praescitui. Boni igitur consules, quamprimumque cum exercitu vel potentissimo eidem obviabis.'

10 42. Sed ne sic quidem abiciendam molliendamve Darius adrogantiam putat. Enim respondet ducibus memoratis, ultra illis spem vitae agenda iam deponendam, si modo creditis sibi finibus abscessissent. Quippe virtutes hosticas magnifice executos
 15 nihilum periculi monstravisse, quo reapse scire Macedonum fortitudinem potuissent. 'Et quem enim vulneratum,' inquit, 'vestrum, quemve interemptum audiens hoc coniectem?' Nihil igitur superesse, quam uti probro fuisse huiusmodi duces Persarum regno sentiret.
 20 Sed inter haec iam Alexandrum iuxtim posuisse castra XL. nescit propterque vicinum fluvium mansitare. Igitur ad ipsum rursus et nominum adrogantiam et deorum consortium sibi vindicans gentiumque se centum atque viginti dominum praedicans ita scribit: 'Latuitne
 25 te solum, Alexander, Darii nomen honosque ille, quo nos donat atque participat supera maiestas? eoque ausus es transmisso mari Persas veluti hostis appellere? non beatissimum ratus, si contentus imperio

1 Staspes et Spyntes P. Spynter A. 6 inquirere P. fortasse T. 7 melius om. A. praesciuit P.

42. 10 nec sic quidem A. 12 agenda Mai. agere A.P. 14 magnifice om. P. 15 quo re ab se T. qua re ab se scire P. quare abscessu ire A. 19 eiusmodi T. 21 mansitare P. in-visitare A. 22 arrogantium P. 23 se centum A. sexcentum P. 25 te om. T. Darii om. T. 26 donat T.A. dat P. 27 ausus es transmisso Mai. rursus ex transmisso A. rursus retransmisso P. appellare A.

Pellae ac Macedoniae secessu audaciam tuam inter proximos iactitares? Enimvero usurpas et regium nomen et congregata tibi ad societatem sceleris parilium conspiratione hostem te nostri profiteris, cui quam longe praestantius foret id inter Graeculos
 5 iactitare, quos Graecos fere ut inutiles nec necesarios Persarum regna non quaerunt. Sat igitur habeo vel hoc tantum imprudentiae signum, quod ratus nos vestratibus similes huc contendisti. Quin ergo errata
 10 corrige nec addas huiusmodi facinoribus incrementum. Est enim scire nos, quibus deorum pariter et prudentia et dignitas favet, peccatis istis ut hominum subvenire. Censeo igitur, ut adorandum me venias, ne contra inobsequens poenam pro venia merearis. Quod ut tibi
 15 ratum sit, lovem iuro et parentes meos omnem tui iniuriam protinus e meo pectore recessuram.'

43. Et haec quidem scripta regis Alexander^{XLII} legerat. Enim ulterius non verbis, sed gladio agenda rem ratus per Arabiam exercitum ducit atque
 52. in aequore, quod agenda rei opportunius videbatur, 20 aciem extendit. Qua inspecta Darius spem primam eamque vel maximam in falcatis curribus ponit, qui ut facilius aciem hostium incursarent, a latere collocantur. Sed id consilium Persae disci Alexander
 25 facilius opinatus incurrentibus curribus per acies phalangasque locum transitui pandi praedicat tumque in

1 secessu T. sessu A. esses si P. 2 usurpas et T.P. usurpasse A. (sse in litura). 4 palilium A. conspirationem T.P. 5 praestantius T. praestantia A.P. 6 inutiles nec necesarios P. inutiles necesarios A. inutiles necessario T. 10 corrigis nec das T. corriges nec des P. 11 nobis superscr. vel nos A. nobis T.P. 12 istius T. 13 igitur ut A.P. enim T. ne A.P. nec T. 15 tui A.P. tibi T. 16 e om. T. recessuram] in A. superscr. vel recensuram.

43. 17 rex Alexander P. 20 quod superscr. vel quo A. 22 eamque A.P. meaque T. 23 collocat P. 24 dissici T.A. dissicit P. 25 opinatus T. inopinatus A.P. 26 locum A.P. loco T. pandi A.P. prendi corr. ex prandi T. praedicat T.A. praecepit P.

transvehentes peditum suorum iacula torqueri: eoque perfectum est, ut brevi omnis ille curruum numerus teneretur una equis et aurigantibus fixis. Igitur sedata formidine, quam Persae de curribus intentaverant, aequatum omne proelium videbatur. Agebat porro Alexander in dextro cornu, quod laevo scilicet Persico obviabat. Inscenso igitur equo signum increpari bellicum mandat, unaque coeuntium clamor adtollitur ancipiti satis proelio ac diuturno. Cum interea sinistrum cornu Macedonum a Dario, qui in dextris suorum agebat, vi maiore pelli conspicatur implicatosque ordines universos non tam discriminum necessitate quam multitudinis, inconsulto subpetiari laborantibus properaverat. Exim pari utrimque oborta caede cum 53. 15 spes exitus fluctuaret, repentino forte imbri procedente, vel adversari sibi caelites id Persae interpretati vel ad elementi eius iniuriam molliores fuga facessunt unaque his Amyntas Macedo, Antiochi filius, qui olim transfuga Darii amicitiam cooptaverat. Quippe fugientibus et tempus horae blandiebatur, quod vespescens foeditatem fugientium pariter et periculum pertexisset. Darius tamen [difficilius] ratus delicatiore illa fuga et vehiculo regali periculum evitare, quodque e suggestu regiae turris promptius conspicabilis foret, curru quidem in loca quaedam abdendum mandat et avertendum, ipse autem equo consensu properantiae consultit.

1 peditum A. P. militum T. 4 forminine P. 7 Inscenso A. incenso P. consensu? 11 pelli Mr. belli A. P. conspicatur corr. ex conspicatus A. 14 utrique P. 15 procedente codd. procedente Vinc. Bell. et Mr. 16 coelites Maehly. caelitus A. P. 17 fugam P. fugam capessunt Epit. cf. II, 28. 19 coaptaverat A. ceptaverat P. captaverat vel coeptaverat Eberh. cooptaverat Mai. Mr. 20 horae Eberh. ore A. P. 21 pertexisset corr. ex protexisset A. protexisset P. 22 difficilior addidi. deligatiore A. delicatione P. 23 vehicula A. delicatiorem illam fugam scilicet vehiculo Eberh. periculum proten' sed evitare P.

44. Sed enim Alexander hanc sibi peculiarem 54. gloriam adpetens, si rex fugiens comprehenderetur, animosius insecutus currus quidem armaque regalia matremque una et uxorem cum virginibus filiabus emensis stadiis sexaginta comprehendit; ipsum vero 5 Darii non minus tenebrosior nox quam cursus velocitas liberaverat quippe iam primum in haec et huiusce-modi fortunaria dispositis equis et itinere proviso. Macedones vero potiti victoria in castra Persica migrare vero Alexander tentoriis regiis superveniens 10 expertus ibi primum est una cum militibus suis fortunae illius ac victoriae emolumentum. Neque mage 55. uspiam continentis animi moderamen Alexander potuit ostentare, quam quod in hoc fortunae favore ex aequo suae atque adversae partis iniit rationem, non secus 15 scilicet probatis hostium navioribus, qui pro patria fortiter oppetissent, quam si quis suorum strenuus exstitisset. Cunctos igitur, quos in bello nobilitaverat militiae experimentum et mors inclytos fecerat, inquiri prostratos et magnifice sepeliri et sepulcris 20 honorari iubet. Matrem porro Darii una cum uxore filiabusque cultu regio prosequabatur, ac si qui praeterea in potestatem hostium devenissent, fortuna pristina donabantur. Enimvero cecidisse tunc Macedonum 25 satis constat peditum quidem septingentos, equitum 25

44. 2 appetens corr. ex petens A. petens P. 9 vero A. igitur P. 21 Post honorari iubet ita pergit P.: et quemque vulneratum curari. quamvis ipse foret gravi femoris saucius vulnere. Audito tamen captarum mulierum Darii ululatu, quibus visa arma Darii et currus opinionem caesi regis afferebant, et isse ad eas fertur et honorifice vidisse regieque observari iussisse. Ubi additur testimonio Efestiona una cum vidisset indiscretius cultum de actu corporis melius opinatas ipsum pro Alexandro salutasse. Sed hunc errorem matre Darii erubescere dixisse regem nihil eam erroris eius paenitere debere. mutoque enim se Alexandrum salutantem. Matrem porro Darii una uxore etc. porro T. vero A. P. 24 donabantur T. P. dignabantur A.

porro centum et sexaginta, sed vulneratorum numerum in duobus milibus exstitisse. Contra Persarum desiderata quidem centum et viginti milia, praedae autem una servitiis pecuisque et quae vehebant pecunia fuit
5 talenta quattuor milia.

45. Sed Darius fuga reversus longe auctiore XLII. numero contracto in Alexandrum moliebatur suisque 56. undique convenire, in quantum manus armari potuerat, iubet. Id tamen comperiens Alexander ex hisce exploratoribus, qui in dicionem Macedonum devenissent, omniaque illa Darii milia iuxta Euphraten castra posuisse, ipse quoque ad Scamandrum, ducem suarum partium, qui curabat tunc Macedoniam sese profecto, scribit omnis phalangas, quas [haberet], armare, aut si
15 quid praeterea in auxiliis virium foret, propere admoliretur, neque enim hostis longius adsidere. Quae dum pro commodo festinantur, ipse una exercitu Achaia peragrata multisque praeterea civitatibus receptis aut quaesitis etiam centum et septuaginta milia collegit
20 armatorum Taurumque transducit. Tumque summo in culmine Tauri montis hasta defixa dixisse fertur, quisquis illam rex milesve Graecus aut barbarus humo evellere ausus foret, edictum sibi urbis ac patriae suae suisque excidium meminisset.

25 46. Ipse tamen ad civitatem Pieriam, quae Be- 57. bryciae urbs habetur, iter exim fecit; qua in urbe et

1 numerum *Mai.* hominum *A.P.* 2 in *om. P.* duabus *A.* 4 pecunisque *A.* pecuniisque *P.* pecusque *T.* inter Persarum et pecusque in *T* tres versus fuerunt, quos legere non potui; verba in *A* et *P* tradita duorum tantum versuum spatium in *T* complerent.

45. 7 novum proelium moliebatur *Eberh.* 8 undique *A. P.* unicuique *T.* 9 his *P.* 11 iuxtim *P.* 12 Scamandrum *A. P. Epit. Graec.* Cassandrum *Mai. Mr.* ducem *A.* decem *P.* 13 qui *P.* quique *A.* 14 haberet *addidi.* armaret *Mai. Mr.* 15 propere *P.* propterea *A.* 20 Tuncque *P.* 21 de defixa *P.* 22 a 'Graecus' usque ad 'patriae' in *T* tres versus sunt, qui legi nequeunt; verba in *A* et *P* tradita duorum tantum versuum spatium complent.

46. 25 bebriciae *T.* quam Habruchiae urbs habetur *A.* quae Babruciae dicitur *P.*

templum opiparum et simulacrum Orphei erat admodum religiosum. Ibidem Musae etiam Pierides consecratae videbantur unaque omnigenum figmenta viventium Orphei musicam demirantia. Cum igitur admirationis studio simulacrum illud Alexander in- 5 tueretur, sudor repente profluere et per omne simulacri illius corpus manare visus non sine admiratione videntium fuit. Motus ergo portenti novitate coniectatorem vel celebratissimum Melampoda seiscitatur, quid tandem ille sudor sibi simulacri minaretur. Tum 10 ille: 'Sudor sane largus laborque,' ait, 'quam prolixissimus tibi quoque in his rebus praesentibus, o rex, erit; quippe et gentium peragratio et operum difficultates tete manent, quod illi quoque Orphei fuit, qui peragrans urbes Graecas et barbaras ad favorem sui 15 animos admirantium flexerit.' Hisce auditis Alexander 58. honore quam largo Melampoda muneratur. Eximque in Phrygiam venit atque illic Hectora Achillemque unaque alios heroas divum honore participat. Praecipue tamen Achillem veneratur ac rogat, uti sibi et ipse 20 faveat et dona, quae ferret, dignanter admittat. Haec enim a sese non ut ab externo ac superstitioso, verum ut consanguineo ac religioso dedicari:

Hinc primus extat Aeacus Iovis proles,
Atque inde Peleus Phthiae regna possedit,
25 Quo tu subortus inclyta cluvis proles;
Pyrrhusque post id nobile adserit sanguen,
Quem subsecuta est Piel fama non dispar;
Pielique proles Eubius dehinc regnat.

2 ibidem *A.P.* eidem *T.* 5 illud Alexander *om. P.* 11 Sudor sane largus etc. *T. P.* sudor sane largus labor est qui erit quam etc. *A.* prolixus *P.* 12 his *om. P.A.* 13 et *om. A.P.* 14 manentem *P.* orfei *T. P.* Orphea *A.* 15 barbaros *P.* faborem *T.* 17 largo *A.* longo *P.* In margine *cod. P.* hic adfertur 'ex alio auctore' locus *Itinerarii cap. IX* (ed. *Volk.*): Fuit tamen Alexandro — pactus est. 18 unaque *A. P.* una *T.* 20 veneratur *T.* muneratur *A. P.* 22 ut *om. T.* 24 eacus *T. P.* itachus *A.* iobis *T.* 25 phthiae *A. P.* pueriae *T.* 28 Piel *Mai.* pieri *T. P.* pueri *A.* 29 Pielique *Mai.* pierique *Codd.* eubius *A. P.* ubius *T.*

Post Nessus ardens excipit domus nomen,
 Argusque post id, qui potens fuit Xanthi.
 Ex hoc Arete nobilis genus ducit.
 Arete natus Priami nomen accepit,
 Tryinus unde, et Eurymachus post illum,
 Ex quo Lycus fit dives, et dehinc Castor.
 Castore natus est Dromon, qui dat Phocum.
 Atque hinc suborta est Metrias, quae suscepit
 Neoptolemei nominis vicem dignam;
 Cui substitutus Charopus. Hic Molossorum
 Regni potitus auctor exstitit stirpis
 Nostrae
erit que viscus inclytum matris,
 E qua subortus vestro sanguini adnector.
 Quaesoque nomen adseras tuum nobis,
 Bellisque praestes gloriasque subtexas,
 Velut feracis seminis — fructum,
 Quod cuncta late spatia terrae pervadat:
 Unaque metis nostra fac Phaethonteis
 Regna explicari, mundus adserat cunctas.

47. Haec precatus in istum Alexander modum 59.
 ibidem flumen Scamandrum cum videret clipeumque
 Achilli templo Herculis consecratum, nec alvei illius
 latitudinem demiratus nec magnificentiam clipei pon-
 dusve famosum, 'O te beatum Achillem,' fertur saepe
 dixisse, 'qui Homero praedicatore celebraris!' His
 auditis ab eodem cum multi admodum litterati stu-
 diosius erga amicos religioneve tracti iter eius pro-
 sequerentur parique sese stilo opera sua prosecuturos
 esse promitterent, optasse se dixit vel Thersitem apud
 Homerum mage, quam apud scriptores eiusmodi Achil-

1 domos A. 3 arete A. P. aretes T. ducit T. P. duci A.
 4 accepit A. P. accipitis T. 5 Trynus P. in dus T. erimachus A. P.
 6 licus T. A. lucis P. Castor om. T. 8 hinc suborta est Metrias
 quae om. T. 9 Neoptolemei A. Neoptolemi P. Neoptolemi T.
 12 exciderunt nomina Alcetae et Neoptolemi. cf. Paus. I, 11.
 13 erit qui viscus inclitum T. sicque iustum inclitum A. erit-
 que iustum inclitae P. 14 adnector T. P. adnotor A. 18 late P.
 lex A. 19 fac om. A. fac et hoc teis P. 20 cunctus P. totus A.
 47. 22 clypei A. clipeus P. 25 Achilles P. 27 studiosius
 Codd. studio eius Schlee. 28 religioneve tractum eius P.
 29 persecuturos P. 31 mage P. magis A.

lem putari maluisse. Huc usque tamen comes eius
 itineris ac laboris mater Olympias fuit. Sed exim
 participato convivio cum illam ad Macedoniam remi-
 sisset, dat una ducere comitatum spectabilis multi-
 tudinis optimatium captivorum; ipseque devertens iter 5
 institit ad Darium.

48. Igitur cum sibi per urbem Abderam trans- XLIII.
 itus foret, obseratis urbis suae claustris Abderitae, eum 60.
 ne reciperent, obfirmaverant. Id contumeliam ratus
 et convenire protinus milites et urbem illam igni 10
 vastare mandavit. Sed legatione Abderitae docent
 sese illud non odio contemptive Graeci regis eiusque
 iustissimi factitare; enim metuere impetum barbarorum
 motusque Darii inconsultiores; cui si potestatis aliquid
 in sese relictum foret, non absque poena Abderitarum 15
 fore, quod Alexandrum in amicitiam contra Persae
 commoda receptassent. 'Igitur reverso tibi,' aiunt, 'et
 victori parebimus.' Ad haec rex illum, quem con-
 ceperint de Dario metum, abicere supplices iubet
 neque ulterius eius vim atque impotentiam formidare. 20
 Nunc tamen se velle, respondit, urbem quam con-
 fidentissime reserent, se in praesenti oppidum haud
 ingressurum. 'Enim cum revenero,' inquit, 'non hospes
 vobis, sed amicus ero.' His dictis iter ad Euxinum XLIV.
 tendit omnesque sibi urbes eius litoris vindicat. 25

49. Equestri denique Neptuno sollemniter ope- 61.
 ratus ad Maeotim paludem venit asperam satis et in-
 viabilem prae rigore. Quae circa occupatus omnibus
 hisce deficitur, quae ad alimoniam requiruntur. Igitur

1 comes om. P. 2 ab laboris P. 5 iter A. iam P.
 48. 7 abdiram A. P. 9 inciperent P. 11 mandare P.
 14 potestatis Mr. post ineatus A. post maius P. aliquando P.
 15 fore P. foret A. 16 Alexandro P. 17 receptasset P.
 18 illi P. conceperunt P. 20 eius om. T. 21 nunc T. P.
 nec A. se om. T. quam fidentissimam T. 22 aut T. A. om. P.
 23 hospes et amicus vobis ero T. 24 Hisce dictis ad iter
 euxinum tendit omnes sibi T.
 49. 29 Igitur om. T.

fame obsessus ita praesentibus consulit, uti equos militum interfici iuberet eisque milites vesci. Enimvero quamquam id consilium ferme ex necessitate sequerentur, tumultus tamen et indignatio omnium congruebat, veluti studio factum, ut necessitate praesenti spes sibi futura laboraretur. Quare cum omnis militaris observantia solveretur neque ad custodiam solitam vigiliae ceteraque munia servarentur, rex motus in haec verba contionatur: 'Neque me fugit, fortissimi 62. milites, rem militiae necessitatisque bellicae prima subsidia equos haberi oportere, quos ego interfici iusserim et de usu illo ad alimoniam victumque proficere. Sed cum in ea re duorum nominum periculum versaretur, ut aut equis aliti viveremus aut hisce servatis vel priores vel pariter oppeteremus, secutum me fateor consilium, quod pro deteriore melius videbatur. Quippe spem foveo diis coepta iuvantibus fore, uti cum primum gentem aliquam et subsidium uberius nacti fuerimus, equos quoque haud deterioris 20 usus parare sit nobis facultas. Quippe si vos, quod omnes superi difflexerint, detestabili illa necessitate ac fame animas poneretis, milites quidem forsitan possem, sed Macedonas milites ubinam reperissem? Quare animos reformat in melius vobisque suadente nullum esse vestrum adeo sui amantem atque sollicitum, quem non pro se mea cura praevertat.' Hisce dictis sedati erant animi militum revocatisque viribus ad officia castrensia sese converterant. XLV.

50. Quare percussis plurimis civitatibus iter in 63.

1 obsessus P. obsessos T. obsessis A. 2 iuberet T. P. inebat corr. ex iubet A. 3 quamquam ad consilium P. ferme T. om. A. P. 6 cum T. P. om. A. 9 me om. T. 12 iusserim T. A. iusseram P. de usu illorum Mr. vinctumque P. 17 iuvantibus T. 20 si vos T. corr. ex sivi A. sivi P. 22 ac fame T. fame P. famis A. 24 vobisque A. vobis P. 26 prose mea cura praevertet (tat?) T. praesumo mea cura praevertet P. pro summa cura praevertat (ma in litura) A. His P. 28 castresia P. 50. 29 percussis T. percussis P. persis A. civitatibus om. T.

Locros protinus vertit. Qua in urbe refectis animis omnium Agragantum tendit. Eam urbem ingressus nihilum moratus scandit Apollinis templum sacerdotemque, quae ibidem antistabat, solitam vaticinari in id ipsum coepit urgere. Enimvero cum vates 5 dei in se spiratione cessante nihil tale se posse fateretur, Alexander motus, ni faceret, interminatur tripodam quoque se ad Herculis fabulam sublaturum. Et cum dicto aufert scilicet tripodam, quem Croesus quidem opulentissimum consecravit; sed per eum di- 10 vino spiritu commeante vaticinari antistitem fas erat. Tum fertur ex adyto vox ad Alexandrum: 'Id quidem, quod tu facis, Hercules fecit et ille deus et tu divinitati iam destinatus. Quare te par est nihil in nostri contumeliam niti, si modo virtutibus tuis ex favore 15 numinum consulis.' Hisce dictis ex adyto addit et vates: 'En vides, rex, quod illa tibi numinis praestigiat divinatio, quae et Herculem et Alexandrum vocat. Igitur praenuntio tibi fore actus tuos humanorum omnium fortiores nomenque per saecula porrigendum.' 20

51. Hinc cum Thebas Alexander transcendisset XLVI. peteretque Thebanos indidem armatorum mille comi- 64. tatum, Thebani portas post haec praecepta clausurunt, factique eius temeritatem cum supplicatione non excusassent, arma sumpserunt et ad resistendum violentiae 25 Alexandri sese paravere; adduntque his illud: quingentos armatos e suis muris insistere ac voce maxima

1 qua om. T. agragantiis ostendit rex urbem T. 2 Quae a verbis 'Eam urbem' usque ad finem huius capituli leguntur, om. P. 6 se om. T. 9 tripoda T. 10 opulentissimo T. 11 antistites T. 12 Versus Eberh. ita restituere conatus est: Id quidem quod tu facis | Ille fecit Hercules | Ut divinitati iam | Destinatus et deus | Quare et te par est nihil | Nostri in contumeliam | Niti, si modo tuis | Consulis virtutibus | Ex favore numinum. 14 nostri A. nostris T. 17 vatis T. illud T. praesigia T. 18 quae Herculem Alexandrum T. 19 praenuntiari fore T.

51. 21 Alexander om. P. 23 clausere P. 24 excusarent P. 26 se praeparavere P. 27 ad vocem maximam P.

clamare iussere atque Alexandro dicere, uti aut veniret ad proelium aut de moenibus et obsidione discederet. Sed ad haec ridens Alexander, 'O vos fortissimos,' ait, 'qui cum ipsi custodiam vestri murorum vallo teneatis, nobis praecepta bellandi praebeatis!' Igitur gerendum his ait morem proeliaturumque se minatur, non ea tamen opinione, qua cum fortibus disceptaret; enim protinus iubet mille quidem equites circumvallare eos, qui in muro constiterant, pedites vero securibus vectibusque adgredi claustra portarum ac fundamenta subruere murorum. Non enim difficile esse id aedificium armis excidere, quod per lyrae cantus et musicam tumultuario convenisset; et statim inici flammas arietesque admoliri iubet, quorum crebro et vehementi admodum pulsu non difficile nec diu casus omnium est moratus. Ipse vero cum mille funditoribus [totidem] obire discursim, adeo ut omni telorum genere fatigatos aut prosternerent Thebanos aut vulnerarent. Atque ita tertio fere die conlapsis omnibus, quae obstabant, invehitur Alexander Thebas eamque diripere excindereque festinat tot scilicet saeculis et Cadmi ceterorumque imperiis nobilem.

52. Ad quam fortunam ceteris praestupescentibus prae vi malorum uni tibicinum forte consilium subito aptare tibus et melos, quam posset fabrilis, canere regis pedibus provolutum. Quod cum Alexander videret acuto et religioso consilio efficax multum atque ad movendam sui misericordiam esse provisum, tunc auloedus ille manibus extensis:

2 subsidione T. A. obsidione P. 3 fortissimos A. P. in A. superscr. vel stultissimos dixerim. 4 ait P. at A. 7 disceptaret. Enim Kluge. disceptare. Etenim A. P. 11 id aedificium P. ad aedif. A. 15 non difficile (muri succutuntur) Eberh. 16 mille del. Eberh. 21 excindereque A. et scindere P.

52. 25 febrile A. flebile Mai. 26 provolutus A. 28 post provisum Eberh. inserit permisit. 29 auloedus Mai. aulo eius A. P.

Hancine tu urbem, maxime regum Alexander, Properabis excindere, quam tibi dii Immortales, prosapiae tuae principes, Pepererunt? nonne te subit hinc Liberum Ortum? hanc Herculis esse nutricem, Hinc illa orgia et praestantissimos Deorum cultus diffusos esse per mundum? Boni igitur consules ac facesses Ab hac tam sacrilega voluntate. Neque enim, si quid impatientius Ira belli mandavit, non mox te Ad poenitentiam reversurum....

Addebat etiam:

Hos tibi muros, haec moenia Zethus ille Vel Amphion, stirpis tuae pars maxima, Apolline Musisque adminiculantibus Fecit. Nec vides in rem tuam tuique Generis gloriam te saevire? Quid quod Idem illi dii, praestites et maiores tui, Laetitia suis et ultionem ex hostibus, Pacem denique etiam ignotis Maiestate sui et virtutibus peperere? Hoc Liber ex India, hoc nobis Hercules Ex omni terrarum orbe procurat: Quorum te malo imitatore potius Quam invidentem fuisse. An tibi putas Sine sacrilegio rem futuram Locum istum ferro et igni populari, In quo Semelen suam rex deum Iupiter Maritaverit, in quo Alceamenam quoque Eiusdem Iovis ulnae dignitatae sunt?

53. Addebat et fabulas, quaecumque Thebanae sunt, et memorias religiosas, quas vetus historia commendat. Sed hic commotior rex 'Quam vellem,' in-

4 pepererunt A. 6 origa et praesentissimos P. 8 facesses A. 10 impatientius Eberh. impatientibus A. P. 12 ante reversurum Mai inseruit arbitror. 14 Hos muros P. 18 quicquid A. 19 illi idem dii praedites P. 21 etiam T. tum A. P. 22 pepere A. 28 populari P. postulari A. 30 alceamenam A. P. 31 ulnae dignitatae sunt Keil. eiusdem Iovis iune (vel iune?) dignitate sunt P. isdem Iovis dignatus sunt A. idem toris dignatus sit Eberh.

53. 34. vellet A.

quit, 'o tu, qui civium tuorum infortunio subfragaris, consultor potius fuisses in melius et illic tuam prudentiam exercuisses, ubi cautione opus fuerit, non huiusmodi experimento! Quare neque tibiis vinctus martium potest nec contumelia militaris tam artificio quam supplicatione sopitur.' Et post haec peragi omne excidium iubet. Sed Thebani, quicumque fugae contra eversionis suae impetum consuluerant, ubi tempus fuit, congregati sciscitatum Apollinem mittunt, ecquid sibi reintegrare urbem Thebanam fata permitterent. Ad haec igitur huiusmodi Apollinis est responsum:

Maiugena, Alcides, et Pollux cestibus auctor
Arte sua Thebis redditum cultumque dedere.

Hac sorte data opperiebantur Thebani, si quid tale proveniret.

54. Alexander vero cum Corinthum devenisset, eamque occupavisset, forte acciderat sollemne certamen gymnicum apud illos agitari; unde Corinthii quoque, uti adesset atque illi certamini praesideret, magnopere contendunt. Adnuit igitur rex; cumque plurimos pro merito coronis donisque largissimis muneraretur, Thebanus quidam, cui Clitomachus nomen esset, certamen luctae proficitur idemque de cestibus pugnam atque identidem pugillatum; denique tria ista certamina idem proficitur et subit. Ergo cum primum luctando adversario praestitisset coronamque laboris exegisset, iubet Alexander cetera quoque eundem prius exsequi, quae promississet, quaeque si pari fortuna obtineret, nihil omnium fore, quod sibi petenti rex negaret. Igitur usus fortitudine atque fortuna cum cestibus potior et pugillatu felicius foret,

5 militaris artificium quam supplicatione P. 7 omne om. A. 8 fuga controversionis P.

54. 19 apud chias *superscr.* vel illos A. apud pthias P. 28 exegerit T. 29 quaequae A. quae *Eberh.* 32 cum esset cestibus A. cum celestibus potior ut pugillatu P.

revertitur ad regem coronandus. Sed ab eo cum quaereret praeco more sollemni, quis esset nomine quemve se civem profiteretur, ut illud ex more praedicaretur, Clitomachus quidem se appellari ait, civitatem vero habere desisse. Sed id cum coronis reditis iam deesse diceret Alexander gloriae victoris illius, addit Clitomachus olim se habuisse etiam civitatem, sed priusquam Alexander regnum adeptus foret; eo vero imperante sibi patriam deperisse. Hinc intellecto, quo pergeret intentio deprecaturus, uti suum esset, quod ille foret pro patria petiturus, edici per praekonem iubet: condi Thebas esse permissum in honorem scilicet trium deorum, Mercurii, qui repletur luctandi cluat, Herculisque, qui pugillatus invenerit, Pollucis etiam, qui cestibus sit magister. Eoque effectum est, uti oraculum Apollinis congrueret cum Alexandri pronuntiatione.

1 revertit P. 2 et praeco A. 6 Alexandri *corr. ex* Alexander A. victor A. 10 deprecaturus A.P. in A *corr. in* deprecantis. 11 illi P. per praekonem T. praekonem A.P. 13 honorem Mr. honore A.P. 14 pugillatus P. *Subscripta sunt in A et P haec:* 'Iulii Valerii Alexandri Macedonis Translatæ (translatæ P) ex Aesopo Graeco Liber Primus explicit (om. A) Qui Est Ortus. Eiusdem Incipit Liber secundus feliciter' in T: IVLI VALERII ALEXANDRI VCI POLEMJ ALEXANDRI MACEDONIS ORTVS LIBER PRIMVS EXPL INCIPT ACTVS EIVSDEM LIBER SECVNDVS.

LIBER SECUNDUS

QUI EST

ACTUS ALEXANDRI.

1. Igitur Alexandro iter e Corintho Plataeas I.
 5 erat, urbem quidem illam operis maximi populique, 1.
 enimvero religioni intentam Proserpinae deae, cuius
 templum etiam erectum ad magnificentiam visitur.
 Sed forte illo in tempore annuo sacro tegmen numini
 parabatur. Coniectura vaticinandi sacerdoti eiusmodi
 10 fuit, multum ad gloriam gestarum rerum et geren-
 darum eidem Alexandro auspicari, quod illo in tem-
 pore sacris supervenisset; idque responsum et ad spem
 et gaudium illi fuit, liberaliterque acceptam vatem a
 se dimittit. Enim et aliud testimonium vati ad veri- 2.
 15 dicentiam forte tale provenerat. Stasagorae quippe,
 magistratui Plataeensium, postea ingresso templum
 locumque eum, in quo idem tegmen numini tlexeretur,
 cum ei perexiguum superesset, adversum ea vates, quae
 20 secunda Alexandro praecinerat, illi respondit eumque
 ait magistratu suo protinus deponendum. Quod cum
 inclementius vir ceteroqui melioris conscientiae ac-
 cepisset, in iram commotionemque conversus incre-

1. 4 Igitur om. T. 6 intentum P. 7 magnificentia P.
 8 Quae a verbis 'Sed forte illo' usque ad verba capitis secundi
 'contumelia temperavere' leguntur, om. P., qui solam hanc senten-
 tiam exhibet: Dirigunt autem Alexandro Athenienses litteras, in
 quibus nec a regis quidem contumelia temperavere. 12 sacris
 scripsi. sacri A. 16 Platensium A. 19 eumque ait Mai. eum
 quaerit A.

pare vatem falsidicentiae coeperat. Verum ad haec
 sacerdos: 'Ne sane,' inquit, 'moveare his dictis, o vir;
 nam cuncta ista, quaeque hominibus divinitus prae-
 noscuntur, colligi coniecturis argumentisque praenosci 4
 diis sedet. Accipe denique argumentorum vias. Quippe 3.
 ut illud melioris spei Alexandro diceretur, id temporis
 supervenerat, quo insigniri vestis intextu purpurae
 coeperat. Id enim demum ad ornamentum rei prae-
 paratae adhibebatur. Enimvero, ut vides, iam textu
 ferme completo et labore omnis operis absoluto tumet 10
 ingressus. Igitur quod ista vestis ab opere laboris
 pausam haberet, idcirco non ab re visum est tibi
 quoque terminum magistratus futurum.' Id cum altius
 animum Stasagorae descendisset simulque metu po-
 nendae potentiae ageretur, quo vates sibimet, non 15
 Stasagorae contraria praedixisset, ipsam illam sacer-
 dotio deduci iubet.

2. Quod cum Alexandro nuntiatur adversum II.
 iudicium et gratiam suam Stasagoram nisum, graviter 4.
 infestus eundem illum, ut praedicatum fuerat a sacer- 20
 dote, spoliat magistratu sacerdotemque loco restitui
 iubet. Quod igitur Stasagorae magistratus ab Athe-
 niensibus datus foret, eo recurrit ibique iniuriam facti
 deflens opem ab his, a quibus dignitatem illam ac-
 ceperat, imploravit. Animo incitatore Athenienses ne 25
 verbis quidem a regis contumelia temperavere. Quibus
 acceptis Alexander in hanc sententiam litteras ad
 Athenienses dedit: 'Equidem me scio post susceptum 5.
 patris mei regnum procuracione fortunae iam pridem
 occiduo orbe disposito, idque per litteras, pacatisque 30
 his partibus et ad auxilium exercitus mei commilitio

7 purpurae Mai. purpureae A. 15 quo coni. Mai. quod A.
 2. 19 graviter infensus Eberh. 28 ceptum P. 29 iam
 pridem A. etiam primum P. 30 orbe composito Eberh. paca-
 tisque Haase Miscell. phil. II, p. 26. paratisque A. P. 31 ex-
 ercitus mei Haase loc. cit. eius mei A. et auxilium mei P.
 et T. (Y)

copulatis gratiam reliquis eius studii fecisse, contentum his modo, qui mecum a Macedonia inierant hunc laborem, quorumque comitatu Europa nobis omnis accesserat. Sed ex his omnibus Thebanos quidem non levi de causa occidione interemi. De Atheniensibus vero spes mihi erat dextros mihi satis et obsequentes futuros. Enim cum secus dictis vos insolentibus velitatos audierim, accipite sententiam meam non verborum scilicet agmine gloriantem — quod decentius fieret a potentiore —, verum uti sciatis boni vos consulturos, si praeceptis mandatisque nostris libentem operam commodetis. Aut enim meliores esse oportet aut melioribus obsequentes. E qua re mille annua talenta dependi mihi ab Atheniensibus iubeo.

3. Ad haec illi rescribunt: 'Non nos diffitemur et patris tui vita diu offensos et eius morte gavisos esse; quod idem iam coepimus tui quoque velle, iuvenis inconsultissime, cum tibi ab Atheniensibus dependenda mille talenta scripseris, uti scilicet inter nos principium bellandi parares. Quod si tibi tanta est confidentia, paratioribus occursabis.' His rescribit Alexander in haec verba: 'Iam quidem miseram Leontam, qui vos excisos linguis ulcisci vecordiae potuisset vestrosque una oratores ad me perducere. Enim consultis visum est ipsum me ad evertendas Athenas protinus militare, quia iussis nostris obieceritis contumaciam. Si igitur declinando huic experimento consulitis, decem oratores vestros ad me deduci patiemini. Hoc enim modo reliquorum urbisque vestrae habebitur ratio.' Hisce Alexandri litteris cum hoc tantum, non se facturos esse, superscripissent, eandem epistolam

2 a Macedonia A. e Macedonia P. 5 interimi P. 9 quod P. sed A. 11 consultores P. 13 E qua re A. eaque re P. 3. 16 diu om. P. 17 tui P. de te correctum ex suis A. 18 ab add. Mai. om. A. P. 21 rescriptis P. 24 perduceret P. 26 quia A. que P. obieceritis Schlee. obiecerit P. abiecerit A. 29 urbis A. 30 His P.

referri protinus mandavere. Quae causa cum mox curiam contraxisset deliberationi praesentium necessariam, orator Aeschines in haec verba contionatus est:

4. 'Etsi video, Athenienses viri, quantum nos impendeat ex praesenti, propiusque et saluti vestrae communi et voluntatibus stare dedi nos Alexandri voluntati, tamen comprehendisse me sentio neque commodis vestris neque, quod ad nos pertinet, saluti propius videri, quam si in hac sententia perseveretis, uti condicionibus regis praeceptisque pareamus. Non enim inani iactantia periculum periclitandi videor mihi hanc fovere sententiam, sed quod intuear spem cupiti infirmiore, cum et Alexandri institutionem et Philippi vehementiam recordor atque considero. Etenim Philippo adrogantiae mos propior erat, Alexandro vero adsunt Aristotelis disciplinae. Neque in hoc ducor, ut qui illis educationibus laborarit, non his reverentiam deferat, a quibus ortae sunt sibi hae disciplinae ipsique ars regnandi sit tradita. Quare fiet, profecto fiet, ut omnem intentionem animi, quam ad nos armasse videbatur, in benivolentiam protinus vertat, nisi mavultis mage arma hominis experiri.'

5. In hanc fere sententiam cum Aeschines perorasset, Demades e numero oratorum, viribus haud contemnendus, intervenit atque hinc oritur: 'Quousque tandem, Aeschines, meditatis hisce et ad mollitiem effeminatioribus verbis timiditates nobis et dissolutio-

1 quae causa A. qua de causa P. 2 deliberationi P. deliberatione (e in littera) A. necessariam, sed m. erasum, A. necessariam P.

4. 4 non impediatur P. 5 salute vestra A. 6 didi A. 7 Lacunam statui propterea, quod folium VII d. codicis Taur., quamquam legi iam non potest, tamen tribus vel quattuor versibus plus continuisse patet, quam in A. et P. traditum est. 12 spe cupiti formiore A. 13 et om. P. 15 propior A. 17 laboraret A. 18 sibi hae A. eadem P. 21 benivolentia P. 22 mavultis Mai. mavult A. P.

5. 24 e numero Mr. numero P. enimvero A. 25 oritur A. oritur P. 26 his P.

nes Atheniensibus struis territans nos et avertens a belli studiis, quibus inclyti semper atque inopinabiles fuimus? Aut quae te tam infesta caelestium vis in haec verba sollicitat, cum tu suaseris et merito olim
 5 constanterque persuaseris arma nos sumere adversum Persas et in illa tot hostium milia instructos ferme sola animi virtute militasse, at nunc contra, quasi intentos arcus, sic idem obfirmatas sententias nostras remittendas ac relaxandas putes? Censesne igitur
 10 vitandam declinandamque nobis pueritiam cum tyrannide, duo nomina inconsultissima, freta temeritate sola et audacia patris confidentissimi? Deinde illi nos horum tela atque aciem perhorrebimus, qui Xerxae milia averterimus, Lacedaemonios vicerimus, Corinthios straverimus, Megares in fugam verterimus, Zacynthios exciderimus? Nosne ergo Alexandro illi quem dixi, ut Aeschines suadet, vitabimus obviare?

6. Enimvero ait memorem illum magisterii vestri
 10 disciplinarumque, quas apud nostros peritos acceperit, et pudore flectendum et reverentia molliendum vultusque ipsos nostros religione praeteritae consuetudinis minime aspernaturum. O rem ridiculam et puerilis, me dius fidiis, abiectaeque sententiae! Absentes nos contumeliis lacessivit et ad supplicium dedi sibi ty-
 25 rannico spiritu postulat et interitum nostrum molitur civitatisque praeludit exitium is, a quo praesenti nobis humanitatem istam et amicitiam hariolamini. Nunc illud mage nunc ante oculos venit, Stasagoram nostrum Plataeensium magistratu deiectum? in cuius

7 At A. Ac P. 8 intentos *correctum* in intentus A. nostras remittendas *om.* P. 11 temeritatem scilicet et audaciam P. 12 illos P. 15 Megares *Epit.* Megarenses *Mai.* mageros A. megaris P. verterimus A. averterimus P. 17 vitamus P.

6. 20 ut reverentia P. 25 molitur *scripsi.* interitum nostrum moliens civitatis praeludit exitio *Mr.* iter nostrum olim civitatisque praeludit exitium A. inter nostrum olim civitatisque praeludit exitium P. 26 praesenti A. praeferri P. 27 amicitias P.

scilicet contumelia nostra iniuria continetur, quod illud, quidquid nostrum universitati moliatur, in illo priore signaverit. Is ergo expectabitur, ut praesentia nostra moveatur, quem Stasagorae purpura et magistratus facesque minime moverunt, cum in illius
 5 unius nominis dignitate puero isti universae Atheniensium curiae maiestas obviaret atque oculis eius sese et vultibus ostentaret, siquid tamen recte sapere didicisset? Is ergo nostram praesentiam mitius opperietur, an mage, cum semel in eius manus potestatemque venerimus, dedet suppliciis ultionibusque poen-

7. Et haec quidem sint dicta de moribus. Huc
 11 tamen addite aliquid etiam de eius aetate, in qua aestimatu perfacile est, quod illa dimicare forsitan
 15 confidentius, consulere dementius possit. Enimvero, ait, Tyrios excidit: neque enim poterant illi forsitan restitisse. Thebanos evertit: non illos quidem inertes aut belli artibus alienos, sed enim frequentibus admodum discriminibus fatigatos. Peloponnesios, ait,
 20 captivitate subiecit, neque hoc addit: non bello, non telis, enimvero lue corruptos et fame. Hic nunc, si placet, hic sane proferte in medium nostra Xerxique experimenta, qui mare molibus presserit, qui altum illud navibus straverit, qui terram illam omnem ex-
 25 ercitu suo texerit, qui aëra ipsum telis iaculisque velaverit. Deinde illum quidem Persen adeo spirantem et confidentem abegimus incensis eius navibus aut etiam superatis, et tot illa milia exercitus ab hac civitate repulimus Cynaegiro et Antiphonte et Mne-
 30 sicharmo aliisque non multis illi violentiae occurrentibus. Nunc autem nos, quorum duces roburque virium enumerare difficile est, reniti Alexandro decli-

7 curiae *Mai.* curae A. P.

7. 13 Hunc P. 18 non P. nam A. 26 exerit A. 27 sed enim illum quidem *Eberh.* Persen adeo A. p sona cfo P. 33 declinabimus *Mai.* declinavimus A. P.

nabimus, puero confidenti, et hisce noxiis satellitibus, qui imprudenti imprudentius obsequentes temeritatem eius praecipitare mage poterunt quam fulcire?

8. At quos — id per deos deliberate — quos tandem 12.
5 destinandos Aeschines censeat decem pariter oratores? Eosne omnes, quorum singulis saepe salutis vestrae consilia rexistis? Neque hoc videtis Alexandrum vobis subtili quodam et clandestino consilio monstrasse, quid illud sit tandem, quo ipse quoque intelligat se dispa-
10 rem Atheniensibus fore? Quippe cum in rebus agendis bellicis pariter atque civilibus omne factum fundari stabilirique videatur utilitate consilii, ut tunc demum rectius atque consultius manuum opera subsequatur, id ipsum vobis avertere ac praevenire conatur, ut
15 veluti inermem ratem sollertia gubernantis sic vos urbemque Atheniensium totam desertos consiliariis vestris opprimat et incurset. In quo ne quid a militibus † de oratoribus dixerim: equidem puto vel canes decem solo latratu suo et infestissimis lupis et ceteris
20 bestiis terrori esse, etiamsi in illos dente nil valeant; his vero quiescentibus aut facessentibus vel ignavis- simam bestiam totis gregibus perniciosam satis atque infestam esse consuesse.

9. In hanc fere sententiam Demades dixerat. At III.
25 vero Athenienses Demosthenis tunc consilia flagita- 13.
bant, quod scilicet eius viri orationisque maiestas saepe eorum commoda consiliaque rexisset. Tum dicitur is orator consurrexisse, manuque de populo tumultuante silentium poscens in haec erupit: 'O cives

1 his *P.* noxiis *Mai.* noxi *A.* noxio *P.* 2 imprudenti *A.* imprudentes *P.*

8. 4 At quos *scripsi.* Ad quosque *A. P.* quos tandem *scripsi.* quid tandem *A. P.* 8 quid illud *P.* quod illud *A.* 17 ne quid a militibus *P.* nequidā militibus *A.* ne quid ambitiosius *Boysen Philol.* 1883 p. 308. ne quid immirabilis *Rönsch (Zeitschr. f. östreich. Gymn.* XXXIV p. 896 sq.). 19 et infestissimis *A.* infestissimis *P.* 20 dente *P.* dentes *A.*

9. 27 Cum huius orator consurrexisset *A.* 29 poposcit *A.*

vir! placet enim in praesenti vos hac communi nostrum appellatione nominare, ut scilicet sub nomine adfectus huiusmodi intelligi promptius sit, quidquid omnium dixerō, id non meo mage quam communi scilicet vestrum commodo profuturum. Agitur enim 5 haec curia, ut video, super tractatu, utrumne vobis arma adversum Alexandrum sint sumenda, an vero nobis eius condicionibus obsequendum. In quo quidem accedere me laudareque Aeschini sententiam non segniter profitebor. Usus est enim oratione admodum 10 modesta et temperantissima, ex qua videtur neque viribus nostris diffidere, si bellandum foret, neque contemplatione harumce praesentia commoda neglexisse.

10. Enimvero quoniam haec illo dicente a multis 14.
audio sic accepta ut segnis cuiusdam et alieni de 15 bello sententiam, interim nunc ad orationem eam transeam, qua Demades usus, robustus sane ille vir ac disertissimus, ita in suadendo peroravit, ut nos putaret exemplis olim felicium gloriarum ad praesentia quoque pericula producendos. Ait enim nos 20 Xerxem finibus eiecisse, Cynaegiro scilicet duce et hisce, qui una cum ipso militabant. Ad quam partem orationis quaeso, Demade, ut paulisper ea, quibus magnopere confidebas, mecum conferre tractareve ne dubites. Quid enim tandem mihi dicerēs, si a te ex- 25 actum iri vellem, uti tales aliquos nunc mihi etiam duces promeres ac tum demum in Alexandrum hortarere? Quod si illi non adsunt tales aut tot, utique nobis quoque sunt consilia tutioris commodi volutanda considerandumque prae omnibus, an prae- 30

2 nominari *P.* 6 haec *A. P.* hac *Maehly.* tractatu *P.* tractu *A.* 7 sint *om. A.* 11 modesta et *A.* modestate *P.* 13 harum *P.*

10. 15 accepta *A.* accipi *P.* segnis *A.* senis *P.* 18 ita in *A.* itabinc *P.* 22 una his qui cum ipso *P.* 24 confidebas *P.* consulebas *A.* 25 si sic unum a te exactum velle *P.* 27 Alexandro *P.* 28 tales *A.* aut tales *P.* 30 an *Mai.* ut *A.* in *T. P.*

sentibus commodis periculorum gloria praeoptanda sit. Non enim si orationis plasculum in curiam detulerimus aut compta satis atque ornatiores verba promiserimus, exim nobis aliquid virium accessurum est et arma fabricanda nova de verbis.

11. At dices magnum illum et potentissimum regem Xerxem fuisse, sed eundem nostro apparatu superatum. Donamus. Et quamquam haud dubie profutendum sit nos illius viribus minores longe fuisse, consilio vero vel prudentia potiores, nunc tamen intelligo videoque ne illud quidem Alexandro deesse, quo a nobis Xerxes potuerit superari. Tredecim ferme iam numero eius bella pariter et victoriae numerantur, civitatesque illi innumerae, quin immo provinciae consensere, aut quae contumacius sponte cedere detrectaverint, subiugatae. Quae quam dant consilii viam, nisi ut periculo careamus? Videlicet Tyrii imbelles, ut ait Demades, fuere et idcirco superati. Illi sunt Tyrii, qui adversum classem innumeram Xerxi confidentissime restiterunt atque eam deinceps incenderunt. Inermes, inquit, Thebani. Illine qui omne aevum omnemque aetatem suam non in bellis modo, verum in victoriis consumpserunt?

12. Addit etiam Peloponnesios non bello victos, sed fame lueque superatos: quibus quidem Peloponnesiis Alexandrum satis constat frumenta quoque laborantibus direxisse, adeo ut Antigono, duce Alexandri,

3 aut A. ut P. et T. 5 fabricanda P. fabrica A.

11. 6 At dices magnum illum T.P. Addis magnum illud A. potissimum T. 7 apparatu superatum A.P. apparatum T. 8 et quamquam haud dubie P. et quam haud dubium A. quamvis haud dubia res T. 10 vel A. et T.

in P. 11 de Alexandro T. 12 quo A.P. quod T. potuit T. 14 illo T. 16 subiugare A. quae om. T. consilii T. 17 caveamus T. (?) 20 eam A.P. eandem T. 22 aevum A.P. eum T. 23 consumpserunt T.P. consenserunt A.

12. 24 bello T. ab illo A.P.

resistente, quod hisce vires et alimonias destinaret, quibuscum sibi mox foret bello et proeliis decernendum, Alexandrum respondisse sit palam: 'Ut,' inquit, 'intrinsicus eos et inter se decertantes bello vincam, nec gloriae meae palmam luis sibi aut famis nomina vindicent.' Et haec quidem ita sint. Mirari tamen vos inter haec non oportet Stasagoram magistratu esse deiectum, cum indignatio illa vobis utilitatem communi proficiat. Nam si Atheniensis Stasagoras aequum sacerdos illa templi nostratis est, quam magistratus ille privaverat sacerdotio, nonne praevenisse indignationem vestram et sententias videtur Alexander, cum illam iniuriam in auctorem verterit, quam Stasagoras fecerat in sacerdotem, omniaque, quae ille in contumeliam nostram fecerit, perinde ultus sit, ut a nobis quoque ulciscenda esse praesumeret?

13. In hisce etiam nunc Demosthenis oratio versabatur et adclamatio protinus nimia Amphictyonum erat et tumultus incongruus. Ac Demadi silentium iubebatur, laudari vero nonnunquam Aeschines ab optimo quoque. Sed enim consensus populi universus ire in sententiam Demosthenis. Cum igitur obortum strepitum is orator aliquantulum compressisset, sic reliqua subnexuit: 'Patiamini,' inquit, 'quaeso, Athenienses viri, ut etiam nunc ad illa, quae Demades magnopere dixerat, respondeam. Ait enim Xerxes maria quidem muro munisse, profundum etiam navi-

1 quod A.P. quos T. hisce T. isce A. his P. 2 qui cum sibi T. cum quibus A.P. 3 sit palam om. P. patan A. 4 decertantibus P. 5 nomine Eberh. sed cf. pp. 60, 13; 70, 11. 7 inter haec T.P. inter A., in margine ab eadem manu adscriptum: interim. 9 Atheniensi A. Nam tam Atheniensis Stasagoras quam sacerdos T. 11 ille P. illi T. A. 15 nostram T. nostri A.P.

13. 17 hisce T.P. his A. 18 nimia A.P. menima corr. in margine nimia T. anfictionum T. antifictionum A. antifictionem P. 19 a daemede T. 21 optimus T. enim A.P. etiam T. populi — respondeam om. A.P. 23 compressisset scripsi. confps...et legi in T.

bus constravisse, exercitu Graeciam complevisse, aëra ipsum subtexuisse iaculis et sagittis, gentem Persidos denique superduxisse captivitatis Graeciae. Laudamusne igitur eius potentiam, qui haec fecerit, an exsecramur, quod urbes Graeciae spoliens suam barbariem frequentaverit? Quid ergo ad haec exempla Alexandrum provocamus? qui Graecorum quidem, quisque sibi restiterit, non captivitati addixerit, sed victoriae liberalitate correxit unaque secum coegerit militare, professus palam id esse votum regno et potentiae suae, ut amicos quidem adficeret beneficiis, inimicos vero transduceret ad amicitias. Quod si id illi votum et propositum fuit, Athenienses nos, qui amici Alexandro fuerimus, qui magisteria nostra eidem prae-
 15 iverimus, inimici tanto viro malum esse quam amici? Id vero ego dici turpe Atheniensibus puto, fieri posse porro non arbitror. Turpe enim est nos quidem, qui illi magistri fuerimus, consilio imprudentissimos deprehendi, illum autem, qui a nobis has
 20 scientiarum artes acceperit, prudentia nos et sapientia praevenire.

14. Sed haec omittamus. Ad illa nunc animos 18. advertite. Quis rex tyrannusve quisque Graecorum imperatorum Aegyptum aliquando adgredi aut intruere
 25 ausus est, quod ille solus cum deorum auctoritate fecit? Clementiam suam reapse sic et beneficiis commendavit, ut tantam illic urbem condiderit ac fundaverit, quantam sub omni orbe terrarum nullam fama

2 subtexuisse T. P. subterstravisse corr. ex subteruisse A. et A. P. aut T. 3 superduxisse P. 8 captivitati addixerit T. captivitate duxerit A. P. 9 correxit T. militare professus pa-
 om. T. 11 affligeret (1 expunctum) P. 12 id om. T. 14 prae-
 15 ierimus P. prae-buerimus T. 15 mallumus T. quo malumus A. quo maluimus P. 18 imprudentissimo A.

14. 23 tyrannus vel quisque A. 24 imperatorum P. imperatorem A. 25 est P. esset A. 26 fecit Eberh. fecisset A. P. Clementia sua A. re ab se P. se ab se A. 27 tantum illos A. condiderit A. concederet P. 28 sub omni terrarum nullam

distulerit, idque in his regionibus factum, quae nuper agere Persae sub ditione videbantur. Enimvero ipsis indigenis id petentibus ac deprecantibus, qui cum Alexandro belli fortunam subire deligerent, ille Alexander, ille, inquam, quem vos mente captum et percitum
 10 nominatis, hac Aegyptios oratione compressit, qua diceret idcirco se illis tantam civitatem urbemque condidisse, ut ipsis exercentibus terram et quieti indulgentibus ac remissis ille pro universis subditis militaret.

15. Perfecit igitur partim experimentis et ostentatione virtutis partim ratione pariter et oratione prudenti, ut non solum parere ei libentibus sit Aegyptiis, verum etiam ad ea pendenda, quaecumque sint regibus necessaria, faciles animos habeant et voluntatem. Videte denique, quae quantaque primus omnium apud Aegyptum imperii sui iecerit fundamenta. Quot enim exercitus milia urbs illa alere possit, haud dubium est, neque his modo subficiens, qui moenibus suis atque gremio teneantur, sed procul etiam laborantibus et dimicantibus idonea sustentatrix, una viris unaque his omnibus, quae sint multitudini necessaria, opulens et abundans, facilis ad oboedientiam regis, prudentia eius scilicet, qui sic instituerit obsequentium mores. Alimoniam petit: protinus parent. Auro indiget: sunt vectigalia ditia. Militem quaerit: animis
 25 volentibus praesto sunt. Et hisce nos opponemus periculum nostrum, quibus utique per concordiam copulati auctiores esse instructioresque poterimus, laces-

famam A. quantum sub omni orbe terrarum nulla fama P. 2 ditione A. enimvero A. enim P. 4 deligerent P. 6 hac P. haec A. hic T. qua A. quod P. qui T.

15. 11 Prefecit P. 13 prudenti P. prudentiae A. deparere T. ei libentibus A. et libentius P. 16 videte T. vident A. P. quae quantaque T. P. quae tanta quae A. 18 quot T. quod A. P. 22 'unaque — abundans' om. P. multitudini Mr. multitudine A. 24 obsequentium T. P. obsequium A. 25 alimonia A. 27 hisce A. his P. 28 copulatis T. 29 actiores P. lacescentibus T.

sitis vero, ne quid infaustius dicam, semper in armis et proeliis? In hanc sententiam Demosthenis omnis Atheniensium numerus congruebat. Decernit denique coronam auream Alexandro esse mittendam pondo quinquaginta consultumque ordinis sui, quo gratiarum actio teneretur, una legatis, qui honoratissimi forent eius urbis, dummodo ab illa oratorum transmissione temperaretur. Profecta ergo legatio cum apud Plataeas regem Alexandrum offendisset insinuassetque mandata et Demosthenis una suasionem consensumque Amphictyonum universorum, ad eiusmodi responsum regis benivolentia protinus transfertur:

16. 'Scriberem vobis, Athenienses, ut rex, sed ab hac me appellatione distulerim, donec omni bar-
 15 baria subiugata adfectus hic meus nomini Graeco proficiat. Enim quoniam iam pridem scripseram decem oratores vestros ad me destinari, quod eorum culpa inobsequentiae argueremini, scire vos par est non eo me istud consilio fecisse, quo potentiam meam in eos, quorum disciplinis institutus essem, aliquis experiretur. Etenim si id facto opus esset, utique una cum exercitu martioque terrore ad vestra moenia transcendissem. Sed quoniam haec ostentatio inimica vel hostica est, idcirco prudentissimos vestrum convenire
 20 conloquio meo malui, ut cum his communis commodi disceptator subsicui metus vos formidine solverem. Enimvero vos, qui conscientia premeremini, nihil om-
 25 nino sanctum erga mea obsequia consultantes, quin etiam explorantes idoneum tempus, quo meos Mace-

1 nequid A. P. nihil T. 2 Demostenis T. Demosteni A. P. 3 denique T. A. itaque P. 5 quo A. P. quoque T. 6 actio teneretur T. actione videretur A. P. 8 temperaretur T. temperarent A. P. 10 suasionem T. suasionem A. P. 11 Amphictyonum Mai. ac factionum A. an factionum P. 12 benivolentiam T. transferri A. transfert P. transferet T. (?) corr. Mai.

16. 14 me T. A. mei P. donec A. P. 15 affectus T. (?) P. (quod cons. Mai in ed. alt.) effectus A. 21 enim T. 26 formidinem A. 27 conscientiam A. 28 sem T. P. sem A.

donas infestaretis, id animi prodidistis, quod adversum nos tunc etiam habuissetis, cum patre meo Zacynthios oppugnante auxiliares diversae parti fueritis. Contra autem cum vos a Corinthiis oppugnaremini, Macedonum auxiliis et eorum subfragiis potiti Corinthiorum vim a vobis repulsam esse meministis. Rursusque nobis Minervae simulacrum ritu vestro erigentibus in Macedonia vos simulacra et imagines patris mei et templis ac sacris vestris deponendas esse duxistis. Egregiam igitur vicem pro tot et talibus beneficiis a vobis accepimus.

17. Quae profecto vos etiam ad praesentem discordiam memoria iniquitatis vestrae ducebat, non si-
 15 nens utique animo nostro benignitatis confidere, ob id vel maxime, ne quando maiestate hac regia sublimatus ad ultionem praeteritae iniuriae magis quam ad adfectum civicum raperet. Verum id neque mihi ad naturam est neque civica religio permittit, cum me quoque apud vos studentem et ipsi Atheniensem esse malueritis, et ego nomine hoc participato me
 20 gloriari gloriatumque sim. Enim intelligo naturale vobis esse sic sapere, cum praeterita quoque exempla in eos, quorum consiliis uteremini, hostili vos animo fuisse testentur. Sic Euclidem praedicatum apud vos sinceritate suadendi clausum carcere necavistis. Sic
 25 Demosthenem porro, cuius urbs vestra oratione pariter staret et cura, in exilium proiecistis. Tum Alcibiadem

2 habuissetis codd. habuistis Eberh. 3 oppugnantem A. parti T., correctum ex parte A. partis P. 4 cum om. A. 5 eorum T. om. A. P. 6 rursusque T. 7 vestro T. nostro A. P. 9 ac om. P. duxistis T. P. dixistis A.

17. 12 praesentem A. 14 nostro om. P. vestro T. 15 vel om. T. 17 raperent P. 18 ad naturam T. P. ad natura A. permittit etc. T. permittit quoque apud vos studentem A. permittit, cum quoque apud nos studente, corr. in studerem P. 19 ipsi A. ipse P. 22 exemplo A. 23 hostiles, corr. ex hostilis P. 24 praedicatu A. 25 carcerem A.

legationes vestras naviter apud Cyrum et efficaciter prosecutum curiae vestrae consortio abrelegastis. Sapientiae denique totius apud vos Socratem magistrum iniustissima morte multastis. Ingrati Philippo, qui tribus bellis auxilio vobis et subpetiis fuit; quique queramini de Alexandro velut ob Stasagorae iniuriam, quae omnis vindictae vestrae profecerat. Idem enim Stasagoras sacerdotem Atheniensem sacerdotii vestri dignitate privaverat.

10 18. Enimvero quoniam ista haec nunc omnia ex 24.
animo et memoria nostra placuit aboleri, sic vobis ad praesentiam responsum habetote: probatas mihi satis laudatasque esse suasionem Aeschini, Demadem quoque non improbari, quod constantiam suam civibus curiae 15 probatam vellet, sed enim laudari praecipue Demosthenem, qui unus verae utilitatis et commodi vestri tenax ea vobis, quae essent ad amicitiam nostram, suaserit. Sit igitur Atheniensibus dignitas, quae cluebat, neque ex me quicquam dubium formidaverit, cuius 20 haec est vel maxima summa sententiae, ut cum mihi adversum barbaros pro libertate communi bellum et inimicitias elegerim, eam praecipue urbem Atheniensium tuear, quae theatrum quoddam et communis curia videatur esse Graeciae universae.

25 19. Cum in hanc sententiam Alexander Atheniensibus respondisset, collecto exercitu Lacedaemona proficiscitur. Id enim sibi vel opportunissimum tempus Lacedaemonii adrogabant, quo virium suarum poten-

1 naviter A. graviter P. Cyrum Graec. Tyrum A.P.
5 quique A.P. 7 profecerit P. 8 vestri om. A. sacerdoti vestri dignitatem T. sacerdotio vestri P. sacerdotio A.

18. 10 ista haec A.T. ista P. 11 nostra om. T. ad praesentiam T. ad praesentia mihi A.P. 14 improbare P. 15 vellam A. laudare P. 16 et T.A. se P. 18 igitur A. ti P. quae corr. in qui A. 19 dubium codd. durius Eberh. formidaverit A.P. formidaveritis? 21 adversus P.

19. 25 in hanc sententiam A.P. haec sententia T. 26 collectu A. Lacedaemona P. demona A. 28 Lacedaemones P.

tiam demonstrarent in Alexandri inimicitias, cuius concordiam tunc Atheniensium civitas maluisset. Adventanti igitur ad urbem suam obiecta sunt claustra portarum, classemque armis et militibus instruxere, quod utrumque terra vel mari formidolosos se fore 5 Alexandro arbitrantur. His rex compertis primum 26. ad eos per epistolam loquitur, qua moneret, uti boni consulerent eamque gloriam bellicam, quam maiores sibi strenue peperissent, nullo turpi periculo amitterent solverentque. Etenim si quid eorum fortuna in 10 praesentibus vacillaret, cunctae quoque priscarum memoriae gloriarum una sibi periturae viderentur, eventurumque profecto, ut dum Atheniensibus obstinationem suam pergerent ostentare, risui potius inimicis quam periculo hostibus forent. Igitur oportere eos navibus 15 derelictis armisque depositis amicitiae suae potius quam armorum capere experimentum. Ceteroquin quos sententia melior indidem non deduxisset, flammis et incendio deponendos.

19 20. Acceptis igitur hisce mandatis non modo 27. flexi Lacedaemonii non sunt, sed ut confidentius in arma concurrunt. Coepto tamen atque exercito per biduum proelio non difficile Alexandro fuit flammis iniectis excidii periculum Lacedaemoniis ostentare. Quare tunc demum supplices submissique, ne illud 25 excidium sibi et captivitas perseveraret Alexandro, procedunt. Ad quos rex ait: 'Equidem me scio integris etiam tunc rebus haec consulere voluisse; at enim vos cum post classis vestrae urbisque incendia

1 in Alexandri inimicitias P. quo Alexandro inimici illi T. inimicitias A. om. in Alexandri. 2 Adventanti igitur Alexandro P. 3 obiecta sunt codd. obiectarunt Kluge. 5 utrique P. formidolo A. 7 qua moneret A.P. quam possint T. boni om. P. 9 admitterent P. 11 vacillarent P. 17 Ceteroquin quos T. ceteroqui si quos A.P.

20. 20 his P. 21 confidentibus T. 25 supplicesque P. illum P. 26 Alexandro T.P. om. A. 27 Ad quos T.A. At quod P. 28 rebus T.P. redditus A. at enim T.A. eadem enim P.

supplicetis, non improbo vel serum poenitendi consilium. Sed enim utique vos exempla ducebant perinde arma nostra ut Xerxi Persica posse propelli. Sat igitur sit, quod de utroque diversum fortunae senseritis.⁵ Et cum his dictis facessere protinus militem suum ab expugnatione urbis Lacedaemonos iubet liberamque eam et ad formam pristinae maiestatis civibus haberi permittit.

21. Tunc rebus Graeciae sic compositis ire in VII. barbaros tendit itinere per Ciliciam ordinato. At vero 28. Darius conductis in unum satrapibus universis et ducibus bellandi consilia quaerebat frequenter admodum recolens, ut se opinio super Alexandro frustrata foret. Quippe illum incrementis bellicae rei audiebat quotidie 15 sublimari, quem saepe latrunculum nominasset; neque sese iam nescire anceps sibi et viribus hostium et imperii maiestate fieri certamen. Quippe etsi sibi auctor numerus militantium obsequeretur, audaciam tamen fortitudinemque se Alexandri demirari. Denique 20 pudorem suum haud dubie fatebatur, quod ei viro pilam habenamque misisset, quae cuivis magis quam illi ad virtutum meritum iuxta essent. Ergo iubebat omnes in commune consipere, quid facto melius reperissent. Neque enim cessatione aut desidia opus 25 esse, in hosce proventus Alexandri virtutibus procurrentibus, cumque in sese paulatim vices utriusque nominis demutarent, quas sic in contrarium resultare non absque divina providentia arbitratur, ut omne illud diadematis Persici decus ferme iam in Macedonica 30 regna transisset. Et haec quidem Darius ad suos.

2 exemplo docent P. 4 quod T. quid A. P. 6 Lacedaemonos T. Lacedaemonis A. P. liberatque T.

21. 17 et sibi A. 20 aut dubiae T. aut dubie A. haud dubium P. 22 virtutum A. virum T. iuxta T. A. P. iuxta Mai con. iuvebat T. 23 consipere T. consipere A. concipere P. facto T. A. P. factu Eberh. 25 esset A. hos P. 26 cum quae A. 28 arbitratur Mai. arbitrantur A. P. 29 dediadematis A.

22. At vero eius frater Oxyathrus, velut indigna 29. mage quam si vera dicerentur, 'Heu,' inquit, 'o frater, o rex, quid hoc tandem rei est, quod tantum Alexandro isti laudator testis accedis? Anne,' inquit, 'haec tibi iam meditata sententia est, ut illi regno tuo cesseris, Macedoniam eius tibimet non vindicaris? Quin potius imitare industriam hostis tui: quod ille facturus ad nos pergit ac properat, id nos bellum Graecis inferamus. Neque ego hoc in loco ut ignaviae testis Alexandrum deformavero, qui hortor, uti exemplis eius 10 utare tu quoque, cum illum videas nec ducibus nec praecursoribus confidentem, sed sibimet laboris omnis officia vindicantem haec agere, quae tanta sunt. Quae tu quoque, si recte sapias, per te feceris. Viden, ut primus inruat in hostem, prior intonet bellicum, prior 15 periculum subeat, depositis quidem insignibus regiis, dum est miles, recuperatis vero, cum victor est, nihilum omnium cunctabundus aut differens, enimvero labore praesenti semper consilia subsecutus.' 19

23. Ad haec Darius 'Et ubinam,' inquit, 'haec 30. tibi de Alexandro est comprehensa notitia?' Tum Oxyathrus eius temporis memoriam refert, quo ad Philippum missus petitum pecunias ab Alexandro adolescentulo etiam tunc minas eiusmodi exceperisset, quas de praesentibus experiretur. Quare boni con- 25 suleret rex Darius et satrapas omnium gentium, quaeve indidem cogi possent exercituum milia, laboraret, non Parthis scilicet Elamisve, non Babylonis aut Mesopotamiae data militiae evacuatione, enimvero

22. 1 Oxyathrus A. oxiatrus P. 4 laudator P. salvator A. 7 facturos A. 8 Graecis A. gregis P. 10 qui P. quae A. 11 cum P. tum A. 14 recte P. recta A. viden A. vide nunc P. 15 hostem P. cum Graecis. proelia A. 17 miles P. milia A. recuperatisque P. om. vero.

23. 22 oxiatrus P. quo P. quod A. 27 queve indidem P. que velud idem A. laboraret Codd. advocaret Eberh. 28 elimisve P. 29 evacuatione P.

armanda tum Bactra, Indos etiam et Samiramidos regna censebat, omnesque centum et octoginta gentes, quas sibi subditas sciret, ad commilitium exercitare, ut si nihilum amplius, certe vel ostentatio multitudinis
 5 terrore quodam Graecorum animis obsisteret. Haec sententia placebat quidem admodum regi, et adstipulabantur etiam plerique praesentes, nisi quod apud eos unum esse prae ceteris viribus penes Graecos constabat, quod plus prudentia mentis quam valentia
 10 corporum possent. Ergo secundum haec Darius iubet omnem undique armatam multitudinem convenire.

24. Alexander vero iter per Ciliciam agens, cum VIII. multum spatii sub aestivo sole armis onustus pedibus
 exegisset, forte Cydnum, haud cuiquam secundum flumen vel magnitudine vel perspicui agminis nimio rigore, cum ponte transiret delectatus eius evidentia
 15 pariter et magnitudine, una cum armis sese praecipitat e ponte ac natabundus exit. Sed id factum etiamsi ei ad testimonium fortitudinis plurimum contulit, valetudinem tamen discriminosis vicerat. Quippe calente etiam tunc et sudante corpore incidens aquae illius vehementiam vel rigorem tantam nervis iniuriam perniciemque tradiderat, ut undique protinus doloribus concurrentibus morbi causa contracta vix
 20 expiabilis videretur. Quare cum tempus plurimum laboreretur neque medentibus sedulo curatio illa pareret, Philippus quidam nomine, sciens artis eiusdem et sedulitate acceptissimus regi, conficit poculum, quod di-

1 armandi P. Sarammidos A. semiramidos P. *correx.* Mai. 3 exercitare A. om. P. excitare Eberh. 5 animus obsistere A. 6 regi P. regis A. 7 apud eos P. eos A.

24. 13 spatiis A. onustus peditem suum ut ei mos erat ipse in acie pedibus exegisset, ac forte nidum haud ponte transiret P. 17 sese addidi Epitom. secutus. 18 e om. A. 19 ei P. eius A. 23 pernitiae quae A. 26 medentibus Mai. mentibus A. P. 27 quidam Mai. supplavit ex Epitom. artis Mai. artem Codd. sedulitatem A. 28 Verbis 'regi conficit' finitur quaternio quartus in A.; quaternio quintus

ceret secundaturum. Id cum die statuto Alexander haustus foret, forte Parmenion quidam e ducibus regis, enim infestus Philippo medico, huiusmodi sententiae Alexandro litteras mittit, quibus Philippum hunc clandestina tractasse cum Dario consilia com-
 5 moneret, uti per poculum saluti Alexandri insidiaretur; eius rei mercedem Philippo fore, ut sororem Darii partemque regni cum Dario pepigisset; boni igitur consuleret rex et ab illa curationis spe temperaret. Suspectans Alexander proinde, ut res erat, epistolam
 10 quidem intrepidus vultu et animo ad caput lectuli protinus ponit. Accepto autem poculo, cum id iam haustui admovisset, eodem momento etiam epistolam Philippo legendam dat. Cumque uno in tempore et ille potum, quem acceperat, transmisisset et hic lit-
 15 teras perlegisset, facile dedit medico intellexisse, quid de sedulitate eius opinionis habuisset. Denique cum curatio illa ad pristinum statum Alexandrum deduxisset Philippusque ultionem mendacii flagitaret, ut insidiatus regi Parmenio poenas capite dependit.
 20

25. Igitur recepta valetudine Alexander per IX. Medos exercitum ducens iter illud multis admodum diebus per deserta regionis emensus est multamque aquae penuriam toleravit. Tandem denique ad Euphratem veniens, fluvium magnitudine haud cuiquam
 25 facile secundum, eoque constrato navibus atque ponte, quo iter suis incunctantius persuaderet, primus omnium pontem emensus auctoritatem cunctis audaciae praestitit. Omni igitur iam multitudine impedimentisque transmissis illico solvi pontem compactarum-
 30 que ob id navium iubet vincula. Id cum exercitus

cum deperierit, hic incipit magna sedecim paginarum lacuna in A. 2 haustus Mr. hausurus P. 4 quibus Mr. qua P. 7 mercedem Mr. mercede P. 10 proinde P. perinde? cf. *Hermes XXII p. 628.* 13 eodem per momento P. 20 parmenium P.

25. 25 cuiquam Cod. Ox. cuique P. 27 incunctantius Cod. Ox. incunctantibus P.

universus indignantius accepisset, quod enim per viam
 sibi impedimentum illud intranabilis fluvii proiecis-
 set, et utile arbitrarentur [et minus] secundae memi-
 nisse fortunae, accepto hoc murmure et indignatione
 5 militum rex in haec verba contionatur: 'Equidem
 fateor, milites, duas pariter res in animo esse diversas,
 spem scilicet et pudorem, quarum alterum praeroga-
 tiva praeteritae virtutis ostendit, aliud vero impor-
 tuni metus opinionibus adumbratur. Quis enim non
 10 videt abolendam prorsus memoriam esse victoriae
 praecedentis, si praesenti vestrae indignationi com-
 modet fidem, qua regem vestrum Alexandrum incon-
 sulte fecisse opinamini, quod ad fugam vobis infau-
 stissimum iter pontis dissolutione sustulerit? Aut
 15 quid prorsus de spe victoriae residebit, si id verum
 est? Vel quid mage contrarium foret huiusmodi
 votis, quam si quod animo praecepistis, id vobis tuto
 pareret? praesertim cum in opere militari formidinis
 incentivum sit spes tutius evadendi. Sed id quidem
 20 deus et virtutis vestrae gloria procul fecerit. Enim
 ego, qui tot proeliis, tot victoriis doctus nihil aliud
 nisi de incremento vestrae gloriae cogitaverim, pro-
 fecto fecisse mihi videor cum sententia fortiorum,
 quod ignaviae intempestivo reditu amputato soli
 25 prorsus victoriae viam dextris et gladiis reserandam
 esse monstraverim. Neque id dissimulabo, quod sen-
 tio, adjuvare me votis fortunam eiusmodi, ut si ignaviae
 reditus requireretur, longe sit melius hic occumbere
 gloriose quam post nomen victoriae praecedentis de-
 30 decorosius evasisse. Quin legem nobis fortitudinis

1 per viam *scripsi*. pervium *P.* 2 intranabilis *Schlee*.
 in tranatabilis *P.* 3 et minus *add. Eberh.* 4 murmure *Mr.*
 munere *P.* 7 praerogativa *Schlee*. praerogativam *P.* 9 ad-
 umbratur *Mr.* adumbrat *P.* 11 praesenti *Mr.* praesentis *P.*
 13 vobis *scripsi*. nobis *P.* infaustissimum *Mr.* infantissimum *P.*
 20 deus *Mr.* dies *P.* gloria *Mr.* glorie *P.* 24 ignaviae *Mr.*
 ignavius *P.* 27 adjuvare me votis *P.* avere me potius *Eberh.*

dicimus, solis esse militandum, qui cursum noverint
 ad insequendum hostem potius quam ad periculi fu-
 gam. Quam cum perpetuo ignoraveritis, deos ego
 vobis immortales polliciti ac spei meae vades dixerim,
 nihil omnino posse oboriri impedimenti, quin si solita
 5 vobis utamini fortitudine, debitam victoriam capebatis.
 Ad haec Alexandri verba et favor militum et animus
 excitatus nihil omnino praeter victoriae desiderium
 celeritatemque conceperat.

Sed enim cum omnis Darii exercitus propter Ti- 10
 gridis alveum locatus adventum Macedonum exspectaret
 nec cunctabundus Alexander acie instructa sese hostibus
 obtulisset, coepto conflictu ferventique re bellica unus
 ex Persis armis Macedonicis indutus, evitata hoc astu
 dinoscentia, ut propter similitudinem scilicet muni- 15
 menti, a tergo Alexandrum ense infesto adoritur ac
 ferit. Sed ictus propter galeae fortitudinem habitus
 frustra dissiluit, et ad comprehendendum protinus
 virum satellites properant regique eum offerunt. A
 quo cum Alexander requisisset causas ausi huius, 'Pri- 20
 mum,' inquit, 'Alexander, neque te clam sit, non ego
 ex numero tuo sum, enim vestratibus armis Persa
 vestitus. Verum cum satrapes sim, dignitatem eius-
 modi gloriae apud Darium praemium pactus sum, ut
 si interfecto te tantae rei compendium procurassem, 25
 cum regni parte filiam quoque regis ad coniugium
 promererer. Quae profecto haud dubie fierent, ni te-
 cum fortuna potius quam mecum stetisset.' His au-
 ditis Alexander multis suorum praesentibus iterare
 eum iubet sermonem promissi et audaciae, laudatum 30
 denique fidei ac fortitudinis ad suos ire iubet, quod
 eum exemplo strenui... utilisque praecepti apud milites

4 vades *Mr.* vates *P.* 7 favor *Mr.* fabor *P.* 18 ad com-
 prehendum *Epit.* comprehendendi *P.* 19 regique eum *Epit.*
 regi *P.* 25 procurassem *Mr.* procurasset *P.* 27 fierent *Epit.*
 forent *P.* 32 eum *del. Mr.*

suos id esse vellet, si pari fide in se quoque sui satellites uterentur.

Sed hoc quidem die inclinatione tantum leviter X. pro Macedonum partibus ostentata uterque exercitus ad castra discedit. Cumque reficiendo corpori ciboque capiendo [*dediti*] essent, rursus alius satrapa Alexandro se offert cum dignitatis quidem illius professione, sed qui diceret se multa magnaue rei bellicae opera pro Dario gessisse, enimvero sibi haud parem gratiam repraesentatam. Si igitur sese susciperet, fore sibi admodum facile, ut cum decem milibus reliquos Darii satrapas incursaret et caperet, una etiam ipsum quoque Darium facile comprehensurus. Ad haec Alexander reverti hominem, et si quid valeret, auxiliari regi suo mandat. 'Qua enim,' inquit, 'spe alienos tibi milites tuto commiserim cives tuos propriosque prodenti?'

Id tamen temporis etiamtum res absente rege Dario per eius satrapas agebantur. Hystaspes denique et Spinther scribunt regi: iam pridem quidem se super Alexandri exercitu ea, quae compererant, nuntiasset, enimvero nunc longe auctoribus viribus invasisse partem Persici regni pluribusque interfectis et captis non sine periculo ac discrimine sese vexare; oportere igitur se quam primum una cum omni exercitu ad configendum cum Alexandro praesto esse.

His litteris Darius acceptis ipse quoque ad Alexandrum scribit in hanc sententiam: 'Video tibi laboratum, ne quid omnium faceres, quod tibi apud nos veniam polliceretur. Ita et adrogans litteris et iactabundus in hac eadem temeritate exstitisti, ut quidvis horum ad animum meum venerit, excitare me potius

1 in se *Mr.* se *P.* 3 die *Mr.* diei *P.* 6 *dediti addidi.*
10 *repstatam (i. e. repraesatam) P.* *repensatam Mr.* 25 quam
primum *Mr.* quam plurimum *P.* 26 cum Alexandro *scripsi.*
Alexandro *P.* 28 hanc sententiam *Mr.* hac sententia *P.* 30 iacta-
bundus *scripsi dubitans.* latus ad andas *P.* elatus ac audax *Mr.*

ad ultionem quam ad misericordiam queat flectere. Non igitur adeo pertaesos deos regni mei et orientis sui esse sedis existimo, ut ad occidua tecum pariter migraturi sint. Quos ego [*testes*] facio iuroque ultioni meae debitae non defuturos. An tu putas servire te mihi artifice isto obsequio, quod matri coniugive ac liberis meis clemens es? Equidem puto matrem mihi in deos abisse, filios vero nec susceptos quidem habere, nec coniungem habuisse. Quin magis omnia haec ferro et vindicta persecuturus sum. Quippe si faceres ac velles eorum aliquid, quod iracundiae meae mederi potuisset, ipse ad me supplex venires ac poenitens; foret enim, ut vertente ad veniam animo his te honoribus prosequeremur, quibus te diis aequatum esse gratularere. Quod si non facias, sane saevias, quantum libuerit, in meos. Neque enim mater aut coniux neque liberi habiti clementius ad mansuetudinem me praevenierunt. Habes igitur mandata haec atque suprema; respondeto, quod voles, alterumque optato vel exspectato, id est veniam mali an poenam.'

Haec cum laetior Alexander audisset suisque legisset, ipse quoque respondit, non minus sibi pertaesas esse vaniloquentias et iactantias barbari, quam sperare illum diis quoque infestis haec dicere, quippe qui timens et metu percitus constantiam verbis inconsultioribus fingeret, verum ageret rem timentis. Quod ergo adfectus eius eorumque reverentiam spectet, non Dario illud, sed communi humanitati praestari. Se tamen protinus ad ipsum esse venturum, modo si adventus ille ceteris Persis placeret, quibus utique praeterita experimenta displiceant; quare a se quoque

3 esse sedis *Mr.* se sedes *P.* sedis *deberi vult Eberh.*
4 testes *add. Mr.* 8 habere *Schlee.* habeo *P.* 10 persecuturus
scripsi. persecuturum *P.* 14 aequatum *Eberh.* equantum *P.*
18 praevenierunt *P.* praeverterint *Eberh.* 27 eorumque reve-
rentiam *Mr.* eorum reverentia *P.*

supremas litteras datas, cetera vero manu esse complenda.

Hic uterque exercitus bello paratur. Cui Alexander cum plurimum conscripsisset, satrapis Phrygiae vel Cappadociae Ciliciamque aut Paphlagoniam vel Arabiam obtinentibus vestium militarium protinus competentem ad militantium numerum et armorum quam maximum numerum iubet; in quos usus tria milia camelorum apud Syriam agi mandaverunt, ne quid eorum, quod usui foret belli commodo, moraretur.

Eodem sane tempore Darii duces multas eiusmodi litteras misitavere, quibus fatigari sese multosque admodum optimatum interemptos, quosdam etiam ad Alexandrum transisse nuntiarent. Haec omnia in id Darium excitabant, ne quid segnius praetermitteret. Igitur ad Porum quoque scribit Darius petitque sibi auxilia plurima.

Sed Porus valetudine corporis excusata atque in tempus dilata petita rescripserat. His compertis Darii mater, quae una cum Alexandro erat, clam litteras facit easque ad filium destinat scriptas in hanc sententiam: 'Rogodune mater Dario filio salutem dicit. Fama est te coacto exercitu ad proelium tendere, profecto nescientem, quod orbis quoque vires ad sese venientes rex Alexander facile contempserit. Nollem igitur, nate mi, incertum futuri a te praeeptari praesentibus, cui fortasse sit promptius de quiete aliquid vel amicitia consultare. Quid enim omnium est, quod te excitet ad indignationem, cum ipsae nos quoque, quibus fortuna timebatur tristior, honore, quo domi, nulliusque indigentes agitemus. Boni igitur consules, si de pactionibus videris.' His lectis Darius illacrimat; hoc ipso tamen ad indignationem excitamento utebatur, quod putaret indici iniuriam viribus suis, si de pactionibus meditaretur.

7 competentem ad scripsi. ad competentem P. 9 mandaverit Mr. mandaverat Eberh. 23 quod Mr. quo P.

Alexander nihilominus propius iam Persas adierat, adeo ut in conspectu eorum etiam muros haberet. Enimvero aestimationem intellectam adventus sui in hunc modum ludit: pecua multigena seu armenta, quae illis in pascuis abundarent, coacta comprehendendi, eorum cornibus frondentes et auctiusculos ramos adnecti iubet; tumque aliis ramulis adnexis ad caudas pecudum singularum agi praeimpedita hactenus mandat, utramque speciem pariter imitatus, ut et erectis frondibus, quae adnexae cornibus ferebantur, silvestrem quandam speciem prae se agerent, ex qua oculi insequentem exercitum foret, et tractis ramulis pulvis excitus omnem dinoscentiam veri eminus confudisset. Et hoc igitur ex pulvere nebulaque eius, per immensum quae latius agebatur, obstupefacti iam primum, tum etiam ultra opinionem magni exercitus territi Persae stupore defixi sunt. Iam per interuentios facultatem belli dari sibi decreverat Alexander postulare eaque cura depressus in somnum est somniatque sibi deum Ammonem adstitisse omnem habitum, quo deum Mercurium pingi visitur, sibimet porrigentem cum his mandatis: 'En tibi, fili Alexander, adsum in tempore moneoque ab illo te, quem legare institueras ad Darium, prodi potuisse. Enimvero forti animo age teteque ipso pro te utere inter nuntio, videlicet hoc omni habitu adornatus, quem nunc a me tibi offerri consideras. Id enim etsi parum consultum aliis videtur regem sui ipsum pro se nuntium fieri, tibi tamen istud auxilio nostro proclive est.'

26. Paret rex monitis dei protinusque Eumelo comitante equo vectus, praeterea alio subsidiario sibi adscito, mandatum agit. Igitur cum ad Strangam fluvium devenisset, qui plerumque ex vehementia nivium adeo stringitur et congelascit, ut instar saxi viabilem

11 oculi Mr. oculi P. 20 ammonam P. 26. 30 Eumelo Mr. Eumedo P.

sese transeuntibus viris, carris etiam quam onustissimis praebeat, atque ex hoc ingenio sui tunc gradabilis foret, ibidem accepto habitu, quem deus monitor praemonstraverat, ipse quidem uno usus equo coeptum iter agit, Eumelum porro cum equis duobus ibidem subsistere ac se operiri iubet. Igitur transmissio flumine, cuius latitudo est haud minus stadii mensura, ad ipsa regis tentoria penetrat. Sed cum habitum viri Persae demirarentur opinionemque sibi ferme de deo ipso suaderent, nihilominus, equis foret, quaeritantes et volentem convenire regem protinus illo deducunt. Enimvero forte Darius tunc visendi exercitus sui causa processerat hortandisque animis suorum de ignavia Macedonum contionabatur. Iamque aderat Alexander et habitum illum pompamque regiae magnificentiae mirabatur. Denique non absque ea dubitatione egit, utrumne adorandus sibi idem rex foret, ita omni cultu tunc capitis tunc vestitus, sceptro etiam et indumentis pedum magnifice adornabatur. Aderantque et satellitum milia stupore barbarico regem suum ut deum praesentissimum demirati. Sed viso habitu eiusmodi rex Darius cum officium quoque, quod simulaverat Alexander, cognovisset, idem Alexander prior: 'En tibi adsum internuntius quidem, enimvero quem nihilo secus ipsius Alexandri praesentia opinere. Verbaque eius et mandata sunt talia: 'Ego,' inquit, 'arbitror eum regem, qui parum festinanter contendet ad proelium, iam ipsum suae ignaviae et diffidentiae testem esse. Quare ne ultra cessaveris, quin protinus respondeto, quod tempus nobis agitando proelio dederis.' Ad hanc confidentiam dicti cum excitatus animo Darius 'Numnam quaeso,' dixisset, 'tu ipse

1 carris *Mr. caris P.* 5 Eumelum *P.* 6 Se igitur *P.*
 10 quaeritantes *Mr. quaeritantes P.* 18 sceptro *Mr. sceptri P.*
 19 adornabatur *Mr. adorabatur P.* 25 ipsius *scripsi. ipsi P.*
 ipso Alexandro praesente *Eberh.* 28 suae *Mr. sui P.*

Alexander ades, qui adeo nihilum reverens nostri confidentissime loqueris?' responsum accepit sese quidem internuntium esse, enim pro ipso Alexandro uti praesente loqui oportere. Accepit haec Darius dicta clementius et, 'Quoniam,' inquit, 'more legationis huius ne Alexander quidem secus honoratur, ad sacrificium hinc ac deinceps ad convivium convertamur.' Post haec dicta cum manus rex Alexandro adprehendisset atque in regiam ingressi forent, id quoque sibi auspiciato fieri Alexander arbitratus est, quod volente rege in eius regiam deducebatur. Igitur ubi tempus coenandi fuit, rexque accubuit ceterique secundum ordinem dignitatis, ut illis mos erat, discubuerunt, adversum tamen Darium coenare sedentarius iussus Alexander honore legati omnium oculos in se facile convertebat. Quamquam enim brevi corpore neque ad Persicam magnitudinem haberetur — plerique ferme auctiusculi sunt —, tamen et filo oris et reliquorum membrorum situ admirabilis visentibus erat. Igitur convivio iam procedente eiusmodi quid facere Alexandrum subit. Poculum enim, ut quodque ad bibendum acceperat, ubi strinxisset, vas ipsum in sinum sibi condere atque ut proprium coeperat detinere. Quod ubi a ministris regi est indicatum, incertum id damnumne an contumeliam ratus insurgensque Darius 'Ecquid,' inquit, 'hoc est, quod pocula hoc furatrinae genere avertisti?' Sed ubi de motu corporis Alexander intellexit, quid in Dario mobilitatis animi foret, — hac enim ex causa id consilium exsequebatur — 'O rex,' ait, 'morem ratus hic quoque Alexandri nostri servari id, quod apud nostros didiceram, exsecutus sum; quippe illi liberalitatis haec forma est, uti prin-

2 responsum *Mr. responsum P.* 5 more *scripsi. morem P.* 6 ne *add. Eberh.* 7 convertamur *Mr. revertatur P.* 18 filo *Mr. filio P.* 24 a ministris *Mr. ad ministris P.*

cipibus ac ducibus suis, quos tali convivio dignanter acceperit, privata pocula fieri sinat, quaecumque acceperint haurienda. Quod ergo magnanimitate illi te quoque parem ducere, non in contumeliam traxeris.'
 5 Hoc blandimento responsionisque eius gratia cum rex ceterique permulsi essent, admirationem sui silentio testabantur.

27. Sed id silentium ferme ad periculum vergit.

Unus quippe ex convivantibus, cui vocabulum Pasargēs erat, olim Philippi hospitio receptus et ibidem Alexandrum etiam puerum conspicatus, paulatim in memoriam relabens eundem ipsum esse, quem opinabatur, animo confirmat. Sensim igitur Dario, quem comprehenderit, Pasarges intimatum venit. Eoque
 15 permotus rex praeque magnitudine † prosultans, quid illud esset, quod tantopere excitaretur, nulli mage quam ipsi Alexandro prodit, id enim, quod evenerat, iam pridem animo suspectanti. Unaque cum poculis, quae sinu gestans habebat, conclave procurrit ibique pro foribus
 20 offendit unum e Persis equum, quo advectus fuerat, detinentem. Ne quid igitur [*videretur*] improprie in re tali fecisse, custodem equi gladio perfodit, adscenso autem eo fugae consulit. Quod ubi Persis visum intellectumque est, quaqua raptim arma capere, ipsum
 25 quoque fugientem insequi properabant. Enim et illis molitio tardior et Alexandro efficacior fuga erat, eo quod intempesta iam nocte eaque nullis lunae adminiculis inlustri aliquanto cunctantius regi gradienti subpetiata est forte etiam lampas ex obvio. Quae
 30 cum sibi praelucens facesseret, eo et ipse properantius et nullo tali subsidio Persae tardius agitabant. Sed enim Darius maestior damno elapsi hostis, cum inter

3 ergo Mr. ego P.

27. 10 et scripsi. at P. 11 conspicatus Mr. continuatus P.
 21 videretur add. Keil. 22 adscenso scripsi. accenso P.
 24 quaqua raptim Mr. quamquam partim P. 26 eo quod Mr.
 nisi quod P. 29 subpetiata scripsi. subpetita P.

spem metumque animo volutaret, casu eiusmodi ad maiorem formidinem confirmatur. Forte in conclavi eo, in quo tunc rex agebat, imago quaedam Xerxi sublimius posita, vel ob memoriam maiorum vel de picturae gratia spectabilis, Dario acceptissima erat.
 5 Ea repente fatiscens compactu procidit dissilitque. Id Darius, ut res erat, coniectans animo macerabatur. Enimvero Alexander omne intersitum spatium iam mensus ubi ad Strangam fluvium accessit, ratus fore
 10 uti eum pariter, ut venerat, perviaret, equum quoque, quo vehebatur, impellit primitias congelationis invadere. Sed exesa videlicet vel soluta super omni crassitudine ac gelu cessit aequoris facies ad pondus equitantis.
 Utrique igitur cernuantes in profundum fluminis ruunt. Sed enim equum agmen violenti gurgitis pessum tra-
 15 ctum averterat; rex vero natatu quam valentissimo emensus periculum alterius ripae iam potiebatur, cum eminus videt insecutos sese Persas iam litori advenisse, frustra habitos spe transgressus, desperata etiam comprehensione, reditui consultare, quippe cum
 20 Persae non modo ad natatus huiusmodi audere non soleant, sed ne navigabile quidem ob nimiam vehementiam flumen hoc habeant. Igitur stupenti Dario demirantique, quae gesta sunt, cassum laborem referunt insecutores. Alexander vero menso alveo of-
 25 fendit Eumelum, quem una cum equis duobus ibidem sibi subsidiarium dereliquerat. Tum illi et gestae rei seriem explicat, et ubi ad exercitum redit, duces quoque laetos facto participat. Omnem exercitum sibi XVI.
 iam iamque adesse instructum armis iubet. Qui cum
 30 omnis in centum et viginti milibus numeraretur, 'Ne,' inquit, 'ne sit vobis aliquid, milites, quod cunctemini.

1 animo P. animum Mr. 5 spectabilis Dario scripsi.
 Dario spectabilis P. 14 Utrique Mr. uterque P. 18 sese Mr.
 esse P. 26 Eumedmum P. 27 dereliquerat Boysen, Philol.
 1883 p. 308. delinquerat P. deliquerat Mr. 31 Ne Mr. en P.

Quaecumque fuerant ex hostibus noscenda, ipse per me praesens oculis deprehendi. Neque si foret periculum de multitudine ignavorum, non prompte vobis fidem rei compertae dixissem. Sunt enim illa inexplicabilia hostium milia, sed enim seges prorsus facilisque materia manibus ac virtutibus vestris cedent, nisi cui vestrum arduus quidem et fugiendus hic labor, o Macedones, videatur, si vobis tanta sit caedendi materia, quantam renuat ac recuset victricis dexteræ fatigatio.¹⁰ Ad haec dicta gratantium voces et laetitia militum congruebat omni scilicet alacritate bellum sibi desiderantium expectantiumque.

28. Aciebus igitur ordinatis propter latus fluminis Strangae, Darium etiam eodem Macedones adventare cum omni suo agmine iam intrepidi cernebant, omni scilicet parte terrarum, qua visentium oculi vagarentur, phalangis eius atque ordinibus confluentibus. Enim cum illa Strangae mobilitas naturalis rursus ad glaciem convenisset et stratum alvei tenacissimum fideliter etiam transeuntibus polliceretur, Darius prior²⁰ haud dubitans exercitus ordines suos perinde, ut in acie constiterant, transgredi flumen intersitum iubet. Emensis igitur universis, quidquid de Stranga metui potuisset, idem Darius e curru regio, cuius suggestu altius vectus²⁵ eminus cunctis visi consuevit, demutat ad currus, quibus proelialis utebantur, itidemque cuncti satrapae et optimates eiusdem imitatu fecerant, multis iam exercitum intercurrentibus, qui virtutis solitae singulos et necessitatum praesentium commonerent. E diverso

6 virtutibus vestris cedent *Cod. Ox.* virtutibus nostris *P.* 28. 13 propter *scripsi.* praeter *P. cf. p. 100, 27.* latus *Mr.* latus *P.* 14 Strangae *Mr.* Strangio *P.*

Hic incipit altera pars eorum, quae Maius in Spicil. Rom. Tom. VIII ex codice Taurinensi edidit.

14 etiam *om. T.* 18 Enim *om. T.* 20 fideliter *T.* fidele *P.* 21 exercitus *scripsi.* eius *P. om. T.* perinde *P.* proinde *T.* 24 vectus *om. P.* 26 utebantur *T.* utebatur *P.* satrapas *T.* 27 imitati fecere *P.* exercitus *P.* 28 virtuti *P.*

autem cum longe tranquillius doctiusque Alexander Macedones in cornua protendisset, ipse Bucephala suo vectus imperatorii officii fungebatur. Tandem igitur bellicum lituo praecinente pari utrumque procursu partes in sese procurunt. Primumque saxis ac missilibus⁵ iaculati, mox ensibus etiam strictis comminus proeliantur. Multa denique diei parte consumpta, ubi non discriminis parilitate protrahi bellum Darius vidit, enimvero quod unum id morae Macedonibus videretur, ut metendis Persicis militibus tantummodo laborarent,¹⁰ quo res periculi tenderet, haud dubie interpretatus fugam capessit et cursu sese, quam properiter posset, praesentibus liberat. Strangam denique etiam tunc stratum firmitudine perviabili transmittit atque exit et ipse quidem iter ad regiam properat. Iam vero¹⁵ turbatis Persicis rebus, cum omnes pariter illae tot phalanges, quae tamen ferri hostiumque nondum expertae essent, ad eundem alveum avidius advenissent, sive ex illa fragilitate naturae sive inconsulto agmine pariter irruente, Stranga suum officium deficit ingres-²⁰ sosque submergit omnesque, quos alveo acceperat, necat. Reliquos porro insecuti Macedones obtruncant, nec fere fit aliquid ex illis omnibus reliqui, quo semesa curtaque Alexandri victoria videretur. Tum ergo Darius omni spe meliore deposita cum ingressus re-²⁵ giam suam humi sese eiulabundus miserabiliter prorsus et ignobilius constravisset, maerebat quidem et eorum mortes, qui sibi adeo infauste militassent, maerebat etiam damnum regni, quod ad incitas deduxisset, tunc

2 Macedonas *P.* praetendisset *P.* Bucephala *scripsi.* Bucephalo *P. T.* 3 imperatoris *T.* 4 utrique *P.* 5 primum xauxis *P.* 6 proeliant *P.* 7 Multis denique de parte consumptis *T.* de utraque parte *Mai.* 8 vidit *T.* iubet *P.* 10 metiendis *T.* 11 quam rem periculi tendere *T.* 12 ut cursu sese—liberaret *P.* 14 firmitudine *T.* fortitudine *P.* 15 iter *om. P.* 16 omnis *P.* 17 expartes *P.* 18 ad eundem alveum avidius advenissent *om. P.* 19 fragilitate *T.* facilitate *P.* agminis—irruentis *P.* 23 quos emersa cunctaque *T.* 27 et *om. T.* 29 incitas *P.*

nomen et gloriam et parta tot saeculis deformataque
nunc Persidos regna lugebat, recursabantque eum et
captae urbes et subiugatae nationes et aequatio sui
ad deorum immortalium vires solisque ortus, quem
5 consessorem sibi dixerat gloriator; qui quidem nunc
profugus desertusque et inops omnium foret profecto,
dicens, nulli esse hominum rata vel stabilia fortuna-
ria, quae si parvam inclinationem status sui nacta
sint, in contrarium protinus resultarent et quosque de
10 culmine ad profundas tenebras urgerent. Indulgens
ergo lamentis eiusmodi humi correctus inopsque so-
latorum diu miseriter agitabat.

29. Tandem tamen ubi satietas eum praesen- XVII.
tium cepit, veluti sobrius maestitudinis factus conscribit
15 litteras ad Alexandrum in hanc sententiam: 'Darius
domino Alexandro haec dicit: Ante omnia quidem
hoc moneo, uti te in hac fortunae beatitudine esse
tamen hominem recognoscas, siquidem satis idoneum
argumentum ad id consilii tibi ego praesto sim, quo
20 profecto docere possim nil homines quam quaeque
praesentia sua praesumere oportere. Neque enim id
modo de me primum fortuna commenta est. Iam pri-
dem istud in parente meo dea illa Xerxe monstraverat.
Is quippe pari adrogantia cupitorum cum in vestros
25 militiam delegisset, alioquin avidior rerum, quae regum
glorias trahunt, pro hisce omnibus, quae petebat, opes
suas totque illa militantium milia adtrita pariter amis-
saeque... ad poenitudinem vertit. Hisce igitur usus ex-
emplis doctusque de talibus pro Graeco nomine atque

3 nationes *P.* regiones *T.* 4 ad *T.* atque *P.* 5 gloriatio *T.*
qui *T.* hic *P.* 7 nullo *P.* rata *T.* rara *P.* stabilia *T.* sta-
bilita *P.* fortunaria *scripsi.* fortunari *T.* fortuna *P.* 9 resul-
tarent *T.* resultare *P.* 10 urgerent *T.* urgere *P.* 11 inops-
que *T.* inops *P.*

29. 13 satias *P.* 17 hoc *T.* unum *P.* esse tamen *Mr.*
si tamen *P.* tamen *T.* 19 quo *P.* quod *T.* 20 possim *om. P.*
quam quaeque *T.* quamquamque *P.* 21 enim id *om. T.*
26 hisce *T.* is *P.*

clementia competentius feceris, si miseratione hosce
impertias, quos tibimet fortuna supplices procuravit.
Igitur ego per favores tui deos nostrique adversa-
tores quaeso obsecroque, uti mecum matris quoque
et coniugis, ut te dignum est, filiorum quoque nostro- 5
rum meminisse non aspernere. Eius tibi benivolentiae
vicissitudinem spondeo, uti thesauros, quos ex vetusto
nobis reges parentes subfossos humi abditosque late-
bris reliquerunt, ipse quoque coram referam indicem-
que, tumque tibi Persarum deos prosperos et imperium 10
secundum Medorum etiam et reliquarum gentium de-
precabor digno profecto tali favore caelestium, si in
aliis quoque relevandis tuimet memineris ut mortalis.'

Hisce litteris sumptis Alexander contionem pro-
tinus optimatum et praesentium cogit et ea, quae 15
scripta sunt, recitari non differt. Enimvero tunc unus
adsistentium Parmenion in eam sententiam vadit,
uti nec humanitatis officium Alexander supplici de-
negaret et ea, quae sibi promiserat, libentius ample-
xaretur, redditurus scilicet matrem pariter et coniugem 20
una cum filiabus mercede promissi. Sed enim ad haec
Alexander, 'Atqui,' inquit, 'o Parmenion, mihi contra
consilium est respondere Dario, frustra se illum hisce
in nos liberalitatibus iactitare, quod thesauros suos
suaque regna pollicetur. Non enim videt cuncta ista 25
haec, quae nobis litteris largietur, iure belli nostra esse
perfecta, neque ille super hisce nobis aliquando bel-
lum indixerat. Enim quod ipsi, quaecumque Darius
possederat et obtinebat, nostra esse, id est virtutis
praemia, arbitraremur, idcirco in haec ipsa me mili- 30

1 hosce *T.* hos *P.* 2 tibimet *P.* tibi *T.* 3 ego per *T.*
expers *P.* adversitores *T.* 4 post verba 'uti mecum' desinit
fragmentum Taurinense a Maio editum; incipit folium codicis
Taurinensis 42, quod ipse legi. 6 aspernere *T.* aspernare *P.*
8 abditos *T.* 18 officium *om. P.* 21 mercedem *T.* 26 lar-
gietur *T.* largitur *P.* esse *om. P.* 27 his *P.* 28 indixerat *T.*
induxerat *P.* 29 et *om. T.* virtutis *T.* virtuti *P.* 30 me *corr.*
ex se T. se *P.*

tavisse, neque mihi in Asiam transeundi aliam quis dixerit esse causam, nisi quod cuncta haec mihi ac meae praeiudicaveram possessioni. Sat igitur Dario videatur id modo unum lucri habere, quod imperterritus his omnibus veluti alienissimis incubaverit.' Et in hanc sententiam dictatas litteras ferri ad Darium iubet. Ipse vero transit ad huiusmodi diligentiam, uti et vulnerati competentius curarentur et desiderati bello sepulchris ad meritum decorarentur. Atque in haec occupatus hiemis spatia transegit, quidquid interea temporis fuerit, diis praestitibus sacrificiis obsecutus. Atque cum interea motu quodam animi repentino iussisset regiam Xerxi, quae opulentissima et pulcherrima videbatur, iniecto igni concremari, id quoque mox per poenitentiam reformatus extinguere atque ad faciem pristinam retineri praecepit.

Fuit eidem inter haec curae, ut sepulchra Persarum et sepulta olim eorum corpora intueretur, quod in his sepulchris multi crateres aurei multaque magni pretii condita ad templorum magnificentiam dicerentur. Sed egregie ceteris anteibat Cyri aedes, quae scilicet turris ad faciem lapide levi quadratoque in summam altitudinem exstructa processerat. Ipsi vero Cyro conditorium erat e lapide visendo, cuius sive natura perspicua sive insculptio adeo tenuis erat, ut nihilo prorsus, quidquid intererat, impediret intuentium diligentiam, adeo ut propter saxi illius evidentiam capilli etiam conditi cadaveris viserentur.

1 mihi *corr. ex* sibi T. sibi P. 3 Sat sit igitur Dario si videatur P. 4 imperterritus *scripsi.* imperterritum P. ante hoc verbum tam diu vel simile quid videtur excidisse. 9 bello sepulchris T. vallo sepulchri T. 15 reformatus Keil. reformatum vel reformatam T. reformatam P. 17 curae T. cura P. 19 crateres T. pateres P. 21 quae T. quare P. 22 lapide om. P. quadratoque T. quadroque P. 23 ipsi vero Cyro T. ipsius vero Cyri P. pro conditorium T. 24 e om. P. 27 propter T. praeter P. evidentiam T. evidetia P. 28 cadaveris P. caveris propter T.

Sed propter hoc sepulchrum flebile spectaculum Alexander protinus conspicitur. Erant enim Graeci ibidem complures, quos cum variis ex causis diversisque temporibus captivitate rex aut regii subegissent, praeseclis naribus auribusque et quaecumque hominum vultibus decoriter natura providit, suppliciali post servitio devincti circa haec sepulchra custodes agitabant. Hi igitur omnes ubi iuxtim Alexandrum agere sensere, pariter voce et eiulatu suae gentis Graecisque supplicationibus obsecrantes audientem linguae propriae insignia facile permoverunt. Quare productos cum videret adeo flebiliter mutilatos atque laniatos fideliterque causas et ritum Persicum cognovisset, misertus eorum dederat quidem volentibus facultatem, uti viatico sumptuati, si vellent, ad patriam remearent. Enim cum sese ignobiles foedatosque latere melius a conspectu popularium quam ad ludibrium forsitan occurosos civibus praesentirent, huius quidem rei gratiam fecere regi, sibi tamen et locum, quem colebant, et vitam ab indigentia laxiorem protinus intrare. Dat igitur his et agros dapsiles et cetera etiam, quae ad agrorum exercitia secundarent, proque supplicium civium consulit voluntate.

30. Sed inter haec rursus Darius comparando XIX. exercitui scribendisque militibus animum confirmarat. Scribit denique Poro, regi Indiae, talia: 'Clam me non est in indignationem tuam te ducere, quidquid nos ex

1 sepulchrum T. sepultum P. flebile T. 2 conspicatur *scripsi.* conspicatus Mr. contionatus T. P. 3 ibidem T. idemque P. 4 regii T. reges P. 6 providit P. providet T. 8 ubi iuxtim T. ibi iustim P. 9 pariter *scripsi.* pari T. P. heiulatus T. 11 permoverunt T. 12 flebiliter T. mutilatos Mr. multilatos T. P. 17 a conspectu T. conspectu P. 19 fecere regi T. facere regis P. locum P. loco T. 20 laxiore P. 21 agros dapsiles T. agros et dapsiles P. 22 pro quae supplicium T. pro quo supplicium P. 30. 24 comparando P. *corr. ex* comparandus T. 25 exercitui T. exercitus P. 26 regi T. om. P. 27 in indignationem *scripsi.* in dignationem T. indignationem P. ducere T. deducere P.

hostico patiamur; ferinam etenim expertus hostium
 rabiem vel ipsis etiam orbatus adfectibus ex illa regia
 beatitudine in extimam veni Darius ille miserationem,
 cum mihi non mater amantissima, non uxor conspi-
 rantissima, non suavissimi filii propter sint, quin haec
 cuncta adversantibus serviunt. Quare pollicente me non
 modo thesauros opesve regales, sed regni quoque nostri
 quam amplissimam portionem, spretis Macedo supplici-
 bus eiusmodi una tantum proventuum suorum adrogantia
 delectatur. Ergo, mi Pore, iam opibus fatigatus, animo
 tamen ad sententiam milito, si modo faveas. Rursus
 enim proelium meditor, et si quos queam, ad com-
 munionem duco sententiae. Quod si tu quoque tam
 iustae indignationi nostrae accesseris tuamque in-
 iuriam existimaveris, quae in me grassata est, ita
 praecavebis, ut te dignum erit et maiorum nostrorum,
 et isti conspirationi consulere tuisque commodis non
 deesse. Igitur ex opinione nostra feceris, si gentes
 quam plurimas congreges, quamque fecerim queas, ad
 portas Caspiae tendas. Enim ne sit militia tibi mili-
 tantium inhonora, dabuntur a me singulis armatorum
 aurei tres pedestrium, equiti vero quinque, ceteraque
 quae alimoniis abundarint. Praedae quoque bellicae
 pars ex medio vestra fiat. At enim tibi primum munus
 istud habebis, quod indidem regalissimum est, Buce-
 phalam equum scilicet una cum regiis phaleris regio-
 que cultu concubinisque omnibus, quas octoginta cen-
 tumque numerant, qui noverunt: eas omnes ac tales

6 *Inde a verbis 'quare pollicentem' etc. rursus incipit*
Cod. Ambr. (Quat. VI). 6 pollicente *Keil.* pollicentem *A.P.*
 9 proventuum *T.* om. *A.P.* 12 proelia *P.* queam *P.* quem *A.*
 quam *T.* communem *T.* 15 grassata *T.* crassata *A.P.*
 16 praecavebis, ut *T.* praecabis *P.* pavebis *A.* erit om. *P.*
 17 non om. *T.* 18 opinioni nostrae (om. ex) *A.* 22 pedestrium *A.*
 pedestri *T.* pedessum *P.* equiti *T.P.* equitum *A.* 23 abundarent *A.*
 habundarint *P.T.* 24 media *A.* primum *T.* 25 istud *A.*
 tute *P.* est om. *P.* bucephalum *P.* 26 scilicet egregiis
 phaleris *T.* 27 cultu om. *P.* omnis *P.* 28 talis *P.*

cum ornatibus propriis consequere. Quare acceptis
 his litteris, ne versaveris, quaeso, verterisve tale con-
 silium; quin properato ad nos venias una cum hisce,
 ut dixi, gentibus, quae circa Indum colunt. Et haec
 quidem Darius.

31. Sed Alexandrum ista nequaquam latuere do-
 ctum ex transfuga Persa quodam. Quare coacta manu
 ad regiones Medicas tendit, comperiens Darium Echa-
 tanis agere [quod nomen genti est]. Omissa denique
 Asia iter, quod instituerat, festinabat satis adserenti-
 bus internuntiis, quod si Darius fugiens portas Caspiae
 intravisset, inefficacem illam insecutionem Alexander
 laboraret. Quae quidem etiam tum, veluti parum fideli
 sermone acciperet, dubia rex arbitrabatur; sed cum
 Bazanus quidam, eunuchus regius, transfugisset isque
 certius enarrasset Darium protinus fugitum, addita
 est Alexandro properatio.

Aderant tunc Dario fugam molienti satrapae XX.
 duo, quorum nomen alteri Besas erat, alius vero di-
 ctus Ariobarzanes. Hi, cum iam rumoribus calidiori-
 bus adesse Alexander nuntiaretur, rati se plurimum
 in gratiam provisuros esse victoris, si necem Dario
 intulissent, regem suum in sua regia solitarium op-
 primunt et letaliter vulnerant ac si iam mortuum de-
 relinquant cautissimum confirmantes, si tantisper a
 conspectu Alexandri recessissent, donec illud facinus,
 quod perpetrarent, ut victor perpenderet, divulgaretur.

3 his *P.* 4 Indiam *A.*

31. 7 persa *A.* per se *P.* 8 Ecbatanis *Mai. coni.* in Ba-
 lanis *A.* in Bathanis *T.P.* 9 gentile *T.* Verba uncis inclusa
spuria iudico. ammissa *A.* 10 institerat *P.* 12 intrasset *P.*
 insecutionem *T.* inexecutionem *A.* inexcutionem *P.* 14 ac-
 ceperat *P.* dubia *Mai.* dubie *A.P.* 15 idque *P.* 19 Besas
Epit. beas *A.* bases *P.* 20 Ariobarzanes *A.* ariobazanes *P.*
 21 Alexandrum *P.* 22 provisuros *Codd.* proventuros? provenire
Epit. 24 ac semimortuum *Kluge.* 25 cautissimum *T.P.*
 castissimum *A.* 26 secessissent *T.* 27 perpetrarunt *T.* per-
 petraret *A.* perpetrarent *P. emend. Mai.* ut *P.* et *A.*

32. Iamque exercitus Macedonum rursus Strangae 35.
memorati fluenta transmiserat et Alexander protinus
supervenienti regiam, in qua obversari Darium com-
pererat, cursim inrumpit eumque recens vulneratum
5 atque adhuc spirantem miseriter offendit. Sed id Ale-
xandro ultra opiniones omnium flebile et luctuosum
admodum fuit. Videns enim participem illius regii
nominis ac maiestatis adeo misere vivendi clausulae
reluctantem, flens eiulansque iacenti homini circum-
10 funditur, eumque amplexabundus et contegens regia
chlamyde in haec verba solatur: 'Erige te, quaeso,
Darie, nec deseras: si quid enim ex animo est, quod
iusseris, ratum habeto regna te tua recepturum fu-
turumque rursus illum, qui fueris.'

15 33. Sed ad haec Darius exsanguis iam corpore 36.
cum voce etiam ad primum impetum deficeretur, ma-
nus supplices tendens adtrectansque genua Alexandri
adistentis et circumplexus, ut poterat, tandem talibus
loquitur: 'Licet mihi iam, Alexander victoriosissime,
20 in hac constituto fortuna liberalius aliquid, quam qui
victuri sunt, loqui idque a me amicum tibi, non
hosticum putes. Inter haec verba blanda disceptes.
Numquam igitur te regii nominis decus tollat, nec si
quid blandius fortuna promiserit, idcirco te coeli
25 compotem arbitrare. Enimvero consultis futuris
quam praesentibus consulens. Nihil enim interest,
quod dispescat regiam nostram aut plebeculae digni-
tatem. En tibi ille Darius, nosti, quippe qui fuerim

32. 2 memorati *Mai*². memoranti *P.* a strage adme-
morati *A.* 3. obversari *T.* observari *A.P.* 4 irrumpit *P.*
9 heulansque *A.* eiulansque *P.* iacenti homini circumfunditur *T.*
recenti homicidio confunditur *A.* iacenti homicidio confunditur *P.*
12 dari *P.* 13 iuberis *P.* luberis *T.* futurusque rursusque ille
qui fueris *P.*

33. 18 assistens *P.* 20 qui victuri sunt *T.P.* qui (*super-*
scripto quae) victoris sunt *A.* 21 quidque *T.* 24 promiserat *A.*
competem *A.* 26 quam *P.A.* atque *Mai*². 27 aut *P.* ut *A.*

dominus et deus scilicet huiusce mundi existimatus,
ut flebilem mortem oppeto. Sed habeo obitus huiusce
grande solatium, quod in tuis manibus hunc spiritum
iam effundam. Quare, quaeso, non invidias sepul-
tutam, quam mihi una cum Persis tui quoque Mace-
5 dones exsequantur. Tum Rogodunen matrem meam
commendatam tibi ad honorem dignum nomine nostro
habeto atque participem Olympiadi tuae. Colito uxorem
etiam meam; filiam vero Roxanen hac prece tibi
commendo atque in manum do quaesoque eam dignam
10 coniugio tuo censeas. Erit enim illi ad solatium lar-
giter, nihil sibi de regia coniunctione defuisse.' Et
in hisce verbis Darius spiritum transigit.

34. Multis igitur lacrimis miserationem regiam XXI.
Alexander prosecutus auferri cadaver et ad magni- 37.
ficentiam debitam proque sui dignitate ritu Persarum 16
sepeliri iubet. Denique corpori regio transvehendo
cum baiulos quosque nobilissimos suorum atque in-
digenas esse iussisset, ut illis officium tale non de-
dignantibus fieret, primus ipse onus feretri subiit. 20
Quo viso cuncti quoque illud honoris primi maximum
testimonium competeabant. Infertur igitur sepulchris
maiorum omnium tum Darius ac paulo post aedes
ipsi templumque construitur et lex dicitur religiosa-
que sollemnitas datur more praescripto, uti dies ille 25
annuus Persis celebratissimus fieret, non sacris modo
et laetitia hominumque congregatu, verum spectaculis

2 at flebilem *T.* appeto *A.* 5 quoque *om.* *A.P.* 6 ex-
equerentur *P.* 7 commendo ti ad honore *P.* 8 atque *T.* utque *A.P.*
participe *A.* cilito *P.* *Epit.* colito *correct.* ex cilito *A.* 10 com-
mendo atque *om.* *A.* habeo atque participem Olympiadi tuae
colito uxorem hac prece tibi in manu do *T.* 13 his *P.*

34. 14 regiam *A.P.* rei clam *Mai*². 17 corpore *P.*
19 esse *om.* *P.* 20 fieret *A.P.* foret *Mai*². 21 illud honoris
primi *T.* illud ut privi *A.P.* 23 'ac paulo post - 106, 4 an-
nuos statuit' *om.* *P.* 24 et lex *T.* est lex *A.* dicitur *scripsi.*
dici [dicit] *T.* dii *A.* 27 congregatu *Mai.* congregatus *A.*

etiam atque certamine tum ad mulcedinem aurium solitis procurari tum ad delectationem oculorum. Nam et fortitudine decertantibus et voluptate sua cuique praemia et honores annuos statuit.

- 5 35. Postque haec, quod ex incerto regiae incita- 38.
tionis multi victoris animum formidarent eoque vagis
terroribus agitantur, quo cunctorum animos deliniret,
edicit in verba, quorum sententia haec fuit: 'Rex Ale-
xander, Ammonis et Olympiadis filius, Persis dicit. Ea
10 quidem, quae iure belli transacta sunt, nullum profecto
sapientium puto pro culpa merito putaturum. Etenim
diis ista sententia est, quam exsequi mortalibus sit
necesse. Quare superis quidem habeo gratias, favi-
soribus meis. Enim nunc quoniam vos quoque nostra
15 cura esse coepistis, scire vos par est, satrapas quidem
regionibus constitutos, quibus ex more parebitis haud
secus prorsus, ac si sub Dario mos erat; eoque id con-
sultavi, ne incerta regentium observatio plus penes
vos haberet formidinis quam veritatis. Utemini igitur 39.
20 legibus vestris pariter ac moribus. Idem enim vobis
conventus, eadem sollemnitates et suavia; nec vagum
quemquam a regione vel sedibus suis aberrasse quo-
piam probaturus sum, quippe quibus patrimonium pri-
vata habere permiserim, exceptis auro pariter et ar-
25 gento, quae communis hic usus magis esse regia
confitetur. Reliqua vero omnis moneta, quae cuique
est, domino permittetur. Armamentaria sane privata,
si in usum publicum satrapae necessaria viderint, his
quoque eos uti oportere mandavi. Agmina pariter
30 peregrinari inque aliena transire interdixerim, nisi

1 mulcedinem *T.* dulcedinem *A.* 2 delectationem *T.*
delectationis *A.*

35. 8 dicit *P.* haec *om. P.* 10 nullam profecto sapientiam *T.*
12 diis *T. om. A. P.* 13 superis *T.* super his *A.* super *P.*
21 sollemnitates *A.* festivitates *P.* 23 probatus *T.* privata *T.*
priva *A. P.* 24 permissum est *T.* 26 quae cuique *P. T.*
quaecumque *A.* 27 permittitur *Mai*². 30 peregrinari *P.* per-
eigrinare *A.*

quod tuendi sui gratia usque ad decem vigintive ho-
minum numerum congreges facient. Cetera multitudo
pro rebellionem et hostico punietur.

36. Mercaturarum versurae sint itidem ut sub 40.
Dario pateantque commercia vel Graecis in Persas
5 vel Persis etiam ad Graecos. Quippe provisum est, ut
per satrapas etiam dimensa spatia viae publicae con-
sternantur. Sollemnitates vobis et certamina gymnica
erunt; sed hisce omnibus praesides dedi ex Alexan-
dria mea viros Aegyptios, quibus aureae quoque co-
10 ronae gestamen et amictus purpureus est permissus,
praeterque eos ingressu ceteros sacri templique pro-
hiberi [*placuit*]. Iudicia etiam, quae vulgo privatim
quisque faciebat, nisi per curiam publicam civitatum
celebrari non licebit. Ac si praeter haec aliquis ausus
15 erit, hostis supplicio punietur.' Et haec quidem Ale-
41. xander usibus publicis. Quod vero ad comprehendendos
eos, qui Darium vulneribus incesserant, dicit haec:
'Equidem me gaudeo hostem maximum Darium ser-
vitio subiugasse, eiusque mortem licet ipse exsecutus
20 non sim, habeo tamen hisce, qui id fecerint, gratiam.
Quare quod benevolentiae suae erga me studium pro-
testati sunt, ii, quique sunt auctores huiusce, hortor
ac moneo, uti se prodant mihi que indicent praemia
debita recepturi. Neve istud in ambiguum dubium
25 que quis transferat, iuro deos maiestatemque patris
Ammonis et Olympiadis matris meae, quique hi fuerint,
eos me sublimes ac notissimos omnibus effecturum.

3 rebellione *P.*

36. 9 his *P.* 10 Aegyptios *Mai*². egypti *P.* ex Aegypto *A.*
11 gestamen *T.* res tamen *A. P.* 12 praeterque *A. P.* pariter-
que *T.* ingressu *T.* ingressus *A. P.* 13 placuit *add. Mai.*
In ducia *P.* 15 Ac *A. P.* Hinc *Mai*². 16 hoc *P.* 21 his *P.*
22 benevolentiae suae erga me *T.* benevolentiam suam erga
mei *A. P.* 23 ii quique *T.* hi qui *P.* ii quoque *A.* huius *P.*
26 deos *T. om. A. P.* maiestatemque *T. P.* maiestatem *A.*
patris et *P.* 28 eos me *A.* eosque *P.*

Neque enim non maximo digni praemio, qui eius consilia praeverterint, qui rursus bellum et nova mihi proelia meditabatur.

37. Ad hoc edictum multis quidem fletu res 42.
5 digna videbatur. Sed enim Besas et Ariobarzanes, auctores scilicet caedis Darii, Alexandro sese obvios ferunt et professi facinus sponsonem praemii repetunt. Tunc viros protinus comprehendi et quam editissimo in loco cruci subfigi iubet. Quod cum praeter
10 spem omnibus accidisset, patefecit rex dignum se suo nomine existimasse, si quid de regia liberalitate subtraxerit, dum Dario modo ultio debita procuraretur. Neque tamen hisce ipsis de periurio se reum fore, cum sublimes eos notissimosque omnibus fore edicto
15 promiserit, quos quidem facile sit visere in illo suggestu crucibus adfixos. Tum omnibus et oratio placuit et regis benignitas comprobata est.

Sed hisce gestis ex voto Persarum et illic XXII. satrapa constituto, qui patruus Dario fuisset, eiusmodi 43.
20 litteras Alexander ad Rogodunen, matrem Darii, facit: 'Ea quidem cuncta, quae mihi adversum Darium fuere, perinde ut diis libuit, sunt transacta. Enimvero ego votis petivi, ut eius incolumitatem nactus socio ipso uteretur vel amico. Sed is quoniam suorum insidiis
25 Besae vel Ariobarzani sit interfectus, nihil a me reliqui fuit, quod ad prosequendum eius funus ultionemque dignum foret. Verum quoniam supremo Darius adloquio filiam suam Roxanen mihi in coniugio esse mandavit, voto eius et precibus accessi; idque e re est
30 de litteris iam praesciri.'

2 qui T. quibus A.P. novum — proelium Mai³.

37. 5 Besas A.P. Besus Mai³. 9 affigi P. 10 rex dignum T. ex dignum A. dignum P. 11 liberalitate Mai³. libertate A.P. 13 his P. 16 placuit om. Mai³. 17 benignitatis P. 18 his P. ex voto T. et ex voto A.P. et illic T.P. illic A. 23 incolumitatem nactus T.A. incolumitatem nactus P. 24 Sed his A.P. Sed et his T. 25 Besae codd. Besi Mai³. 29 idque T.P. Itaque A. 30 praesciri T.A. praecui P.

38. Ad haec Rogodune mater Alexandro sic re- 44.
spondit: 'Nobis quoque id voti maxime fuit, ut quoniam diis inclinare Darii nomen ab illa potentia libuisset, in te nobis et illius dignitas et spes omnis incolumis servaretur, quem virtutum scilicet et sapientiae merito dignum fortuna sua nullus addubitet. Id ergo ut cunctis, ita nobis praecipue voluptati est, quas et in illa versura fortunae nihilum triste experiri contenderis et habitas pro veteri ac tui nominis dignitate nunc etiam regno participes. Igitur nobis 10 quoniam id, Alexander, quod Darius, es, in te nobis deos et deorum beneficia numeramus, hancque gratiam ut tibi confessae, ita Persarum quoque proceribus palam fecimus, quo ipsorum etiam votis deorum immortalium numeris et consortio congregare. Quare tecum 15 una, quod iubes, Roxanen quoque deinceps venerabimur.' Et haec quidem mulieres ad regem. Eaedem 45. tamen satrapis et optimatibus talia: 'Agamus largiter diis immortalibus gratias, quod Dario desinente Darii nobis beneficia non desunt. Nam et Roxanen Alexander suam fecit eamque coniugii honore dignatur: qua cunctos de gratia una cum diis ipsis deorumque simulacris [obviare] vos regi adeo benignissimo oportebit, atque id, quod in commune proficiat, confiteri, cum eos, in quos dominus factus est, mutuari gau- 25 dium suum maluerit quam exercere.'

38. 5 incolomis T.A. incolumis P. et om. A. 6 nullius A. id ergo A.P. et idcirco T. 7 ita T.P. id a A. 7 voluptatis T. 8 quas Schlee. quos et illa versura T. quos et in illa versum A.P. 9 pro veteris ac tui nominis dignitatem T. 11 id T. om. A.P. es A.P. est T. 14 quo T. om. A.P. votis T.P. vobis A. 15 congregare P. congregare T. congregare A. 17 regem agenda P. Eaedem T.A. (corr. ex meaadem T.) 18 largiter A.P. taliter T. 19 mortalibus A. 22 cum diis — oportebit atque om. A.P.; locus servatus in T., qui tamen in imo margine sinistro mutilatus est: desunt initia quattuor imorum versuum: qua — obviare — id quod — quos do —. cunctos scripsi. cuncti T.A. P. 23 obviare supplevi coll. cap. I, 33; III, 57. 24 confiteri corr. ex profiteri T.

39. Sed ad eiusmodi legationes Alexander gra-
vabatur. Neque enim se parilibus cum diis honoribus
exaequabat, quin immo meminisse semper ut mortalis
suimet oportere admonebat. Nihilominus, ut quisque
in haec officia venisset, laudatos atque donatos hono-
ratus dimittebat. Idque quod de Roxanes nuptiis
consulisset, cum matre participat Olympiade iubet-
que id, quod ex priori praeda mundi regii fuerat Ro-
godunes atque Roxanes, referri ad eas protinus. Enim
ut adfluere regalibus copiis, ita monet verecundiae
quoque disciplinae Graecae meminissent, colentes
scilicet Olympiade ita, ut se rege et marito dignum
foret; id enim uxore faciente nihil fore, quod magis
esset Alexandro placiturum. Atque his ita institutis
et factis ordinatoque omni regno Persarum in Porum
ducit exercitum.

39. 1 eiusmodi P. 3 exequabat A. P. in A. correctum
in exaequabat. ut addidi. cf. p. 99, 13. mortalis T. mortales A. P.
4 oportet T. 6 idque T. itaque A. P. 7 iubetque A. P.
iubet T. 9 id referri A. P. 12 Olympiade P. Olympiadem A.
regem et maritum T. A verbis 'et marito' incipit prior pars sche-
darum Basileensium (B), quas Wackernagel repperit. cf. Zeitschr.
f. deutsche Philol. I, p. 119. — 16 Post verba 'ducit exercitum' P.
pergit ita: Transmis (leg.: transmissis) ergo regionibus niceam op-
pidum obsidens sagitta humerum superscribitur. Incensam tamen
urbem ducenta triginta [milia] bovum illic capta forme merito
destinatum a captivis Macedoniam cultum agros suorum et
suascitum (leg.: pascitum). Compertoque gentes achas sexa-
ginta milia armavisse, in eos ire festinat. Pugnaque commissam
alexander crus sagitta vulneratur. Sed die quarta belli in
opere interfecto rege se dedunt. — Iulii Valerii res geste
Alexandri macedonis Translate ex esopo greco liber secundus
Explicit, qui est actus eiusdem. Incipit obitus eiusdem
liber tertius. In T. subscript.: IVLI VALERI ALEXANDRI
POLEMI VC RES GESTAE ALEXANDRI MACEDONIS... LA-
TEX EROPRO GRECO EXPLCT LIBER SECVNDVS QVI EST
ACTVS EIVSDEM INCIP OBITVS LIBER TERTIVS. In A:
Iulii Valerii Alexandri Res Gestae Alexandri Macedonis Trans-
late Ex Hesopo Greco Liber Secundus Qui Est Actus Explicit.
Incipit Obitus Libri III.

LIBER TERTIUS

QUI EST

OBITUS ALEXANDRI.

1. Emensus igitur desertas Indiae regiones aqua- I.
rumque indigentissimas, bestiarum quoque examini- 1.
bus infestas, quas phalangia vocant, multo labore ipse 6
atque exercitus fatigantur; in eademque iam duces
eius se colloquia conferebant, quod sibi satis esse
deberet usque ad Persas proeliis laborasse. His quo-
que subditis et Dario consultum, quantum oportuerit, 10
Graeciae, si modo vectigales Persas patriae fecissent.
Quo vero ille tenderet labor in Indiam properantibus,
adeo infestis omnibus locis feritate bestiarum? Quod
si in tantum cupidine rei bellicae Alexander urgueretur, 15
non sane videri consultum, inconsultae isti cupidini
si comes fieret reliqua multitudo. Iret ergo, quo vellet,
duceretque, qui vellent; se tamen missos facere deberet
tot iam bellis exercitos ac fatigatos. Enimvero his 2.
Alexander cognitis advocatoque omni tam Persico
scilicet quam Macedonico exercitu in haec verba 20
contionatur: 'Unus mihi idemque est sermo apud

1. 4 Codd. A.P.B. incipiunt ab 'aquarumque'. Ini-
tium libri servatum est in T. 5 indigestissimas A. 6 fa-
langia A.P.B. sfalangia T. 8 se T. om. cet. 9 debere T.
9 Persas T. Persarum cet. proeliis T.B. prodiis A. proelia P.
12 in Indiam A.B.P. in insidiis T. 13 infestibus B.P.
14 tanto P. cupidine Schlee. ordine codd. re bellica P. bel-
lica B. 15 consultum scripsi. consilium codd. verbo 'incon-
sultae' finiuntur schedae Taurinenses. 16 quo A.B. quod P.
17 se P. sit B. 20 scilicet om. P. 21 Unus mihi denique est B.

utrumque vestrum, o fortissimi milites, quive mecum Macedones huc venistis, quive Persae experti imperium post victoriam nunc mihi commilitium profiteamini. Igitur in commune vobis dictum hoc habetote, quod si me solum ire in Indos eorumque bella decrestis, faciam id quidem intrepidus ac libens. Enimvero unum admoneam, quod adtestemini, nihil esse mirum, si ad futura quoque discrimina solus ire compellar, cum prioribus quoque solus animi virtute subfecerim.

2. Neque mihi est arduum, Macedones mei, eadem consulere nunc, quibus vos rectos in hanc solus possessionem victoriae duxerim, sola ferme cura imperatoria militans in hisce, quas confecerim expeditiones, nisi forte istud a me adrogantius ac non verius dictum esse miremini, cum unum quodvis imperatorum sapiens prudensque consultum praestet manum multorum inconsultius laborantium. Recogno- scite igitur pariter et recensete, an vos umquam subficere potuisse tot illis Darii milibus ac fortitudini putaretis, quae ego princeps semper militiae laboris- que semper dux in proeliis insuperavi, nisi forte aliis addubitantibus timentibusque egomet ipse lega- tionem mei apud Darium facere dubitavi, nisi uspiam me cunctantem aut residem in proelio denotastis. Si ergo vobis ista sunt amica consilia, uti deserto me solitarii ad Macedoniam repeditis, ite sane: libens vos votis properantibus prosequar, modo si concordii animo id facere possitis neque dissidentes in nulla pericula prolabamini, ex quis facile noscatis omnem exercitus fortunam atque virtutem consistere in animo sapientis imperatoris. His auditis haud dubie cunctos [pudor]

pariter et poenitentia fatigabat. Confirmatis denique animis, quaesunt et sedare iracundiam regis, et uti se obsecutoribus ad cupita.

3. Atque ita fines Indiae ingressis obvii fuere II. legati, quos rex Porus ad Alexandrum cum litteris miserat, quarum sententia haec erat: Porus rex Alexandro dicit haec. Incursanti infestantique tibi fines ac civitates meas mando, Alexander, dicoque, uti cum te hominem memineris, nihil ad deos inconsultius moliare. Neque enim urgere te debent ad ausa temeraria fortunae hominum imbecilliorum hortarique, uti Indos incessas, quod tibi fuerit in Persas fortuna proclivior. Non enim te ex eo iuvare aucta speraverit virtus tua, cum primum nostri ceperis experimentum. Patet quippe cuivis nosse, quis ille sim Porus, et an ulli adversum nos licuerit experiri fortitudine, quippe qui non homines modo, verum etiam deos viribus antestemus. Quibus diis inefficacem audaciam fuisse adversum nos documenta sunt antiquissima vel vestra, quippe cum illum ipsum Liberum vestrum, qui apud vos deus existimetur, temere in haec inrumpentem irritum superatumque hinc Indi in fugam verterint. Quare non modo suadeo, verum iubeo quoque abire te hinc ad tuas Graecias contentum Darii fortuna et paribus gentibus viribusque ad illam vestri nominis mediocritatem. Neque enim si nobis Graecia vestra opus foret, non olim atque ante Xerxae conatus subacta Indis foret. Enimvero quoniam inutilis nobis

1 et om. P. poenitentiam fatigabat B. 3 sese B.

3. 4 ingressi — legatis P. 5 porrus P. (sic semper).

7 fines civitatis meae P. mee B. 8 utique corr. ex tibi B. 10 urgere A. arguere P.B. causa B. 11 imbecilliorum P. 13 aucta P. aut A. aut aspiraverit B. 15 quis om. P.B. in A. superscr. an ulli Epit. nulli A.P.B. 16 experiri scripti. ex codd. quippe qui P.B. quippe A. 21 irrumpentem A. 23 iubeo quoque A. iubeoque P. 24 contemptum P. 25 ur- bibusque B. vestri A. vestram P. illa muri B. 27 conatus A.P. quo natos B.

est nihilque dignum opibus nostris aut amoenitatibus habet, neque quaesita est neque quaeretur. Is enim demum labor suavis est proeliantibus, ex quo sit etiam idonea spes praemiorum. Neque enim est nostrum, in magno conatu digno operae pretio caruisse. Quare id tertio iam praedico ac denuntio tibi, uti facessas ex his, quibus imperare non possis.

4. His litteris publice recitatis, Alexander ait: 6.
 'Nunc quoque vos moneo, sanctissimi milites, ne quid
 10 rursum magnificentia ista barbarica animos vestros inconsultius turbet. Auditis enim litteris Pori revocate illam quoque litterarum Darii memoriam, videteque, num adrogantia dispar, num dissimilia verba aut sit dissimilis imprudentia. Sicut enim istae
 15 ferae bestiae, quae apud ipsos sunt plurimae, pardi videlicet et leones elephantique, solo illo naturae suae fretae impetu et corporis alacritate, facile hominum sapientia subiungantur, itidem hosce barbaros intelligetis fiducia multitudinis fretos, nulla tamen praeditos
 20 imperatoria Graecave sapientia perfacile mox in dicionem nostram esse venturos, atque itidem prudentia nostra ad perniciem sui uti posse, ut in feras est facilis hominibus effectus.'

5. In hunc fere modum Alexander cum suos ad- 7.
 25 hortatus esset, ipse quoque Pori litteris responsurus in hanc sententiam scribit: 'Terreri nos putans, Pore, litteris tuis magnum admodum meis consiliis incentivum praestitisti, quo nobis in vos dispositum est militare. Dicis enim nihil eiusmodi habere Graecos, quod sit dignum ad opulentiam vestram, vos vero

1 verbo 'est' finitur prius folium Basileense. 2 quaeretur A. Is A. his P. 4 enim om. A. 5 opere A.

4. 9 ne quid P. ne qui id A. 11 inconsultos A. 12 videte quae num correct. in videte quae nam A. 14 aut A. haud P. ferae istae bestiaeque A. 17 frete P. freti A. et corporis Mai. ex corporis A. P. 18 itidem P. idem A. intelligit A. 22 perniciem A.

5. 27 admodum consilium, verbis litura separatis A.

hisce esse omnibus adfluentes, quae sint ad beatitudinem necessaria. Addis praeterea operae pretium considerari militantibusque oportere [ita] uti, ne frustra laboretur. Quibus omnibus doces, quod nos quoque alacrius ad vos tendere debeamus, unde nobis haec 5 cuncta, quae adeo vos praedicatis, accesserint. Fateor enim nihil esse Graecis eiusmodi, quorum vos divitiis gloriimini, atque idcirco indigentes meliorum a vobis petere necessaria. Illud vero ridiculum, ut cum te 8. homunculis praeferas, tum diis quoque potiorum esse 10 pronunties, quod ni adesset litteris tuis, in reliquis fiducia fortitudinis dici posset; quoniam vero hisce non temperas, temeritas utique est intelligenda. Quare sicuti tibi constantiam fingit ille contemptus, velut earum fortuna gentium minime moveare, quae sunt a 15 nobis bello superatae, ita nos quoque nihilum omnino terrebit verborum ista magnificentia, quae temeritatis vestrae index potius est quam fortitudinis.'

6. His lectis Porus ad belli studia incitabatur. III.
 Cogit ergo exercitum et quam plurimos elephantos 9. ceteraque genera bestiarum, quibus Indi commilitant; 21 contraque eos Macedonum et Persarum aderat multitudo. Enimvero cum illos Pori numeros Macedones intuerentur unaque his bestias memoratas, admodum animo turbari coepere, haud dubie cunctabundi ob insolentiam eiusmodi proelii, quod una esset cum hominibus barbaris et omnigenis bestiis agitandum. Id animi eorum non clam Alexandrum fuit. Nam ipse quoque unacum bestiarum ista novitate movebatur.

Quaesita ergo belli ratione, comminiscitur per 10. astutiam, quo demum genere averti posset impetus 31

1 his P. 2 opere A. consideri A. 3 militantibus A. ita addidi. cf. p. 126, 28. 4 quod A. quo P. 6 adeo etiam P. 9 vero A. ergo P. 12 hisce A. P. ab hisce? 13 temperat A.

6. 21 commilitant A. militant P. 23 Pori numeros A. per innumeros P. 24 unaque P. una A. bestiis memoratos A. 27 omnigenis A. omnigenus P. 30 per om. P.

bestiarum. Igitur statuas aereas quam plurimas ad-
 vehi secum quibusque de proximis locis ad locum
 proelii iubet. Quod ubi factum est, ibidem igne sub-
 iecto quam plurimo calefieri eas et igniri festinat;
 5 erantque eae statuæ post primos aciei ordines sitae
 atque ita ante belli tempus hostibus invisitatae. Enim-
 vero ubi signa bellica crepuere primique concursus
 partium sperabantur, Indi barbari feras illas bestias
 prae se ire dimittunt, ita scilicet doctas, ut cum pri-
 10 mum in adversos volavissent circaque eas proeliaturi
 hostes occuparentur, nihil Indis supervenientibus morae
 fieret, quin libera iaculandi hostis trucidandique fa-
 cultas pateret. Id ubi factum est, praedocti Macedo-
 num ordines primi paululum de loco, quo institerant,
 15 repedantes ignitas statuas incursantibus bestiis pro-
 dunt. Quas cum falsa facie velut etiam candenti co-
 lore, impetu belli complexu et morsibus adfectarent,
 mox sauciae debilesque aut protinus cadere aut re-
 fugere coepere omnino nullum auxilii ullius emolu-
 20 mentum dominis adferentes.

7. Sicque Indis ab illo ferarum auxilio destitutis 11.
 secunda concursio fuit, ut ipsi privi inter sese virtu-
 tibus experirentur. Igitur Persae coepere sagittis In-
 dos incessere ceteroque nudos armorum eminusque
 25 configere, neque minus eos equestribus proeliis quam
 vehementissime Macedones fatigare. Cum quibus una
 cum ipse Alexander periculo non deesset, equus ille
 Bucephala, quo vehebatur, Pori dextra vulneratur, et

1 quantas plurimas P. 3 quod ubi factum est, in P.
 omissa esse Volkmannus dicit (Adnot. crit. p. 15). igne P. O.
 igni A. 5 heae statuæ A. P. post primas acies et ordines A.
 16 veluti etiam cedenti P. ductae, etiam? 17 effectarent A.
 20 dominus P.

7. 22 ut om. P. privi P. prius A. 23 exferirentur A.
 24 ceterosque P. eminusque confugere A. comminus configere P.
 25 neque minus A. quominus P. 26 fatigarent P. 27 ille
 om. P.

cadit, idque Macedonibus supra omnia, quae possunt
 in proeliis incommoda videri, ingratum fuit. Quare
 neglecto omni omnino opere bellandi equum exani-
 mem ipse cauda in partes suas retrahit metuitque, ne
 spoliū illud Indi suum vellent, quod esset Alexan- 5
 dro pudibundum. Atque ita receptis suis et proelio
 dissoluto viginti ferme dies indutiis dantur, quibus
 utrimque sepeliendis exurendisque his, qui apud
 alteros proelio desiderati fuerant, institere. Sed 12.
 hisce quibus dixi diebus haud pauci Persarum in 10
 partes Pori transire Alexandro nuntiabantur. Quod 14.
 cum et impune fieri pervideret et consuetudinem
 haud commode gliscere fidei negligentibus, iniit con-
 silium, uti Porum ad solitarium ipse proelium pro-
 vocaret, cetera dicens genera bellandi fortunam ex- 15
 spectare potius quam virtutem aut gloriam dueum.
 Enimvero sibi non indidem laudem videri imperatores
 captare debere, unde subditis suis periculum fieret.
 Optimum ergo in utroque iudicatum iri, si suis ipsimet
 duces manibus experirentur. Quod si Porō sederet, 20
 fortunam eiusmodi minime aspernaturum. Id bar-
 barus sibi libenti satis offerri profitetur adquiescitque
 condicioni, quam Alexander fecerat, scilicet aestima-
 tione barbarica de modo corporum mensuram virium
 metiens, cum se proceritudine corporis et cetera magni- 25
 tudinis congruentia longe distare ab exiguitate Ale-
 xandri pervideret, ipse quinque ferme cubitis evectior,
 cum Alexandrum qui visitavere vix tribus cubitis nu-
 meravissent.

2 videri ingratum fuit A. redire P. 3 equum exani-
 mem etc. A. cum ipse exanimem caudam P. 9 altero P.
 10 his P. 11 transisse P. 12 impune A. in pue P. 13 in-
 iit P. Epit. in A. 16 potius P. protinus A. 17 videri P.
 viri A. 18 debere om. A. 19 iudicatum iri Haase. cf.
 Volkmann ad Itin. Alex. XVIII; iudicant viri A. P. ipsi-
 met P. ipsi A. 22 et acquiescit P. 23 quam P. quem A.
 25 proceritate P. magnitudine congruenti P. 26 exiguita-
 tem (om. ab.) P.

8. Hac igitur adrogantiae spe cum dies pariter 13.
et locus proelio constitisset fieretque pugna regalis,
primitus quidem anceps diu fortuna bellantibus vide-
batur, non minus Alexandro tempus incursandi ri-
5 mante, quam Poro locum vulneris declinante. Sed
cum forte apud Indos ex quadam repentina conver-
sione Pori strepitus et conclamatio exstitisset, aver-
tissetque os, quo causam Porus illius strepitus cognov-
visset, involat Alexander atque eius inguina telo
10 eminus transfigit eumque prosternit. Hac indigna-
tione Indi excitati in arma prosiliunt instaurantque
id proelium, quod absque vulgi periculo pactum inter
reges erat. Enimvero Alexander saepe iam Indicam 14.
vim expertus non facilem rei bellicae manu silentium
15 quaerit et ab hoste patientiam petit paulisperque
patientibus in hunc modum loquitur: 'Non equidem
video causas, o Indi, tam inconsulti huiusce discriminis
vestri, cum nihil egerit aliud nostra inter nos proe-
liatio, quam uti vestro commodo consultaret. Igitur
20 cum omnis militantium vis ei ostentationi proficiat,
si teste imperatore suo, quod singulis sit devoti animi,
monstraverint, quid hoc rei est, quod incassum discrimi-
na vestra profunditis, Pori iam testimonio faces-
sente?'

25 9. Ad haec dicta cum Indi se nolle Graecis 15.
fieri captivos dominumque Alexandrum pati vulgi
murmure testarentur, secundo etiam sermone Alexan-
der monet, solverent hunc cordis sui metum expecta-
tionemque curarum eiusmodi abicerent atque seclu-
derent, et fidem rati dat iureiurando. Neque enim
30 sibi libidinem talem aut desiderium umquam Indici
imperii adstitisse, sed enim omnem illam causam

8. 9 inguina A. ingnem P. 10 eminus P. minus A.
14 rem bellicae, corr. ab alt. manu in bellicam A. 17 huiusce-
modi P. 20 ei P. et A.

9. 26 dominumque A. dominum P. 31 umquam A.
quam P. 32 adstitisset A.

proelii hanc fuisse, si experimento ipso fortitudinis
suae gentes quoque ceterae didicissent, amicitiam suam
singulos magis quam vehementiam experiri convenire.
Igitur irent quisque securus in sua nec ultra quic-
quam de victorum insolentia trepidarent, cum illa 5
quoque causa ab indignatione victoris sese utique
tueretur, quod plerique soleant in ultionem prioris
contumeliae insequi superatos. Non Indos enim culpae
illius reos apud se fuisse, verum Porum, qui sat sibi
poenarum, quae lex belli, monuit, praestitisset. 'Sed 10
ne ipsi quidem ultra iam hostis sum,' ait. 'Quin etiam
hortor moneoque vos, uti regem, ut fas exigit et vobis
moris est, sepulturae inferatis.' Ad haec dicta Alex-
andri non cunctanter quidem adqueverat vis Indo-
rum. Sed enim Alexandro non absque utili sapientia 15
haec humanitas sederat, cum et vim Indicam saepe
expertus foret et pleraque praedae eorum, quae secum
plurima gentis suae more Indi ad proelium vehunt,
in suam potestatem sciret esse translapsa. 19

10. Quare domitis hostibus avectaque praeda 16.
ad Oxydracontas, quae gens exim colit, iter suum
dirigit, non illam quidem gentem ut hosticam incur-
saturus — neque enim illis studia sunt armorum —, sed
quod celebre esset Indos, quos gymnosophistas appel-
lant, hisce in partibus versari, opum quidem omnium 25
et cuiusque pretii negligentes, solis vero diversoriis
patientissimi, quae humi manu exhauriunt aditibus
perangusta, enimvero subter capacius spatiata, quod

4 securus om. A. 6 ad indignatione corr. in indigna-
tionem A. 7 tueretur A. uteretur P. 9 illius A. P. ullius
prop. Mai. 10 quae Mr. quia corr. ex qui A. que P. quas
prop. Mai. 16 humanitas P. humilitas A. 18 mori A.
19 Hic inseri vult Meusel (Fleckeis. Ann. 99, p. 285) ea, quae
ex P. attulimus ad p. 123, 15.

10. 20 domitis A. dimotis P. evectaque P. 21 osydra-
contas A. osidracontas P. 22 incursaturus P. incursatur A.
25 his P. 26 diversorii sapientissimi A. 28 capacius Volk-
mann. capacibus A. P.

id genus aedium neque pretii scilicet indigens et ad flagrantiam solis aestivi apricius habebatur. Ii igitur V. cum comperissent Alexandrum ad sese contendere, primates suos, quos scilicet a sapientiae modo censent, 5 obviare adventanti iubent cum litteris huiusmodi: 'Gymnosophistae Bragmanes Alexandro homini dicunt. 17. Si tendis ad nos proeliaturus, utique tibi propositum est, quid nobis adferas, habes porro, quod auferas, nihil. Sin vero venis ut discas, quae a nobis scilicet 10 sciri queant, nulla est invidentia. Etenim non arbitramur inter hasce scientias nostras causam discordiae positam, cum tibi amica res proelium, nobis vero philosophia noscatur.' His lectis Alexander pacificum iter agere decrevit; videtque homines reliqua nudos, 15 sed amictu simplici superiectos, diversantesque his aedibus seu speluncis, quarum relatio supra est. Eorum filii coniugesque pascendis pecudibus occupabantur.

11. Ergo instituit Macedo cum hisce hactenus loqui, VI. ac primum [*quaerit*], an uspiam huius gentis hominibus 18. sint sepulchra. Ad haec responsum est, idem sibi domicilium esse, quod sepulchrum, eoque consuefieri his diversoriis, ut dum quotidie dormiunt, desinant aliquando vigilare, exque eo sibi esse unam domum viventi pariter et mortuo. Rursus quaerit ex alio, 25 utrumne plures vivi an mortui putarentur. Ad id responsum est, videri quidem plurimos mortuos, sed

2 estiva apricius A. aptius Mai. Hii A. om. P. 3 primatos P. 4 cessent A. 5 adventati A. post huiusmodi inseritur in A.: EPISTOLA GYMNOSOPHISTARUM AD ALEXANDRUM. 6 Gymnosophistae Dragmanes A. dragmannes P. 7 utique tibi praepositum est A. utique tibi proposito P. inutili tibi proposito Mr. 9 venies P. 10 non om. A. 14 agere decreverit A. aggrederetur P. corr. Mai. 15 deversantesque A. 16 seu P. secus A.

11. 18 his P. 19 quaerit addidi. 22 ut Mr. et P. sed A. 25 vivi P. viverent A. ad idque A. 26 verbo 'mortuos' incipit alterum folium Basileense. sed et eos B.

eos numerari non oportere, quoniam iam esse desiissent, quippe plures pronuntiari oportere eos, quos videas, quam illos scilicet, quos neque oculi ulli neque ratio conspicitur. Post quaerit ex alio, utrumne vita fortior an vero sit mors. Vitam esse responsum est, 5 quod solis quoque ferventior orientis vigor, marcentior vero viseretur occiduus, ortumque hominis esse, quo vivitur, contraque, quo frigeat. Et id addit, utrum mare spatiosius an terra. Terram esse respondent, 9 cuius mare gremio teneretur. Sciscitatur id quoque, 19. quanam omnium bestia callidior et astutior. Hic vero cum risu hominem esse pronuntiant adduntque rationem de exemplo sui, qui solus tot animantium milia inlexisset, ut ad perseguenda ea, quae aliis essent, praedae cupiditate laborarent. Non his ut ad 15 contumeliam dictis Alexander movebatur. Enimvero addit, quid imperium sibi videretur. At illi fraudis potentiam esse respondent adiutam temporis blandimento vel, si ita mavelit, iniusta audacia. Quaerit etiam, utrumne dies an vero nox prius constituta 20 putaretur. Nihilque cunctantes noctem priore ordine posuere, cum omnia quoque concepta vivendi auspiciis in tenebris sortiantur, post vero nata in lucis spatia transmigrarent. 24

12. Pergit denique sciscitari, cuinam mentiri 20. hominem non oporteret. Responsum est, deo, quod omnia videns ille sit atque omnium sciens. Quaerit etiam, quasnam in homine partes honoratiores esse

1 Verba 'oportere — pronuntiari' om. A. quoniam B. quum P. desinant B. 3 oculi illi P. 4 conspicitur P. conspiceretur B. conspiceret A. 5 vere P. in A. ordo turbatus. Verba 'Vitam — ferventior' leguntur post quo vivitur. 9 spatiosius om. B. 10 mare om. B. id quoque A. denique P. 11 quoniam B. bestiam B. Hic A. Huius P. 14 a perseguenda P. 17 per imperium A.B. 18 adiutam P. ad vitam A. 19 iniustam audaciam P. 21 cunctanti B. 23 sortiantur — nata om. B.

12. 25 sciscitare B.

existimarent. Laevas esse responsum est, quod sol etiam oriens ex laevo dextrorsum curriculum exsequatur; tunc quod permixtio maribus ac feminis laevarum mage partium existimetur, et lactaturam feminam laevi uberis primum alimenta praestare, deosque laevis humeris religione gestari, et reges ipsos indicia dignitatis praeferre laevas. Cumque post haec et, quid sibi a rege vellent, largitum iri polliceretur, immortalitatem consoni poposcere. Sed id cum rex praeter potestatem suam esse dixisset, 'cur ergo,' aiunt, 'cum sis mortalis, tot tamen laboribus servis et tantis adpetentiis vinceris, quarum tibi fructus aut nullus aut brevis est, enimvero idem mox ad alios transiturus?'

13. Tum Alexander 'Non haec sane nobis,' inquit, 'in manu sunt, enim deorum vivimus lege, quam homines exsequi sit necesse. Neque enim illi nisi navigari maria sivissent, venti quoque navigantibus prosperarent, aut virecta etiam moverentur, nisi ob hoc ortis flabris impellentibus cederent. Gigni quis neget cuncta ratione, esse ratione, qua nata sunt, moxque occidere interireque ratione? Nihil denique omnino frustra reperies, quin cunctis actibus sui motus et causa sit. Ut mihi quoque non utique ratio ista bellandi sit suavis, sed quoniam animum meum ardor istiusmodi voluntatis incesse, decedo ac ministerium meum puto, quidquid de hoc labore profecero. Denique facessant ista de medio: quae iam erunt inter homines discrimina fortunarum? quae dispar ratio

2 etiam *om. P.B.* 3 promixtio *A.* 4 lactorum *A.* lactarum *corr. ex* lactorum *B.* 7 praeferre laevas *P.B.* laevas praeferre *A.* laeva *Mr.* 8 largitum iri *P.* largiter *A.* 11 tot *P.* tu *A.* 12 vinciris *P.*

13. 18 moverentur *Mr. e Graec.* morerentur *A.* orirentur *P.* ob hoc ortis *P.B.* obortis *A.* 20 esse ratione qua nata *Mr.* esse qua nata *A.P.* esse quanta *B.* 22 reperias *P.B.* qui *B.* actibus *P.* actis *B.* auctus *A.* 23 causa *P.B.* clausa *A.* utique ratio *A.* uti ratio uti ratio *P.* 24 quoniam *A.* quod *P.B.* 25 decedo *A.* de celo *P.* 26 hoc *om. B.*

gloriae? quae diversitas dignitatum? quis voti modus? Desinet protinus coli terra, transmitti mare, desiderari successio, cum illa promptior sit naturae hominis admiratio non videri, quae metuas, cum meminisse non desinas desideratorum. Etenim quanti qualesque meorum etiam proeliis cecidere? quanti vero adepti desiderata? Non ex illorum incommodo condicionem suam, sed ex ipso proventu beatitudinem metiuntur. Haec denique una vivendi lex est, velle sibi unumquemque, quod penes alterum videat, ut habeat ipse quoque, quod mox transmittat ad ceteros.'

14. His talibusque cum sese tunc Alexander XVII. oblectavisset, exim iter prorsus exsequitur arduum quidem illud et laboriosissimum in viis locis asperitate naturae et colentium vastitate. Deque labore hoc Aristoteli scribens magistro ut vel maximum sibi testimonium dicit eisque litteris sententia talis fuit. 'Operae pretium est, mi magister, eorum omnium, quae sint in nostris laboribus maxima, eorumque, qui mecum una toleraverint inopinatissima, te participare

1 modos *B.* 2 desiderare *A.* 3 hominis *om. B.* 4 videri *codd.* videre? 6 cedere *B.* 8 mentiuntur *A.* 9 sibi *om. A.* 11 transmittat *P.B.* transmittat *A.*

14. 12 talibus *A.* cum *om. P.B.* 13 oblectavissent *B.* 14 locis indicas asperitate *B.* 15 Post vastitate in *P.* leguntur haec: 'Interim cum unam civitatem in die obsideret, scalas muro praecelsas admoveri iubet. Quibus admotis cum praegrandibus saxis de saxis frangerent repugnantes, sola qua rex pugnabat, duravit. Et cum nullo auxilio idoneo quo sociis subvenire posset videret, irrui solus omnia hostium milia multitudinemque urbis in sese convertit; iamque vergente die a latere summo vulneratur, et recepto altius ferro decipi viribus coepit. Id macedones coniectati vi claustra effringunt, regemque suum diffidentem recipiunt.' Quae fere verbotenus consentiunt cum *Itiner. c. LII*, unde menda corrigas. De quo *B.* 16 uti vel maximo *B.* 17 eisque litteris *scripsi.* eiusque litterae *A.* eique litteris *P.* eique litteras *B.* *Epistolae inscriptio in A. legitur haec:* EPISTOLA ALEXANDRI AD ARISTOTELEM MAGISTRUM. 18 opere *corr. ex* oportere *A.* 20 inopinatissima *scripsi.* opinatissima *codd.*

per litteras. Igitur Indicas regiones incessimus. Nam cetera tibi ad Bragmanas usque praemiseram. His denique penetratis, Prasiacae supervenimus, quae civitas regia quaedam Indiae cluit. Situs vero eius loci arduus et ad promuntorii faciem longe porrectior; nam et mari imminet subiacenti. Enimvero quod istum colunt hominum nescias invisitatus an inauditius genus; hique sunt promise mares atque alius sexus, omnes tamen ad nostratia corpora, quibus sunt feminae, molliores. Nam et vetus sermo eos molles Sabaeos appellat. Sed nihil aliud ferme ad cibum norunt praeter piscium genera, quorum illis multa et facilis abundantia est. Fuit igitur mihi ad eorum fabulas diligentia et interpretes inventus est, qui nobis daret cum hisce barbaris fabulari.

15 **15.** Cumque multus et varius sermo procederet, 24. locum interea quendam insulae monstravere — nam is etiam eminus visebatur —, quod esse dicebant veteris cuiusdam regis indidem monumentum; id auro esse et pretiis refertissimum conditis. Cum hoc naturalem hominum vel diligentiam in nostris vel adpetentiam promovisset certatimque festinaremus, pars visendae eiusce insulae vel sepulchri, pars vero vel plurimi auri etiam aviditate, et spe potiundi iam animis gestientibus, repente barbari, qui loci eius indices fuerant, dilabuntur eque inconspetu nostro incertum quam maiestate evanescent, relictis sane naviculis admodum parvis duabus ac decem, quibus vectari soliti intelligebantur. Igitur una mecum cum amici ad specta-

1 incessim B. 2 usque ad bracmanas P.B. 3 Prasiacae Mai. parsiace A.B.P. 4 loci huius P. Situs situloci B. 5 promuntoria B. Hic finitur alterum folium Basileense. 7 invisitatus P. 8 alius sexus ego. aliud secus A.P. 10 molles abeosabeos A. 14 inventus P. ventus A. 15 his P. 15. 17 is Mai. his A.P. 20 conditis Mai. conditi A. om. P. hoc om. A. 22 permovisset P. 23 eius P. 26 incertum Mr. infertum P. incerta A. 28 intelligebantur A. 29 cum om. P.

culum properarent, Philon scilicet et Hephaestion, Craterus quoque multique alii, obstitit Philon ac periculum illud visendae novitatis non primum a rege faciendum, verum a se modo suisque similibus, suadere persistit. Quippe amplius aliquid in hisce regionibus formidandum, in quibus viderimus hominum formas de conspectu nostro facile evanuisse, neu si quid secus atque ut speraverant incommo- daret, eius periculi fieret de rege principium. Sese igitur iturum esse confirmat ac, si exploratio secundasset, tunc de-

16. Sedet sententia persuadentis, atque ita iussimus fieri. Consensus ergo navibus protinus ire ad insulam tendunt, quae quamvis propter obviare oculis videretur, ad integrae horae tamen spatium consumpserant navigando. Tandem sunt visi insulae institisse. Sed ubi gestum est, omne id solum repente una cum viris et sepulchro, quod visebatur, submersari mari et in profundo labi conspicamur. Neque enim vana formido ludebat oculos intremiscentium, enimvero illa Philonis mors et exitium eorum, qui una Philonem comitati sunt, fuerat. Territi igitur detestabili morte sociorum indigenas barbaros rimabamur, si quid nobis de itinere consultarent. At vero nullus uspiam visitur, locisque desertis et inhospitalibus per octo posthinc immorati dies egimus consilio confirmando. Tum in illo promuntorio, cuius supra facta est mentio, bestiam quoque vidimus praegrandi-

1 properarunt P. filon A. efestion A. 2 cratherus A. 5 his P. 8 incommo- darent A. 9 igitur iturum A. iterum igitur P.

16. 13 ad insule ire P. 15 tamen A. tantum P. consumpserat navigantibus A. 16 visi A. usi P. 21 illud P. et A. est P. 22 comitati sunt fuerat P. comitati fuerant A. 23 barbaras P. rimabamur scripsi. rimabam A.P. 24 si quod P. 26 immorati Mr. immemorati A.P. 27 in illo P. illo A.

admodum et inopinabili magnitudine, quam ebdomad-
 arion vocant, adeo immensi portenti rem, ut illi
 perfacile insistentes etiam super dorsum elephantos
 cerneremus. Hac igitur spectaculi foeditate moti iter
 5 ad Prasiacam repedamus, per quas ubique vastitates
 multa ferarum nomina multasque eiusmodi saevitu-
 dinis facies erat videre, serpentium quoque genera
 permiranda. Illic et solis lunaeque defectus communis
 etiam speculati sumus et causam hiemis et temporum
 10 differentias arbitrati. Quo primum reversi, ut in-
 specta sunt, vos quoque participare curabimus.

17. Nunc enim nobis iter per regna Darii Per- 28.
 sasque nostros agitur; quam cum omnem peragraré
 regionem cordi habeamus, multo ubique auro multis-
 15 que crateribus abundamus, non his ex auri modo
 materia pretiosis, verum longe lapidum luce maiori-
 bus. Neque tamen nobis alia quoque ab hoc genere
 divitiarum instrumenta sunt minora. Sed hic circuitus,
 de quo dicimus, a portis Caspiis fieri coeptus laboris
 20 aut vitae eiuscemodi. Ubi coenatum exercitui foret,
 statim signum dari classico et ad vesperam iniri iter
 oportebat; idque horis ferme nocturnis tribus agitari
 convenerat, sex vero insequentibus horis somno in-
 dulgere; rursusque exim ad horam diei quartam reli-
 25 quum spatii transmittēbamus. Sed enim vian-
 tibus non simplex habitus neque incuriosa munitio fuerat
 necessaria. Peronibus quippe crura omnia pedesque
 muniri et femoralibus uti pellinis oportebat reli-
 quumque corpus ambire loriceis, quod illae omnes

1 ebdomadaron P. ebdomaron A. 2 immensi portenti
 rem P. mensi potentiarem A. 4 hac A. hec P. 5 repeda-
 mus A. 6 saevitudini P. 9 causam P. causas A. 11 curabi-
 mus scripsi. curavimus A. P.

17. 12 enim om. P. 15 auro A. 18 hic circuit A. hec
 circuitus P. 19 quo eptus laboras aut vitae eiuscemodi A.
 ceptus laboris aut vite huiuscemodi P. 23 insequentibus Mai.
 insequentis A. P.

Persicae regiones multis admodum et vehementibus
 infestari serpentibus dicerentur.

18. Idque iter continuatis diebus ferme duodecim 29.
 exanclavimus atque ita demum ad oppidum adven-
 tamus situm in insula circumflui fluminis; ibique vi- 5
 situr castrum consitum undique arundinibus, quae ad
 triginta cubitorum spatia supercrescerent. Crassitudo
 vero earum supra eam, quanta est hominis crassitudo.
 Navigia quoque plurima amni inerant, quae mox cu-
 riosius intuentibus partes quaedam fissarum arundi- 10
 num noscebantur. Enim huius fluminis liquor ad
 potum hominis adversus amaritudinem nimia est cum
 salsitate. Quaerentibus igitur, quam poteramus, ex
 adcolis usum elementi memorati aliud castrum eminus
 demonstratur ab stadiis ferme quattuor indidem situm; 15
 ad quod cum audacius quidam exploraturi properas-
 sent, flumen quidem adfluum vident; sed emersi indi-
 dem hippopotami magnitudine nescias an saevitia
 immaniores nostros, qui exploratum abierant, incur-
 savenere. Ac rursus ad aliam partem eadem nobis 20
 curiositate rimantibus agmen earundem bestiarum
 longe numerosius occurrabat. Quare omni genere 30.
 fugienda loca evitandumque periculum videns classico
 signum abitioni praecipio, quamvis tanta vis sitis
 eiusque desiderii homines incessisset, ut plerique etiam 25
 a potu urinae ob necessitatis vehementiam non tem-
 perarent. Igitur forte fortuna cum exim stagnum
 quoddam dapsile repperissemus potitique desiderato
 ac persuavi potu per prata virentia sterneremur, emi-
 nus video in quadam adiacentis tumuli eminentia ti- 30

18. 5 insulam A. 6 a triginta A. 8 supra A. super P.
 12 nimia est P. nimia A. 13 quam A. qua P. 15 situm A.
 consitum P. 18 inpotami A. hypotami P. corr. Mai. magni-
 tudini A. 19 immaniores P. in maiores A. 22 occurrabant P.
 23 loca P. loco A. 29 per prata Mai. prata A. P. 30 ad-
 iacentis tumuli eminentia scripsi. adiacentis tinentia A. ad-
 iacentis vinentia P. adiacenti eminentia Mai. Mr.

tulo gemmeo superscriptam hanc sententiam: 'Aqua-
tionem hanc rex Seconchosis orbis universi praestiti
cunctis Rubrum navigantibus mare.' Igitur iussi pro-
pter hoc stagnum castra constitui ignesque quam
5 creberrimos fieri.

19. Et iam noctis ferme hora tertia numeraba- 31.
tur inlustrisque admodum luna nihil diurni luminis
demutarat, cum subito conspicamur undique ex omni
silva, quae circumsteterat, bestias quasdam ad ripam
10 stagni potus gratia contententes. Erant eae bestiae
scorpii quidem non minus proceritudine cubitali, am-
modytae etiam albi colore vel rufi, nec non cerastae
coloribus ut supra diversis. Quare vehementi sollici-
tudine incitati conspicantesque iam nostrorum aliquot
15 interemptos fletibus undique consonantibus periculum
opperiebamur. Insequebantur enim praedictas bestias
etiam quadrupedes beluae vehementes, potus scilicet
consuetudine ac necessitate illo venientes, quae qui-
dem erant leones supra magnitudinem taurorum, quos
20 ex nostratibus maximos ducimus, rhinoceros etiam
vel apri vel pardi, lynces quoque et tigrides scorpiuri-
que una elephantis et bucriis; tunc taurelephantes et
cum his homines senis manibus portentuosi; himan-
topodes etiam et cylioperdices multaque formarum
25 humanarum genera invisitata.

20. Igitur excitabamur ad providentiam periculi 32.

1 gemmeo P. gemineo A.

19. 7 illustri P. post luminis 'splendore' vel aliud sub-
stantivum excidisse suspicor. 10 heae A. P. 11 proceritate P.
ammoditate P. 14 aliquot scripsi. aliquod A. P.; in A.
superscr. quos. 20 duximus P. 21 scorpiurique scripsi
secutus Graeca καὶ σκοπιόρον. corepti utrique A. corripti
utrique P. 22 bucriis Mr. (βούκριοι Graec.). bucriis A. P.
taurelephantes Mr. (ταυρελέφαντες Graec.). Tyre elefantēs A. P.
23 senes P. himantopodes Mr. (ἡμάντοδες Graec.). in anto-
podas A. in antopodes P. 24 cylioperdices scripsi. cyno-
pendices A. P. (κυνιπέριδες Graec.). multarumque P.

imminentis. Atque ideo arma quidem quam properan-
tissime capimus; mando vero ignes quam maximos et
creberrimos fieri silvisque ipsis conflagrare facillimis
immittere incendia. Quae res etsi plurimum quantum
contra multitudinem bestiarum opitulari trepidantibus 5
poterat, invitat tamen nimietate luminis plurimas illo
contendere; idque certamen in eo usque novis vitandis
periculis fuit, donec lunae cum occasu umbrata tellure
effusisque tenebris ad consueta silvarum refugia omnes 9
illae bestiae remearent. Non prius tamen memorata 33.
saevities animantium receptui consulit, quam id ani-
mal supervenisset, quod regnum quidem tenere in
hasce bestias dicitur; nomine autem odontotyranum
vocant. Haec bestia facie elephantus quidem est, sed
magnitudine etiam huius animantis longe provecta, 15
nec minor etiam saevitudine hominibus egregie sae-
vientibus. Quare cum nostros incesseret ac ferme
viginti et sex de occursantibus viros morti dedisset,
tandem tamen reliqua multitudine ignibus circumval-
latur et sternitur. Adhuc tamen saucius odonto- 20
tyrannus cum indidem fugiens aquae fluentia inru-
pisset ibique exanimavisset, vix trecentorum hominum
manus nisu extractus de flumine est. Haec tamen igitur
noctis illius nobis periculi finis fuit. 24

21. Longe tamen molestius, — quo enim caveri 34.
difficilius erat — quod post evenit. Tenebris enim post
occasum lunae omnia obumbrantibus nyctalopicas vi-
sures de arenis profundis emergere non minoris longi-

20. 1 arma atque quidem P. 4 etsi Mai. et ipsi A. P.
6 invitat tamen nimietate Mai. invita tamen animi etate A.
invisata tamen nimietate P. 7 certamen A. certandis P. in eo
usque A. P. usque eo in Schlee. novis A. P. nobis? 8 donec cum
lunae A. 10 remeant P. 13 has P. nomine Mr. nomen A. P.
15 provecta Mr. provectus A. praevectus P. 16 hominibus
om. P. 17 Verba 'quare — 19 multitudine' om. P. 23 manu
nisi P. nisu del Mr. extractus Mai. extracta A. tracta P.
21. 26 enim A. igitur P. 27 omnia om. P. nyctalopicas
scripsi. nitalopicas P. ynitalopicas A.

itudinis cubitis decem; eaeque, quo poterant, homines involant. Tunc ex iisdem arenis crocodili etiam exstantes passim invadunt quadrupedia militaria. Ad hoc alites, quibus apud nos vocabulum vespertilio est, sed quae illic super columbarum magnitudinem, dentibus tamen ad humani rictus valentiam saevae sunt, circumvolare coepere et quibusque incautioribus aures aut nares aut digitos praesequare. Tum rhinocoraces insecutae, sed eae sane neque ad homines saeviebant neque ignes temere advolabant. Tandem igitur restitutus diei intelligensque, in quanta discrimina proderemur ab hisce Indis, qui sese salutare itinere futuros esse nobis polliciti erant, eos ob fraudis meritum eisdem aquis praecipites dari necarique praecepi. Atque exim usi itinere rectiore tandem restituimur viae, quae nos ad Prasiacam tuto deduceret.

22. Igitur cum oppidum quoddam opulens sane et abundans omnibus refectioni humanae necessariis advenissemus, recipiendis viribus ibidem dies quinque transegimus. Enimvero cum sexta iam reditui consuleremus, talis nobis obicitur admiratio. Primum quidem venti spiritus vehemens et procella adeo supra consuetam magnitudinem rapax orta est, ut non tentoria modo satis firmiter fixa convelleret, verum homines quoque stantes gradientesque prosterneret, nisi quod properanter sarcinis strictis ad tutiora oppidi concursamus. Enimvero dum ista molimur, coire nubes et densitate nimiae crassitudinis solis lumen omne coepere subtexere indiscretamque nobis noctem diem-

1 haeque *P.* quo *A. P.* qua? 2 Tum *P.* hisdem *A. P.* existantes *A.* 3 Ad hoc *P.* adhuc *A.* 5 columbae *A.* 8 rinochoraches *A.* rinocerotes *P.* 9 hae *P.* 10 advolebant *A.* 12 his *P.* salutare itinere *Mai.* salutaris itineris *A. P.* 13 nobis *om. P.* pollicebantur *P.* 14 insdem aquis (*corr. ex aequis*) *A.* iussique necari *P.*

22. 21 miratio *P.* 22 quidem *A.* quippe *P.* 23 orta *Mai.* hortus *A.* ortus *P.* 28 in densitate *A.*

que confundere. Neque id breve aut transitorium fuit. Enim diebus fere quinque pari facie foedatus aer in id tandem aliquando purgavit, ut sexta sub luce, cum interruptis nubibus sol faciem mundo pristinam reddidisset, tantam vim nivium incubuisse videremus, ut supra trium cubitorum altitudinem densa multos quidem et nostratium interfecerit, quos forte in apertioribus locis nacta sit, plurima tamen obruerit quadrupedia, quorum nihilum non stantaria morte obriguisset visitares.

23. Eaque nivium vis cum diebus ferme triginta vix tabuisset, aequato tandem solo itinere dierum ferme quinque Prasiacam adventabamus, multo quidem labore, qui strictim dictus est, exanclato, enimvero maiore praeda totius Indiae earumque gentium, quacumque transmisimus, convectata, nullo omnium Indorum Persarumve dubitante, quin omnia nobis ad subiugandum facilia forent, quocumque animum intendissemus. At cetera nomina pretiorum aurique opulentiam ulterius non requirendam [*existimavimus*], vixdum gravibus subvectionibus consulentes, cum tanta in his, quae subiugata sint loca, vel copia vel adfluentia reperiretur. Sic igitur animo laxato cum nihil iam foret, quod non fortuna ex hisce adpetentiis explevisset, omne demum intenderam desiderium, ut, si quid esset, quod invisitatum aliis foret atque auditu mirabile haberetur, id sane resciscerem videremque.

24. Tum quidam viri ex oppidis circumstantibus

1 transitorium *P.* transcursorium *A.* 5 tanta *P.* 6 densam *A.* 7 nostratium incubuisse interfecerit *P.* 9 nichilum ni tantarum mortem *P.*

23. 12 habuisset *A.* ferme *om. P.* 13 Prasiacam *scripsi.* Prasiaca *A. P.* 16 Indorum *scripsi.* Indo *A. P.* 19 aurique *om. A.* 20 existimavimus *add. Mai.* 22 vel copia *P.* vel *om. A.* affluente *A.* 23 nichilum *P.* 24 his *P.* appetentis *A.* 25 invisitatum *Mai.* inusitatum *A. P.* 26 auditum mirabile haberet *A.*

24. 28 Tunc *P.*

esse dignum cognitu et scientia contendebant, si modo mirum homini videri posset virecta noscere et arbusta loquacia ad humanum modum. Id primum ut impossibile alienissimumque natura arbitratu neque credideram et renuebam. Sed persistentibus adserentibusque, adsensus *sum* tandem itineri eius terrae, quam sol oriens visitaret. Eo ergo cum venissemus, ducor in quendam locum arboribus consitum vel amoenissimis. Hunc illi paradisum vocitavere. Enimvero conceptum ¹⁰ viseres non materiae circumiectu, verum arborum frequentia circumstantium. Deorum sacrum Solis Lunaeque esse dicebant; nam et aedes templaque opere naturali hisce diis ibidem intrinsecus viseres, duas vero arbores caelum ferme proceritate intervertas, si ¹⁵ mili facie qua cupressus, plerumque etiam directiores, ex ea stirpe, quod genus arbores myrobalanos habent. Sed ex hisce duabus arboribus, de quibus supra locuti ³⁹ sumus, marem alteram, alteram feminam esse contendunt. Et maris quidem arboris praesidem Solem, ²⁰ minae vero Lunam esse altricem. Harum omnis circa radices convestitas viseres tergis ac pellibus sacris; sed ex his, quae ex maribus essent, *ad* marem arbo- rem, quae vero ex pecudibus femineis, ad honorem feminae sitae. Quamvis hominibus gentis eiusce usus ²⁵ ferri aerisve vel stanni omnifariam ignoraretur, neque esset quicquam, quod ad aedificii usum ex luto fingeres. Cum igitur illa terga vel spolia bestiarum, ex quibus forent animantibus, quaererem, comperio leonum esse sive pardorum et huiusmodi bestiarum, et usque tergis

3 Verba Id primum — 7 venissemus *om. P.* 5 et renuebam *Schlee.* ut rintivebam *superscripto* referenti *A.* 6 *sum add. Mai.* itineri *Mai.* itinere *A.* 7 ducor ergo *P.* 8 vel amoenis *A.* vel amenis *P.* 9 illum *P.* vocavere *P.* *Inde a verbo 'Enimvero' usque ad verba 'diligentiam praesto' p. 135, 13 omittit P.* 11 deorum — Solis *scripsi.* eorum — soli *A.* 15 directiores, ex *Mai.* directionum est *A.* 20 altricem *Mai.* altricem *A.* 22 ad *add. Mr.* 29 et usque *A.* et hisce *Mai. Mr.* iisque?

non ad honorem solum numinum uti consuetos, verum etiam ad operimenta abuti homines incolentes.

25. Id tamen esse in hisce arboribus admirabile: ⁴⁰ namque oriente sole marem illam arborem itemque cursus sui meditullium possidente vel tertio occiduo ⁵ loquacem fieri et consultantibus [tertio] respondere, idem vero nocturnis horis atque lunaribus arborem feminam. Doctus igitur ab his viris, qui antistites loci sacerdotesque memorantur, uti mundus et ab omni inreligioso contagio impollutus accederem, co- ¹⁰ mites mihi eius aditionis adscisco amicos carissimos fidissimosque, Parmeniona scilicet, sed et Craterum, Isyllum quoque atque Macheten et Thrasyleon- ta et Machaona una Theodecto Diiphiloque, sed etiam Neocle. Monentibus igitur sacerdotibus religione pro- ¹⁵ hiberi ferrum id loci invehī, ita ut praedictum est facio moneoque, addo tamen cautelam eiusmodi diligē- tiaē, quod octoginta viros fortitudine pariter ex- ²⁰ ploratissimos adesse circa ea loca ac nemus, quo ingrediebamur, quam sollicitissime iubeo, exploraturos ²⁵ etiam, equis esset, qui forte vocem de proximo sub- iectaret, quam nos ex illis arboribus ferri arbitraremur.

26. Adhibito igitur uno ex Indis, qui interpret ⁴¹ dictorum idoneus foret, cuius inlectu illo veneramus, iuro quam sancte poenam illum capitis non evasurum, ²⁵ si promissum ex arbore responsum diffamatumque ta- cuisset. Unde intentis ad audiendum, mox cum pri- mum solis occasus et abitio fuit, vox auditur ex ar-

1 ad honorem solum numinum *Mai.* ad honorum solum numinum *A.*

25. 4 illam *Mai.* illum arborem *corr. ex* ille arborem *A.* 5 tertio occiduo *scripsi.* ceriae occiduæ *A.* certe occiduo *Mai.* 6 tertio uncis *inclusi.* 13 nomina, plerumque *Muellerum secutus, restitui ex Graecis:* Ysillum (*pro* Isyllum) — Machenten — Thrasi- leonta — Machona — Difficileque (*pro* Diiphiloque) *A.* 16 loci *Mai.* loco *A.* 17 addo *Mai.* addi *A.* 18 explorantissimos *A.* 19 loco *A.*

26. 24 inlectu *Mai.* iniecto *A.* 27 cum primum *Mr.* primum *A.*

bore, sed lingua barbarica, eiusque interpretamenta habuit quisquam nobis et dissertare audebat. Id cum obstinatius faceret cupiditateque omni ad significantiam vocis emissae properarem interminatus interpreti
 5 necem, nisi sedulo mihi praedicta narrasset, perterritus tandem eiusmodi esse responsum arboris fert: quod enim obitu veloci et occasu iam proximo vitae meae spatia urguerentur; eamque mortem non de externis, enimvero de meis et proximis fore. Quae dicta cum ex
 10 natura hominis meum quoque animum attillarent ac sub ortu lunae rursus ex arbore femina oraculum mihi sciscitanti reddi deprecarer quaerens et obsecrans, numnam matre et proximis salutatis obitus mei clausulam subiturus sim, non barbara iam, sed Graecae
 15 linguae significantia lunaris arbor elocuta est, mortem mihi in Babylonia esse fatalem.

27. Id satis triste mirumque admodum amicis 42. adsistentibus videbatur. Ego tamen coronis atque alio religioso honore locum donare contendens sum prohibitus a sacerdotibus, quod huiuscemodi munera dii indigetes abnuissent. Agebam maestus et expectatione futuri admodum territus; Parmenion tamen me Philippusque in somnum ac requiem hortabantur. Sed id quoque cum omnifariam negitassem ac iam ferme
 25 dies insequens indilucesceret, ipsum ad sacrum ire contendo adtrectansque arborem quaeso percontans, ecquid si vitae praedicto adeo urguer, revectori tamen ad Macedoniam corpus meum dii promitterent, viderene matrem atque uxorem ultra potuissem? Sed

1 barbarica corr. ex barbarici A. eiusque interpretamenta etc. corrupta. interpretamenta nemo quisquam nobis edissertare Mai. 3 faceret scripsi; facerent A. significantiam A. 4 emissae properarem Mai. emissae praepararem A. 9 meis scripsi. deibus A. comitibus Mai. Mr. 12 sciscitanti Mai. scissitandi A. 13 matrem A.

27. 25 indilucesceret A. 26 attrectansque Mai. ad rectamque A. 27 ecquid Mai. et quod A. 28 promitterent A. permitterent Mai.

ad haec cum primum ortu solis lux mundo est redita, ex vertice arboris acuta quaedam vox, sed enim discrebilis et intelligenda sic adpulit: 'Completa sunt,' inquit, 'tibi vitae spatia, quae debebantur, nec revehi sane ad matrem, ut desideras, poteris, quoniam illa mors in 5 Babylonia sit futura; sed sedes corporis longe diversa est. Verum ubi haec tibi finis adfuerit, mox matrem quoque una et coniugem perituras esse tristiore morte non ambigas, Indis una vel Persis etiam infestantibus.' His 43. compertis animoque ad necessaria confirmato, moratus 10 dies ferme duodecim ad Prasiacam festino; et Atilaniae regionibus, quarum peragrandis oppidis praesens intentio erat, debitam diligentiam praesto. Ergo Prasiaca percursata revenio Persidam, omni studio properans Samiramidos quoque nunc regnum visere. Sed 15 quoniam ad hanc mihi interim finem res gestae sunt, ea te scientia participare amicum fuit. Quare vale?

28. Post hasce litteras ad Aristotelen datas XVIII. pergit ire, ut scripserat, ad Samiramidos regiam, quod 44. illo se et opulentiae fama ducebat et magnificentia 20 pervulgata imperii satis inclyti ad laborem. Quippe urbs omnis muro quam validissimo est circumsepta portarum valvis aere vel ferro ad firmitudinem vel decorem impendio fabre possessis. Omne vero oppidum quadratis saxis, sed hisce non incuriose laevigatis 25 congestum et cultum visere non absque admiratione visentium fuit. Enimvero regina oppido erat et pulchritudine famosissima et commendabilis ex aetate, forte tunc viro vidua, quamvis mater iam trium liberorum. Sed feminae nomen Candace dicitur. Proneptis 30

1 cum primum Mai. primum A. ortu Mai. ortus A. 2 ex vertice Mai. et vertice A. 5 quoniam scripsi. quam A. 8 id tristiore A. 11 Atilaniae A. aliis Indiae coni. Mueller. 16 ad hanc scripsi. ad huc A.P. ad hunc Mai.

28. 18 has P. 19 quod illo se A. quo illo se P. 20 fame A. magnificentia Mai. magnifica A.P. 21 pervulgatio P. 25 his P. 29 mater iam om. P.

erat haec Samiramidos supra dictae. Ad eam igitur Alexander scribit talia:

‘Aegyptum adveniens ex eorum indigenis audi-^{45.}
illis terris et domos vestras et sepulchra esse defuncto-
rum; ex quibus palam fuit dominatores esse priscos
reges vestri Indiamque tenuisse. Nam et relatio ad-
didit Ammona quoque meum militasse una vobiscum,
et id famae adstipulatur etiam oraculi maiestas, quod
editum iubet uno nos deo sacris obsequi. Quare reli-
giosum est facere dei iussa, et id moneo suadeoque
rectius tibi facturae, si veneris, enimvero multum
peccaturae, si omittas.’

29. Ad haec Candace scribit: ‘Verius nobis ora-^{46.}
culum est Ammonis dei neque nos in Aegyptum mi-
litare neque Indiam nostram hac ex causa debere
commoveri, enim si quis huc audeat, hisce utpote ho-
stibus occurrere. Quare dei iussis parere decretum
est ac verecundum. Nec nos aestimes ex colore;
quippe cui animi liberalis species intuenda est, non
satis corporis forma praeiudicat. Id ne putes arte
timoris adlatum, octoginta nobis populos scito esse
vel maximos, eosque omnis agere in armis non ob
iniuriam inferendam, sed inferentibus occursuros. At
vero te probo, quod ad communionem nos sacri et
obsequium voces Ammonis dei, quem maximum et
praesentissimum scimus. Habebis ergo tibi ex nobis^{47.}
amicitiae argumentum centum laterculos auri grandis-

2 *Epistolae in A. superscripta sunt haec:* EPISTOLA
ALEXANDRI AD CANDACEM REGINAM. 5 quis P. do-
minatos P. 6 regis A.P. relatio A. 9 editum P. edictum A.
uno A.P. una? 11 enimvero scripsi. non vero A.P. si
veneris. Non vero multum si veneris, n̄ vero multū peccare
si A. 12 omittas Mai. ammittas A. admittas P.

29. 13 Candaces A.P. (sic fere semper). post ‘scribit’
legitur in A.: EPISTOLA CANDACIS AD ALEXANDRVM.
Verius Mai. venus A.P. 15 haec ex causa A. 16 his P.
17 occurrere corr. ex incursare A. in occurrere P. 20 prae-
dicat P. 21 scito om. P.

simos, Aethiopas impubes quingentos, psittacos sex,
sphingasque sex, praeterque haec Ammoni deo nostro
coronam smaragdis ac margaritis, etiam toreumatis
pretiosiore. His et loculos refertissimos cuiusque
generis margaritarum atque gemmarum ad decem nu-⁵
merum eburneosque alios loculos octoginta una misi
usibus et deliciis tuis ferarumque genera, quae sunt
nostratia, elephantos trecentos quinquaginta, pardos
sex, rhinocerotas octoginta, pantheras vero quattuor
milia, canes etiam in homines efferatissimos nona-¹⁰
ginta, tauros trecentos, virgas ebeni mille atque quin-
gentas; quae cum primum auferenda iusseris, trans-
mittentur. Haec ut valebis scribasque ad nos velim, et
qui te iam orbis universi dominum esse gratulemur.’¹⁴

30. Et ad haec quidem transferenda Alexan-^{XIX.}
der miserat. Ipse vero paulo post videndae reginae^{48.}
studio illo profectus est. Quod ubi Candace comperit,
eiusmodi rem ex ingenio comminiscitur. Unum e
pictoribus peritissimis ire clam obviam adventanti
Alexandro iubet, eumque quam conliniatissime efficiat²⁰
ac depingat atque ad sese properiter picturam, quam
inleverit, deferat. Id ubi factum est et pictor revenit,
acceptam effigiem abdito quodam et secreto ponit in
loco. Sed insecuta est factum hoc eiusmodi fabula.²⁴
Filius reginae Candaces, cui nomen Candaules erat,^{49.}
una cum equitibus admodum paucis forte adcurrit ad
quaedam tentoria Alexandri militum. Moti vero cu-
stodes exercitus personae novitate ducemque illum et

2 sphingasque Mr. frigasque A. fingasque P. nostro A.P.
vestro Keil. 4 His ad loculos P. 7 ferarumque Mai. Epit.
ferarum A.P. 8 nostrati P. 9 pantheras Mai. pantheros A.
pantaros P. 10 efferacissimos A. 13 Haec ut valebis scribas-
que etc. A.P. corrupta.

30. 16 videndo A. 17 Candaces A. Candacis P. 20 effi-
ciat A.P. effigiet? 21 propiter P. 23 quodam corr. ex qui-
dem A. 25 Candacis A. (sic fere semper). Candeules corr. ex
Candaules A. Candaules P. 26 occurrit A. 28 illum A.
ipsum P.

si qui cum ipso venerant, comprehendunt offeruntque Ptolomaeo, cui cognomentum Soter erat; eius enim dignitas veluti secunda post regis ambitum videbatur. Quod igitur Alexander id horae somno per diem teneretur, Ptolomaeus quaerit ex homine, quis esset quasve haberet causas repentini illius superventus. Ad haec Candaules opinatus regem Ptolomaeum sese ait esse quidem filium reginae Candaces; sed enim sese una cum coniuge civilius et incuriosius ad sacrificium annuum contendentem Amazonum, superventum a quodam Bebryciorum tyranno uxore privatum, omnes denique militum, qui una secum fuerant, interfectos. Quare commodum nunc numeris congregatis hanc se moliri militiam, uti ultioni consuleret.

31. His compertis Ptolomaeus ad regem in-
rumpit eique comperta communicat, quae quidem
grata Alexandro et ex voto accidere videbantur.
Surgit igitur e lectulo et diadema protinus suum
in Ptolomaei caput transfert chlamydeque augu-
stiore vel regia circumiectum egredi iubet, tum
ubi petitus a Candaule rex fuit, ad sese Anti-
gonum satellitem vocitare. Pro quo Antigono cum
ipse Alexander Ptolomaeo se veluti satellitem ob-
tulisset, 'Ibi,' inquit, 'cuncta haec mihi comminus
dicito atque a me consilium super re quaeritato.'
Ita ut doctus est, Ptolomaeus protinus facit. Sed
cuncti videntes et Ptolomaeum cum insignibus regiis
et pro satellite Alexandrum adsistentem, summa ex-

2 Ptolomeo A. ptholomeo P. cognomento P. 4 id
horae P. ad horae A. 5 Ptolomeus (sic semper) A. Tholo-
meus P. 6 superventus P. adventus A. 7 Candaules P. (sic
semper). opinatur regem esse Ptholomeum P. 8 esse se qui-
quidem P. 10 Amazonum, superventum scripsi; superventu
Amazonum A. P. 13 quomodo A. 14 confuteret A.

31. 16 eique P. et quae A. 17 ex vota P. accidere Mai.
accidere A. P. 20 Tunc P. 21 petitus Keil. penitus A. P. fuit
scripsi. a Candaule rex fuit P. ad Candaulem egreditur facit A.
ad sese corr. ex ex sese A. 28 adsistentem scripsi. ad-

spectatione pendebant, ecquid novi consilii regi sedisset.
Namque ut egressus est habitu famulantis, protinus 51.
Ptolomaeus: 'Cerne,' inquit, 'Antigone, hunc Candau-
lem: is Candaces reginae est filius, sed enim iniuriam
deflet coniugis raptae per insolentiam regis Bebrycis. 5
Facies igitur obsequenter, si nos consilio iuves sub-
iciasque, ecquid nunc facto opus esse arbitrare.' Ad
haec Alexander: 'Dignum te sane erit, rex,' ait, 'si
armato exercitu iniuriam supplicis ulciscare eximas-
que eius adfectus, cuius honor matri proficiat.' His 10
compertis Candaule gaudium. Sed Ptolomaeus ad haec
respondit: 'Ergo,' inquit, 'Antigone, exsequere istud,
quod subiecisti, consilium atque exercitum para.'
'Faciam sane,' respondit Alexander; 'sed enim XX.
commodum est mihi, rex, ad consilium, quod sub- 15
iecerō, bellum istud inferri Bebrycum regi seu regno
non die teste; neque enim animus barbari improvisa
formidine incitatus ab interfectione raptae mulieris
temperabit. Erit vero frustra opem supplici procu-
rare, si emolumentum victoriae dilabatur. Ergo si 20
placet, nox belli tempus et superventus eiusmodi con-
firmetur. Ubi enim flammis immissis noctis obscuro
turbari civitas coeperit, adquiescent condicionibus no-
stris facillime iam praeventi raptaque nobis haud
difficile repraesentabunt.' 25

32. Haec cum dixisset et Antigonus crederetur 52.
a supplice, procidens eius ad genua Candaules 'Quam
vellem,' ait, 'tu ille Alexander fores cum hac tua,
Antigone, sapientia! non enim armigeri parum nobis

sistem A. existentem P. 1 regii A. 5 babricis A. hebricis P.
7 opus est P. 10 affectus P. adinterfectus A. 12 exsequere
Mai. exquire A. exequi P. 15 est om. P. 16 bebricum A.
hebrico P. 18 interfectione Landgrafius. infectione A. P.
21 nox A. mox P. 23 adquiescet P.

32. 26 crederetur P. consideraretur A. 28 ait tu P.
an tu A.

calens industriam dedisses.' Ergo, ut consilium fuit, inruunt nocte barbaricam civitatem et iam somno deditis superveniunt; iniectis denique flammis omnia conflagrare cum septis somno nuntiarentur causam-
 5 que superventus haud dubie cognovissent, undique increpari classico iubet, Candaulis illum exercitum uxorem esse repetentis. Quare boni consulerent, si regi uxor protinus redderetur; quod ni fecissent, omnis civitas direpta hostiliter conflagraret. Id ubi civibus
 10 palam factum est, inruunt aedes tyranni aedibusque prae fractis mulierem protinus reddunt. Hoc gaudio 53. Candaulis cum agendis gratiis occuparetur eiusque facinoris summam penes Antigoni conlocaret, complexus eum hisce adloquitur: 'Da quaeso te mihi, Antigone,' ait, 'ad matrem usque comitatum, ut pro consultis tuis a me quoque praemiis munerere.' 'Ergo', inquit Alexander, 'recte feceris, si id ipsum a rege super meo nomine postularis. Nam et mihi haud mediocre studium est et videndae civitatis tuae et reginae pariter salutandae.' Monet igitur Ptolomaeum, uti petitis adnueret seseque legatum ac nuntium ad Candacem ire mandaret; et Ptolomaeus pro iusso, ac si petenti adveniret, facit ac sic ait: 'Et ipse sane loqui per litteras aveo cum Candace et gratiam tibi
 25 faciam, ut desideras; eumque nobis quam primum sospitem redhibeto; hunc enim tibi ut me ipsum Alexandrum tecum missum habebis.' 'Ita sane,' Can-

1 calens industriam scripsi *Schlecio viam monstrante*; calles industria A.P. 4 septis P. septi A. sopitis Kluge. 6 classico Mai. clauso A. claso P. 11 prae fractis P. praefectis A. Hoc gaudio Mai. Hoc gaudium A.P. Ob hoc gaudium? 13 summa A. 14 his P. 15 comitato P. 16 munerere corr. ex numerare A. munerari P. 17 bene feceris P. 19 mediocre P. medicere A. 21 petitus P. 22 pro iusso Mr. pro iussi P. pro misit corr. ex pro iussit A. 23 advenire A. adnueret *Schlee*. 24 aveo *Thielmann in Archivio Wölfflini II, p. 175*. habeo A.P. 25 faciam scripsi. quam A.P. sospito P. 27 missum P. ipse A.

daules ait, 'eumque tibi onustum donis regalibus reddam.' Insinuat ergo traditque Candaules Alexandro vel maximam exercitus sui partem impedita-
 33. Sed enim Alexander viabundus cuncta curio- 54. sius spectans animo perlustrabat, montes scilicet arduos et congesta saxorum nivali specie candentium, quae pleraque crystalli metalla dicebantur, frigida sane sub caeli plaga et circum omnia nubibus con-
 vestita. Enim frigus hoc fertur non obsistere uber- 10 tati. Arbores enim procerissimas virentesque et graves pomis ubique mirabatur. Haec poma erant vel mala grandia ad auri gratiam colorata, sed ad magnitudinem ferme, quae apud nos est citri excrescentia. Uvae ponderis et densitatis immensae, prorsus ut singulis 15 acinis vel improbissimi oris hiatibus non occursus. Granatis etiam malis suam dat gratiam magnitudo; nam grana illis quo glandes impetu, verum ignicantia, sapor tamen; ipsaque mala non minus pepone excre-
 20 scunt, enimvero potiori; horumque pomorum perdificilis occasio: ita omnia vel pleraque dracones amplexi possident aut errabundi, tum genera lacertorum haud minus ichneumonum magnitudine. Multa prae- 55. terea animantium genera innoxiaque, sed enim facie peregrina, nostris experimentis aliena; et simias facile 25 viseres magnitudinem ursarum nostratium supervectas formasque varias simiarum, quas referre difficile est hominibus non insignientem.

33. 5 viabundus P. uthabundus A. 7 nivale P. spetiae A. 11 Quae a verbis 'Arbores enim etc.' leguntur usque ad 'conspectu dignentur' p. 142, 9, om. P. 16 improbissimi oris scripsi. improbis si maioris A. implearis, si maioris Mai. implearis, si maioris oris Mr. occursus scripsi. occursas A. 18 impetu Mai. impetum A. 19 sapor tamen scripsi; tam sapor A. pepone Mai. pepones A. 20 potiori horumque A. potiundi horum Mai. 23 haud Mai. aut A. 27 referre scripsi. ei ferre A. distinguere Mai. Mr.

34. Locorum vero pleraque saxis quidem aspera, sicuti dictum est, sed quae facile praesumeres haberi et incolae posse numinibus. Quippe loca haec domus deorum vocant, et plerumque visuntur in hisce secessibus agere dii res voluptarias. Addebat quippe Candaulus et vocatos hominibus respondere et vultu sese, quo sint, regibus confiteri. 'Quare tu quoque, si voles, invitato sacrificiis haec numina; nec erit difficile experimentum, quin te quoque sui conspectu dignentur.'
 10 Multa igitur eiusmodi cum per omne iter vidisset audivissetque Alexander, tandem cum Candaulo ad regiam Candaces venit. Quare iam primum fratres eius, 56. postque et regina mater cum regiae pompae comitatu Candauli obviantes in complexus eius gratulabundi
 15 intruere gestiebant. Sed enim praevenit iuvenis nec prius sibi adfectus huiusce obsequia deposcit, quam Antigono gratias super adiuto sese ac liberata coniuge confessi forent. Hunc enim Antigonom inter-nuntium esse regis Alexandri secumque legatum. Tunc
 20 quaerentibus gratiae novitatem et iniuriam raptae coniugis et ultionem provisi beneficii refert. Ergo agunt gratias iuvenes et regina laetatur ultione pariter temerati Candaulae et integratae nurus illibata laetitia. Coena denique gratulatoria, ubi id tempus, operosa et
 25 regalis adponitur. Et est videre apud illos lasciviam barbarorum, incubare pretiis, inludere pretiis, sed et vesci de pretiis.

35. Insequenti tamen die cum regina Candace XXII. ostentatione regia processisset, superba admodum gem- 57. mato stemmate et gemmato diademate, statura auctior,

34. 1 pleraque *Mai.* plerasque *A.* 6 vultu sese *scripsi.* vultus esse *A.* vultu quoque se regibus *Mai. Mr.* 10 eiusmodi *om. P.* 16 eius obsequia *P.* 22 ultione *Mai.* ultionem *A. P.* 24 operosa *A.* opera *P.* 26 barbarum *A.* illudere pretiis *A. om. P.*

35. 28 Candacis *A.* 30 stemmate *A.* symmate *P.* statura auctior *A.* satura auctior *P.*

aetate veneranda, ut Alexandro recordanti ad Olympiadam matrem eius aestimatio conveniret, dedit prorsus sciri sese et opulentiam suam. Domus vero egregio opere elaborata hisque metallis insignita erat, ut intentibus splendor ornatus pariter et celsitudo 5 moliminis undique sudo quodam et ignoto lumine coruscaret, nihil in sese dispar aut alienum possidens. Usquequaque lucebant omnia veste serica, colore purpurea, intexta auro, gemmis admixta, quae veste coepta fuerant, et perornata. Gemmarum vero regaliū utrum 10 magnitudines mirarere, an vero coloribus ducerere, an fulgoribus vincerere, iudicium prae stupore non erat. Inter aurum sane purpureaque texta vel gemmas ebur multum, sed in ebore viseres artis pretia maiora. Onyx pro saxis et columnae de gemmis et 15 earum proceritudo ubique supra nostrates arbores, sed quae sint procerissimae, fuerat, ebenō tamen plurima interpolante: quod si sit ad caeruli speciem vel colorem laevigatio, tamen plerumque ex ea purpura aliud esse * quam si saxum ebum mentiebatur. 20

36. Illic et effigies plurimae tum e marmore 58. vario tum e metallo cuiuscunque modi renuebant numeri aestimationem, quae omnis curiosi diligentiam vinceret. Adeo multa erant! Quamvis in singulis figmentis fuerit superbior admiratio; currus sane fal- 25 catos e porphyrite lapide, sed conlinatissime una cum animantibus et aurigis ad veri faciem videre erat plurimos et passim ubique constitisse, quos et cursum agere opinare et moveri omnia non discredere. Ita prae corusco fulgore oculorum officio praeverso labi 30

1 olympiadam *P.* Olympidem *A.* 7 alienum *Mai.* alius *A. P.* videtur verbum post 'alius' excidisse: alius lucis vel alius splendoris? 8 este *P.* 11 mirarere *corr. ex* mirare *A.* ducere *A. P.; correxi.* 12 vincere *A.* 17 fuerat *Mai.* fuerant *A. P.*

36. 23 numeria *A.* aestimationeque *P.* 30 fulgoris *A.* officia *A.*

erat opiniones intuentium. Ast alii currus quadrigas elephantis iunctis habebant, eosque ebano, cui concolor bestia veri facilius imaginem retinebat; sed subter erant impressa pedibus elephantorum captivorum corpora subcumbentium aut innexa proboscibus suspensaque. Quae inter omnia id sane praecipuum regi operis videbatur, quod una de gemma sculptum templum indidemque columnas cerneret inter-scalptas, obsessum omne vel frequens horrore sacro de daemonum vultibus barbaris, qui plusne formidinis an admirationis darent, haud erat homini discernere. Inter haec et celsa illa atque ad caelum suspicanda palatia interfluere Argyritum flumen et alium Pactolum fluvium mirabatur; sed utrumque alveum auro divitem et prae nimietate auri interfluentis aquae quoque aurigantem colorem; sed eorum litus et margines insertis arboribus convirescunt, quae celsae sint et odorae; cypros denique gentiliter vocant fructu suavi et umbris frondibus divites.

37. Haec igitur cuncta cum Alexander intuitus esset, admiratione quidem debita vincebatur. Agebat in convivio cum Candauli sororibus. Enimvero quae sit quam blandius post matrem Candaules, uti Antigonus suum pro merito gratiae regalis muneraretur, quo donatus pro fortuna tantae reginae ad propria protinus remearet. Comprehensum igitur Alexandrum Candace per aulam suam omniaque regiae secreta ac penetralia circumducit, secessus quosdam ei aedium

2 elefantos iunctos *A.* 5 probuscidibus *P.* 7 regii *P.* 9 omne vel *Mr.* omnes vel *A.P.* 10 de decorum *A.* qui *Mai.* *Mr.* quod *A.P.* 11 aut erat homini discernere *A.* nemini erat discernere *P.*

37. 20 intuitus esset *Mai.* inter,isset *A.* inter esset *P.* 21 quidem *P.* quaedam *A.* quadam *Mai.* 22 cum *add.* *Mr.* sororis *A.* cum Candaulae fratribus *propos.* *Mr.* ex *Graecis.* 23 quam *A.* qua *P.* verba 'matrem—pro' *om.* *P.* 24 marito *P.* 25 donatur *A.* 27 ac *om.* *P.*

monstrans ex eo lapide, cuius quidem fulgor ignitus est, nam lychnitem etiam vocant. Intuentibus visitur opinio quaedam indidem solis orientis. Triclinium quoque ibidem videt alio de saxi genere, cui cum sint igneae quaedam maculae vel inustiones, — haud secus haec quam si candenti lapide sunt — flammea visitabantur quam si caelitus septem astra discurrere stellasque omni studio et sereno sub tempore caelestem chorum agere mirere. Erat et tectum ad instar integrae domus marmoris pretiosi opere circumforaneo. 10 Namque aedes illa rotarum lapsibus subter adiuta viginti elephantis ad reginae itinera movebatur eo, quod his solita regina quoque militatum pergere praedicatur.

38. Sed enim Alexander ne victus rudi quadam admiratione videretur, ampla sane, sed pro condicione opulentiae gentilis atque praesentis visa sibi omnia confitetur. Quippe admirabilia videri potuisse tunc mage, si apud Graecos haec forent, apud quos esset elaborandis rebus peregrina materia. At cum sibi 20 tanta metallorum huiusmodi pretia servirent, segnitiae condemnandos fuisse, si non haberent, quibus uti ex facili licuisset. Et intelligit regina Candace ingenium viri et probat sane, sed in respondendo sic ait: 'Vera mihi dixisti haec, Alexander mi.' Tum 25 audito nomine obstupescens, 'Apage,' inquit, 'o regina, hoc a me nomen, quippe ipse Antigonus vocor, enimvero Alexander nobis rex cluit, cuius ego nunc

1 ex uno lapide *P.* fulgur *A.* 2 lychnitem *Mr.* lignitem *A.* et licnitem *P.* 6 si candenti lapide *scripsi.* ei cadenti lapides *A.* que cadenti lapide *P.* excandentes lapides *Mai.* *Mr.* visitabantur *P.* visabantur *A.* 7 quam si *A.P.* quasi *Mai.* 11 rotarum *Mr.* portarum *A.P.* aiuta *P.* ut a *A.* 12 itinera *P.* iter *A.* 13 quod *Schlee.* que *A.P.* pergeret *P.*

38. 17 atque praesentis *om.* *P.* 19 esset *P.* essent *A.* 21 metallorum *P.* et aliorum *A.* huiusmodi *P.* 25 dixisti *P.* dixisses *A.*

internuntius huc adveni.' Et regina post haec: 'Esto sane,' inquit, 'Antigonus apud ceteros, mihi tamen nunc Alexander rex eris. Neque nesciens id habeo; haud differam probationem.' Et cum dicto adpre-
 5 hendens in penita perducit olimque provisam imaginem ostendit. 'Agnoscisne,' ait, 'Alexandri illius, quem mentiri non potes, faciem? Sed quidnam intremuisti tam trepide quidve turbaris ex vultu? Non ille tu Persarum potens es? non Indiae dominus? non
 10 qui iam orientem omnem trophaeum tuum feceris, Parthis et Medis imperitans? An vero te pudet sine militia vel expeditione in manus feminae devenisse? Quare conice, quaeso, quid te iuvarit tua illa famosa prudentia, cum nunc Candacem tui videris sollertior-
 15 rem. Quod igitur huc attinet, adrogantiam nimiae prudentiae iam deponito.'

39. Haec illa dicente nec vultu constare Ale-
 xander, quin etiam infrendere dentibus videbatur. Et regina subridens: 'Quid te iuvat,' inquit, 'haec tua
 20 tacita indignatio sic saevientem vel, si mavelis, insanientem?' Ad haec ille 'Una mihi — nam sane profitendum est —' ait, 'vel maxima indignatio est, quod mihi gladius meus huc comes non sit.' 'Et cuinam usui,' regina respondit, 'gladium tibi nunc requisisses?'
 25 At ille: 'Quod enim in huiusmodi tempore atque rebus regale admodum munus foret, interfecta te comitem me praemissae morti praestitisse, ne quid sit foedius, quod praeteritas nostras glorias obumbraverit.' 'Accipio,' inquit Candace, 'professionem dignam viro

3 nunc *P.* nomini *A.* 4 aut differam *A.* haud differo *P.*
 5 poenita *A.* pervisam *A.* 7 quem *P.* quam *A.* 8 tam tre-
 pide *om. P.* Num ille Persarum *P.* 10 orientem omnem
Mai. orientem omne *A.* Num quid iam in oriente omne *P.*
 11 imperans *P.* 14 vides *P.*

39. 19 tua *A.* tui *P.* 23 mihi gladius *bis scriptum in P.*
 24 requiris *P.* 27 praestitisse *A.* praestitissim *P.* 29 Accipio
corr. ex Accipio A.

et animo sane regali; sed metum hunc abicias velim, et magnitudinem gratiae tuae beneficiique considerans dignam vicissitudinem spera. Quod enim filio Candaule meo in Bebryciorum ultione praestitisti, id tibi ego in tua salute praestabo; atque apud gentiles barbaros meos fidem veri clam habeo, quippe cum palam sit a caede tui homines natura saeviores haud facile temperaturos, si qui ad fidem venerint, praesertim cum tu etiam Pori sis interfector, cuius filiam scito iunioris mei filii coniugio copulatam. Quare esto An-
 10 tigonus apud illos, cum mihi soli Alexander habere.'

40. Et cum hisce dictis egreditur atque ad XXIII. Candaulem sic ait: 'Fili Candaule, tuque Margie nu-
 63. rus suavissima, gaudeo admodum, quod in tempore fuit vestro Alexandri regis auxilium repperisse; cetero-
 15 qui vobis vidua iam et lugubris hic sederem. Dignum igitur fortuna nostra erit internuntium Alexandri donatum muneribus hinc remitti.' Sed ad haec iunior Candaces filius Charagos nomine: 'Quam vellem,' inquit, 'o mater, nostrae quoque iniuriae meminisse!'
 20 Neque enim clam te, illum quem opitulatum salutariter dicas fratri meo, mei quoque soceri interfectorem exstitisse. Erit igitur memoriter ac iuste etiam indignantis, si vel in hoc Alexandri internuntio eius ulciscamur iniuriam.' Sed ad haec regina Candace:
 25 'Neque,' inquit, 'o nate, mihi ad Alexandrum istud 64.

6 fidem velim *P.* 8 si quid ad fidem venerit *P.* 10 filii
om. P. 11 habere *P.*

40. 12 his *P.* 15 ceteroqui *P.* ceterumque *A.* 19 Chara-
 gos *A.* Charogos *P.* Carogus vel Arrogatus *Epit.* 22 mei *A.*
 ei *P.* 23 Post verba 'interfectorem extitisse' aliquid excidisse,
Epitome docet, quae exhibet haec: Sed ab hac intentione mater
 eum convertere cupiens dicebat, id miime fieri potuisse, ut
 tam parvae staturae homunculus orbis totius dominio potiretur.
 Enimvero internuntium Alexandri illum fuisse asserebat. At
 ille 'O' inquit, 'saltem in hoc eius satellite sat mihi videbatur
 ulcisci carissimum nobis Porum.' 23 igitur *A.* mihi *P.*
 26 Neque, inquit, *A.* Neque enim *P.*

iniuriae facit et perfacile damnum est regibus uno milite caruisse. Tunc legationis ius et foedus perpetuum internuntiorum in nobis claudicare non sinam.' Ad haec Candaules etiam excipit: 'Neque sane ad ista, 5 quae iusta sunt, a nobis quoque aberit Antigono defensio; neque enim ingenuae conscientiae est, a quo tibi salutem datam tuisque fatearis, eius iniustum exitium prodidisse.' Sed enim fortior iuvenis: 'Numquid ergo mavis, Candaule, super hoc Antigoni prae-
mio bello nos decernere? Utrum enim iustius sit, 10 vide, ultionem suis an vero vicem gratiae praestitisse?' Ibat adolescentior fervor et vis cum impetu animi regalis et ex pari utriusque gliscens indignatio asperabatur metuebatque mater, ecquid aetas illa temere consultaret.

41. Seducto igitur Alexandro: 'Nunc,' inquit, 65. 'tempus est tuae celebratae prudentiae; reperiendum enim consilii genus, quo filiis causa civilis proelii dilabatur.' Bono animo esse reginam Alexander iubet. 20 Quare reversus ad iuvenes 'Neque me sane,' ait, 'minae istae mortis magnopere terreunt nec regi meo damnosa satis videbitur ista iactura. Quot enim satellitum milia et quantus animantium numerus hoc regi obsequium meliusque hoc praestare non poterit? 25 Enimvero ego cessi Candaces gratiae vesterque iam fuam, si quidem ita nobis ad fidem sederit, uti ex praedicatione vestri, praesertim hisce liberalitatis indicii facile Alexandrum ductem huc ad vos sponte pervenire, praesertim adeo immodice habendi cupidum 30 atque opibus inhiantem; qui cum perexiguo comitatu vestrae se fidei commiserit, haud magni faciam, quid

5 abierit *P.* 9 mavis *A.* maius *P.* 12 et vis cum *om. P.* 14 asperabat *P.* ecquid *scripsi.* et quod *A. P.* nequid *Mr.*

41. 18 enim *om. P.* 21 terebunt *A.* 23 aniantium *P.* 24 non poterit *A. P.* non *del. Mai. Mr.* 26 tuam *A.* fiam *P.* 28 facile *A. P.* faciam *Mai. Mr.* ductem *Schlee.* ductum *A.* doctum *P.*

de eius exitio consultetis, modo ut vos gratiae memores remuneraturosque in posterum mihi vos sedulo promittatis.' Sedet sponsio adolescentis et Candace protinus inventi prudentiam demirabatur. Rursusque secreto: 'Utinam, Alexander mi, te quoque 5 velles ad numerum mihi addere filiorum! Quis enim dubitet tunc demum fore Candacem orbis universi reginam, si talis quoque mater filii putaretur? Ego iam credo non te plus ferro vel proeliis quam hac tua tam celebri prudentia gentibus praestitisse. Con- 10 firmo igitur tibi rursus eandem illam fidem sponsionis meae neque te, ut res est, noscendum cuipiam profitebor.'

42. Ergo post paucos admodum dies digredienti 66. dat secretius munera: coronam auream adamantibus 15 coruscantem prorsus ac si regiam, thoracam varium ex unionibus beryllisque, chlamydem etiam purpuream intextamque auro, aliaque praeterea cum testimonio publico, quae ad satellitem pertinerent, iubetque hominem deduci eo et per satrapas vicissimque pro- 20 fectum repedare, quo venerat. Ubi igitur ad id XXIV. loci Alexander venit, quas Candaules ei deorum domus esse confessus est, sperat posse illic sibi cum diis immortalibus verba fieri; ex praesentium copia opipare sacrificatus ibidem convivatusque adhibet 25 etiam ex comitibus quam paucissimos. Interea intervenire quasdam formarum effigies videt tenui quidem,

1 exitio *A.* exitu *P.* 2 remuneraturosque *Mai.* remuneratosque *A.* remuneratosque *P.* 3 Sedet *scripsi.* sed et *A. P.* adolescentis *scripsi;* sponsio adolescenti *P.* sponsionem adolescentis *A.* 5 secretum *P.* 7 fore Candacem *A.* fere Candace *P.* 8 Ego *A.* Ergo *P.* 9 hac tua tam celebri prudentia *P.* actu etiam celebris prudentiae *A.* 11 fidem *om. P.* 12 te *om. P.* profiteor *P.*

42. 15 auream *om. P.* 16 toraca *P.* 19 pertinerent *A.* facerent *P.* 21 repedare *om. P.* quo *A. P.* unde? 24 diis immortalibus *A.* demonibus *P.* fieri *addidi.* 25 oppipare *P.* opinari *A.* 27 formarem *P. om. A.*

sed corusco sub lumine, ut si conventu nebuloso vera primum occurrentium confundantur, tum etiam circumstantia tecta undique consplendescere, et cum his una crescit turba formarum et murmur praesentium usurpatur et fit prorsus unum diis hominibusque convivium. Hic animo confusus reverentia debita Alexander trepidare; quippe intuenti videre iam clarius erat flammam quasdam ex oculis deorum discumbentium promicantes prodique effigies, quas haud dubie divinas esse vel brutissimum sentiat. Unus ergo tandem ex his: 'Have,' inquit, 'Alexander mi.' Tunc cum rex venerationem debitam reddidisset quaesissetque, quis esset, qui se foret hac salutatione dignatus: 'Ego,' inquit, 'Sesonchosis ille sum; sed enim, ut vides, adscitus convivio caelitum ago una cum diis, quod profecto te quoque procul dubio iam manebit.' Ad haec Alexander cum ratum spei istius requisisset, Sesonchosis rursus: 'Iure,' inquit, 'ista tibi sperare convenit, qui inter cetera laboris et gloriae eius quoque urbis auctor exstiteris, quae rebus humanis magnificentia pariter antistat et gloria. Quare abito introrsus, ut summi quoque potentiam numinis coram salutes.'

43. Tum audacior rex ingressus sacri loci penita maiestatis effigiem videt et fulgore aethereo renitentem, enimvero sedentarium talemque prorsus, qualem apud Rhacotin adoratum a sese summum deum praesidem Sarapim meminisset. Ibi ergo cum augustissimum numen Alexander salutasset agnitionemque confessus esset olim visitati dei, rursus Sesonchosis sic

2 tunc P. circumstantia P. 4 turba formarum A. turbarum P. 5 diis A. de his P. 6 Hic cum animo—trepidaret A. 7 videri A. 8 deorum A. demonum P. 13 qui se A. quive P. 15 ut vides A. et vides P. celitum P. celibatum A. diis A. his P. 19 convenerit P. 21 abito P. habitus A.

43. 24 Tum audacior Mai. Tum accior A. Cum actior P. 25 aethereo A. ethereo P. 27 Racatin A. P. 28 cum augustissime nomen P. 30 dei P. dieci A.

exorsus: 'Numinam,' inquit, 'tibi, Alexander, mirum est in tam longinquo dei huius praesentiam visam esse? sed idem ubique totus ac praesens est', ait. 'Quod enim caeli ambitus ubique praestiterit homini, id huius quoque numinis vis, quae numquam frustra veluti per absentiam requiritur.' Tum Alexander occasionem veri audiendi ratus protinus sciscitatur, quantum sibi ad vitae spatia polliceretur. Sed Sesonchosis 'Et ante iam dictum est,' inquit, 'tibi, nihil homini commodare praescientiam, quam requiris. Quippe viventi de vitae termino ratum dicere nihil aliud est quam longum maerorem ei et perpetuum contulisse; spem vero vivendi perinde fieri longissimam, si praesentibus perfruire. Quod ergo tuum est ac beatitudini tuae proficit, urbs tellusque, quam delegisti, erit orbis inlustrior, eoque tibi nunc et in posterum una erit omnium veneratio; deus denique praesidebit. His etiam laeteris, si hominem demutaveris.' Post hoc responsum et sacrum Alexander haud difficile ad exercitum venit Candaces corona et insignibus comptus.

44. Eximque ad Amazonas ire festinat, ad XXV. quas praemittit litteras in hunc modum scriptas: 69. 'Victorias nostras et in Darium bella eximque in alios, in quoscumque militavimus, glorias haud dubito vobis famae ipsius magnificentiam commendasse. Nam et Pori fortunam et iter nostrum in Oxydracontas ac Bragmanas digne taceri non arbitror; in hoc nomina

1 Numnam A. non P. 2 dei huius A. numinis huius P. 3 Verba 'sed idem—6 requiritur' om. P. 5 quae addid. Mai; sed locus nondum sanatus est. 6 occasionem veri audiendi ratus om. P. 9 dictum fuit est A. dicit, est P. 10 praescientiae A. 11 de vitae termino A. debitum terminum P. 14 si P. se A. 15 orbis tellusque P. 16 orbis Mai. urbis A. nobis P. 18 laeteris A. litteres P. homine A.

44. 25 in addidi. 26 magnificentia P. 27 iter A. inter P. Oxydracontas A. symdracontas et dracmadas P. 28 digna P. nomina s. ripsi. nomine A. P.

gymnosophistarum etiam per clementiam laudatiora, quippe quos siverim agere in pace ac suis legibus moribusque donaverim. Quod si vobis haud displicet, accipite nos isto venientes et, quod est amicitiae munus, diis sacrificate pro nobis iam, quippe vobis adierimus. At vos velim obviare nobis animo gratante, cum ad amicitiam iter istud, non ad periculum sit futurum.' Ad haec Amazones respondere:

45. 'Vel fiducia munus est vel libertatis, omnia
10 tibi, rex, scribere, quae penes nos sint, non quod fidem scriptis deroget ulla suspicio, sed ut plenius noscas, ecquid operis pretii sit his, quicumque hostili fervore in nos cupiant militare. Commune quippe humanitatis studium esse arbitramur, in quaeque dubia
15 ausuros nihil prius quam emolumentum laboris intueri oportere. Scito igitur primum colere nos interamnanum, Amazonico flumine locum omnem, quo consistimus, ambiente, eo fluenti circiter spatio, ut una sit aditacula, eaque vix adcolis nota, qua septum fluminis
20 vel inrumpi oporteat vel emergi, eiusque alvei tanta est difficultas, quanta nos a quibusvis periculis tueatur. Hoc igitur tantillo in loco ducenta milia virginum
71. coimus, nullo omnino mari sexu interpolatae. Enimvero sicubi nobis ad naturam est consulendum, annuum sacrum est, quod hippophonia vocitamus. Eius sacri causa ad mares nostros, qui ultra amnem extrinsecus perpalantur, omnes ferme transimus atque illic

1 laudatior *Mai*². 2 agere in pace *P.* mage cum pace *A.*
4 nos *A.* vos *P.* 6 nobis *A.* vobis *P.*

45. 10 pene *A.* 12 operi *A.* 15 emolumentum *A.* emulumentum *P.* 17 Amazonico *Mr.* a machonico *A. P.* 18 ambientem *corr.* ex ambiente *A.* spatioque ut *P.* spatio quae ut *A.* 19 qua *A.* que *P.* septum *scripsi*; septem *A. P.* vium (= VI) *Keil.* fluminis *corr.* in flumina *A.* 20 vel inrumpi *A.* inrumpi *P.* 23 maris (*corr.* ex mari) sexu interpolato *A.* maris sexus interpolate *P.* 25 hippophonia *Mr.* ippofama *A. P.* 26 ultro *A.* 27 perpalantur *A.*

per dies triginta inter haec, quae diis aguntur, ubi fuerit ad lubentiam, nubimus. Nuptias vero cum maribus derelinquimus pactis et legibus, ut quaeque exim ad sexum hunc editae fuant, eadem post septennium in exercitum dimittantur. Sed ubi venerint, erudiuntur equis et peltis, donec armis idoneae fuerint. Igitur nobis quocumque militandum, et viginti milibus
72. nostrum domi et in patria praetendentibus et ceteris arma sumuntur; redeuntibusque mos est honorem pro vulneribus numerari. Ea nobis stipendia sunt, haec
10 provectio; tantumque quis nostrum honore dives est, quantum cicatricibus insignitior. Quippe et corona aurea redimitae salutatur atque adoratur a ceteris et publicis conviviis adhibemur et cuncta, quae sint nobis ad obsequium, deferuntur. Quod si in bello
15 mortem, quam voti erit, nobilis virgo strenue oppetet, et functae divini honores adhibentur et adfinitati functarum largae pecuniae honoresque numerantur. Ceteroqui nobis aurum non est neque argentum, nisi
19 quod sit in insignibus militaribus. Haec illa sunt, in
73. quibus impenduntur nostra discrimina, et in quae omnia periclitandum est, quicumque Amazonas bello deposcent. Cuius eventum non satis arbitramur utrique de pari. Quippe ubi Amazonibus suis auctor generis nostri Mars faverit, mares a feminis caesi victique maiore
25 cum dedecore oppetent vel dilabentur. Ubi vero cum maribus steterit belli fortuna, pudenda res est, si quid hic sexus superatis feminis gloriatur. Haec tibi igitur, rex, responsa de nobis sunt, quarum si fiduciam probas, obsequium etiam non aspernabere, siquidem te 30

1 inter ex *superscr.* vel haec *A.* inter ex *P.* 3 pactis et legis *A.* 4 fuant *A.* fiant *P.* eadem *A.* 17 functe *P.* functi *A.* divini *scripsi.* divinae *P.* om. *A.* 18 functarum *scripsi.* functorum *A. P.* 19 Ceteroqui *scripsi.* Ceterumque *A. P.* neque aurum est *P.* nisi si quid sit *P.* 22 quaecunque *A.* 23 cuius *Mai.* cuiusque *A. P.* 24 auctor *P.* actor *A.* 25 caesi *P.* caeci *A.* 30 aspernare *P.*

coronamus corona aurea annua, quae sit ponderis, quanto tu iusseris. Super his, quod mavelis, scribito; nos enim, si secus sederit, praeter amnem in acie deprehendes.

46. Hisce rex lectis delectatus admodum sic XXVI. respondit: 'Qui terrae ambitum diligentius mensi sunt, 74. huius mundi magnitudinem universi trifariam divisere easque partes Asiam vel Europam vel etiam Libyam nominavere. In hisce igitur partibus universis trophaea quoque nostra consistunt, et est pudendum, si in quibus nulla omnium obstiterit difficultas, a cognitione vestri veluti sub metus infamia declinemus. Quare vestrae sit facultatis; si quid de bello consultetis. Ceteroqui obsequium atque amicitiam diligentibus vicissitudo nostri non displicebit. Neque vero resistentibus exitium gentis et patriae neque cedentibus amica humanitas differetur. Progressae igitur, utra sub lege vultis, praeter amnem ad nos venite omnemque multitudinem vestram illic in ordines ponite. Quod ubi 75. fuerit ex forma huiusce praecepti, ego vobis Ammonem patrem meum atque Iunonem, Minervam etiam victricem iuro, nihil amplius a vobis exactu iri, quam si quid pro viribus offeratis. Mittite sane ad commilitium mihi strenuas quasque equites, quantas vultis, quibus 25. singulis remuneratio erit minae auri quinque praeter cetera, quae ad hanc magnificentiam congruent. Enimvero istae, quas miseritis, ubi annum nobis obsequium emensae sint, in propria remittentur, uti pro hisce vi-

1 sit *om. P.* 2 Superque *P.* 3 praeter amnem in acie *A.* praeterit amne minatione *P.*

46. 5 His *P.* 7 huius mundi *Volk. ex cod. Ox.* eiusmodi *A. P.* diviserunt *A.* 8 partis *A.* 9 his *P.* 10 in quibus *A. P.* in *del. Mr.* 12 declinemur *A.* 13 facultatis *P.* consultetis *A.* 14 Ceteroqui (qui *erasum*) *A.* ceteros qui, *corr. ex ceteris* qui *P.* 16 exitum *P.* amici *P.* 17 utra scripsi, ultra *A. P.* 20 huius *P.* 22 exactu iri *P.* exacturi *A.* 23 commilitum *P.* 24 a quibus singulis *A.* 26 quae *om. P.* congruentem *P.* 27 vobis *A.* 28 remittuntur *A.* his *P.*

carias destinetis. Super his igitur, ut vobis commodum est, consultate.' Igitur Amazones motae rescribunt: Et dare se regi veniendi, quam cupiat, facultatem inspiciendique terras suas, et coronare se eum annuis talentis sex; quingentas etiam equites destinasse armatas et strenuas, ut poposcerit, quae per annos scilicet permutentur. Quod si qua ex hisce ad sexum suum cesserit, eam se petere ibidem desiderare inque eius locum supplementum de gente postulari. Quippe Amazonibus certum esse parere viro absenti, cui cessisse omnium hominum genera didicissent.

47. His acceptis Alexander iter in Prasiacam inde pervertit, quae quidem eius militi peregrinatio laboris admodum et plurimi periculi fuit. Nam aestatis ferme iam medio repentini imbres fluxere adeo vehementes atque continui, uti non solum vis animantium deperiret et, quaecumque usui sunt ad militiam, putrefierent, verum ipsis etiam per indigentiam calciamentorum pedum plurima perniciēs inferretur, quippe ubi nudo vestigio per loca aspera humidaque perpeti labore traherentur. Neque vero id sub isdem imbribus adeo molestum, quam redeuntibus in naturam temporis solibus fuit, quamvis intemperie illa et tonitruum plurimum et iactus fulminum crebros experti essent. Nam et voces incertas resonantes audierant et portentosa plurima eiusmodi experti erant. Ubi vero iam ad Prasiacam adventabant Hypanimque flumen, quod dispescit huiusmodi conlimitia,

1 ut *om. P.* 4 se eum *P.* secum *A.* 6 strenuas *A.* poposcerat *A.* 7 si qua *Mr.* si que *P.* si quis *A.* his *P.* 8 patere *A.*

47. *In cod. P. hic interponitur locus Iosephi (Ant. Iud. XI, 5, 5—8, 6 extr.), deinde excerptum ex Orosii libro tertio.* 12 His acceptis *A.* Post haec *P.* 13 praevertit *P.* militi *P.* multa *corr. ex multi A.* 14 laboris scripsi, labori *A. P.* 16 uti *om. P.* 23 temporibus *P.* intemperies ille *P.* 25 resonantes *P.* 27 ypanimque *P.* Tympanimque *A.* Πρύτανις *Græc.* 28 dispescit *P.* dispertit *A.*

transierant, comperit ibidem super magnitudine eius gentis ac regis potentia, qui Prasiacae potiretur. Quippe ista Prasiaca propter oceanum sita, quo de reliqua hominum turba semotior, hoc ad multitudinem quoque largius vivit. Addebat tamen fama tot elephantorum etiam milia esse regi, quot apud alios plerumque super hominibus mentiatur. His igitur compertis Alexander limitem huiusmodi loci sensim legens civitates eius invadere ac ditioni suae vendicare non negligit et sacrificia diis immortalibus facit.

48. Quae cum maxime persequeretur, ab Aristotele epistolam sumit scriptam in hunc modum. 'Per mihi difficile est eligere vel laudare, Alexander mi, ex hisce omnibus aliquid, quae te in ista militia gessisse cognovi, eamque mihi esse sententiam Iovem testem facio Neptunumque. Quare diis primum immortalibus deabusque ago gratias competentes, quod emenso tibi hasce periculi difficultates gratulationem potius quam solatium scribo, quippe quem sciam non bellorum modo discrimina evasisse, verum temporum quoque et caeli difficultatibus non cessisse. Ex quibus colligere admodum facile est, ambigendum, utrumne te prudentiae viribus an tolerantiae fortitudinisque magis praedicem. Certe illud tibi iam Homericum adest, quod illic sapientissimus gloriatur:

Multigenasque urbes hominum moresque notavi.

Quis enim praedicationis finis istud capit, triginta ferme vix annos emensum te orientis omnis occidentisque dominari? Bactra te vidit, Aethiopia saluta-

1 magnitudinem *P.* 3 Quippe dum *P.* situm quod *P.* 8 eiusmodi *P.* 9 civitatis *A.* ditioni suae *A.* dedicationis eius *P.* 10 Verba 'et sacrificia — 11 persequeretur' *om. P.*

48. 14 his *P.* 15 esse *om. P.* 18 has *P.* 20 discrimen *P.* 22 colligere *A.* colligere possumus *P.* 23 fortitudinisque *Mai.* fortitudinis *A. P.* 24 tam Homericum *A.* 26 notavi *corr. ex* notari *A.* notari *P.*

vit, Scythae tremuerunt, quodque uno ille versu percucurrit,

Quique novum cernunt Hyperiona, quique cadentem.

Neque enim quemquam non aut caesum audivimus aut supplicantem.' Haec quidem Aristoteles.

49. At vero Alexander collecto exercitu iter ad Babyloniam convertit, in qua susceptus honoratissime et sacrificia diis immortalibus repraesentat et certamen gymnasticum concelebrat. Atque inde iam pacificum iter coeptans hisce litteris ad Olympiadam matrem suam scribit. 'Super his quidem, quas in principiis egerimus ad Asiam usque expeditiones, omnia tibi nota sunt, mater mi. Aequum tamen fuit et de insequentibus te facere certiore. Profectus ergo a Babylone una cum his, quos magis strenuos in exercitu habebam, quae quidem collecta sunt centum milia, in ulteriora regionum animum intendi pervenique usque ad Herculis stelas non minus itinere dierum ferme nonaginta quinque, fama de Hercule sic loquente, quod hasce metas peregrinationis suae fixerit deus ille, qui et duas stelas, id est titulos sui quosdam ibidem dereliquit, quorum unus ex auro, alter vero argenteus habebatur. Sed enim altitudo eorum est titulorum cubitis ferme quindecim, crassitudo vero in cubitis duobus. Hanc molem metalli quoniam non facile erat credere solido auro esse, periculum eius rei facere non omisi. Quare moratus ibidem diebus aliquantvis reficiendo scilicet militi sacrificatusque deo Herculi titulum illum aureum, qua potui, rimatus sum

49. 9 gymnasticum *Mai.* gymnasium *A.* gymnasiumque *P.* 10 iter *A.* inter *P.* his *P.* 11 super has *A.* quas *Mai.* quae *A. P.* 13 nota sint *A.* 14 ergo a Babylone *P.* quippe ad Babylonem *A.* 18 stelas *Mai.* stellas *A. P.* itinere *P.* iterum *A.* 19 quos has scemat *P.* 21 reliquit *P.* 23 habebatur *A.* 25 mollem *P.* 26 solido auro *A.* huius rei *P.* 28 militi *Mr.* milite *P.* militiae *A.*

foramine per omnem crassitudinem elaborato, neque claudicare fidem crassitudinis eius inveni. Sed cum cavernam illam replere religiosum mihi videretur, ad supplementum eius quingentis auri talentis opus fuit.

5 50. Hinc ergo per deserta redeuntibus multa prae- 82
rupta eiusmodi incidimus loca, quae obsessa crassiori-
bus nubibus nebulosisve omnem omnino adspectum
homini sustulerant ac diei. Septem denique dierum
itinere per has tenebras exanclato tandem Thermo-
10 donti supervenimus flumini haud cuiquam secundo ex
magnitudine, sed enim per plana et opipara loca ma-
gno agmine pervaganti. Propter hunc Thermodonta
genus Amazonum colit, mulieres magnitudine corporis
pariter ac pulchritudine cetera hominum genera super-
15 vectae, amictae vero, ut in picturis est visere unimam-
mas, et omnis hisce ferme amictus est arma vel fer-
rum. Igitur cum haud procul his ageremus, ipsarum
quidem potiri haud facile erat, utrumque nostrum a
congressu magnitudine fluminis dispescentē. Sed
20 praeter illius agmen bestiae quoque nonnullae aspe-
ritatesque impedimento erant. At enim comperto illae,
quod ceterae quoque Amazones de nostra amicitia
coeptassent, ipsae etiam periculi causam donis a nobis
et obsequiis redemerunt.

25 51. Itemque indidem ad Rubrum mare veni- XXVIII.
mus, quorum locorum dextra quidem perasperis inviis- 83.
que montibus recta est, laeva vero mari Rubro latius
fusa. Illic tamen factis Neptuno sacris immolatisque

1 elaboratio A. 3 replere A. repelle P.

50. 5 redeuntibus multaue P. 6 incidimus om. P. 7 om-
nem om. P. 8 hominis Mai. Mr. diei om. P. 9 therindonti A.
thermodonti P. 11 oppipara P. 12 pervaganti Mai. pervagante
A. P. thermodonta A. 16 post 'omnis' in margine suppletur
exercitatio P. his P. amictus om. P. 17 procul cum his P.
19 dispescente P. dispertiente A. 20 praeterque A. P.

51. 25 rubum P. 26 per asperos inviosque montes P.
27 laeva ergo P. 28 Verba 'Illic — 159, 2 repedamus' om. P.

equis ritu praesenti die secuta alio, quam veneramus,
itinere repedamus; fuitque operae pretium illas quo-
que nosse regiones. Multa enim hominum genera et
invisitata sunt nobis cognita, quorum vel maxime no-
bis admirationi fuit videntibus homines absque capi- 5
tibus corporatos. Namque his hominibus oculi pecto-
ribus inhaerentes, atque os omne ceteraque oris in illa
parte corporis situm plurimum mirabamur. Illic et
Troglodytas offendimus, qui subter terram domiciliis
scalptis ac fossis ad serpentium instar secessus sibi 10
et habitacula laboravere. Quod ergo exim eminus
visere esset tellurem quandam sitam velut in me-
dio mari, aestimato longius quam unius diei naviga-
tione separatam, eo navigatione contendimus. Rep-
perimus in illa insula civitatem, quae Solis esse 15
diceretur, ambitus spatio non minus sexaginta stadiis
circumscriptam. Sed enim e medio civitatis constructo
quodam et congesto in loco currus aureus visebatur
una scilicet equis atque inessore aureo laboratus. Is
omnis labor de auri materia et smaragdi fuit. Mira 20
tamen opificinae maiestas nec ulli in orbe terrarum
operi facile contendenda. Enimvero isti regioni cum
adesset sacerdos Aethiops, eo praeunte Soli religio-
sius operatus sum. 24

52. Ac sic revertentes locorumne an temporis 84.
tenebras profundas offendimus. Unde cum ratio ipsa
suasisset ibidem mansitare et reficiendis nostris et

3 enim om. P. 6 Namque etc. A. Neque his homini-
bus oculi nisi peccoribus (nisi additum ab altera manu) P.
7 illa addidi. in margine cod. P. adscriptum: Cenophali scilicet
caninis rictibus homines vultuati. Alii absque capitibus oris
omnem usum pectoribus praeferentes oculos auresque et quic-
quid hominem integrat. 9 troglodytas A. rogoditas P. super
terram P. 10 secessus scripsi. successus A. P. 12 et tel-
lurem P. 14 separatam Mai. separata A. P. 16 stadiis
om. P. 19 His omnis A. P. 20 smaragdis P. 22 quae inde a
'contendenda' leguntur usque ad 'Tanaim usque' 160, 7 om. P.
23 praeunte Mai. praeuentes A.

rursus sacrificiis persolvendis deo Soli, quod nullum omnino ignem, ex quo luminis foret copia, inveniremus, abscedere indidem confirmavimus. Tum vero divinum quoddam auxilium demorantibus praevenientes nobis
 5 quasdam effigies numinum cernere fuit cum luminibus lampadarum, quas a materia argenti eminus aestimabamus, atque ita victi ductique Tanaim usque fluvium supervenimus. Is Tanais e septemtrionis partibus in Caspium mare profluens Asiam fertur Europamque
 10 discernere. Laeva igitur eius itinere permenso ad Xerxis regna pervenimus, quae post habita Cyri sunt ac nominata, ibique multa opum regiarum ac divitias offendimus. Nam et aedem quandam ad speciem
 15 Graeci operis illic magnificentissimam viseres inque ea aede etiam responsa dare memoratum regem sciscitantibus celebrant. Et situm ibidem in templo viseres varium opus, tropheum aureum dependens aedificii de culmine, adhaerebatque illi tropheo orbis quidam ad modum vertiginis caelitis, superque orbem
 20 simulacrum columbae sessitabat, quod ubi responsa rex diceret, humanis vocibus sciscitanti loqui ferretur. Id tropheum cum auferre indidem mihi cupiditas foret, uti ad vos et ad nostram Graeciam mitteretur, idem qui aderant, contenderunt rem sacram esse neque
 25 contemnendo periculo invadari a quopiam posse. Multa igitur alia quoque, quae miraremur, offendimus, inter quae cratera etiam argenteum capacitatis ad amphoras usque trecentas et sexaginta. Eius capacitatis est

52. 4 demorantibus A. desiderantibus? 6 eminis corr. ex eminus A. 7 victi ductique A. inti ductique? Hinc egressi Tanaim usque post lacunam incipit P. 8 'Is Tanais—10 discernere' om. P. 12 agnominata P. 14 visere P. 17 varium opus om. P. stropheum A. ὁρτυροτοροειδον Graec. 18 'adhaerebatque' usque ad 21 'ferretur' om. P. 22 stropheo A. Id stropheum A. in tropheum P. 25 invadari a quopiam A. in audacia quo piam P. involari Schlee. 27 argentea P.

mensuratio comperta nobis hoc modo: dies sacer cum... convivium etiam celebre exhibebat, ad quod convivium tot amphoris repletum esse vas constat. Enimvero vas istud insculptum erat atque caelatum navalibus proeliis, quae Xerxes apud Peloponnesum
 5 militaverat.

53. Erat inter illa caelamina et sella regalis
 86. scalpta insertaque operi ex auro, stellata lapidibus et ex pretio insignis. Impendebat autem etiam sellam istam vertigo quaedam ad modum mundi figurata,
 10 quam ipsam quoque responsa sub praesentiam regii spiritus dare omnes pariter adserebant. Propter vero eam est sita lyrae facies ex arte eiusmodi, ut nihil demutet ab ea lyra, quae sit canora; sic ista etiam ad canendum uti solent; nam et sponte plerumque
 15 spiritu tactam canere hanc lyram noverant. Et iuxtim viseres veluti thecam poculorum sedecim cubitis erectam, supraque eam thecam congestam effigiem altitudinis per cubita octoginta una cum gradibus octoginta. Ibi demum et fons fictus est, et aquila aurea
 20 supersistebat adeo effigiata daedale, ut pansis alis omnem illius operis ambitum tegeret. Namque et arbores scalptae et myrti quaedam ramosae ibidem notabantur, omnes istae de auro. Multa praeterea illic fuere, quae quoniam neque abundantiae suae neque
 25 magnitudinis pretiive facile offenderint fidem, censeo praetermittenda. Nunc vale.

54. His scriptis cum a Babylonia iret Alexan- XXX.
 der, mirum portentum atque evidens ad exitum fuit. 87.
 Nuntiata quippe est mulier foetum eiusmodi peperisse, 30

1 die sacri A. post 'cum' aliquid excidisse videtur: certaminibus? vel ageretur? 2 celebre corr. ex celebrare A. 5 peloponnesum A.P.

53. 14 ut ab ea lyra A. quae si canora: sic istam etiam spiritu tactam canere P. 15 solent Mai. solet A. 16 spiritui actam A. 17 viseres A. vires P. 17 populorum P. 20 aquila A. aliqua P.

54. 28 a Babylonio iam ret P. Babyloniā iret Mr. 29 mirum et portentum A. exitium A. 30 fetum P. factum A.

cuius prioris corporis pars pube tenuis ad hominem congruebat, enimvero quae insecuta corporis, erant omnia beluina, prorsusque qualem Scyllam homines fabulantur, nisi hoc uno deverterat: non enim caninis
 5 capitibus lupinisve, enim leoninis atque pardorum, suum etiam vel ursorum omnem inguinis ambitum texerat, spirantibus etiam bestiis, sed pars superna humanaque emortua iam et colore atro cum desitu spiritus visebatur. Id monstri ubi mulier, quae foeta
 10 fuerat, enixa est, statim ipsa in vectum ad regem detulit Alexandroque habere mirum, quod ostenderet, praeiudicavit. Igitur ingressus, qui regi miraculum nuntiaret, offendit eum in cubiculo meridiano somno tunc deditum. Sed ad strepitum irrumpentis cum ex-
 15 pergitus foret audissetque causam, mulierem induci iubet. Ingressa igitur statim facessere universos e praesenti mulier edicit, ipsa vero revelat nudatque, quod vexerat, profiteturque se peperisse.

55. Ergo ad miraculum visionis eiusmodi iubet 88.
 20 statim Alexander prodigiorum interpretes convenire ac profiteri, ecquid eiusmodi novitas minaretur, interminaturque quam sancte, nisi ex fide dixerint. Unus igitur e praesentibus magno cum gemitu regi separato, 'Eheu,' inquit, 'malorum omnium, ehue, mi rex!
 25 non enim iam bonis neque inter vivos homines ultra nominabere.' Sed cur ista sentiret interpret, cum rex diligentius quaereret, haec addit: 'O quid enim,' in-

3 omnia beluina etc. *superscript. in P.*: id est ursi. pardi. lupi. leones. canes. sues. 5 capitibus A. rictibus P. 6 omne inguinis A. 7 etiam om. A. sed P. etiamsi A. 8 iam P. etiam A. 9 foeta om. P. 10 ipsa P. his has A. 11 habere om. P. 12 praeiudicavit P. qui P. quae A. 13 cubiculum P. somno om. P. 14 irrumpentes A. 16 se praesenti P. 18 vexerat P. vixerat A.

55. 21 et quid A. quid P. miraretur P. 23 e praesentibus A. praesentibus P. 25 iam bonis A. tam bonus P. neque fortasse delendum. 26 nominavere P. 27 quid om. P. quidquid Schlee.

quit, 'o vir summe, quidquid ex homine foetus hic habet, ad te pertinet, quod vero est subter atque beluile, quicumque tibi subditi sunt et subiecti. Si igitur ea pars, quae superna est, viveret et motaretur, sicuti haec, quae infra sunt, faciunt, tu sane obtineres 5 ac dominare cunctorum. Sed quoniam secus est, in contrarium intelligendum, nisi quod hi quoque ipsi dissidebunt neque congruent; vides enim dispares formas neque inter se amicas ac prorsus beluile saevientes. Atque hi quidem inter se omnes te oppetente 10 dissentient dimicabuntque.' His dictis interpret exierat aversurus scilicet, si qua posset, et exustus religiosius portenti illius minas. Alexander vero animo consternatus cum gemitu sic ait: 'Pro bone Iupiter, quam bona res est ignoratio metuendorum!' Sed 15 hactenus illa animi commotio fuit. Ceteroqui viriliter et decore omnem exspectatae mortis impetum opperiebatur, quippe qui praeter cetera eo quoque se solaretur, quod divinis honoribus haud procul foret. 19

56. Ergo occasio illi moriendi talis fuit. XXXI. Mater eius ad eum scripserat super Antipatri et Di- 20 vinopatris simultatibus petebatque, ut ob id ipsum ad Epirum ire contenderet. Sed enim Alexander cum id virorum iurgium in suum iudicium deduci vellet, statuit Antipatrum ad sese venire ex Macedonia alio 25 in locum eius substituto. Quod ubi factum est, venenum Antipater elaborat curiosum admodum efficaxque idque per ministrum regi dari in convivio exegit

2 subter Mai. super atque beluine P. super atque ve-
 luile A. 4 motaretur P. moveretur A. 5 tu om. P. 11 dis-
 sentirent P. exierat P. ierat A. 12 et om. P. 16 cetero-
 qui Mai. ceteraque A. P. 17 decorem omnem exspectante P.
 18 Quippe quae praeter A. quippe qui per praeter P. 19 so-
 laretur Mai. solatur A. P.

56. 20 illi om. A. 21 de nomine 'Divinopatris' cf. Zacheri
 Pseudo-Callisth. p. 11 sq. 22 Petebat uti ob ipsum P. 24 in
 suum iudicium addidi. 25 alia A. 27 laborat A.

poto. Igitur rex mox lectulo datur ac diebus complusculis cum illa pernecie conluctatus tandem causam eiusdem periculi esse ab Antipatro cognovit. Id insecuta est quaedam veluti indignationis caelitis ostentatio. Nebula quippe admodum crassa foedaque interfusa omni aëri sudo die cuncta in tenebras verterat. Tum repente e nubibus draconis effigies ignitissima caelitus labitur mare usque unaque cum illo praestantis aquilae species volabat. Quod ubi factum est, Iovis quoque Babylonii simulacrum motari coepit. Et hisce factis rursus draco una cum aquila sua ad caeli convexa remeavit, aquila sane vehens stellae cuiusdam fulgidum globum. Quod ubi homines visitavere, veluti praenuntiante divinitate, quod gerebatur, Alexander quoque spiritu protinus vacuatur ac moritur. Persis tamen multa contentio erat cupientibus regem in regno Persico sepelire proque deo Mithra religionibus consecrare. Enimvero Macedones ad Macedoniam corpus indidem ferri et solo patrio sepulchrisque maiorum inferendum putant. Tum Ptolomaeus, quod enim sciret apud Babylonem Iovis oraculum esse veridicum, in eius dei sententiam differt, perinde uti iusserit, consulturus. Deusque interrogatus sic ait:

Accipe, quae regis sedes cultusque dicetur.
 25 Urbs colitur Nili propter umbrosa fluentia,
 Aequoris in gremio, cereali dives anona,
 Nomine Amazonidos quae dicitur inclyta Memphis.
 Hic sibi templa dari sacrata sede recepto
 Iussit cornigero genitus sub honore Lyaei.

4 veluti *om. A.* 5 quippe *A.* quoque *P.* crassadoque interfusa *P.* 6 omni aere *P.* omnia aeri *A.* 9 praestantis *Mai. Mr.* praestare *A. P.* praeclearae? 10 motari *P.* nutare *corr. ex* natate *A.* 11 his *P.* 13 fulgi *P.* 17 proque deo Mithra relig. cons. *om. P.* 18 religionibus *Mai.* regionibus *A.* 21 babiloniam *P.* 22 in *om. A.* 23 iusserit *P.* ius erat *A.* Numenque interrogatum *P.* 24 Accipe qui *A.* 26 anona *A.* in nona *P.* 27 Amazonides *P.* Amazonidos *A.* Memphis *Mr.* mensis *A. P.* 29 Lyei *A.* liaci *P.*

57. Dato igitur hoc responso nullus omnium XXXII. refragatus est, quin ita fieret, ut deus iusserat. Igitur 91. in Aegyptum corpus Alexandri ferebatur feretro quidem regaliter exornato, tumultuario vero conditorio e plumbi materia, quoque esset unguinibus atque pigmentis, quae servandis corporibus sunt, tutius permanere. Vectus igitur pompa vehiculoque regali ubi ad Pelusium advehi nuntiatus est, omnes eiusce regionis procures ac sacerdotes una cum diis ac religionibus suis obviam processere, iuniorem Sesonchosim 10 venerati. Vulcani quoque eum appellatione salutabant, quod hunc prae ceteros deum illa pars arbitraretur orientis. Enimvero exim ex sententia numinum XXXIII. prophetae docet non apud Memphim sacrum corpus, 92. verum Alexandriam pervehi oportere, quod illi loco 15 et auctor conditus fuerit et tutela vel maxima perpetuo futura nosceretur. Perinde enim inexpugnabilem locum illum praesagiis nosci, ut ipse quoque indefessae virtutis est habitus. Erigitur ergo aedes quam maximo opere ad instar templi, quod etiam nunc Alexandri nominatur. Quo ubi primum consecratas XXXIV. reliquias intulere, visum Ptolomaeo est testamentum quoque, quod scripserat moriens, publice recitari, idque lectum est ferme ad hanc sententiam scriptum: 24

58. 'Alexander, rex Macedonum, dicit. Primum 93. mando iubeoque Arrhidaeam, Philippi filium, interim

57. 1 hoc *om. A.* 2 deus *A.* numen *P.* 3 a 'feretro' usque ad 13 'arbitraretur orientis' *om. P.* 6 tutius *Mai.* totius *A.* 7 Vectus *A.* Ut *Mai.* ubi *addidi.* 9 religionibus *Mai.* regionibus *A.* 11 venerati *Mai.* venerat *A.* eum *Schlee.* est *A.* 12 ceteros *A.* ceteris *Mai.* 13 sed ex sententia numinum prophetae docet, apud alexandriam corpus pervehi oportere *P.* 16 Verba 'et tutela—19 est habitus' *om. P.* 21 Verba 'quo ubi—intulere' *om. P.*, qui ita pergit: visum est etiam tholomeo. 23 quoque *om. P.*

58. 25 macedonem *P.* 26 iubeo *P.* Arrhidaeam *Mai.* Aristeam *A. P.*

regni mei fieri successorem. Sed enim si fuerit mihi filius e Roxane, huic nomen et regnum nostrum pariter concedendum. Quod si e Roxane puella edetur, sit Macedonum optio, quemnam sibi regem ipsi substituant. Optatus porro constitutusque rex Argiadum regiam veteremque principatum servare debebit. Hisce Macedones consueta dependent. Olympiadi autem, matri meae, si ita volet, licebit Rhodi degere vel in eo, quem malebit loco, accipienti cuncta haec, quae me superstitute consequeretur. Praefectum autem Macedoniae Craterum fieri mando eique Philippi filiam coniugari. Philonam etiam iubeo satrapiae praeesse Hellesponticae universae uxoremque ei fieri Olciae sororem. Cappadociam quoque vel Paphlagoniam Eumeni regendam permitti placet. Eos vero, qui in insulis sunt, liberos suique iuris esse praecipio. Antigonus Cariae praesit, Casanderque Boeotiae, eisque omnibus praeesse Antipatrum oportebit. Uton Syriae rector esto. Babyloniae vero et adiacentium regionum praeficio Seleucum. Phoenicem ac Syriam Coelen Meleagro regendam permitti decrevi, Aegyptum Perdiccae, Libyam Ptolomaeo, cui etiam Cleopatram coniugari oportebit, sororem meam. Regionum porro, quae supra Babyloniam sunt, curam Phanocrati permitti praecepi eique uxorem Roxanen Bactrianam dari.

59. His igitur omnibus mando repositorium corpori meo fieri auri magnorum talentorum sex. Quisque autem Macedonum Thessalorumve provectior sit aetate atque ad solum genitale voluerit ire, his fieri

2 regnum meum P. 3 edetur P. detur A. 6 regiam veteremque Mr. regiam om. A. veterem A.P. His P. 7 dependant P. 9 malebit A. malevit P. mavelit? 10 autem corr. ex vero A. 12 Philonam A. filiolum P. Philotam Mai. 13 Olciae scripsi. Olci A.P. 15 gerendam A. 16 praecipio A. praecepi P. 17 boetie A.P. 18 Uton A. Yton P. 24 Babyloniam sint P. 25 bacthranam A. bactranam P. correx. Mai.

59. 27 magno A. 29 genitalia P. volunt A.

facultatem, quibus singulis tria milia drachmarum adnumerari conveniet. Argos autem mitti arma, quibus ipse usus sum, et auri signati drachmas quinquaginta eaque Herculi consecrari volo. Delphos quoque mitti praecepi, eboris quod in aula mea fuit, draconumque terga et pateras aureas tredecim, primitias scilicet operum nostrorum. Milesiis etiam ad reformationem oppidi sui dari praecipio auri signati drachmas centum et quinquaginta tantundemque auri materiae. Volo autem Perdiccam, quem Aegypto imperatorem atque Alexandriae esse iussi, sic uti imperio mandato, ne nomen meum ex oppido transferatur, quae quidem etiam maximi deorum Sarapis est sententia. Fieri porro annuum oppidi sacerdotem, qui sacerdos Alexandri nominetur, eique insignia dari placet coronam auream et purpureum amictum. Is ubi functus fuerit sacerdotio, omni reliquo munere vel inquietudine sit solutus. Sed quisque id sacerdotium nanciscitur, sit et genere nobilis et existimatione, uti sibi dignitas una cum posteris et ista proficiat. Indicae regionis eiusque tractus, qui ad Hydaspim fluvium pergit, Taxiaden mando esse praefectum. Adiacentium vero regionum Apocronum, Roxanes patrum, uxoris meae, rectorem constitui placet. Racusiam vero regionem et Bactrianam et Susianam Philippo remitto, Hyrcaniam Artaphernae, Persida Peucestae. Illyriae vero praeficio Olciam, cui quidem ex Asia dari oportebit quingentos equos et auri drachmarum tria milia, e quibus templum constituat, eique templo simulacrum Herculis

3 usus sim A. 9 tundemque P. 10 egyptum P. 11 sic uti A. sicut P. 12 transferatur A. 14 annum P. unum A. 18 Sed si quisque P. id P. ita A. 21 qui ad Hydaspim Mai. qui ad ydapim P. quo alydapim A. 22 taxiade P. Traxiaden A. Adiacentiam P. 23 Apocronum A. patrum A. petrum P. 24 regionum P. 25 Susianam Keil. Suisiam A.P. Hyrcaniam Mai. Circanniam artaferne P. Cyrcannia mariaferne A. 26 Peucestae A. Illyrio P. 27 Olciam Keil. Orciam P. Orcion A.

et Ammonis consecratur, Minervae etiam et Olympiadis, matris meae, nec non etiam Philippi. Omnes etiam curatores imperii imagines consecrent et signa constituent, aurea quidem apud Delphos, ceteris vero in locis materiae diversae. Constitui autem effigies oportebit Perdiccae, Alexandri, Ammonis, Minervae, Olympiadis, Herculis, Philippi, quae omnes divinis honoribus consecrabuntur.' Et haec quidem summa voluntatis Alexandri est accepta.

60. Vixit autem annos triginta et tres. Sed XXXV. imperium iniit annum agens octavum decimum. Omnes autem difficultates eius usque ad annos viginti et quinque fuere; reliqua in pace transegit. Gentes barbaras dicioni suae subiecit numero viginti et duas, Graecas vero sedecim. Victor totiens, quotiens bellator, nullo proelio invulneratus. Sed civitates condidit duodecim, omnes nomine suo scilicet nuncupatas, quae sunt hae: Alexandria, quae condita est nomine Bucephalae equi, Alexandria montuosa, Alexandria apud Porum, Alexandria in Scythia, Alexandria Babylonis, Alexandria apud Massagetis, Alexandria apud Aegyptum, Alexandria apud Origala, Alexandria apud Granicum, Alexandria apud Tigridem fluvium, Alexandria apud Troadam, Alexandria apud Sanctum, cui quinque primorum, ut dictum est, elementorum idcirco sunt data nomina, ut in hisce elementorum nominibus legeretur: Alexander Imperator Genus Iovis Condidit. Obitus tamen eius diem etiam nunc Alexandriae sacratissimum habent.

8 summae A. 9 accepta om. P.

60. 15 sedecim A. P. 18 Graec. Verba 'Victor—invulneratus' om. A. quotiens scripsi. quot P. 16 Condidit civitates eius XII P. 18 haec A. P. 20 in Scythia A. insicia P. 24 cui A. P. quibus Mai. 26 in his P. 27 Quae post 'legeretur' sunt in A., om. P.

In A. subscr.: Explicit Obiit Alexandri. Incipit Itinerarium Eiusdem.

ALEXANDRI MAGNI, REGIS MACEDONUM, ET DINDIMI, REGIS BRAGMANORUM, DE PHILOSOPHIA PER LITTERAS FACTA COLLATIO.

Epistola Alexandri.

5

Saepius ad aures meas fando pervenit rationem vitae vestrae a communi ratione hominum, qui ubique sunt, discrepare; nam nec terrae nec pelagi subsidii uti vos asserunt nuntiantes. Quae res, sui novitate mirabilis, rumorum licentia videtur incredula. Et recte consulere per has te, Dindime, litteras properavi, ut si verum est, quod audivimus, et si philosophandi causa hoc facitis, incunctanter expeditas, quo certior effectus ego quoque, si fieri potest, disciplinae sectator huius exsistam. Semper enim virtutum studiis ab ineunte aetate dedi operam traditaque mihi a sapientibus innocentiae mandata non indiligenter, ut arbitror, conservavi; quibus tamen ita informamur ad bene vivendum, ut vivendi omnino causas et remedia non perdamus. Sed quia vestra excellens, ut fertur, industria praeter illas philosophicas philoso-

L. = Codex Leid. Voss. Lat. Q. 20 saec. IX. P. = Cod. Par. 17569 membr. fol. quadr. saec. XII. M. = Cod. Millstadtensis. V. = Cod. Vindob. 150 m. saec. XIII. (continet solum primam responsionem Dindimi). B. = Edit. Bissacii, Londin. 1668. R. = Edit. Frobeni Ratisbon. 1770. — 7 communi ratione P. communione R. communium L. B. communi usu cod. Oxon. 9 sua P. 11 recta Keil. 13 faciatis P. B. 19 ut vivendo L. ut bene vivendi B. 20 ut fertur Keil. offertur Codd.

phorum notas usitatasque doctrinas cultum quendam observantiae singularis induxit, quaeso ut hanc nihil moratus aperias; nam nec vobis ex hoc aliquid iacturae proveniet et nos aliquid fortasse commodi sortiemur.
 5 Libera enim est res communitas et nesciens pati dispendium, cum in alterum participanda transfunditur, sicut ex una face, si lumina plura succenderis, nullum damnum principali materiae generabis, quae quidem facultatem accipit plus lucendi, quotiens causas
 10 invenit plus praestandi. Quapropter obsecro te, ut praebeas responsa quaesitis.

Prima responsio Dindimi, regis Bragmanorum, contra Alexandrum, regem magnum Macedonum.

Desiderantem, Alexander, te scire, quid sit perfecta sapientia, licet huius te non ignarum profiteris,
 15 belle collaudem, quia quod solum est omni regno praestantius, id assequi maluisti. Etenim imperator exsors philosophiae non dominari solus creditur, sed servire quam plurimis. Verumtamen, quoniam satis
 20 mihi durum et prope impossibile videtur nunc te ad nostra instituta transduci, cum procul aliis, quam noster cultus exigit, disciplinis et moribus sis imbutus, statueram tacere teque veniam super his, quae postulas dari, deprecari, maxime quia nec mihi ullum sup-
 25 petit uber eloquii et tibi necessitatibus bellicis oc-

1 usitatasque L. 2 observantia L. 4 perveniat L. 5 communitas R. communita L. cod. Oxon. commonita P. communicari B. 6 participanda P. participata cet. 7 Sicut enim L. R. face] lucerna B. 8 materie L. materiei P. quia equidem fac. accipis plus lucrandi, quot. caus. accipis R. 10 te R. om. cet. 15 profiteris scripsi; profiteri Codd. 16 belle B. velle cet. collaudem] collaudamus R. 18 exsors] expers V. solus L. P. R. solum B. subditis V. 19 quoniam V. Frob. quo L. M. quod P. B. 21 cum] tum L. procul] prorsus? 24 deprecari R. om. cet. 25 eloquii L. R. eloqui P. eloquium B. quia mihi nulla suppetit ubertas eloquii V.

cupato parum temporis ad legendum datur. Sed ne invidiae causa deserere me diceres, expediam ut potero, quae requiris. Nuntios enim de nobis dudum ad te prolatos non immerito famae incredulus respuisti, nam
 solet gaudere figmentis. Nunc tamen ex me indubi-
 5 tanter percipe rerum fidem contentus, ad beate vivendum quales habeamur, agnoscere; sit sane tui iudicii ea, quae proferemus, utrum sequenda censeas an spernenda.

Gens igitur Bragmanorum pura et simplici vita
 10 vivit. Nullis rerum capitur illecebris. Nil appetit amplius, quam ratio naturae flagitat. Omnia patitur ac tolerat illud putans necessarium, quod scit non
 esse superfluum. Facilis nobis semper alimonia, non
 quam luxuriae sagacitas per omnia currens elementa
 15 perquirat, sed quam tellus ferro inviolata producit. Mensam epulis oneramus innocuis. Hinc est, quod nulla genera morborum numeramus et nomina, sed
 diuturnis gaudiis salutis intemeratae defruimur. Nullus
 itaque apud nos sanandis corporibus usus est herba-
 20 rum nec in alienas perniciēs auxilium petimus constituti. Opem non precatur alter ab alio, ubi vivitur inter pares. Locus non praebet invidiae, ubi nullus
 superior est. Omnes divites facit paupertatis aequalitas. Iudicia non habemus, quia corrigenda non fa-
 25 cimus. Leges nullas tenemus, quae apud vos crimina proferunt. Nam dum plerumque severis sanctionibus

1 parum R. parvum cet. parvum temporis spatium P. 3 requiris] queris L. 4 immerita fame incredulos L. 5 solet L. R. B. solent V. solet fama P. 6 fide L. B. 7 habeamus L. R. 8 ea P. om. cet. spernenda] respuenda V. 10 Gens] Genus L. bragmannorum L. vita vivit] una vita L. vivit om. P. Nullis rerum P. R. nullus reus L. B. nullius rei V. 14 post 'superfluum' addit nec ultra modum P. Facilis nobis semper alimonia om. P. non quam R. nunquam cet. 16 inviolata] involuta L. M. 19 salutis intemeratae] intemerata sospitate P. 21 constituti L. P. B. om. R. constitui V. 22 opem] maior V. 25 Iudicia L.

incognita prohibent, facinora docuerunt. Una genti
lex est: contra ius non ire naturae. Misericordiam
nulli tribuimus, quia nec ipsi miserranda committimus.
Culpas nostras aliorum remittendo peccata non ab-
luimus nec sparsis divitiis scelera congesta redimi-
mus. Quid enim proficiat in proximum depensa muni-
ficientia noxae, cum sit auctori simile, quod confertur?
Et fortassis sincerior est ille, cum quo male conscius
raptim parata communicat, et ita fit, ut vitiis lar-
gientis par, qui accipit, habeatur. Pravitas enim, quos
contigit, exaequat. Laborem non exercemus, qui nutrit
avaritiam, otium turpe dum vitamus. Libidini mem-
bra debilitanda non tradimus. Nocte non utimur ad
tegenda flagitia. Nihil facimus, quod castigetur. Ne-
fas est apud nos iuga montium vulnerare dentibus
vel camporum nitorem rigare vomeribus aut gemen-
tibus tauris stridentia plaustra subiungere. Cruentis
dapibus uterum non torquemus. Vescendi causa se-
creta litorum retibus non rimamur, non aequoreas
animantes secreta venatione decipimus, aut aëris li-
bertatem captu avium verberamus; silvarum incolas
non vastamus indagine neque spolia ferina domum
convehimus. Omnia possidemus, quaecumque non cu-
pimus; est enim ferocissima pestis cupiditas, quae
solet egenos, quos capit, efficere, dum finem inqui-
rendi non invenit, sed eo magis, quo fuerit locupletata,

1 prohibent *L.* 5 sparsis] a sparsis *L.* 7 auctore *L.*
avaritiae *B.* confertur *L.V.* fertur *cet.* 9 patrata *B.*
10 haberetur *L.* parvitas *L.R.* 11 contigit *L.* contingit *cet.*
12 turpe dum *P.* turpitudinis *R.* turpe devitamus *V.B.* turpe
vitamus *L.* 13 nocte *V.* nocte *L.* nota *P.R.* 14 tegenda *P.*
tenenda *L.R.* tendenda *V.* nocte—flagitia *om. B.* fecimus *L.*
agimus *V.* castigetur *P.B.* castiget *L.V.* lex castiget *R.* lux
castiget *Rieberer.* 15 vulnerare *R.* vulnerari *cet.* 16 rigare
L.P.B. rimare *R.* rimari *V.* rugare *Keil.* 17 plastro *L.*
18 secreta] secta *L.B.* 19 rimamus *R.* 22 vastamur *L.*
24 feracissima *L.* 25 cepit *B.* requirendi *B.* 26 eo magis *R.* et
magis *L.P.* magis *V.B.*

mendicat in usum libidinandi. Turrita culmina non
levamus nec auras salubres arte quadam decoquimus
nec gelidos aquarum cursus ferventi statione concludi-
mus. Cur autem nos lavacra poscamus, quorum cor-
pus immundis contactibus non sordescit? Sole cale-
scimus, rore humectamur, sitim rivo frangimus, torum
ministrat humus, somnum sollicitudo non rumpit,
mentem cogitatio non fatigat. In homines nostri si-
miles superba non agitamus imperia nec quemquam
vel minima servitute exigimus praeter corpus, quod
solum animo famulari debere censemus. Alioquin
saevitia est in obsequium cogere, quos nobis fratres
eadem natura progeniit et quibus ab uno deo patre
communium bonorum spondetur hereditas. In ex-
struendis domibus igne saxa non solvimus nec limum
rursus in lapides subactum fornacibus reformamus
nec admixtione velificati pulveris caementa duriora con-
ficimus; fundamenta non iacimus in profundo nec vi
nostra vetus oceani possessio mutilatur, ut ibi cubicula
nobis sint aprica, ubi fuerat quondam procellosa na-
vigatio, dum terrarum dilatare quodammodo molimur
angustiora et defectui creatoris velut quaedam sup-
plementa praebemus. Quin potius in defossis telluris
speluncis aut concavis montium latebris capaciter ha-
bitamus. Nullos ibi ventorum fremitus, nullius tem-
pestatis turbines formidamus. Tutius nos defendit ab

1 libidinandi *B.* laborandi *P.* lavandi *L.* labandi *R.*
livoris *V.* 2 aures *L.* quaedam *L.* 5 contactibus *P.B.*
contractibus *L.* contractionibus *V.R.* 9 superbia *L.R.*
agitamur *L.* imperia *P.B.* imperium *L.V.R.* 10 mini-
me *L.* in minimam servitute *R.* exigimus] affligimus *B.*
15 limum] imum *L.* 16 lapidem subacta fornace *V.* reform-
amus *om. L.* 18 nec vi nostra—mutilatur *R.* ne cui no-
strum—mutiletur *cet. (vestrum L.).* 19 ut ibi *Schlee.* ubi
L.P. ut *R.* ibi *B.* *om. V.* 20 sint *R.* *om. cet.* fuerat] fuit *R.*
navigatio *om. L.P.* 21 molimur *L.R.* molimina *cet.* 25 nullos
tempestatum *B.* 26 totius *L.*

imbre spelunca quam tegula; cuius geminus nobis
 usus est mansionis: dum vivimus, proficit vitae, dum
 morimur, sepulturae. Nullus apud nos pretiosus ami-
 ctus est, nulla vestis fucato colore contextitur. Mem-
 5 bra papyri tegmine, vel quod est verius, pudore ve-
 lantur. Feminae nostrates non ornantur, ut placeant,
 quae quidem ornamentorum cultum magis oneri de-
 putant quam decori. Etenim nesciunt in augenda
 pulchritudine plus affectare, quam natae sunt. Nam
 10 quis potest opus naturae corrigere? Quod cum factum
 fuerit, aut infructuosum est, quia vincitur, aut crimi-
 nosum, quia praesumitur. Nullus apud nos incestus,
 nullum adulterium, nulla corruptio nominatur. Ad
 concubitus non admonet nos libido, sed subolis amor.
 15 Non novimus amorem nisi pium. Abortivis actibus
 procedere foeta nascentia non vetamus nec intra vi-
 vum corpus mortem invehimus alterius. In hominibus
 concipiendis sterilitatis obitu minime deum suo iure
 privamus nec in rapienda vita superstitem gladiis
 20 urgemus morantia fila Parcarum. Arma non sumi-
 mus, bella non gerimus. Pacem moribus, non viribus
 confirmamus. Sola fortuna est, adversus quam saepe
 pugnamus et saepe vincimus, quae temeritatem suam,
 nos experta, deplorat. De fatis nihil querimus, quia
 25 potestatem illis contra nos recte agendo non damus.
 Mortem non patimur, nisi quam aetas affecta porta-
 verit. Nemo denique parens filii comitatur exsequias.
 Nulla nos exstruimus instar templorum sepulchra de-

1 geminus] gremium V. 2 quia dum B. 4 fucato
 P.B. fuscato L. fuscatio (s et i eras.) V. fuscario R. 5 pu-
 dora L. 8 decori] honori B. 9 natae] nactae R. quam
 qua natae Keil. 10 factum R. om. cet. 15 pium] purum
 P.B. 16 vetamus] novimus B. praecidere foet. nasc. non
 novimus Biss. 18 conspiciendis P.B. obitu P. obitum
 L.R. officio V. ob causam B. obtentu Rieber. 23 saepe]
 semper R. 24 in nos experta B. quaerimus L.R. 28 in-
 struimus L.V.

functis nec in gemmatis urnis funera combusta recon-
 dimus. Quod non honori potius duxerim, sed poenae.
 Quid enim miserabilis his ossibus, quae ne genitrix
 terra complectenda recipiat concremantur?

Sed haec vestra sunt argumenta. O divitiae, quae 5
 nec satietatem viventibus concessistis et mortuis su-
 premam requiem sustulistis. Invenit, ut video, vester
 furor in homines et post fata, quod torqueat. Non
 enim sinitis gremio suo tellurem cineres fovere, quos
 edidit, dum munifica specie ministerii iucundam mi- 10
 seris eripitis sepulturam. Discant homines, qualem
 vicissitudinem amatoribus exhibetis vestris. Vos estis
 malorum omnium causa mortalibus. Vos Asiam et
 Libyam brevibus concludi finibus affirmatis. Vos solis
 meatum trepidare facitis, dum cursus sui terminos 15
 armis disquirat Alexander. Vos Tartareum custodem
 sopiri posse pretio suggessistis. Vos omnia consu-
 mentes vultum semper ieiunum geritis. Vos pias pa-
 trum dextras natorum iugulis scelerastis. Vos in ma-
 ternum concubitus verecundos iuvenes ipso Cupidine 20
 stupente duxistis. Vos in superbiam reges mitissimos
 incitastis, quibus cum terrarum spatia minime sufficere
 suadetis, poli quaerere sedes hortamini. Licet nec deos
 vestros morbi dimiseritis exsortes. Nam et per ipsos
 nefanda committitis. Testes sunt Iupiter et Proser- 25
 pina, ille quod pudicam mulierem fefellit auratus, illa
 quod vivum corpus in Tartarum non aliter nisi auro

1 recondimus R. convehimus B. om. L.P.V. 2 honori
 L.V.R. honoris P.B. duxerim R. dixerim cet. 3 ne] ut R.
 nec V. 5 O om. R.V. 8 fata R.B. facta L.V.P. quod om. L.
 12 amatoribus V.R. amoribus cet. exhibeatis B. 13 mortalibus
 V.B. mortalium cet. 14 brevibus] angustis V. 15 sui] eius R.
 19 iugulo R. 20 ipso L.R. ipsa cet. 21 stupentes L.
 22 quibus cunctarum spatia terrarum minime sufficere suadetis,
 quin etiam poli sedes concupiscere compellitis. Licet V. 23 sedes
 om. R. 24 exsortes] expertes V. 25 committitis] commisi-
 stis B. comitatis P. 26 auratus] auratis cornibus V.

suscipit oblato. Vos liberos homines honestate privatis, vos servos nobilitate donatis, vos captivos triumphis extollitis, vos reges facitis non posse, quod volunt, vos iudices integritate nudatis. Omnia tenetis et
 5 omnibus vos habentibus imperatis. Sola sapientia Bragmanorum vos superat non amando. Sed de his satis; nunc reliqua percurramus.

Pestilentiam Bragmani non patimur; neque enim foedis actibus temeramus. Caelum semper temperiem
 10 tenet apud nos. Cum temporibus natura concordat, ut vices suas elementa non offensa custodiant. Medicinae remedium nobis parsimonia est, quae non solum illapsos potest curare languores, sed etiam procurare, ne veniant. Nulla nos ludicra spectacula nec equina
 15 certamina nec scenicas turpitudines affectamus. Voluptati non ducimus arenam. Sanguinis fluentia manantia abhorremus. Quid enim mimus hic faciet, ubi nullum praestigium, quod ridendum de nobis possit exhibere, reperiatur? Quid tragoedus agat nihil inveniens, quod
 20 luceat cum clamore? Cur iuvenes bestiis obiciantur immanibus, cum nullius noxam talis poena respiciat? Nos theatrum spectare cum volumus, vestrorum operum monimenta relegimus, quae cum sint maxime ridenda deflemus. Alia porro nobis spectacula diversasque voluptates exhibet mundi machina, in qua
 25 videmus polum pulchre formatum signorum varietatibus

2 nobilitate] nobilitati *P.* filios nobilitatis *V.* 6 de his *P.* ex his *V.* his *L.R.B.* 8 enim *om. L.* 9 temeramus] temeramus auram coeli *R.* temperiem *om. R.* 10 natura etc.] naturam propriam apud nos elementa coeli et tempora custodiunt *V.* concordat *P.B.* concordiam *L.R.* 13 languores — procurare *om. L.* 14 exspectacula *L.P.R.* 15 Voluntati *L.* 17 minus *L.* 18 prostigium *V.* vestigium *B.* 19 reperiatur *L.R.* reperiatur *P.* inveniat *V.* *om. B.* trigidius *L.* tragediis *P.* tragicus *R.* quod luceat *P.* *om. cet.* 21 nullus *R.* poenae *R.* 22 exspectare *L.P.R.* 23 monimenta *om. P.* relegimus *om. B.* 24 exspectacula *L.P.R.* 25 voluntates *R.*

stellarumque fulgoribus rutilare, solem puniceis in-
 vectum iugalibus crines per orbem radiantes effun-
 dere, quem bisseis incumbens mensibus redivivus
 annus inde persequitur, tempora sertis ac pampineis
 cineta redimiculis comitantur, dies quoque volubiles
 5 et horae volubiliores antecedunt. Cernimus etiam pe-
 lagus colore purpureo venustatum, quod placidis et
 amicis excitatum semper fluctibus non ferire germa-
 nam terram creditur, sed amplecti, cuius multiformes
 pisces vagique delphini per aequora madida undosa-
 10 que saltatus innocentibus exercent. Camporum quin
 etiam laeta virentium specie delectamur, ex quibus
 odor gratissimus florem suavitatis exhalans oculos si-
 mul pascit et animum. Nemorumque nobis et fontium
 opaca scilicet arridet amoenitas, quam variae simul
 15 alites musicis concentibus personantes melos dulces
 componunt. Haec sunt naturae spectacula, quae et
 imitari difficile est et refutare culpabile. Nos mer-
 candi gratia pontum classibus non sulcamus nec sub
 alio iacentes sole provincias fastidio terrae alterius
 20 expetimus, quod tam commeantibus saeva pericula,
 quam solet perfectis magna miracula praebere. Nun-
 quam nos peregrina species ardore suae pulchritudinis
 inflammavit, quibus nihil decentius esse creditur quam
 visio propriorum. Nec famulos nos sibi faciet multis
 25 casibus opum devincta materies, quos liberos edidit
 absoluta pauperies. Nos artem bene loquendi non

1 rutilare] radiare *P.* puniceis] pumicis *L.* 4 sertis *Schlee.* septies *L.P.* species *V.R.* septa *B.* speciosa *Rieb.* avis (= VII) *Keil.* 5 cineta] cuncta *V.R.* 6 cernimus] certamus *P.B.* 7 venustatum] venustare *B.* 8 fluctibus] fructibus *L.* 10 per aequora etc. *R.* aequoreas (aequoris *B.* *om. V.*) madidas undas atque saltatus (saltus *L.V.B.*) innocenter *cet.* 13 florem *B.V.* flores *P.R.* florum suavitans *L.* 14 fontium] frondium *V.* 16 dulce *L.* 17 sunt *om. L.* 20 fastigio *L.* 21 quod tamen *V.* quae commeantibus tam saeva pericula praebeat *B.* 22 quam — miracula *om. V.B.* 23 ardorem *L.* 25 proprium *L.* proprium *cet.* 26 devincta *V.R.* devicta *cet.*

discimus neque facundiae rhetorum oratorumque damus operam, cuius officium est phaleratis sermonibus figmentare mendacia et innocentiae fidem conferre criminibus ac parricidii reos assignare piissimos. Qui dum putant se alienae laudis fructum per iniquam victoriam rapuisse, nesciunt se munimentum suae conscientiae perdidisse. Simplex apud nos eloquentia communisque cum omnibus, solum praecipiens non mentiri. Philosophorum scholas minime frequentamus, quorum doctrina discordia, nihil stabile certumque definiens, semper sequentibus placita priora rescindentibus, quorum una pars bonum in honestate, alia in voluptate constituit, et quod asserunt, unde ipsi scire potuerunt, demonstrare non possunt, sed audent opinionibus ambiguis non comperta firmare. Nostra philosophia expedita est, quae iuvare non nisi iuste novit, nocere nec iniuste, nec aliis inferendum censet, quod nobis maerorem generat, cum infertur. In honorem divinum pecudes innocuas non mactamus nec delubra metallis argenteis incrustata fundamus nec altaria auro et gemmis splendentia dedicamus. Quae si ut non habenti deo largiaris, superiorem te asseris, si ut habenti, parem, quod utrumvis feceris, contumelia est. Nam quisquis caelestia pretiis invitat, offendit. Non suscipit deus sacra sanguinea, cultum diligit incruentum, spernit funesta libamina, verbo propitiatur orantibus: quod solum ei commercium cum homine est

2 falleratis *L.* 5 alienam laudem *P.* fructum *V.R.* factum *B. om. L.P.* 6 se *P.R. om. cet.* 7 loquentia *R.* eloquentia est *P.B.* 8 cum *om. B.* solum praecipiens *om. B.* 10 discordia *P.B.* discordiam *L.* discors *R. om. V.* 11 rescindentibus *B.* scindentibus *cet.* 13 potuerant *L.* potuerint *R.* 15 expedita *R.* exdita *L.* edita *B.* ex deitate *P. om. V.* 17 inferendum censet *V.* inferre dum censet *R.* inferre dum casset *L.* inferre dulce est *B.* inferre quod nocet et *P.* 18 maerorem] memorem *L.P.* 20 nec] ne *L.* 22 si ut *R.* sicut *L.P.* si *B.* in *V.* omnia turbata. 23 utrumvis] vis *erasum L.* 26 verba *L.* ab orantibus *R.* 27 commercium *R. om. cet.*

suaque nimis similitudine delectatur. Nam verbum deus est, hoc mundum creavit, hoc regit atque alit omnia, hoc nos veneramur, hoc diligimus, ex hoc spiritum trahimus, siquidem ipse deus spiritus atque mens est. Atque ideo non terrenis divitiis nec largitate munifica, sed religiosis operibus et gratiarum actione placatur. Quapropter nimium excordes vos et miserabiles iudicamus, qui originem vestram non suscipitis esse caelestem magnamque cum deo habere cognationem, sed splendorem generis vestri rebus vilissimis obfuscatis, quippe quibus maxima voluptas in carne est. Hanc fovetis, hanc colitis, hanc amatis, cuius est et contrectatio viventis incesta et contagio morientis horrenda, in cuius usibus elementa vexantur et mundus exhibendis laborat obsequiis. Et quod est vehementius, audetis etiam deum caesis carnibus expiare cultumque religionis non uni, qui solus est, sed plurimis, qui non habentur, exsolvit, et in hoc scilicet a carne decepti. Nam hominem mundum esse parvum dicitis, et sicut in eo multiplicata sunt membra disposita, ita varios deos fingitis in caelo consistere, quorum unicuique diversas partes vestri corporis deputatis, et familiares singulis victimas immolatis et vocabula illis exquisita tribuistis asserentes Minervam capitis arcem utpote sapientiam tenere, Iunonem iracundiae praesidentem praecordia possidere, Martem

2 est *om. L.* 5 mensem *L.* est *om. L.* sic quidem ipse deus spiritus sanctus ex patre et filio procedit atque ideo *V.* in terrenis *R.* 6 munifica] munerum *R.* 8 mirabiles *B.* 10 cogitationem *L.* rebus] opibus *V.* 13 cuius est et contrectatio viventis incesta et contagio morientis horrenda (incesta et horrenda in rasura) *V.* cuius et contrectatio viventis (vivendis *L.*) horrenda est et contagio morientis incesta *cet.* 14 elementa *B.* emolumenta *cet.* 17 solus est deus *V.* 20 dicitis *V. B.* dicimus *L.P.R.* 21 item alios *B.* 22 diversas *L.* divisas *cet.* 23 deputastis *R.* familiares *R.* familiaris *L.* familiaris *cet.* victimis *L.* immolastis *R.* 24 illi *L.* 26 praesidem *R.* possidere] tenere *B.*

bellorum praesidem pectora vulneribus apta distinguere, Mercurium facundiae repertorem linguae ianuas sub-
 sidere, Herculem lacertos sibi utpote pugilem vindicasse, Cupidinem iecoris secretarium coercere, Bac-
 5 chum ebrietatis auctorem cellaria gutturis obtinere, Cererem frumenti datricem horrea ventris incolere, Venerem matrem libidinis femorum occupasse cubi-
 cula, Iovem quasi aëreum spiritum in naribus habere praetorium, Apollinem medicinae ac musicae praecep-
 10 torem palmarum habitacula possidere, tantaque hominis fabrica diis, quos dicitis, vestris dominando contraditur nulla parte corporei domicilii vestris se-
 dibus reservata. Qui tamen nec gratiam vobis debita-
 tam ut liberis hospitibus referunt, sed ut inquilinis
 15 obnoxiiis solvendum vectigal imponunt, atque alius alia tributa proflagitat. Itaque Marti aper caeditur, Baccho dicatur hircus, Iunoni pavo mactatur, Iovi taurus ducitur, Apollini cygnus offertur, Veneri col-
 umba decernitur, Minervae noctua consecratur, Cereri
 20 farra libantur, Mercurio mella panduntur, aras Herculeas populea corona circumdat, fanum Cupidinis rosea sarta condecorant, nec patiuntur si necessitas

1 praesulem *R.* vulneris *L.* 2 iannus *P.* ianuam *V.* obsidere *R.* possidere *V.* 3 et utpote *L.V.* puliginem *L.* forte numen *V.* 7 cubicula *L.P.* cubilia *cet.* 9 praetoria *R.* praeconem *L.P.* 10 tantaque — contraditur *om. V.* et totam hominis fabricam diis quos dicitis vestris donando quantum traditur nullam partem corporei domicilii vestris se-
 dibus reservastis *R.* 12 contraditur *L.* contraditis *P.* contradicitur *B.* 13 post 'reservata' pergit *V.:* ipsosque deos, quos fabricatis, vobis creditis suffragari. 15 alius *L.B.* alius *P.* alios *R.* 16 proflagitat *B.* proflagat *L.P.R.* in *V. ita:* imponunt. diversisque diis diversa libamina diversaue auguria atque diversa tributa imponunt. et ideo marcia bella ac homicidia adulteriaque ac furta omniaque mala vobis eveniunt, ut est illud: bacho ducitur hircus *etc.* 18 ducitur] dicatur *B.* 21 populea corona circumdant *L.* circumdat *P.B.R.* populeae coronae circumdant *V.* 22 sarta *om. L.* decorant *R.* coronant *V.*

exegerit, commune sibi pulvinar offerri, sed unusquisque deus proprios flamines et sorte sibi datum munus assequitur, si tamen dii appellandi sunt, quibus potestas nisi in certis sibimet offerendis animalibus non est data. Digna vota vel potius digna tormenta vestris erroribus exhibetis. Re enim vera non opitulatores deos, sed carnifices teterrimos invocatis, qui viscera vestra suppliciorum diversitate discerpant. Necesse est enim in corpore vestro tot poenas constitutas esse, quot dii sunt, dum singuli suis vos cogunt
 10 inservire ludibriis. Unus trahit ad bellum, alter eundem ducit ad luxum, ille lucrandi causas hortatur inquiri, hic desiderium suggerit epulandi. Omnes imperant, exigunt, urgent, spatium quiescendi nullus indulget, et hoc modo sensibus vestris latendi seductione
 15 sopitis miserum corpus obstrictum in officia numerosa marcescit. Atque ita fit, ut malorum vestrorum semina, dum per socordiam non valetis abicere, colatis ut numina. Et sane miror vos, cum sitis cupidi opum et avaritiae studiosi, frustra tot diis esse munificos, praesertim omnia exsecranda iubentibus; qui
 20 si vos sacrificantes exaudierint, conscientiae vestrae damna contrahitis, si non exaudierint, facultatum. Ergo sive irati, sive propitiati fuerint, semper nocent. Hae sunt illae Furiae, scelorum vindices, haec illa cruci-
 25 cianta Tartarea poetarum vestrorum carminibus decantata, quae vos velut iam mortuos propter impiam profanamque superstitionem atque contemptum verae religionis excruciant. Etenim si misérias vestras volueritis intentius intueri, nihil inaniter relatum de so

1 exigerit *P.R.* exigent *L.* exigit *V.* exigit *B.* offerri *V.B.* offerre *cet.* 6 opitulares *L.* 8 discrepant *L.P.* 12 causa *B.* 15 latenti *R.* 16 corpus *om. L.P.* obstrictum *B.* obstrictum *L.V.R.* misera obstructio *P.* 19 cum *V.* quia cum *L.P.R.* qui cum *B.* 21 quia *R.* 23 trahitis *B.* 24 propitii *R.* 25 hi illi cruciatus tartarei *B.* 26 decantati, qui *B.* 29 vulneris *L.*

Inferis invenietis. Omnia enim, quaecunque finguntur apud vos esse simulacra, vos estis. Eumenides sunt foedissimae cogitationes, Tisiphone prava conscientia, Umbrae exsanguis vestra corpora mentis sanitate car-
 5 rentia; poenae Inferni sunt curarum pro delicti continuitate vigiliae; Tantalus est inexplibilis semperque sitiens cupiditatis aviditas, Cerberus mala ventris edacitas, cui quia non sufficit unum nostrum, terna ora collata sunt; Hydrae sunt vitiorum post satietatem
 10 renascentium foeditates; Viperina corona est actuum sordidorum squalor horribilis; Pluto est animus humani corporis rector ignavus, qui quoniam caelestibus bonis ultro caruit, merito sedibus damnatus est Inferni; Pallentes sunt dii, quos sine ratione colitis. O
 15 vos felicissimos, quorum et religio crimen est et vita supplicium!

Responsio Alexandri.

Si haec ita sunt, ut asseris, o Dindime, soli, quantum video, Bragmani hominum numero non te-
 20 nentur solique exsortes corporeae creduntur esse substantiae, qui vitiis omnibus carere dicuntur, qui concessis naturae voluptatibus non utuntur, qui scelus putant esse, quod nascimur, qui nefas existimant omne, quod agimus, qui beneficia elementorum depensa mor-
 25 talibus molesta pro necessariis iudicant, qui artium diversarum ministeria scelerata pronuntiant, qui omnino destruunt iura vivendi et aut deos se esse

1 invenietis *V.B.* invenitis *cet.* 3 Thesifone *L.* Persi-
 phone *R.* 4 Umbrae exsanguis *scripsi*; umbra exsanguis *Codd.*
 exsanguis vescitur vestra *R.* mentis] membris *L.* 5 inferni
L.P. infernales *V.R.* infernae *B.* 6 Tantalus] Tartarus *R.*
 semperque] semper *L.P.* 10 foeditas *R.* 11 sordidorum]
 suorum *L.P.* Pluto est] Plutonem *L.* 13 ultro] ulter *L.P.*
 14 Palantes *B.* 15 infelicissimos *P.*

19 non *P. om. cet.* 22 a natura *R.* 24 elementorum
scripsi; emolumentorum *Codd.* 26 ministerium scelera *R.*
 omnino] omni modo *L.* 27 iure *L.* et *om. L.R.* se *om. L.B.*

profidentur aut invidere deo, cuius tam pulcherrimam vituperant creaturam. Haec iudicio meo dementiae potius quam philosophiae adnumeranda sunt.

Altera responsio Dindimi.

Nos, inquit Dindimus, non sumus incolae huius 5 mundi, sed advenae, nec ita in orbem terrarum venimus, ut in eo libeat consistere, sed transire. Properamus enim ad Larem patrium nullis delictorum ponderibus degravati nec in aliquibus illecebrarum tabernaculis commorantes nec flagitiorum cauponibus obligati. 10 Nihil enim indecorum poena contegimus, nulla cupiditatum furta proventibus occultamus, quippe qui nuda conscientiae fronte progredimur, ut expediti ac faciles spatium propositi decurramus itineris. Deos autem nos esse non dicimus, nec immensitati coelestis ope- 15 ris, ut insimulas, invidiose detrahimus, sed asserimus bonitate nos dei non male uti. Nec omnia licere seu decere firmamus, sed ea, quae voluntas sibi vindicat honestate, plerumque rogamus admittere. Deus enim rerum conditor varias species formavit in mundo, 20 quia nullatenus poterat sine earum diversitate subsistere, quarum usum humano permisit arbitrio discernendum. Quisquis ergo deterioribus omissis meliora sectatur,

1 profitentur] non profitentur *B.* invident *Bissaeus.*
 9 praegravati *P.* in *R. om. cet.* 11 enim *om. B.* indeco-
 rum *R.* inde eorum *cet.* poena *L.* pene *cet.* contegimus *L.P.*
 contingimus *R.* contigimus *B.* 12 proventibus *R.* sub vestibus
Bissaeus. nudi *B.* 13 ut *L.R.* et *P.B.* 14 decurrimus *P.B.*
 15 nos] non *B.* coelesti *L.* 16 invidiose] invidia *B.* 17 non
om. R. non male non *L.* nec] non *L.* 18 seu *scripsi*; se *L.*
 sed *P.* scimus sed *V.* et *B.* dicere *B.* 19 admittere *Bissaeus.*
 amittere *L.* amittere *cet.* 21 quia—subsistere *om. B.* 22 hu-
 manum praemisit arbitrium *L.* 23 omissis *R.B.* omnis *L.*
 abiectis *P.*

non ipse quidem deus est, sed dei amicus efficitur. Cur autem, quaeso, visum est tibi nos continenter et pie viventes dicere deos esse vel certe invidere deo, siquidem iustius in vos cadit ista suspicio? Nam cum
 5 superbiam vestram nimiae felicitatis tumor inflaverit, obliti quod ex hominibus estis, firmatis deum non curare de mortalibus. Vobismet ipsis templa fundatis atque aras erigitis et immolationibus pecudum laetamini vos invocari. Hoc patri videlicet, hoc avo tuo
 10 cunctisque parentibus certum est fieri; hoc etiam tibi pyramidum forsitan promittit exstructio. Quapropter furiosos verius vos esse dixerim, qui quod agitis ignoratis, aut si deum scientes contemnitis, sacrilegii reatu tenemini. Cum ergo caecitatis vestrae
 15 tenebras recte cernentibus applicatis et animum nostrum tali convicio sauciatis, non sinitis, ut miseriis vestris lacrimas saltem, quod est extremum munus pereuntium, dependamus. Valde enim lamentandi estis, quibus inexpiabiles pro divinitatis iniuria poenae prae-
 20 parantur, quarum certissimum documentum est Salomoni iusta damnatio, qui fulgorem superni luminis aemulatus, quod imitabatur, expertus est, vel Enceladi sepultura, qui quia violentis ausibus aggredi coelum manibus voluit, premitur tumulo montis igniti. Tali-
 25 bus remuneratur honoribus, qui se non agnoscunt esse mortales.

1 dei] deus L. 3 deos esse] diis B. 4 iustius B. istius L. P. om. R. 6 oblitique B. non om. L. P. 7 de om. L. P. 9 invocari R. vocari cet. tuo R. om. cet. 11 promittit R. B. praemittit L. permittit P. exstructio R. instructio cet. 12 verius om. B. 14 teneamini P. B. cur P. 16 convicio] supplicio R. sauciantes L. 18 dependamus L. dependamus R. 19 inexpiabile L. inexplicabilis P. divinitate iniuriae R. poenae om. L. poena praeparatur P. 22 vel om. R. 23 qui R. B. quae L. P. quia scripsi; dum B. om. cet. 24 manibus om. R. premitur] praemittitur L. 25 agnoscant R. cognoscunt P.

Altera responsio Alexandri.

Tu nunc ideo te dicis beatum, o Dindime, quia in ea mundi parte sedem vobis natura constituit, in qua nec accessus advenis nec exitus aperitur indigenis, sed excubiis oppositae difficultatis obsessi, quoniam
 5 vitare non valetis, vestram patriam laudatis et, quod damnationis causa patimini, continentiae studio meruisse vos iactatis. Itaque secundum vestram sententiam et illi beati dicendi sunt, qui perpetuis innexi
 10 vinculis et diuturno squalore marcentes vitam poenalem sibi consenescentem producunt. Neque enim discrepat ab eis vestra philosophia. Nam vobis ita bonorum usus interdictus est, ut illis. Cruciatu, quos criminosis apud nos iura sanxerunt, vobis lex naturalis
 15 adhibuit, et praecepta, quae vobis continentiae vestrae necessitas dedit, illis carcer instituit. Ita fit, ut qui a vobis philosophi vocantur, rei pronuntiantur a nobis. Et sane convenit vestras miserias potius vos
 20 lugere proque tantis malis trahere profunda suspiria. Quid enim afflictius, quid calamitosius homine, cui libere vivendi negata potestas est? Interim liquet, quid de vestris moribus deus auctor praesenserit, quos noluit Tartareis post obitum reservare suppliciis, sed
 25 vivos perferre statuit inopiam mortuorum, quam vos philosophiae vocabulo falso concinnatis. Nec tamen ex hoc aliquis vobis fructus laudis acquiritur. Nullum enim virtutis meritum est id nancisci, quod mutare

2 Tu nunc] tunc L. te R. B. me L. P. 4 aperit L. 5 apposite L. quoniam L. R. quam P. B. 8 vos om. L. B. 12 ita] item B. 13 est ut illis B. utilis est cet. cruciatibus B. quos L. B. que P. quod R. 17 pronuntiantur R. 18 vos] nos R. 19 proque earum R. 20 Quid enim R. quid L. B. quod P. 21 Interim liquet R. interim L. P. arbiter inquam B. 24 vivis L. inopiam] supplicia L. 25 concinnantes R. 26 acquiritur P. exquiritur cet. 27 nancisci R. B. nasci L. P.

non poteris, nec gloria dicenda est, quam sibi quisque non dedit. Verius ergo non beatitudinis, sed castigationis esse confirmo, quod vivitis. Et si placet, institutionum vestrarum partes singulas percurramus.

⁵ Nec habere Bragmanos consuetudinem semina mandare telluri nec arbores vitibus decorare nec plantariis arborum nuda vestire camporum nec aedificia pulchra constituere, harum rerum manifesta ratio est, quod ferri metallum vobis indignatio naturae non ¹⁰ praebuit, quo cuncta, quae numeravimus, excoluntur. Aliunde autem assumere negotiatione navigii non potestis atque ideo vos necesse est herbis palmitibusque depastos vitam horribilem pecorum more transigere. Aut non idem lupi faciunt, quibus cum carnem praeda ¹⁵ non suggerit, terreno cibo rabiem famis coguntur explere? Quod si liceret vos in nostras migrare terras, profecto philosophia vestrae penuriae nullatenus requireretur, sed in suis deserta finibus inhaereret; aut si nos in vestras sedes transire possemus, sapientes ²⁰ inopes redderemur. Quem exulem non statim comitatur continentia? quae si venit ex arbitrio, virtus est, si ex imperio, poena. Ergo non in angustiis et egestate, sed in opulentia temperanter vixisse laudandum est. Alioquin caecitas et paupertas solae virtutum ²⁵ gloriam sortiuntur, ista quia non habet, quo fruatur, illa, quia non videt, ut cupiat. Feminarum igitur ve-

1 poteritis *R.* nec gloria *P.* sed gloria *L.R.* sed nec gloria *B.* 2 non *om. R.* 3 affirmit *B.* 5 Nec] non *R.* 6 mandare terrae *R.* 7 arborum *om. R.* vestiri *B.* 9 ferrum et metallum *B.* 11 autem] enim *L.* negotiatione *Bissaeus.* negotiationem *codd.* poteritis *R.* 12 vobis *R.* 13 depastis *B.* more *om. L.* 14 cum *om. L.* 16 vos *om. R.* vobis *Bissaeus.* 17 philosophiae vestrae penuria *B.* 19 sapientia *R.* 20 redderemur *P.B.* quem] quo *P.* 22 imperio] penuria *P.* in *om. P.R.* 23 temperate *R.* 24 solae *R.* solam *L.P.* sola *B.* 25 ista quia *etc. R.* ista — fruatur *om. L.* illa quia non videt, ista quia non habet, ut cupiat *B.* illa quia non videt, ut cupiat, ista quia necessariis vitae sustentaculis caret *P.*

strarum nullus, ut asseris, decor augetur ornatibus: assentior, quippe nec ars officium nec materia ulla suppeditat. Nemo apud vos incestus vel adulterii inflammatur ardore: miranda res esset, si proprio, non necessitatis iudicio viveretis, si animum vestrum ab ⁵ illicitis amoribus pudicitiae contemplatio, non deformitatis arceret aspectio, si castitas non coactis indicta ieiuniis testimonium voluntatis eriperet. Etenim nulla saevior potest mortalibus pestis evenire, quam haec res, quae quidem non desideria libidinis solet de sen- ¹⁰ sibus humanis auferre, sed factum, id est non mentem ab scelere prohibere, sed corpus ab opere, non reprimere iubentis imperium, sed tollere famulantis obsequium. Manet igitur causa peccati, cum vel praesto ¹⁵ [est cupiditas noxae, quam is solus effugit, qui] etiamsi posset, non subiret. Dicitis leges vos et iudicia non habere, litteris non studere, misericordiam neque petere neque tribuere. Omnia haec cum beluis constat vos habere communia, quibus ut facultas sentiendi non ²⁰ suppetit, ita voluntas fruendi sublata est. Rationibus nobis, id est rationalibus hominibus, qui nullius inediae lege perstringimur, qui ad bene vivendum libero incitamus arbitrio, ut voluntariam continentiam digna remuneratione consequatur, dedit multas natura blanditias, quas plerumque virtus sopitas cohibet. Im- ²⁵ possibile est enim, ut tantam mundi magnitudinem

1 nullis *R.* ornantibus *L.* 2 assentio *R.* assensio *P.* assessio *L.* quippe] enim *P.* ars nec officium *P.* officium *Bissaeus.* 3 incestus *L.R.* incesto *P.* incestivo *B.* adulterii *L.R.* adulterio *P.* adulterino *B.* 4 ardore *om. P.* res dei esset *R.* 6 illicitos *L.* 7 indicta *P.R.* indicata *L.* sed indicatis *B.* 8 voluptatis *L.* 10 libidinis *L.R.* huiusmodi *P.B.* 13 imperio *L.* 15 verba uncis inclusa addidit *Rieker.* 16 vos *om. L.* 18 cum] enim *P.* beluis *R.* melius *L.P.* mortuis *B.* 19 sentiendi *B.* 20 rationalibus *R.* 21 rationalis *L.* 22 perstringimus *L.* 23 instigamur *B.* 25 sopitas *scripsi.* sospitas *P.* sopita *L.B.* fortior *R.* inhibet *B.*

non alicuius temperamenti moderatio gubernans faceret tristibus laeta succedere, siquidem variis casibus voluntas humana et mortalium mens ipsa diversa sit ac pro vicissitudine temporum motibus causarum semper aptatur. Animorum quin etiam species cum coeli mutatione vertuntur et liquido quidem die nitent, coacta vero nube fatiscunt. Ipsorum quoque sensuum ratio non minus instabilis videtur esse, quam multiplex, et non solum rebus, sed etiam aetatibus immutatur. Hinc est, quod simplicitate gaudet infantia, temeritate iuventus exultat, canities imbecillitate tardatur. Quis enim aut audaciam astutiamque requirit in puero aut in adolescente constantiam aut mobilitatem poscit in vetulo? Multa sunt, quae visui nostro, alia quae auditui, nonnulla quae odori vel tactui vel sapor voluptuosa succurrunt, quibus aerumnarum, quas ex labore contrahimus, mulceatur asperitas, et ita modo saltationibus, modo cantibus oblectamur, nonnumquam etiam suavitate odoris vel gustu dulcedinis aut contactus blanda molitiae refovemur. Quorum omnium nobis suggerunt elementa materiam, quae etiam vitae nostrae creduntur esse principia. Quorum permixtione contraria humani generis ita structura conditur, ut unumquodque suis partibus satisfaciens sub dispensatione nobis tribuat familiare subsidium, quo moles corporea sapienter fabricata

1 gubernaret et B. 5 semper om. R. raptatur B. aptat cogitationes P. animarum L. 6 die om. R. 7 fatescunt L.P. quoque sensuum] vero casuum B. 9 rebus] cum rerum qualitatibus R. cum aetatibus R. 12 Quid enim vel L. audaciam astutiamque L. astutiam R. audaciam B. scientiam P. 13 requirat R. constantiam] continentiam L. 14 poscat P.R. 15 odori] odoratui B. 16 actui L.P. 18 salutationibus L. 19 etiam om. B. 20 contractus R. blanda — 23 permixtione om. B. 22 credentur P. 23 praemixtione R. humani generis om. L.P. ita R. om. cet. 24 ut R. et cet. 25 tribuit B. familias L. familiaritatis P.

consistat. Sic ergo fructus nobis seminum ministratur e terra, copiae piscium conferuntur e mari, avium catervae largiuntur ex aëre. His si tu utendo volueris abstinere, aut superbiae notaberis, quia donata repudias, aut invidiae, quod a meliore prae-⁵stentur.

1 Si ergo L.P. ministrantur R. monstratur B. 2 efferruntur B. 3 caterva largiatur L. si tu utendo R. si tuendo L.P. si tu spernendo B. 5 quod a meliore R. quod a meliori B. quodam meliora L. quod dante meliora P. praestantur L. praestatur R.

EPISTOLA ALEXANDRI MACEDONIS
AD ARISTOTELEM MAGISTRUM SUUM
DE ITINERE SUO ET DE SITU INDIAE.

Semper memor tui etiam inter dubia bellorum-
5[que] nostrorum pericula, carissime praeceptor ac se-
cundum matrem meam sororesque meas acceptissime,
[et] quoniam [te] deditur philosophiae noveram, scri-
bendum tibi de regionibus Indiae ac de statu coeli
innumerisque serpentum et hominum ferarumque
10 generum existimavi, ut aliquid per novarum rerum
agnitionem studio et ingenio possit accedere. Quan-
quam in te consummata prudentia nullumque adiuto-
rium expostulet ratio doctrinae, quae et te tuoque
saeculo ac futuris temporibus conveniat, tamen, ut
15 mea gesta cognosceres, quae diligis, et ne quid inusi-
tatum haberes, ea quae in India vidi per summos
labores ac pericula Macedoniae, scribenda tibi putavi.
Etenim sunt digna memoriae singula ac multis modis
coacervata, quem ad modum inspexi; non credideram

L. = Cod. Leid. Voss. Q. 20. membr. saec. IX. G. = Cod.
Guelfertyanus Aug. 56, 16. membr. 8°. saec. X. B. = Cod.
Paris. 8518. membr. 8°. saec. X vel XI. M. = Cod. Leid.
Voss. Q. 29. membr. saec. X. ω. = consensus horum codicum
L. G. B. M. V. = Cod. Vindobon. 150, olim Univ. 863. saec.
XIII. C. = Cod. Paris. 17569. membr. 4°. saec. XII.
P. = Cod. Paris. 4880. membr. fol. saec. XIII. H. = Cod.
Leid. Nr. 20. membr. fol. saec. XII. — 8 regionibus H. ge-
neribus ω. regionibus corr. ex generibus G. 12 consummata
sit V. 15 inusitatum] invisitatum? 18 Etenim non L. B.
memoria V.

quic
cuiquam esse tot prodigia, nisi subiecta oculis [meis]
ipse prius cuncta ponderavisset. Mira est terra, quan-
tum aut bonarum rerum paria aut malarum, con-
templatrix et pariens publica figurarum aut fructuum
metallorumque atque animalium. Quae si omnia liceat
intueri homini, vix suffectura tot varietatibus rerum
ipsa crediderim nomina. Sed ego de his, quae pri-
mum cognovi, eloquar daturus operam, ne aut fabula
aut turpi mendacio dignus efficiar. Etiam naturam
animi mei, cum fueris praeceptor, [non] ignoras, solere
me terminum aequitatis custodire et parcus omnia,
quam gesta sunt, loqui. Et hunc spero, [quod co-]
agnoscis nihil me tamquam captantem iactantemque
gloriam militiae nostrae asserere. Quae utinam minus
laboriosa nobis nec tot rebus experimentata necesse
esset cognoscere. Ago gratias Macedoniae iuvenum
virtuti et invicto exercitu nostro, qui in mea patientia
perseveraverunt, ut rex regum appellarer. Quo tibi
meo titulo misso laetari [te] carissime praeceptor, [si]
dubito, delinquo, et a mea tuaque pietate aberro, nisi
tibi, ut Olympiadi, matri meae, sororibusque meis de
singulis regni mei commodis scribam; quae tibi et
illis communia esse arbitrator, idque nisi feceris, [non]
parum de nobis simpliciter iudicare videris.

Prioribus litteris significaveram tibi de solis lu-
naeque eclipsi et de constantia siderum aërisque in-
dicis, quae omnia non sine magna cura ordinata tibi
misi, et has novas implicaturus historias omnia cartis

1 cuiquam H. P. enique ω. V. 2 ipse prius cuncta pon-
deravisset H. vidisset prius cuncta pondera (portenta V.) ω. V.
mira] mirandum H. 3 contemplatrix et pereatrix V. con-
templatrix existat et pariens H. 8 fabulae L. M. H. 12 quam]
quae L. 14 minus fuissent H. 15 rebus ω. V. C. H. corr. in
rerum G. experimentata L. B. C. [ta erasum in C.]. experimenta
G. M. V. H. quae utinam minus laboriosa nobis fuisset, ne tot
rerum experimenta nobis necesse esset cognoscere P. 19 titulo H.
stilo cct. laetari te V. G. te om. cct. 23 arbitrator Schlee; ar-
bitror Codd. idque — videris om. P. non delevi.

commendabo. Quae ^{unquam} cum legis, scito esse talia, quae curam Alexandri tui complecti decuerunt.

Mense Maio rege Persaram Dario apud Gangem amnem superato acceptaque in dicionem omni eius regione ordinarios praeparatoresque nostros praeposui-
mus orientis provinciis multisque opibus ditati, ut in
priori tibi epistola significaveram, — et ne sim mul-
tiplex, nunc priora facta iam praecognita praetereo —
mense Iulio deficiente in Indiam Phasiacen perveni-
mus, ubi mira celeritate Poro rege devictis ingentibus
divitiis regia gaza repleti sumus.

[Quaedam addam novi] quia memorabile et laequum
visum [est] describere de innumerabili exercitu eius, in
quo fuisse praeter praeditum copias quattuordecim milia
equitum et octingentas quadrigas, omnes falcatae, cap-
tis quadringentis elephantis, qui superpositas cum
armatis iaculatoribusque turres gestaverant. Ipsam
regiam urbem Pori domumque armis invasimus, in
qua columnas aureas solidasque ingenti crassitudine
atque altitudine cum suis capitulis admodum triginta
numeravimus, auratosque parietes laminarum digita-
lium crassitudine. Quos cum visere vellem, aliquibus

* quadringentas quadraginta

2 curam scripsi. cura codd. decuerunt] debuerunt G.
4 acceptaque in ditione omni eius regione G. in condicionem H.
ditione (om. in) V. acceptamque in ditione (indictione L.) omnem
(omne B.) eius regionem L. M. B. 5 proparatorumque L. pro-
posuimus L. H. 6 multis H. 7 sim scribendo multiplex H. 10 po-
titi ingentibus V. H. 11 regiam gazam L. simus L. 12 addam
addidit Schlee. quaedam novi, quia ω. quaedam nova quia C.
quaedam autem, quae novi V. om. P. visumque est mihi aequum
et memorabile describere P. repleti sumus. Sed ut cognoscas ea,
quoniam mihi memoria digna esse videbantur, quaedam cum novi,
quae memorabilia fuerunt, aequum est visum mihi scribere H.
14 quattuordecim ω. XVI. H. 15 equitum H. P. om. cet. cap-
tis] exceptis V. om. P. 16 qui superpositas cum armatis iacula-
toribus turres gestaverant H. qui superpositi cum armatis
iaculatoribus (iaculatoribusque L. B.) qui turres gestaverant ω.
qui superpositis iaculatoribus armatas turres gestabant V.
20 triginta] quadringentas H. 22 visere] estimare H.

* superpositi iaculatoribus cum armatis turres gestaverant

locis interdicti. Vineam quoque solidam auro sar-
mentoque inter columnas pendente miratus sum. In qua folia aurea fuerunt racemique crystallini, qui
et lychnibus erant interpositi distinguuntibus sma-
ragdis. Thalami quoque atque cubilia omnia marga-
ritis, unionibus et carbunculis ornata erant; fores
quoque eburneae miri candoris fuerunt, et ebenina
lacunaria nitebant, et... testudinibus cypressis, qui-
bus lavari in insigni loco et in balnearibus erant
soliti. Aureae quoque solidae cum crateribus aureis
statuae et innumeri thesauri. Foris in domus parie-
tibus avium innumerabilia genera variis coloribus ob-
erraverant inter aureas platanos, ungibus rostrisque et
inauratis, pro inauribus, quibusque margaritis et
unionibus gerentia. Multa gemmae et crystallina, quae
potaria fuerunt et sextaria, multa aurea invenimus
et rara argentea.

Quibus in potestatem redactis interiorum Indiam
perspicere cupiens cum universo Caspias portas per-
veneram exercitu. Ubi cum fertilissimarum regionum
admirarer felicitatem, quaedam gaudio digna cognovimus
veram loca, quamquam praedixerunt incolae regionis
eius, ne serpentes et rabida ferarum genera inci-
deremus, quae plurima in illis vallibus et campis

1 interdicti] interscidi Edit. Basil. argentoque H. sar-
mentoque ω. V. 3 qui V. C. quae ω. 4 et om. B. lychni-
dibus scripsi. lichnis L. lichnis G. V. lichinis B. M. crystallini
ligis H. 6 exornata H. 7 fuerunt om. H. 8 in quibus P.
9 ut C. om. cet. 11 innumeri V. H. innumerae L. G. M. C.
innumerabilia B. Fores codd. domus B. M. C. P. domos L.
domo G. domum V. parietibus P. parietum cet. 12 avium H.
in avium
(sec. manu). lapidum C. om. cet. Fores domus pariete innum-
erabilia H. (corr. sec. manu). oberraverant L. B. V. 13 aureas
platanos H. aurea platanus cet. 15 cristallina electrinique
vasa potaria H. 16 geportaria L. potalia V. 19 portas
om. L. G. M. 21 quodam H. 22 praedixerant nobis H.
23 in serpentes V. incideremus H. incederemus L. M. B. in-
ciderimus alii. 24 iis vallibus H.

fores in domibus parietum i. g. v. c. o. intus aureae platanus

silvisque ac montibus habitabant, nemorum [aut] saxo-
rum latebris occultata. Sed ego, ut fugientem ex
proelio [regem] Porum primum adsequeretur, antequam
in desertis orbis terrarum abiret solitudines, com-
pendiosa quam tuta itinera [magis] eligere malui. Ac-
ceptis igitur centum quinquaginta ducibus, qui brevi-
tates itinerum noverant, mense Augusto per ferventes
solis arenas et egentia humoris loca profectus sum,
pollicitus his praemia, qui nos periti regionum duce-
bant in ignota Indiae loca, si me incolumi cum ex-
ercitu in Bactriacem perduxissent penitus ad abditos
Seris, quod genus [hominum] foliis arborum decerpendo
lanuginem ex silvestri vellere vestes detexunt. Sed
illius maiorem hosti quam mihi favorem accommodantes
perficere pergebant, ut nos in exitiabilia serpentium
et rabida beluarum ferarumque genera ignaros regio-
num inducerent, quod illos excogitasse ex ipsis, ex-
perimentis patebat. Tum ego cernens ex mea parte
id accidisse, qui utilia consilia spreveram amicorum
pariter et Caspiorum hominum, qui praedixerant [mihi],
ne ita festinarem vincere, ut ne mihi nullo modo inter-
veniente adempta esset victoria, imperavi militibus
[meis] omnibus, ut armis induti agmen sequerentur,
praeterea cum auri ex rapina margaritarumque non
parvam praedam veherent [et] timendum esset, ne oc-
culto hostes sua ablaturi victoribus insidiarentur. Et
sane miles ita locuples erat, ut vix ferre pondus auri
posset. Accedebat quoque armorum non parva gra-

1 aut saxorum] saxorumque H. 4 abiret H. habires L.
abirem cet. compendiosa H. tam compendiosa cet. 10 in]
per H. incolumem G.C. 11 penitusque remotas ad abditos
seres quae gens H. 12 hominum P. om. cet. 15 efficere H.
16 ferarum beluarum H. ignotos H. 17 quae H. excogitasse
C.P. cogitasse cet. 20 praedixerunt ω. 21 ut nullo dolo
interveniente mihi adempta esset H. 24 praeterea quoniam H.
praeterea qui B.V. 25 et om. H.P. occulto L.B.V. occulti G.
occulte C.P.H. 27 locupletatus H.

x Bactriacem
xx praeterea, dum corr.

vitas, quia omnes ego aureis laminis incluseram. Ita ut
totum agmen in eo veluti sidere aut fulgore clarum
radiantibus auro insignibus sequebantur cum signis
et vexillis. Eratque inter varietates spectaculum in
conspiciendo tali exercitu, quia ornatu pariter ac viri-
bus inter veteres gentes eminebat. Ego certe respi-
ciens felicitatem meam insigni iuventutis numero im-
menso afficiebar gaudio. Sed ut aliquid plerumque
in secundis rebus fortuna obstreperet; accidit nobis siti
laborare. Quam cum iam vix sustineremus, miles
Zephyrus inventam [mihi] in lapide concavo aquam
galea pertulit; ipse sitiens, magis animae meae
quam vitae suae consulebat. Quam ego [convocato]
exercitu palam effudi, ne me bibente sitire miles in-
ciperet, conlaudataque erga me [Zephyri] benivolentia
dignis eum muneribus ornavi. Quae res cum animae
quiorem fecisset exercitum, [tum iam] coeptum iter in-
stitui [peragere].

Nec mihi longe [post] in desertis locis flumen ap-
paruit, cuius ripam pedum sexaginta arundo vestiebat,
pinorum abietumque robora vincens [in] crassitudine;
qua [ind]i materia ad conficienda aedificia utebantur. Tum
ego quoniam quadrupedia et exercitus sitiebant,
iussi continuo castra [com]poni a metatoribus. Quae
dum ponuntur ipse sitim levare cupiens amariorem
elleboro fluminis aquam gustavi, quam neque homo
bibere nec ullum pecorum haurire sine tormento posset.

1 omnes] omnia H. ego] arma sua P. ego clypeis V.
incluseram] incluserant B.P. induxeram C. 2 in eo] me H.
3 sequebatur L.H. 5 talem exercitum H. 12 galea aurea
protulit H. 13 vocato H. 14 magis sitire H. 15 con-
laudansque Zeveri erga me benivolentiam H. 16 hono-
rari H. 17 tunc acceptum ω. tum iam om. H. 18 peragere
C.P. om. cet. 19 post om. ω.H. 20 ripam ω. ripas cet.
21 in om. H. grossitudine H.V. 22 ad constituenda H. 24 poni
L.H. 25 componuntur C.P. relevare C.P. 27 pecus C.P.
potuit H.

x Zephyrus (viri), noster viris

Angebar autem magis pro mutis animalibus quam pro nostra necessitate, durabiliorem hominem cunctis in rebus cognoscens quam pecudem. Quippe [mecum erant] qui aurum vehebant, elephantes ingentis magnitudinis admodum mille, quadringentae quadrigae equorum, omnes falcatae, bigae mille ducentae, equitum turmae triginta milia, peditum [trecenta quinquaginta milia], mulorum castrensiu[m] subarmata [et] sarginas militum [ad] vehendas circiter duo milia, camelorum dromedum et boum duo milia, qui frumentum vehebant, [et] armentorum ad usum carnis cotidiana[e] ingens numerus, sequebatur. Ceterum in equis [et] in mulis et camelis et [in] elephantis aurea quoque frena luxu[m] non parum nobis permiserat victoriarum. Sed tunc inasperata illa pecora vix se continere poterunt. Milites quoque nunc fermenta lambendo, nunc oleum gustando diram [sic] aliquo modo differre sitim conabantur. Vidimus etiam plerosque pudore amisso suam ipsam urinam vexatos ultimis necessitatibus haurientes. Quae res me dupliciter torsit. Primo de statu exercitus magis quam de proprio [meo] sollicitus periculo... Iussi tamen ut armati sequerentur agmen, legemque [indixi] me in eum arma versurum, qui non legitimis inductus insignibus in acie deprehensus esset. Quod ipsi quoque mirabantur, quod ita ubi nullus appareret hostis, necesse esset in tanta siti armatos ingredi. Sed ego sciebam per bestiosa serpentiosaque loca

3 recognoscens H. mecum erant om. H. 4 elephanti H. 6 bigae vero H. 7 turmae XX milia, peditum ducenta quinquaginta duo milia, sub armis mulorum castrensiu[m] H. 10 dromorum L. dromedariu[m] V. dromedumque H. quae H. frumenta L. H. P. 14 parvum L. victoria V. victoriā B. M. 15 inspectata aqua ipsa pecora — poterant V. 16 lambendo H. 17 sic om. H. 21 sollicitus fui H. 22 legem H. 23 arma versurum ω. animadversurum V. H. 24 insignibus armis C. P. insignibusque armis H. 26 incedi L. incedere P.

nobis iter esse, ac ne imprudentes circumveniremur et ne inopinato periculo verberaremur, ideo haec imperavi.

Ripam igitur fluminis sequentes circiter hora^m diei nona ad oppidum pervenimus, quod in medio amne^s in insula ex his arundinibus, quas paulo ante descripsimus, erat aedificatum. Tum paucos Indorum seminudos notavimus homines, qui visis nobis continuo intra tectorum suorum culmina delituerunt. Quorum ego praesentiam desiderans, ut dulcem ignaris [nobis] aquam demonstrarent, apparente nullo paucas iaci in civitatem sagittas imperavi, ut si voluntate sua nosset [ex ea] procedere, metu belli coacti exhiberentur. Quanto magis cuncti propter timorem abditis, diu nemine apparente ducentos milites ex Macedonibus levibus armis nisi per amnem nataturos. Iamque quartam partem fluminis [cataverant], cum horrida res visu nobis subito inspecta est. Maiores elephantorum corporibus hippopotami inter profundos aquarum [emersi] apparuerunt gurgites raptosque in verticem crudeli poena viros flentibus nobis absumperunt. Iratus tum ego ducibus, qui nos [in] insidias perduxerant, iubeo ex centum quinquaginta [centum] in flumen mitti. Quibus propulsis natantibusque invicti rursus hippopotami digna iustaque poena [eos] affecere, sed major decem plicato numero beluarum quam prius

1 iter esse, ne opposito periculo frangeremur ac ne imprudentes circumveniremur nec . . feriremur H. 2 ideo — imperavi om. ω. H. V. 4 circiter C. P. cum ω. ad horam diei octavam H. 7 Tum paucos] paucosque H. 10 videre desiderans H. nobis om. H. 11 iaci G. ieci L. B. M. C. P. eici V. dei ci H. 13 ex ea C. eam B. M. om. L. G. V. H. producere. coacti H. 14 quanto ω. V. tunc tanto C. P. tanto H. 17 nataverant H. cum] tunc H. horrida P. humida ω. C. timida V. horrenda H. 18 visu Ed. Basil. visa ω. V. C. in H. erasum. om. P. 23 deduxerant H. ex his DC in flumen H. 24 invicti] praedicti P. 25 dignos iusta H. eos P. om. cet. 26 sed] si quidem C. P. explicatus H.

affuit ^{multitudo} ad spem [subinde contingendi cibi] ^{ubi} cum apparerent, veluti formicae [sub flumen] ^{ubi} efferbuere. Et ne [qua] noctu cum aquarum prodigiis bella gereremus, iussi tubicinio ^{adato signo} ad iter milites aptari. Quid enim manere in tali sitiētib[us] nobis ^{proderat} loco?

Igitur ab hora diei decima ^{decima} cum ad undecimam horam iter fecissemus, vidimus homines per medium amnem factis arundinibus [istis] rotundis praetervehi naviculis. Quos cum dulcem ^{um} aquam percunctaremur ¹⁰ sua lingua ubi inveniri posset, dixerunt [se] ingens nobis dulcissimae aquae stagnum ^{inventuros}, quo et ipsi nos quinquaginta itinerum duces erant deducturi. Et quoniam facta ^{serum} sunt nobis tot instantia perpeti mala, nocte tota ambulavimus siti et armorum onere ¹⁵ conflicti. Quibus necessitatibus illa quoque adiciebantur incommoda, quod tota nocte incursantibus leonibus urisque [et] tigridibus, pardis ^{sup} ac lyncibus pariter resistebamus, quae genera ferarum promiscua nobis in silvis occurrebant. Tandem ad horam circiter octavam ²⁰ postera die, cum iam [fere] siti defecissemus, ad praedictum nobis stagnum pervenimus, quod erat circumdatum vetustissima abundantique silva mille tantum passus patens. Tunc ego potata aqua gaudio alacer ²⁵ pecora et impedimenta cum exercitu refeci. Mox cum lassa quadrupedia, militum refecissem [otio],

1 subinde] inde H. contingendi] contingentes ω. corr. in contingentis G. cum — efferbuere om. P. Quae cum C. ubi cum H. 2 formicae sub scripsi; formicibus ω. V. C. P. formice H. flumen ω. V. in flumine C. P. om. H. cepit effervere V. 3 ne qua H. nequaquam ω. quamquam C. P. cum om. H. 4 tubicino vel tubicino ω. C. P. signo bucinae H. 5 nobis om. H. 6 usque ad undecimam cum H. 8 ex arundine H. 9 dulcem aquam G. dulce aqua L. dulces aquas M. H. dulcis aqua C. dulcis aquae B. dulcis aquae causa V. 10 ingens nos stagnum dulcissimae aquae inventuros H. P. 15 conflicti ω. confecti H. afflicti C. P. 21 circumdatum] coronatum vetustissima circumdatumque habundanti silva H. 22 tantum] tamen H. 23 Tunc C. P. Tum V. Cum ω. Cum ergo ego H. dulci aqua H. 24 refeci. Mox cum] pariter et H. 25 otio] metiri H.

castra in longum viginti quinque stadia totidemque in latum collocare iussi. Quibus celeriter erectis iubeo caedi nemus, ut facilior ^{facilior} aquatoribus esset accessus ad stagnum, quod unicum in illis regionibus erat. Igitur inter ipsa tentoria aggerebantur ^{aggerebantur} impedimenta et elephanti [et] in media castrorum parte collocabantur, ut aptius contineri possent, si quis nocturno tempore ^{tempore} oriretur pavor tumultusque aliquis novus, cum mille quingenti ignes extrinsecus essent accensi, sufficiente silva quantum vellemus.

[Hora] deinde [undecima] testante bucina ^{bucina} cibum ipse cepi et militibus [meis] capere imperavi, accensis lychnis ^{lychnis} aureis admodum duodecim ^{duodecim} milibus, cum ad primos lunae radiantes ortus subito erectis caudarum aculeis a pascualibus Indici ^{scorpiones} consuetam petentes auationem ad castra innumeri confluxerunt, utrum tumultu acciti nostro an siti, incertum erat, ac si ad nocendum promptissima sunt. Haec prodigia insecuta ^{est} immensa vis cerastarum ^{cerastarum} humidorumque ^{humidorumque} serpentium variis distincta coloribus. Nam quaedam rubentibus squamis erant, quaedam nigri et candidi coloris, quaedam auri [fulgori] consimiles inspieiebantur. Sibilabat tota regio non parvum nobis inferentes metum. Sed frontem castrorum densabamus ^{densabamus} clipeis et in manibus longas habebamus hastas, quarum acutissimis spiculis malas pestes configebamus, et ignibus plures aliquando necabamus. Quae res nos prope duas horas in eo opere sollicitos tenuit. Potata aqua minores abire coeperunt, serpentes [autem] maiores cum ingenti nostro gaudio latebras petierunt.

1 viginti quinque] XXII H. 2 collocari H. 3 ad stagnum quod] ad flumen quia H. 5 aggerebantur H. 7 nocturnus casus H. 8 cum iam H. 11 et ipse H. 12 lychnis] lampadibus H. 13 duodecim] duobus H. 15 indici G. indicis L. V. M. H. indices C. P. 16 utrum om. H. 17 ac si ω. V. aut si C. P. sed H. 18 promptissimi erant H. 22 fulgori G. M. H. fulgoris C. P. colore L. 24 densabamus H.

x et antium serpentium iussu

multitudo affuit ^{ubi} ad spem [subinde contingendi cibi] cum apparerent, veluti formicae [sub flumen] ^{ubi} efferbuere. Et ne [qua] noctu cum aquarum prodigiis bella gereremus, iussi tubicino ^{f. (a)} ad iter milites aptari. Quid enim manere in tali sitiētib[us] nobis proderat loco?

Igitur ab hora diei ^{decima} cum ad undecimam horam iter fecissemus, vidimus homines per medium amnem factis arundinibus [istis] rotundis praetervehi naviculis. Quos cum dulcem ^{um} aquam percunctaremur ^{um} sua lingua ubi inveniri posset, dixerunt [se] ingens nobis dulcissimae aquae stagnum ^{na} inventuros, quo et ipsi nos quinquaginta itinerum duces erant deducturi. Et quoniam ^{kerum} facta sunt nobis tot instantia perpeti mala, nocte tota ambulavimus siti et armorum onere ^{erant} conflicti. Quibus necessitatibus illi quoque adiciebantur ^{na} incommoda, quod tota nocte incursantibus leonibus ursisque [et] tigris ^{quo} bus, pardis ^{na} ac lyncibus pariter resistebamus, quae genera ferarum promiscua nobis in silvis occurrebant. Tandem ad horam circiter octavam ^{na} postera die, cum iam [fere] siti defecissemus, ad praedictum nobis stagnum pervenimus, quod erat circumdatum vetustissima ^{na} abundantique silva mille [tantum] passus patens. Tunc ego potata aqua gaudio alacer ^{na} pecora et impedimenta cum exercitu ^{na} refeci. Mox cum lassa quadrupedia, militum ^{na} refecissem [otio] ^{na}

1 subinde] inde H. contingendi] contingentes ω. corr. in contingētis G. cum — efferbuere om. P. Quae cum C. ubi cum H. 2 formicae sub scripsi; formicibus ω. V. C. P. formice H. flumen ω. V. in flumine C. P. om. H. cepit effervere V. 3 ne qua H. nequaquam ω. quamquam C. P. cum om. H. 4 tubicino vel tibicino ω. C. P. signo bucinae H. 5 nobis om. H. 6 usque ad undecimam cum H. 8 ex arundine H. 9 dulcem aquam G. dulce aqua L. dulces aquas M. H. dulcis aqua C. dulcis aquae B. dulcis aquae causa V. 10 ingens nos stagnum dulcissimae aquae inventuros H. P. 15 conflicti ω. confecti H. afflicti C. P. 21 circumdatum] coronatum vetustissima circumdatumque habundanti silva H. 22 tantum] tamen H. 23 Tunc C. P. Tum V. Cum ω. Cum ergo ego H. dulci aqua H. 24 refeci. Mox cum] pariter et H. 25 otio] metiri H.

castra in longum viginti quinque stadia totidemque in latum collocare iussi. Quibus celeriter erectis iubeo caedi nemus, ut ^{ubi} facilius aquatoribus esset accessus ad stagnum, quod unicum in illis regionibus erat. Igitur inter ipsa tentoria ^{ubi} aggregabantur impedimenta et elephanti ^{ubi} et in media castrorum parte collocabantur, ut aptius contineri possent, si quis nocturno ^{ubi} tempore oriretur pavor ^{ubi} tumultusque aliquis novus, cum mille quingenti ignes extrinsecus essent accensi, sufficiente silva quantum vellemus.

[Hora] deinde [undecima] testante bucina cibum ^{et} ipse cepi et militibus [meis] capere imperavi, accensis ^{ubi} lyncis aureis admodum duodecim milibus, cum ad primos lunae radiantes ortus subito erectis caudarum aculeis a pascualibus Indici ^{ubi} scorpiones ^{ubi} consuetam petentes aquationem ad castra innumeri confluerunt, [utrum] tumultu acciti nostro an siti, incertum erat, ac si ad nocendum promptissima sunt. Haec prodigia insecuta ^{ubi} est immensa vis ^{ubi} cerastarum ^{ubi} humidorumque serpentium variis distincta coloribus. Nam quaedam rubentibus squamis erant, quaedam nigri et candidi coloris, quaedam auri [fulgori] consimiles inspiciebantur. Sibilabat tota regio non parvum nobis inferentes metum. Sed frontem castrorum densa ^{ubi} veram clipeis et in manibus longas habebamus [hastas, quarum acutissimis spiculis] malas pestes configebamus, et ignibus plures aliquando necabamus. Quae res nos prope duas horas in eo opere sollicitos tenuit. Potata aqua minores abire coeperunt, serpentes [autem] maiores cum ingenti nostro gaudio latebras petierunt.

1 viginti quinque] XXII H. 2 collocari H. 3 ad stagnum quod] ad flumen quia H. 5 aggregabantur H. 7 nocturnus casus H. 8 cum iam H. 11 et ipse H. 12 lyncis lampadibus H. 13 duodecim] duobus H. 15 indici G. indicis L. V. M. H. indices C. P. 16 utrum om. H. 17 ac si ω. V. aut si C. P. sed H. 18 promptissimi erant H. 22 fulgori G. M. H. fulgoris C. P. colore L. 24 densabamus H.

x etiam serpentes inveni

Tum ad horam noctis tertiam aliquam nobis sperantibus requiem binorum terroremque capitum cristati serpentes Indici ^{ma} venerunt columnarum crassitudine ^{ma} consimiles aliquanto ^{ma} proceriores; ad potandam ^{ma} aquam ex vicinis montium speluncis processere oribus squamisque suis humum atterentes, quorum pectora erecta, ^{ma} et cum trisulcis linguis fauces exsertabant, scintillantibus oculis veneno, quorum halitus quoque erat pestifer. Cum his hora amplius una ^{ma} debellati sumus, amissisque ^{ma} triginta servis et viginti militibus. Orabantque Macedones, ne adversis casibus cederent neve deficerent animo, quamquam et ipsorum esset dura patientia. Omnes se officiebant operi. Post ^{ma} discissum autem serpentium cancri immodicae multitudinis ^{ma} venerunt crocodillorum pellibus contexti ad castra. Quae prodigia duritia thoracae ferrum respuebant. Multa ignibus usta, multa se in stagnum receperunt. Iam nos vigiliis inquietos quinta noctis hora bucina monebat ^{ma} ad quiescendum. Sed affuere albi leones taurorum comparandi corporibus, qui cum ingenti murmure, concussis cervicibus, stantibus altis iubis in modum fulminum in nos impetum faciunt, exceptique ruunt vehabulis. Tantus repentinus oriebatur tumultus cumulante caeca nocte. Nec minus apri ingentis formae acutis ^{ma} dentibus, veluti vallo horrentibus metuendi, mixti maculosis lyncibus tigribusque et horribilibus pantheris miscebant proelia, nulla iam peste

1 Tum V. Cum cet. 2 sperantibus habere C.H.P. 3 venerunt om. H. 4 ad potandum L.B.G. 7 et om. H.V. exerebant H. scintillantibusque H. 9 non amplius H. debellavimus H. 12 animo om. H. dura est H. 13 omnes — operi] quippe qui talem sustinere laborem V. officiebant] afficiebant H. offerebant P. post serpentes cancri H. 16 thoracae] thoracis C.P. corii V. 17 multa—recepunt om. H. 20 corporibus] multitudinibus H. qui om. ω. 21 stantibus V.H. stantes cet. 25 acutis dentibus scripsi. iactis dentibus C. dentibus om. cet. ictis L.G.M. ictus B. ictibus V. 27 miscebant H. miscebantur cet. nulli iam peste comparanda H.

[se] comparante. Sed et vespertilionum [vis] ingens columbis corpore aequales in ora vultusque nostros inferebantur. ^{ma} Habebant autem ^{ma} dentes in morem hominum, quibus artus militum violabant.

Una praeterea novi generis bestia maior elephante comparuit tribus armata in fronte cornibus, quam Indi appellare ^{ma} odontatyrannum soliti sunt; equo simile caput gerentem; atrii coloris. Nec potata aqua intuens castra subito impetum in nos dedit, nec ignis oppositis tardatur ardoribus. Ad quam sustinendam cum opposuissem Macedonum manum triginta sex occidit: [et] quinquaginta tres calcatos inutiles fecit: vixque ipsam defixam venabulis occidimus.

Ante lucanum deinde tempus de coelo pestes venere candido ^{ma} respersi colore in modum zonarum. Cum quibus mures Indici in castra pergebant, vulpibus similes. Quorum morsu vulnerata quadrupedia statim exspirabant, hominibus autem morsus non usque ad interitum nocebant.

Appropinquante luce nocticoraces, ^{ma} venerunt vulturibus similes, quorum corpora in magnitudine superabant, colore [divini] fulvo rostro pedibusque nigris. Totam stagni complevere ripam non nobis, perneciem inferentes; sed solitos pisces cum unguis detrahebant ^{ma} consumebantque. Quas nos aves neque fu-

1 columbinis corporibus H. 3 Habebant autem] habentes H.V. 6 comparuit] affuit H. 8 gerens H.V. Nec] hec H.V. P. intuens sed castra ω. in V. ante castra rasura. 9 oppositi V. ignium compositis H. 10 odoribus ω. 12 quinquaginta tres] duos et L.H. 13 defixam] confossam C. vixque ipsa defixa est venabulis H. 14 de coelo pestes] quaedam animalia celestes H. 15 respersi C.P. versi ω. H. (versae V.). zonarum] ranarum H. 17 animalia quadrupedia H. 18 autem] idem H. morsus eorum C. 21 quorum Ed. Basil. quae C. om. cet. corpora in magnitudine ω. corpore et magnitudine V. corporum magnitudine C. corporum immanitate H. 22 divini om. L.C. divo V. lividi Steig. 24 ferentes ω. H. solitos] sollicitos L. cum unguis detrahebant om. H. 25 fugere ω. fugare C.H. neque fu-

+ in periculis. cum hincque hora amplius quoniam erat pestifer cum hincque

a
gere neque abigere ausi fueramus, ^{meo (vini) quini in} [cum siccatis un-
guibus] de conspectu nostro abiere. Tunc ego locorum
demonstratores, qui nos semper ^{et} insidias deducebant,
pessime meritos crurifragio puniri iussi, ^{ut} nocte vivi
5 spirantes ^{que} a serpentibus consum^{erentur}, ut nos con-
sumi voluerant. Manus quoque eis confringi imperavi,
ut merita pro factis suis ^{luerent} supplicia.

Habita deinde contione, ut fortes essent milites:
neve adversis ut feminae casibus ^{afficerentur}, castra
10 centu bucinae ^{repente} iussi proficisci ad Nothi
venti spiracula tendens. Ubi collectis barbarorum
Indorumque ^{viribus} ^(hostes) nova conspirantes bella co-
gnovimus. [Et militibus [quidem] meis ingentes erant
animi, quibus et census [et] victoria suppeditabat et
15 felicitas. Relictis ergo periculosis [invisisque] locis
montium vix tandem iter calcavimus. et in loca
Bactrianorum auro divitiisque opulenta pervenimus.
Benigniusque accepti [a] commeantibus, cum Persarum
[confinia] adiacerent agri, in praeparando bello castra
20 [per] dies [triginta] statui, otio facto. Mox dierum ^{quatuor} sep-
tem itinere [confecto] pervenimus [eo] ubi Porus cum
collecto consederat exercitu, [magis] propria deditione
quam proelio. Nam et commeatus [nobis] palam non ^(Porus)
ut hostis dedit potestatem, cupiensque me nosse [et]

gare om. V. neque abigere om. H. 1 cum] cunctae vero H.
tum V. 2 abiere G. H. V. P. abigere L. abicere C. M. 5 con-
sumere H. 6 voluerunt L. G. M. H. 7 luerent C. uterentur ω. H.
haberent V. 9 afficerentur] deficerent H. 10 bucinarum H.
iussi proficisci om. ω. V. H. 11 tendens] tetendi H. 12 hostes
addidi. a collectis—viris nova conspirari bella cognoveram H.
13 quidem om. ω. V. H. 14 census victoriarum H. 15 ergo
om. ω. H. V. periculosissimis locis H. 16 montium] munitum H.
et G. H. ut cet. 18 accepti ω. excepti C. H. comeantibus C. H.
comitibus ω. V. 19 confines M. C. iacerent L. B. C. prae-
parando C. reparando L. G. V. H. creperando B. crepando M.
20 triginta] XX H. septem] quatuor H. 21 confecto om. ω. H.
eo om. ω. H. 23 proelio studens V. propriae deditiōi magis
quam proelio se commissurus H. 24 cupidusque C. H. et om.
Edit. Basil.

milites meos subinde commeantes interrogabat, ubi
ego essem ^{et} quid agerem. Qui cum incerta respon-
derent, ipse auditis eius interrogationibus:— omnia
et enim mihi regi magno Macedonum: [referebant] —
sumpto habitu militari depositoque cultu meo [solito] 5
pervenit in castellum [eius, ut quiddam] vini et carnis ^{tamquam}
empturus. Casuque Porus discitans me interrogavit,
quid faceret Alexander: aut cuius esset aetatis. Quem
ludens mendacio temporis, 'Tamquam homo senior,'
inquam, 'dux noster in tabernaculo [suo] se accenso 10
ignis calore' ^{calevit} ^{fecit}. Tum ille gaudio alacer, quia
cum decrepito sene esset ^{proelium} commissurus, cum
esset ipse iuvenis elatus timore, [ut] quid ergo? in-
quit, 'non respicit aetatem suam?' Respondit [ei] uno
id [proposito] ignorare me, quid faceret Alexander, cum 15
essem gregarius ex Macedonico exercitu miles. [Cum] ^{tu} ^{ille}
haec audisset, tradidit mihi minis plenam epistolam;
quam si Regi Alexandro darem, pollicitus est prae-
mium. Cui iurans dixi futurum, ut in manus eius
hae litterae pervenirent. Reversusque [protinus] in ca- 20
stra, et antequam legerem epistolam et postquam legi,
magno risu sum dissolutus. Cuius tibi et matri meae
sororibusque meis [superbiam inclinatamque barbari
temeritatem miraturis exempla] misi.

1 commeantes C. H. comitantes ω. V. 2 et om. ω.
quidve H. 4 ferebant ω. referebantur H. 5 positoque H.
cultu om. ω. V. 6 castra eius C. H. castellum ω. ut] quasi C.
om. V. ut vini et carnis quidam emptor H. 9 deludens C.
11 igne calefacit C. calefacit H. 13 ut quid C. ut om. cet.
cf. Wölfflin Arch. IV. p. 617. 16 Cum—audisset om. ω. V. H.
18 si om. ω. V. H. est om. L. 19 iuratus H. 23 inclinatamque V.
24 miraturis Edit. Basil. mirari Codd. ut superbiam—mira-
reris H. Epistola Pori ad Alexandrum: Rex Indiae Porus Alex-
andro. Miratur prudentia nostra, quod Perside calcata Porum
Alexander iuvenis (!) senex et regii (! regem) Indiae omnibus
divitiis opulentum armis munitum nimis populosum inter alia
mundi regna nominatissimum tam parva manu pertinaci temeritate
aggredi ausus sis. Sed nec Darium nobis nec Persas
Indis ulla ratione aequiperandos credideris. Et quoniam de

ita Mox contuli^{me ab insidiis victis} cum Indis manum^a superatisque his,
 uti volebam, erepta armis Poro regna^{on} restitui. Qui,
 ut ei superato^{us peraratis} honor datus est; mihi thesauros suos
 manifestavit, quos esse ignorabam; ex quibus me et
 5 comites meos et universum exercitum ditavit factus-
 que est^{9m} amicus ex hoste Macedonibus. [Ast et] ad
 Herculis Liberique trophaea^{9m} me deduxit in orientis^{on} sul-
 timis^{9m} oris; aurea^{9m} utraque deorum constituerat^{9m} simu-
 lacra. Quae an solida essent, [ego] scire cupiens om-
 10 nia iussi perforari, et id ipsum cum vidissem^{9m} solida
 esse, simili metallo complevi et Herculem Liberumque
 deiectis^{9m} simulacris^{9m} victimis complacavi.

Ultra deinde progressuris, si quod memorabile cer-
 neremus, nihil praeter desertis^{9m} in oceanum^{um} silvas cam-
 posque ac montes^{9m} inhabitabiles^{9m} elephantis et serpen-
 15 tibus^{9m} plenos^{9m} esse dicebatur. Pergebam tamen ad mare, volens
 [ut] si possem vel orbem terrarum circumfluum^{9m} navi-
 gare oceanum^{9m}. Quem quoniam^{9m} tenebrosum vadosum-
 que mihi locorum incolae affirmabant [et] quod Herculi^{9m}
 20 et Libero^{9m} ultra visum non^{9m} esset^{9m} accedere, praestantis-
 simis diis, tanto maiorem me ipsis videri dicebant,
 deorum^{9m} velle

militibus bellorum periculis innumeros amisti, datur a nobis
 licentia revertendi aut residui qui tecum sunt, ut maxime
 aetati tuae parcas, quae vix sufficit tibi, si Macedoniam redire
 disponas, aut deditionem tuam nobis offeras, ne capitis tui
 dampnum incurras *H. in imo margine.* 3 ei superato honor
 datus *ω. V.* ei insuperatus *etc. H.* insperato *(corr. ex insupe-*
rato C.) honori donatus *C. P.* 6 que est *om. ω. est om. H.*
 6 Ast *om. ω. V. H.* ad *om. ω. V. H.* 7 me deduxit *om. ω. H.*
 in orientis autem *H.* 10 iussi *om. H.* id ipsum *ω. V. H.* rur-
 sum *C.* 12 deiectis *Codd. deustis Edit. Basil.* simulacris
om. H. complacui *L. B. M. P.* 13 progressuris] progressuri
Codd. si om. ω. 15 montes quos inhabitare elephantis et ser-
 pentes dicebantur *C.* montes audivimus, in quibus esse ele-
 phanti *etc. H.* habitabiles *G. M.* 16 plenos *V. om. cet.*
 dicebant *G. V.* 17 ut] volens *H. vel om. H.* orbi *V. H.*
 navigarem *C.* 19 quo *C. P.* 20 Libero *V.* Liberum *C. P.*
 Liberi *cet.* praestantissimis diis *L. V.* praestantissimos deos *cet.*
 21 posse videri *C.* quodque Herculis et Libero ultra ausus ne-

quanto patientiam^{9m} [in] mortalium [et] sacra praeterirem
 vestigia. Quibus honoratis collaudatisque sinistram^{9m} qui ibi
 partem Indiae perscrutari institui, ne quid mihi in
 ignotis^{9m} locis^{9m} subtraheretur, Poro^{9m} non detrahente, ne
 abdita videretur tegere regni sui bona.

Palus erat sicca et canna^{9m} abundans. Per quam
 dum transitum temptarem^{9m}, belua novi generis pro-
 silivit, quae serrato tergo alterum^{9m} caput habuit simile
 hippopotamo, pectora^{9m} crocodilli^{9m} gerens, alterum^{9m} ele-
 phanti^{9m} simillimum duris munitum^{9m} caput^{9m} dentibus, quae
 10 duos milites repentino occidit^{9m} uno^{9m} ictu. Quam ferreis
 vix^{9m} unquam^{9m} comminuimus malleis, quam hastis non
 valebamus transfigere.

Admirati satis diuque novitatem pervenimus deinde
 ad silvas Indorum ultimas. Ubi dum castra per quin-
 15 quaginta in longum stadia et [in] latum per viginti do-
 cassemus, iuxta annum Buebar coeperamus velle so-
 porari^{9m} sub pura nocte hora diei undecima, cum subito
 pabulatores lignatoresque exanimati^{9m} omnes advenerunt,
 simul nuntiantes, ut celerius arma caperemus; venire 20

mini esset temptandus praestantissimorumque deorum tanto
 maiorem me ipsis velle videri, quam in patientia mortalium
 sacra praeterire vestigia *H.* 3 in *B. G. M.* in *om. cet.*
 4 detrahente *ω.* detrectante *C. H.* ne qua abdita celare vide-
 retur *H.* 6 Palus erat sicca *cit. in Gramm. Lat. ed. Keil. V.*
pag. 586. 7 cum transire temptarem *H.* prosilivit *ω.* pro-
 siluit *C. H.* 8 serrato *C.* serato *L.* se irato *B. M.* ferrato
G. V. H. post 'tergo' inserit *H.:* 'duo capita habens.' alterum]
 unum *H.* habuit *V.* lunae *ω. C.* leaenae *H.* simile *V. H.* si-
 milis *cet.* 9 pectora *V. M. G.* pectus *L.* pectore *cet.* elephantis *V.*
om. cet. 10 quae *C.* quod *ω.* quod caput *H.* 11 duos] centum
 et duos *C.* uno *L. B. G. om. cet.* 14 diuque *ω. om. C. P.* Ad-
 mirati autem sumus diu novitatem eius *H.* 15 dum] cum *H.*
 16 in latum per viginti locassemus *C. P.* latum fere collocavi-
 mus *cet.* 17 Buebar *ω. C.* Buemar *H.* Bylebar *P.* soporari *ω.*
 operari *V.* epulari *C.* 18 pura *om. C.* 19 pabulatores]
 pervolutores *C.* exanimati *C.* et animantia *ω.* et animantium
 custodes *V.* exanimis *H.* advenerunt *C. om. cet.* 20 nun-
 tiantes] advenientes nuntiabant *H.*

[duo capita habens]

e silvis elephantorū immensos greges ad expugnanda castra. Imperavi ego Thessalidis equitibus, ut ascenderent equos: secumque tollerent sues, quorum grunitus timere bestias noveram; et occurrere[quam] primum elephantis: iussi. Deinde alios cum hastis armatos[que] subsequi equites: et fubienēs omnes in prima adesse acie [et] equis insidentes praecedere; pedites omnes remanere in castris [iussi]. Ipse cum Porō rege et equitatu praecedens vidi examina bestiarum erectis in nos promuscidibus tendentia. Quorum terga [et] nigra et candida et rubri coloris et varia quaedam erant. Hos Porus capabiles mihi in usum bellorum affirmabat; facillimeque averti posse, si ab equitibus verberari sues non desisterent. [Qui nihilominus. . .] nec mora trepidantes elephantī conversi tam plures, quam pugnae priores, saltus petiere; cessere bucinis hominū [et] grunnitionibus suum attoniti. Quorum equites caedendo poplites admodum nongentos [congregatos] octoginta occidimus, detractisque cornibus seu dentibus insignibus onustus praeda in castra perveni. Iussi tunc pluteis et lorica vallum praecingi, ne quid iniuriae nobis elephantorū violentia aliarumque ferarū adferret. [Quo peracto] quīeta nōx fuit [et] usque ad lucem [omnes somno refecti fuimus].

Primo deinde aurorae diluculo in alias Indiae profecti [sumus] regiones. Nam in campo patenti mulieres virosque pilosos in modum ferarum toto corpore vidimus, pedum altiōres octo, [sine veste nudos]. Hos Indi Ichthyophagos appellant. Hi magis assueti fluminibus [nec non stagno] quam terris erant, crudo pisce tantummodo et aquarum haustu viventes. Quos cum videre vellemus, vicinis Ebimaridis fluminis [vivi] se immersere verticibus. Cynocephalis ingentibus deinde plena invenimus nemora: qui nos adlaccessere temptabant, et ad ictum sagittarū fugiebant. Nam deserta intrantibus nobis loca nihil dignum spectaculo ab Indis ultra superesse referebatur.

Igitur aditurus Phasiacem, unde veneram, signa converti imperavi, ut ex eo loco duodecim miliariorum castra vicina aquationi poneremus. Aequē cuncta erecta tentoria erant largique ignes accensi, cum repente Euri venti tanta vis flantis exorta est: ut omnia tabernacula principiaque [nostra] conturbaverit everteritque maiorem in modum stupentibus nobis. Quadrupedia multo vehementius vexabantur exitiisque scintillis et titionibus in terga venientibus adurebantur. Tum hortor milites, quia aequinoctiali tempore id accidisset non deorum ira; quod octobrio mense

2 castra cucurrerunt V. Tesalescisc B.M.V. 5 armatosque ω. armatos V.H. armatis C. 7 et V. om. cet. equos B.G.M. 8 praecedens ω.V. procedens C.H. 12 usus C. 13 facillimeque L. facileque cet. verberari V.H. verberati cet. 14 qui nihilominus ω. quod nihilominus fiebat C. Qui mox sues fortiter cedebant V. qui nihilominus fugiebant H. 15 conversi sunt. Quam plures quam pugna H. conversique quam plures, qui pugnae fuerant priores, saltus petere cepere bucinis C. 16 saltu specie recessere M. cessere quidem V. 18 nongentis congregatis C. om. H. nongentos om. V. 21 pluteis G. plumis L.M.B. plurimis V. pueris C. clipeis H. lorica ω.H. lorice C. 22 nobis] noctis H. 23 quo peracto C. om. cet. 24 et C. om. cet. fuimus C. sumus P. om. cet.

2 sumus om. ω.H. 4 pedum] pedes L. pedibus V. octo] novenum C. IX H. 5 Ichthyophagos scripsi; ictifanos L.M. ictifangos G. istifanos B. indici fannos V. fanos C. faunos P.H. Hi om. ω. magis om. H. fluminibus aquae C. 6 nec non et C.H. 8 videre] adire H. vicini etc.] vicinūs marini fluminis H. vivi om. H. 9 verticibus] voraginibus C. deinde loca plena H. 12 exspectaculo L.B.M. 15 ex ω.V.H. ab C. duodecim ω. ad quindecim C. ad duodecim miliarium H. 16 aequē iam C. et iam V. 17 erecta om. L. 19 evertitque ω. everteretque V. 21 exitiisque — adurebantur om. C. exitiisque L.G. excituque B.M. multumque V. exituque scintillarum et titionum in terga venientium H. 23 quia] qui L. quod V. 24 accidisset C.H. iram L. quod octobrio mense C.P. octimbrilio mense quod ω. octobri V.H.

[in hieme, non in aestate] autumnoque urgueret. Vix tandem recollectis sarcinis ex integro in apricior^e valle sedem castrorum inveni^{mus} ordinatisque rebus omnibus cenare militem iussi. Nam et flatus Euri ceciderat et frigus ingens vespertino tempore accrescebat. Cadere mox in modum vellerum immensae coeperunt nives. Quarum aggeratione metuens ne castra cumlarentur calcare militem [nivem] iubebam, ut quam primum iniuria pedum tabesceret; proderentur^{et} ignes aliquatenus, qui nive paene erant extincti. Una tamen res saluti fuit, quod momento temporis hae nives dilapsae sunt imbre^{super} veniente^o largo. Quem protinus atra nubes subsecuta est, visaeque nubes ardentes de coelo tamquam faces decidere^{ita} ut incensu earum totus campus arderet. Verebantur autem dicere, ne deorum ira^{nos} premeret, quod homo Herculis Liberique vestigia transgredi conatus essem. Iussi tamen milites scissas vestes^{que} opponere ignibus. Nox serena continuo reddita est nobis orantibus. Tum ignes ex integro accenduntur et ab securis epulae capiuntur, et triduo continuo sine sole claro [id] nobis accidit pendente minaci nubilo.^(noxiam)

Et ego sepultis admodum quingentis militibus, qui inter nives perierant, castra indeⁱⁿ motari imperavi.

Nam [et] edita coelo promuntoria et oceanum in Aethiopia vidimus, [et Nysaeos] quoque [vidimus] montes^{ethiocos}

1 in hieme] hieme *L.* non hieme *V.* in aestate] aestate *L.* urgueret *ω.* 2 apricior *H.* 4 ceciderat *C.* accederat *L. M. B.* accesserat *G.* acciderat *V.* deciderat *H.* 7 aggeratione *Ed.* *Basil.* aggerationem *Codd.* 9 proderentur *ω.* proderentur et *H.* prodirentque *C.* 14 incensu *ω. V.* in accensu *C. P.* incendio *H.* 15 autem *om. ω. H.* ne deorum *G. M. V. H.* neu deorum *L. B.* neu a deorum premeret ira *C.* 16 homo *om. ω. V.* ego homo *H.* 17 tamen *om. ω.* igitur *H.* 20 securis nobis *H.* 21 per triduum *C.* 23 Et *ω. H.* at *C.* 26 Nysaeos] nysseos *G.* thenesaeos *L.* thenesseos *C. P.* enesseos *B.* eneseos *M.* enesios *H.* Tennesseos? cf. *Strab.* 770.

in (ric) et antrum Liberi, quo peridi [homines] missos, qui dicebantur tertia die febris mori, quia speluncam dei introissent. Quod fuisse [dei] manifestum mortibus eorum probavimus, quia intrari praeter religionem et sine muneribus specus non poterat. [Igitur ego] sup-plex orabam numina, ut me regem totius orbis [terrarum] cum sublimibus trophaeis triumphantem in Macedoniam Olympiadi^{ter} matri meae remitterent. Quam rem frustra me petere ita cognovi, quoniam dum sciscitor^{et}, si quid etiam ad hoc^{ad hoc} videre possem dignum [ad] admirationem aut memoriam, omnibus Indis negantibus^{usquam} esse, diverti^{castra} in Phasiacen, [cum] antea^{Antinoti} Notii venti flatus [essent] secutus. ^{fac} Dumque in itinere sumpsissem agmen sub signis ducente me, duo [senes] facti sunt nobis obviam. Quos cum interrogarem, numquid nossent in illa regione dignum [aliquid] spectaculum, responderunt mihi, esse viam decem non amplius dierum, [per quam] iniquae essent aquationes, maxime tamen si illuc cum tantisque impedimentis et] cum universo pergere vellem exercitu. Ceterum si comitatus quadraginta milibus hominum praep^{propter inopiam}onerem^{per} per angustas semitas et perper^{per} bestiosa satis loca [pergere], posse mihi contingere, ut aliquid incredibile perspicerem. Tum ego illico^{negocium}

1 peridi *ω.* prodidi *C.* quo perditos emisimus, quia dicebantur — mori, qui *H.* 5 specu *ω.* Igitur ego *P.* igitur eo *C. om. cet.* 10 anum] adhuc *H.* 11 admiratione aut memoria *C. V. H.* id negantibus *C.* 12 usquam *G. M. V.* nusquam *C.* umquam *L. B.* castra] castella *ω.* omnibus Indis dicentibus nichil aliud memorabile inveniri posse in his locis, quam quod cognovimus, iussi diverti signa in Phasiacen antinoti venti flatum secutus *H.* 14 Dum *ω.* sumpsi *ω.* Tumque in itinere sumptum agmen *H.* 19 maxime *C. om. cet.* si illuc cum *C.* causa *ω. V.* tantisque *ω.* tantis *C.* 20 et *C.* si *ω.* perquam] difficilis tamen accessus propter penuriam aquae tantisque impedimentis, si *H.* 21 comitatus] commeatu *H.* milibus *scripsi.* milium *H.* milia *cet.* 22 hominum robore *C.* praep^{propter inopiam}onerem *ω.* postponerem *C.* proponerem *H.* 23 satis *om. H.* pergere *om. ω. H.* 24 perspicerem negotium *H.* Tunc (tamen *C.*)

laetus [factus], 'Dicite,' inquam, 'mihi [vos] duo senes,'
 humanitatis eos lege mulcens, 'quid sit istud, quod
 mihi tam illustre [et] tam significum pollicemini.' Tum
 vero exhilarati blanda mea voce, 'Videbis, rex,' in-
 quunt, 'quicumque es, duas arbores Solis et Lunae
 Indicē et Graecae loquentes, quarum [unum] virile robur
 est Solis, alterum femininum Lunae, et ab his, quae
 tibi instent bona aut mala, nosse poteris.' Qua re tam
 incredibili ludi me a barbaris senibus existimans, poena
 eos impingi et aliqua contumelia iussi notari, illa di-
 cens: 'Itane eo maiestas mea pervenit, ab occidente
 in orientem, ut a senibus [barbaris] ac decrepitis illudi
 videar [posse]?': Quibus iurantibus se nihil falsi com-
 miniscere, experirem [modo] an vera dicerent, reperturus
 brevi [id] non esse vanum, orantibus amicis comiti-
 busque meis, ne [rei] experimento fraudarentur, tre-
 centa milia cum equitatu mecum traxi, remissis in Pha-
 siacen copiis cum quibusdam praefectis exercituque
 cuncto, [cum] elephantis et Poro rege et impedimentis
 omnibus, Mox [autem] electo robore iuventutis admi-
 rabili visuri spectacula, profecti sumus, ducentibus
 Indorum senibus, qui nos, ut dixerant, per inania
 et egentia plerumque aquarum, plenaeque serpentium
 ego ilico laetus factus C.P. Tum ergo (ego L.) quo facto laetus o-
 tum ego laetus V. tum ego eo responso laetus H. 1 vos om.
 L.V. G.M.H. duo om. B. 2 demulcens C. illud C. 4 vero
 exh.] unus exhilaratus H. inquit L.V. inquit B.G.M.P.H.
 aiunt C. 6 virilis C. quarum lignum virile est Sol. H.
 8 instent Ed. Basil. insistent G.B.M.V. instant H. insistent
 cet. Quam rem tunc L. 9 me deludi C. illudi H. 11 per-
 venit etc.] penetrarit (penetraverit P.) ab oriente usque in oc-
 cidendem C.P. 13 comminiscere C. commiscere cet. 14 ex-
 perirem C. experire o. experiri modum censui V. experiri modo
 me posse H. reperturus] apparituum H. 16 tantae rei H.
 fraudaremur H. trecenta] quadraginta C.P.H. 17 cum L.G.M.
 om. B. ex C. 20 autem om. o.H. lecto H. leto o. electo C.
 21 profecti sumus om. H. addens iter accipimus post senibus.
 ducentibus nobis B. d. nos V. 22 dixerunt L.G.V.B. duxerunt M.
 qui mox, ut diximus H. immania H. 23 pleneque Keil.
 per aliqua o.C. per aliquot H. per inania et egentia loca

ferarumque loca deduxerunt in proximam oraculi se-
 dem. De quibus feris et serpentibus, quia innumerae
 et Indica lingua erant vocitatae, scribendum tibi non
 putavi.

Cum [autem] adpropinquaremus [ad] regionem nobis
 praedictam vidimus feminas virosque aliquos panthe-
 rum [et] tigridum pellibus contextos. Cum quaerere-
 mus, quinam hominum essent, Indos se sua lingua
 esse dicebant. Locus [autem] erat largus, ture et opo-
 balsamo immenso abundabat, quae plurima ramis suo-
 rum innascebantur nemorum, Exin vesci incolae eius
 regionis consueverant. Et cum sacrarium nobis prae-
 dictum et multis incognitum incessissemus, pedum
 amplius decem statura altior, nigro corpore, dentibus
 caninis antistes oraculi apparuit perforatis auribus, ex
 quibus uniones pendebant [anulique] et erat pellibus
 vestitus. Atque cum me more gentis illius rituque
 salutasset, metum simulatione silentioque texi. Et cum
 interrogaret, ut quid eo venissem, dixi me cupientem
 inspicere sacras arbores Solis et Lunae. Tum bar-
 barus 'Si a coitu pueri,' inquit, [et] feminino contactu
 vacas, licet intrare divinum locum.' Secutumque me
 cum amicis et cum commilitatoribus, circiter trecentis
 deponere anulos vestesque [cunctas] cum calciamentis
 imperavit. [Imperavi] per omnia hominis ut pareremus
 parvi

serpentium ferarumque plerumque habundantia aquarum du-
 xerunt V. 2 innumera C. 3 vocitatae H. vocitata cet. 5 au-
 tem om. o.H. appropinquaremus regioni a nobis petita H.
 9 lucus H. 10 suorum] eorum H. 11 Exinde C. 12 sa-
 crarium C. sesarium o. sessarium H. iter V. 16 depende-
 rant C. 17 gentis illius om. o.V.H. 18 salutasset C. metum C.
 et mecum L.G.M.V. texi C. textit cet. metum — et cum
 om. H. 19 ut quid C. quid L.M.B.H. quod G. cur V.
 eo C.M. ego L.G.B.V.H. 20 sacras] seras o. 21 femineo
 C.H. 22 licet intrare C. scilicet intercede o.V. scilicet intra-
 bis H. Secutusque me cum C. Astantibus H. 23 cum com-
 militatoribus M. cum militatoribus L.G.B.V. cum commili-
 tonibus meis C. 25 homines L. hominibus G. Parvi per

cognita omnibus percussis flentibusque, qui mecum erant comitati palam, et quia moris erat, aliud consulturus intrare vespertino tempore . . . Sed nondum exorta erat luna, cum rursus invitati ad lucum iuxta
 5 sacras arbores constitissemus; mox solita consuetudine adoramus. Tres fidelissimos induxeram mecum amicos, Perdicam et Clitonam et Philotam, quia nullum metuebam ultra nec in me quicquam erat metuendum, ubi neminem fas erat interfici. Consulto igitur, ubi
 10 moriturus essem. Tunc ad primum lunae ortum percussa cornu splendoreque accepto arbor Graece respondens: 'O Alexander,' inquit, 'plenum iam finem aetatis habes. Sed sequenti anno mense Maio in Babylone morieris; a quo minime speras, decipieris.'
 15 Tum lacrimas effudi amicique mei circumstantes flebant. Nullumque ab eis dolum aut scelus cogitavi exsurrecturum, sed magis pro mea salute paratos mori. Neque enim ego quicquam de fidelissimis mihi amicis

scintillabam

1 cognita V. cognitis cct. percussi L. 2 palam] lacrimatus sum V. aliud consulturus (consulturos G.) intrare ω. aliud consulturus eram V. aliam consulere intra C. 3 vespertino tempore ω. vespertinum tempus C. statuerunt. Haec ego audiens mente percussus sum. Dispicuit enim mihi, quod tam multos adduxi mecum ad sacras arbores. simul et amici mei et comites [mei] qui mecum venerant, fleverunt valde et contristati sunt.: Quos ego partim [minis partim] muneribus consolatus sum praecepique eis, ut nemini haec responsa dicerent. Rursum lunae oracula auditurus, quae media nocte posse fieri sacerdos affirmabat.: quoniam tunc luna erat oritura, assumpsi mecum tres fidelissimos amicos, perdicam et clitoricam et philotam H. 5 sacras] seras ω. 6 adoravimus L. adhortamur C. 8 ultra] in illo loco H. in me] a me H. 9 post 'interfici' pergit H. iterumque lucum intrantes iuxta arbores sacras constitimus [et] mox solita consuetudine adoramus. Consulens igitur, ubi moriturus essem; tum etc. 10 Tunc C. et tum V. et cum ω. percusso H. 11 cornu ω. H. cornua sunt C. splendoreque ω. H. splendore. Quem C. 12 O om. L. G. B. 13 Maio] nono H. in om. H. 15 fidi L. 17 exsurrecturum C. esurrecturam P. resurrecturum B. G. M. H. ressur. M. surrect. L. V. 18 enim om. L. V. H. ego om. C.

di huanam

consulheram, [an] illos cavendos [esse] Alexandro prae-
 moneret oraculum. Discessu deinde facto [cum] iam
 ad epulas reverteremur; ego aeger animo, ad requiem vado
 rogantibus amicis, ne me anxietate et ieiunio con-
 ficerem; paululum cibi contra animi [mei] voluntatem
 sumere coepi; meque ut praesto essem ad primum
 solis ortum, in sacrario collocavi. Posterō die ma-
 tutinis expergefactus, diluculo amicos etiam semisopore
 somno excitō. Sed adhuc ipse quoque sacerdos vela-
 tus pellibus ferinis quiescebat. Positaque ante eum
 in tabula ebenina ingens ciba turis erat, quae illi ex
 pridiana cena superfuerat, et cultus eburneus. Nam
 aere et ferro et plumbo et argento egent; sed auro
 abundant. Opobalsamo et ture vescuntur, cadenteque
 rivo puro ex vicino monte potant aquam homines, 15
 accumbentes et quiescentes sine ullis cervicalibus stra-
 tisque tantum pellibus ferarum. Hoc amictu contenti
 vivunt. idem annis fere trecentis. Excitato sacerdote
 lucum intravi tertio consulturus [eandem mihi] sacra-
 tissimam Solis arborem, cuius [mortem] manu percus-
 20 soris habeam cavendam: quemve exitum mater mea
 sororesque meae habiturae sint. Arbor Graece dixit:
 'Si mortis tuae tibi insidiatore prodidero, sublato eo
 facile instantia fata mutabis. Mihi [quoque] tres ira-
 scuntur sorores, quod veridico oraculo earum pensa 25
 impedierim, Clotho, Lachesis, Atropos. Igitur ad an-
 num et menses septem in Babylone morieris, non ferro:

1 promoneret C. 3 verteremur L. C. ad requiem vado H. 6 sumere] accipere L. praesto] praestans L. V. B. praestens M. 7 matutinis ω. matutino V. H. maturius C. 8 semisopore somno excitos ω. vocavi a somno excitatos V. simul soporantes a somno excitavi C. semisop. s. excitos vidi H. 11 ex pridiana cena H. ex pridia ante c. M. ex pridiae ante c. L. ex pridiane c. G. B. ex nocturna c. V. ex pridie cenanti C. 13 sed om. L. H. 15 puram H. 16 accubantes V. H. 17 His amictis contexti vivunt ibidem H. 21 haberem C. 22 essent C. 24 O mihi ω. mihique H. 25 pensas C. 26 impedierim] impenderim ω. ad] post H. 27 septem] novem H. in om. H.

quod suspicaris; non auro; ^{non} neque argento, neque ullo metallo, sed veneno. Mater tua turpissimo ac miserando quandoque exitu insepulta iacebit in via, praeda avium ferarumque. Sorores tuae felices diu erunt ut tu factae. Tu enim etsi breve superest tempus, dominus tamen orbis terrarum eris. Nunc ^{modo} cave, ne nos ulterius scisciteris. Proinde excede terminos luci nostri et ad Phasiacem Porumque revertere. Sed et sacerdos ^{com}monuit, ut ^{par}eremus, dicens fletu et ululatu ^{nostro} sacras arbores offendi. Tunc ego contionatus ad universos milites dixi, ut Porum ad Phasiacem ex responso repeteremus, quod nobis faustum felixque futurum esset. De tempore ^{autem} vitae meae [reticui], ne a commilitatoribus meis ^{deductis} in desperationem in alienigenis destitueret locis, et ^{eorum} voces, quas ex responsis una mecum audierant, ^{ne divulgarent,} voverunt, qui his nominibus appellantur: Sermition, Praesidis filius, et Nestorinus et Timotheus et Lacon et Thrasyleon et Decitus et Machaon et Onocles et Silbus et Sinsiclus et Perdicas et Philotas et praefectus praetorii Diarotas. Sed silentio, quae audierant, ex sua fide et meo tegebant consilio.

3 quandoque om. H. insepulta iacebit] sepultura carebit iacebitque H. 4 ut tu C. om. cet. 7 susciteris C. proinde C. inde cet. 9 monuit ω.V. sed et monuit sacerdos, ut pergeremus, fletum et ululatum nostrum sacras arbores dicens offendisse H. 10 contionatus C. continuatus ω.H. continuatos V. 11 ad] et H. Fasciacemque V. 13 esse M.B. autem om. ω.V.H. 14 reticui om. ω.V.H. deductis C. redditus L.M. redditus B.G.V.H. 15 alienis C. destituerer V. destruerer ω. deserer C. deserer P. dirumperer H. 16 ne divulgarent, voverunt V. om. cet. 17 sermiton G. sermicion B.V.C. 18 praesidis P. praesidis B. praesitis cet. protesilaus pro praesidis filius H. nestorinus V. mistorinus ω. nustorinus C. mistomus H. timotheus G.B.M. thymotes V. 19 trasicleon G.L. transileon V. trasicleon H. trasicleon cet. declitus B. declytus P. deditus cet. machaon C. machon sive macon cet. honocles C. erocles H. 20 simbrus H. sündidus L. sinsiclus C. perdica G.H. perdicam cet. philota G. phylaton V. philotas H. philotam cet. 21 diarota G. coracdas H.

Iamque ex sacris excesseramus arboribus, sed adhuc etiam odore turis opobalsamique nares verberabantur. Indi ^{enim} sacra deorum ad oceanum tenebant, dicentes [non parum] me quoque esse immortalem, ^{ad} adusque ^{euangeli} penetrare potuissem. Quibus ego, quod de 5 nobis bene opinarentur, insinuans gratias agebam.

Pervenimus deinde in vallem Iordani^{am}, in qua serpentes habitabant, habentes [in] collo lapides, qui smaragdi appellantur. — Hi lumen in oculis ^{profusum} accipiunt. — Hi vallem nulli adeundam ^{incolunt}. Hi serpentes lasere et albo vescuntur pipere. Nam supra vallem hanc sunt pyramides institutae pedum tricenum ^{quintum}, quae [numinibus] ab antiquis Indorum ^{ad} ob hanc causam [sunt] aedificatae. Sed hi serpentes, quos paulo ante descripsimus, inter se quotannis vere 15 primo depugnant, multique morsibus deperierunt. Inde non paucos extulimus ingentis formae smaragdos. Per magna pericula incedimus et incidimus talis generis bestias: habentes [sunt suum] capita, leonum caudas, unguibus binis, latae ad sex ^{prope} pedum [mensuram] 20 quibus verberabantur homines et inutiles fiebant. His erant intermixti grifi, rostra habentes aquilarum, et alia parte corporis dissimilimi. Qui mira celeritate

2 sed adhuc etiam C. sed iam ω.V. sed iam non H. 3 Indi enim C. tenebant] tendebant C. colentes dicebant H. 5 eo C. evum B.M.H. aevum G. in evum L. ad eorum V. quod] quoniam C. 6 bene C. om. cet. insinuans om. C. 7 Iordanis H. 8 in om. ω.V. 10 colunt B.G.M. 13 quae numinibus om. ω.H. 14 sunt om. ω.H. 15 aliquot annis C. 16 unde C. 18 magna deinde H. incedimus L.B.M.V. incidimus H. incessimus cet. et om. C.P.H. incidimus V. inscitas ω.H. ignotas C. in Cyritas editiones. 19 suum capita, leonum scripsi. capitalinum ω. capitalium H. eorum capita leonum similia C. caudae C. 20 prope Ed. Basil. quippe codd. mensuram om. B.G.M.; locus ita legitur in cod. Bamb. E. III. 14: Per magna deinde pervenimus in loca, quae erant fortissima, in qua erant bestiae, quae habebant caput sicut porcus, caudam sicut leo, ungulas duas, latas pedibus sex. 23 qui] quam C. que H. celeritate] velocitate claritate L. velocitate H.

INDEX NOMINUM,

QUAE APUD IULIUM VALERIUM LEGUNTUR.

(Numerus maior paginam, minor versum indicat.)

Abdera 59, 7.
 Abderitae 59, 8; 11; 15.
 Acarnanum rex Nicolaus 21, 20.
 Acernania 21, 10; 22, 10.
 Achaia 56, 17.
 Achilles 57, 18; 20; 58, 23; 25; 31.
 Acrisius 13, 6.
 Aeacus 57, 24.
 Aegyptii 44, 6; 45, 19; 24; 77, 6; 13; 107, 10. Aegyptii sapientes 1, 1. Aegyptium semen 8, 1.
 Aegyptus Perdiccae traditur testamento Alex. 166, 21; 167, 10; Alexandria apud Aegyptum 168, 21; Aegypti sacrae litterae 40, 11; Aegypti 15, 26; 32, 2; 40, 17; 43, 23; Aegyptum 3, 3; 44, 11; 76, 24; 77, 17; 136, 3; 14; 165, 3; Aegyptio 3, 30; 16, 13.
 Aemilius, consul Romanorum 31, 12; 16.
 Aeschines, orator Atheniensium, contionatur 69, 3; 23; 26; 70, 17; 72, 5. Aeschini orationem laudat Demosthenes 73, 9; Aeschines laudatur ab optimo quoque 75, 20; Aeschini suasionem probat Alexander 80, 13.
 Africam adpellit Alexander 31, 21; principatum Africae tenet Carthago 36, 6.

Aethiops sacerdos 159, 23; Aethiopsas 137, 1.
 Aethiopia 156, 29.
 Agathodaemonos appellatio 35, 5.
 Agragantum 61, 2.
 Agriophagi 1, 27.
 Alacrinis, nutrix Alexandri 12, 24.
 Alani 1, 36.
 Alcan Olympiae certat cum Alexandro 22, 18.
 Alcibiades 79, 27.
 Alcides 64, 13.
 Alcippus Lemnius, musices magister Alexandri 12, 26.
 Alcumena 63, 31.
 Alexander *passim*.
 Alexandria 34, 2; mensura Alexandriae 36, 14; aedificandi Alexandriam principium ex meditullio factum 37, 12. multa Alexandriae miranda 37, 29; mos quidam Alexandriae religiosus 38, 29; obelisci, qui adhuc Alexandriae perseverant 40, 7; praesides ex Alexandria 107, 10; Alexandriam Alexandri corpus pervehi oportere 165, 15; Perdiccas, imperator Alexandriae 167, 11; Alexandria apud Sanctum 168, 24; Alexandri obitus dies Alexan-

driae sacratissimus 168, 28; duodecim oppida, quibus nomen Alexandria inditum est, ab Alexandro condita 168, 18.

Amazonum sacrificium annuum 138, 10; ad Amazones ire festinat Alexander 151, 22; Amazones eius litteris respondent 162, 8; Amazonibus suis Mars favet 153, 25; iterum Amazones scribunt Alexandro 155, 2; Amazonibus certum est parere Alexandro 155, 10; genus Amazonum colit propter Thermodonta fluvium 158, 13; ceterae quoque Amazones Alexandri amicitiam quaerunt 158, 22.

Amazonicum flumen 152, 17.
 Amazonidos nomine dicitur Memphis 164, 27.

Ammon, pater Alexandri 32, 9; 16; 46, 18; 106, 9; 107, 27; 154, 20; forma Ammonis accepta Nectanabus Olympiadi stuprum infert 4, 8; 6, 25; 7, 2; ac Philippo persuadet, Olympiadem ab Amnone gravidam factam 8, 11; 10, 4. cf. 28, 10; 20; 32, 1; 4; 91, 20; 136, 7; 14; 25; 137, 2; 168, 1; 6.

Amphictyones 75, 18; 78, 11.

Amphion 63, 15.

Amyntas Macedo, Antiochi filius 54, 18.

Anasafia, uxor Neoptolemi, mater Olympiadis 13, 12.

Anaximenes Aristocli Lampsaecenus, artis oratoriae magister Alex. 12, 27.

Antigonus, dux Alexandri, resistit, ut Peloponnesiis frumenta mittantur 74, 27; Antigonum satellitem ad sese

vocitare iubetur Ptolomaeus 138, 21; pro Antigono se offert Alexander 138, 22; Antigonus Alexandri loco appellatur 139, 3; 12; 26; 29; 140, 13; 14; 142, 17; 18; 144, 23; Alexander se Antigonom esse simulat 145, 27; 148, 5; 9; a Candace tamen cognoscitur 146, 2; 147, 10; Antigono Caria testamento Alexandri obtingit 166, 16.

Antiochia 36, 5.

Antiochi filius Amyntas 54, 18.

Antipatri et Divinopatris similitates 163, 21; Antipatrum ad sese venire ex Macedonia Alexander iubet 163, 25; venenum Antipater elaborat Alexandro 163, 27; ab Antipatro interfectum se esse Alexander perspicit 164, 3; Antigono et Casandro Antipatrum praeesse Alexander testamento statuit 166, 18.

Antipho, dux Atheniensis 71, 30.

Antipho coniector somnium Philippi interpretatur 10, 19; 23.

Apocronus, Roxanes patruus 167, 23.

Apollinis templum Agraganti 61, 3; Apolline Musisque adminiculantibus muri Thebarum exstructi 63, 16; Apollinem sciscitatum Thebani mittunt 64, 9; Apollinis responsum 64, 11; oraculum Apollinis 65, 16.

Arabes 1, 25.

Arabia 53, 19; 90, 6.

Arete 53, 3; Areta natus Tryinus 58, 4.

Argiadum regia vetusque principatus 166, 6.

Argos mitti arma sua Alexander testamento iubet 167, 2.
 Argus potens Xanthi 58, 2.
 Argyritum flumen 144, 13.
 Ariobarzanes satrapa, Darii interfecto 103, 20; 108, 5; 25.
 Aristippus cum Alexandro certat Olympiae 22, 17.
 Aristocli filius Anaximenes 12, 27.
 Aristoteles Milesius, Alexandri magister 12, 28; 16, 27; Aristoteles probat Alexandri benivolentiam 17, 13; Philippus et Olympias Aristoteli scribunt 18, 3; Aristoteles respondet 18, 7; Zeuxidos litterae Aristoteli intimantur 18, 14; Aristoteles Alexandro scribit 18, 18; litterarum Aristotelis de Alexandro testimonium 19, 1; Alexandro ad sunt Aristotelis disciplinae 69, 16; Alexander Aristoteli scribit 123, 16; 135, 18; ab Aristotele Alexander epistolam sumit 156, 11; 157, 5.
 Arrhidaeus Philippi filius 165, 26.
 Artaphernae Hyrcania attribuitur testamento Alexandri 167, 26.
 Asiae 46, 19; Asiam 24, 14; 51, 14; 18; 100, 1; 154, 8; 157, 12; 160, 9; Asia (*abl.*) 103, 10; 167, 27.
 Assyrii 1, 25.
 Astrata vicus 33, 5.
 Athenae 68, 25.
 Athenienses Alexander alloquitur 29, 3; Athenienses Alexandrum verbis offendunt 67, 28; Alexander litteras ad Athenienses dedit 67, 28, de Atheniensibus sibi spem fuisse, eos sibi dextros

satis fore 68, 6, ac mille annua talenta sibi eos dependere iubet 68, 14; 13; Athenienses viros alloquitur Aeschines 69, 4; cui respondet Demades, eum dissolutiones Atheniensibus struere 70, 1; 71, 6; Alexandrum intellegere se disparem Atheniensibus fore 72, 10 atque ideo urbem Atheniensium consiliariis privare velle 72, 16; Athenienses Demosthenis consilia flagitant 72, 25; eos alloquitur Demosthenes 75, 24 Atheniensesque Alexandro inimicos esse malle quam amicos turpe indicat 76, 13; 16; Demostheni assentiuntur 78, 3; Alexander scribit Atheniensibus 78, 13; 79, 19; 80, 8; eis dignitatem suam concedit 80, 18 ac tuetur urbem Atheniensium 80, 22; concordiam Alexandri Atheniensium civitas mavult 81, 2; Atheniensibus obstinationem ostendant Lacedaemonii 81, 13.
 Atheniensis Stasagoras 67, 23; 75, 9.
 Atilaniae regiones 135, 11.
 Attali filia Cleopatra 23, 20.
 Babylon 157, 15; apud Babylona Iovis oraculum 164, 21. in Babylonia mors Alexandro fatalis 134, 16; 135, 6; iter ad Babylonium convertit Alex. 157, 7; a Babylonia proficiscitur 161, 28; Babyloniae Alex. testamento Seleucum praeficit 166, 19; regionibus, quae supra Babylonium sunt, Phnocratem 166, 24. — Alexandria Babylonia 168, 20.

Babylonii 83, 28; Iovis Babylonii simulacrum 164, 10.
 Bactra 84, 1; 156, 29.
 Bactrianae Philippus testamento praeficitur 167, 25.
 Bactriana Roxane 166, 25.
 Balcheus cum Alexandro Olympiae certat 22, 17.
 Bazanus, eunuchus regius, transfugit 103, 15.
 Bebryciae urbs Pieria 56, 25.
 Bebryciorum tyrannus 138, 11; regis Bebrycis 139, 5; Bebrycum regi 139, 16; *cf.* 147, 4.
 Bendidium 34, 5.
 Besas, Darii interfecto 103, 19; 108, 5; 25.
 Boeotiae praeficitur testamento Alex. Casander 166, 17.
 Bragmanes scribunt Alexandro 120, 6; *cf.* 124, 2; 151, 28.
 Bucephalam insiliens qui medium Pellae transierit, Philippo successurum esse praedicat 16, 20; Bucephala clausus 19, 15; 19; Bucephala vectus Alexander 97, 2; Bucephalam Darius Poro pollicetur 102, 25; Bucephala moritur 116, 28. Alexandria Bucephalae 168, 19.

Cadmus 62, 21.
 Candace regina 135, 30; scribit ad Alexandrum 136, 13; Alexandrum sibi depingendum curat 137, 17; filius Candaces 137, 25; 138, 8; 139, 4; Alexander ad Candacem sub Antigoni persona proficiscitur 140, 22; 24; ad regiam Candaces venit 142, 12; Candace procedit 142, 28; Alexandrum per aulam circumducit 144, 27; eius ingenium

intelligit 145, 23; eumque Alexandrum esse cognoscit 146, 14; iunior Candaces filius 147, 19; 25; Alexander cedit Candaces gratiae 148, 25; Candace Alexandri prudentiam demiratur 149, 4 eumque filium suum non esse dolet 149, 8; Alexander Candaces corona comptus 151, 20.
 Candaules filius Candaces 137, 28; a Ptolomaeo auxilium petit 138, 7; rex petitus a Candaule 138, 20; Candauli auxilio impetrato gaudium 139, 11; 27; Candaulis exercitus urbem Bebryciorum capit 140, 6; Candaules gratias agit Alexandro 140, 12; eumque secum ad Candacem ducit 140, 27; 141, 2; in itinere de illius regionis numinibus Alexandrum docet 142, 5; Alexander cum Candaule ad regiam Candaces venit 142, 12; fratres et regina Candauli obviant 142, 14; temerati Candaulae ultione laetatur Candace 142, 23; Candauli sorores 144, 22; Candaules a matre impetrat, ut Alexandrum muneretur 144, 23; 147, 3; 13; 148, 4; 9; Alexander ad id loci venit, quas Candaules ei deorum domus esse confessus est 149, 22.
 Canopus 35, 6.
 Cappadocia 90, 5; Eumeni regenda testamento Alex. traditur 166, 14.
 Cariae Antigonus testamento Alex. praeficitur 166, 17.
 Carthaginenses 31, 20.
 Carthago 31, 26; Carthago stadiis decem correcta 36, 6.

Casander Boeotiae testamento Alex. praeficitur 166, 17.
 Caspiae portae 102, 20; 103, 11; 126, 19; Tanais in Caspium mare profuinus 160, 9.
 Castor, unus ex avis Alexandri 58, 6; Castore natus Dromon 58, 7.
 Caucones 1, 27.
 Centaurorum Lapitharumque convivium 24, 18.
 Charagos, iunior Candaces filius 147, 19.
 Charopus, unus ex avis Alexandri 58, 10.
 Cilicia 82, 10; 84, 12; satrapae Ciliciam obtinentes 90, 5.
 Cimon Olympiae certat cum Alexandro 22, 16.
 Cleomenes de Naucrato architectus 34, 14; 35, 14.
 Cleopatras, Attali filiae, nuptias appetit Philippus 23, 20; 24, 6; 26, 7.
 Cleopatra, soror Alexandri, Ptolomaeo testamento in matrimonium datur 166, 22.
 Clitomachus cum Alexandro Olympiae certat 22, 16.
 Clitomachus Thebanus certamine et luctae et cestuum et pugillatus victoriam consequitur 64, 23; 65, 4; 7.
 Corinthii uti Alexander certamini gymnico adsit, contendunt 64, 19; cf. 70, 14; 79, 4; 5.
 Corinthus 29, 3; 64, 17; 66, 4.
 Craterus Olynthus architectus 35, 15.
 Craterus, dux Alexandri 125, 2; inter amicos carissimos fidissimosque commemoratur 133, 12; Macedoniae praeficitur atque Philippi filiam in matrimonium du-

cere Alex. testamento iubetur 166, 11.
 Croesus 61, 9.
 Cydnus flumen 84, 14.
 Cynaegirus, dux Atheniensium 71, 30; 73, 22.
 Cyri aedes 100, 21; Cyri conditorium 100, 23; regna, quae post habita Cyri sunt 160, 11; Alcibiadis legatio apud Cyrum 80, 1.
 Danaus 13, 6.
 Darii Persae legati apud Philippum 26, 19; ferre mandata ad Darium iubentur 27, 2; Aegyptii tributa, quae antea Dario dependant, Alexandro conferre iubentur 45, 19; Alexander accipit Darii litteras 47, 16; 19; Darii iactantia 48, 22; Darius Alexandrum nimis contempsit 49, 6; legatus quidam se Darium proditurum esse pollicetur 49, 18; Alexander ad Darium scribit 50, 3; 5; Darius ad satrapas scribit 51, 15; Hystaspes et Spinther Dario respondent 52, 1; Darius in arrogantia perseverat 52, 11; iterum ad Alexandrum scribit 52, 25; spem in falcatis curribus ponit 53, 21; sinistram cornu Macedonum a Dario pellitur 54, 10; Amyntas amicitiam Darii cooptaverat 54, 19; Darius fugit 54, 22; 55, 6; mater Darii ab Alexandro honorata 55, 21; Darius fuga revertitur 56, 6; castraque iuxta Euphratem ponit 56, 11; Alex. iter ad Darium convertit 59, 6; Abderitae timent Darii motus inconsultiores 59, 14,

quos Al. iubet hunc de Dario metum abicere 59, 19; Darius bellandi consilia quaerit 82, 11; ad suos loquitur 82, 30; ab Oxyathro fratre consilia accipit 83, 20; 26; iubet omnem multitudinem convenire 84, 10; Philippus medicus clandestina cum Dario consilia tractasse arguitur 85, 5; 7; 8; Darii exercitus propter Tigridem collocatus 87, 10; satrapes quidam a Dario praemium pactus, si Alexandrum interfecerit 87, 24; alius satrapes Darium prodere paratus 88, 9; 12; 13; absente rege Dario res per satrapas aguntur 88, 19; Darius ad Alexandrum scribit 88, 27; Alexander respondet 89, 28; Darii satrapae belli se taedere scribunt 90, 11; his litteris Darius excitatur 90, 14 scribitque ad Porum 90, 16; Darii mater ad filium scribit 90, 19; 21; his litteris lectis Darius lacrimat 90, 32; Alexander ipse ad Darium sub legati persona proficiscitur 91, 24; 92, 12; 22; 32; 93, 4; a Dario ad convivium adhibetur 93, 14 eumque offendit 93, 25; 28; eum Alexandrum esse Darius per Pasargen certior fit 94, 13; elapso Alexandro Darius maestior factus 94, 32; omine quodam terretur 95, 5; 7; stupenti Dario Alexandrum natando effugisse nuntiatur 95, 23; Darius Strangae fluvio appropinquat eumque suos transgredi iubet 96, 20; curru regio descendit 96, 24; fugam capessit 97, 8; in re-

giam suam revertitur 97, 25; scribit ad Alexandrum 98, 15; Alexander quid Dario responsurus sit, exponit 99, 23; 28; 100, 3; litterasque ad Darium mittit 100, 6; Darius novum exercitum parans ad Porum scribit 101, 24 seque in extimam miserationem venisse confitetur 102, 3; 103, 5; Darium, quem Ecbatanis agere comperit 103, 8, Alexander persequitur 103, 11; 16; Dario fugienti Besas et Ariobarzanes insidias parant 103, 18; 22; Alexander Darium vulneratum reperit 104, 3 eumque consolatur 104, 12; Darius Alexandro respondet 104, 15; 28; ac moritur 105, 13; sepelitur 105, 23; eius leges atque instituta ab Alexandro non abrogantur 106, 17; 107, 5; Darii caedis auctores puniuntur 107, 18; 19; 108, 6; 12; patruus Darii 108, 19; ad Rogodunen matrem Darii Alexander scribit 108, 20; 21; 27; Darii mater respondet, Alexandrum sibi idem, quod Darius, esse 109, 3; 11, 19. — cf. 111, 10; 112, 19; 23; 113, 24; 114, 12; 126, 12; 151, 24.
 Delphi 16, 16; 167, 4; 168, 4.
 Demades e numero decem oratorum Atheniensium intervenit 69, 24 suadetque, ut Alexandro resistatur 72, 24; eum refellit Demosthenes 73, 17; 23; 74, 18; Demadi silentium iubetur 75, 19; Demadem refutare Demosthenes pergit 75, 25; Demades ab Alexandro non improbat 80, 13. Demosthenis consilia Athenien-

ses flagitant 72, 25; eius oratio interruptitur acclamatione populi 75, 17; 22; in eius sententiam Athenienses congruunt 78, 2; Demosthenis suasio ad Alexandrum mittitur 78, 10; Demosthenes ab Alexandro laudatus 80, 15; cf. 79, 26.
 Diiphilus inter Alexandri amicis fidissimos commemoratur 133, 14.
 Dinocrates Rhodius architectus 34, 14.
 Dis 32, 25.
 Draco, locus Alexandriae 35, 4.
 Divinopatri et Antipatri similitudines 163, 21.
 Dromon, filius Castoris 58, 7.
 Eebatana 103, 8.
 Elis 21, 6.
 Elami 83, 28.
 Epirus 163, 23.
 Eubius, Pielus filius 57, 29.
 Euclides Atheniensis 79, 24.
 Eumelus, comes Alexandri 91, 30; 92, 5; 95, 26.
 Eumeni Cappadocia vel Paphlagonia testamento Alex. regenda traditur 166, 14.
 Eunomitae 1, 27.
 Euphrates 56, 11; 85, 25.
 Europa 68, 3; Europae 46, 19; Europam 24, 14; 154, 8; 160, 9.
 Eurylochi locus 35, 7.
 Eurymachus inter avos Alexandri commemoratur 58, 5.
 Euxinus 59, 24.
 Favorini liber, qui Omnigenae historiae superscribitur 13, 2.
 Graeciae (*genet.*) 29, 4; 76, 3; 5; 80, 24; 82, 9; (*dativ.*) 111, 11; Graeciam 76, 1; 160, 23;

Graecia (*abl.*) 28, 26; 113, 26; Graecias 113, 24.
 Graeculi 53, 5.
 Graecos Persarum regna non quaerunt 53, 6; Alexandrum, Graecorum quisque sibi restiterit, liberalitate sibi conciliavisse 76, 7; ut bellum Graecis inferat, Oxyathrus suadet Dario 83, 8; numero militum animos Graecorum terrere Darius studet 84, 5; plus prudentiae quam valentiae corporum penes Graecos 84, 8; pateant commercia vel Graecis in Persas vel Persis etiam ad Graecos 107, 5; divitiis Indorum Graeci carent 114, 29; 115, 7; Indi Graecis captivi fieri nolunt 118, 25; mirabilia fore Candaces opera artificiosa, si apud Graecos essent 145, 19. — Graeci complures 101, 2; significante prima littera nomen Alexandri, secunda regis ex Graeco *etc.* 38, 13; Graecum et imperiale videbatur 46, 20; Gr. elementa (*id est litterae*) 38, 8; gentes Graecas 168, 15; Graecorum imperatorum 76, 23; Gr. lingua 38, 16; 134, 14; Gr. nomen 26, 27; 78, 15; 98, 29; Gr. operis 160, 14; rex milesve Graecus 56, 22; Gr. regis 59, 12; imperatoria Graecave sapientia 114, 20; Gr. supplicationibus 101, 9; urbes Gr. 57, 15; verecundiae disciplinae Graecae 110, 11.
 Graia littera 42, 31.
 Granicus flumen 168, 22.
 Hector 57, 18.

Hellesponticae satrapiae Philo praeficitur testamento Alex. 166, 13.
 Hephæstion Alexandrum Olympiam proficiscentem comitatur 21, 5; insulam quandam mirabilem adire cupit 125, 1.
 Hercules fabula 61, 8; 13; diviniatio, quae et Herculem et Alexandrum vocat 61, 18; Thebae nutrix Herculis 63, 5; Hercules pacem Thebanis procurat 63, 23; Hercules inventor pugillatus 65, 14; fama de Hercule 157, 19; Herculi sacrificatur Alex. 157, 29; eisdem arma sua consecrat 167, 4; simulacrum Herculis consecrandum curat 167, 29 signaque eius in imperii oppidis collocanda 168, 7; templum Herculis 58, 23; Herculis stela 157, 18. — Herculem iuniorem sibi ex famula natum Philippus putat 16, 26.
 Hermopolis 34, 5; 8.
 Hero Libycus architectus 35, 15.
 Heroos Sacrum 36, 25; Heroi templum 39, 1; Heroos locus 39, 7.
 Hiberi 1, 27.
 Homerum illud 156, 24.
 Homeri versus 43, 14; Homero praedicatore Achilles celebratus 58, 26; Thersites apud Homerum 58, 31.
 Hydaspis fluvius 167, 21.
 Hypanis flumen 155, 27.
 Hyperion 157, 3.
 Hyponomus, frater Heronis, architectus 35, 16.
 Hyrcaniae Artaphernes praeficitur testamento Al. 167, 25.
 Hystaspes satrapes 52, 1; 88, 19.
 Illyriae Olcias testamento Alex. praeficitur 167, 26.
 Indi conspirant contra Nectanabum 1, 25; Indos armandos esse Oxyathrus censet 84, 1; Alexander solus in Indos ire paratus 112, 5; eum ne Indos incessat, monet Porus 113, 12, cum Indi etiam Liberum in fugam verterint 113, 22, atque Graecia, si Indi voluissent, his iam dudum subacta foret 113, 28; bestiis Indi committantur 115, 21; 116, 8; 11; Indi ferarum auxilio destituti 116, 21; Persae Indos sagittis incessunt 116, 23; Indi Bucephalam capere student 117, 5; conclamatione apud Indos orta Porus ab Alex. caeditur 118, 6; hac indignatione Indi excitati in arma prosiliunt 118, 11; ab Alexandro placantur 118, 17; Graecis captivi fieri nolunt 118, 25; culpae absoluntur ab Alexandro 119, 9; adquiescit vis Indorum 119, 15; plurima secum Indi ad proelium vehunt 119, 19; Indi, quos gymnosophistas appellant 119, 25; Alexandro ab Indis insidiae paratae 130, 12; Indi non dubitant, quin ab Alexandro omnia facile subiugari possint 131, 16; unus ex Indis adhibetur ad oracula arborum sacrarum interpretanda 133, 23; Indis infestantibus matrem Alexandri perituram esse sacrae arbores praedicunt 135, 9.
 Indiae dominus 146, 9; rex 101, 26; fines 113, 4; regiones 111, 4; civitas regia quaedam 124, 4; praeda 131, 15;

- in Indiam Alex. properat 111, 12; Indiam tenuisse priscos reges Aegypti 136, 6; Indiam non commoveri debere 136, 15; Liber ex India 63, 23.
- Indicum imperium 118, 31; Indicae regioni Taxiades praeficitur testamento Al. 167, 20; Indicas regiones inessit Al. 124, 1; Indica vis 118, 13; 119, 17.
- Indus flumen 103, 4.
- Isyllus, unus ex amicis carissimis Alex. 133, 13.
- Italiam transit Alex. 31, 10.
- Iunonis templum 40, 5; Iunonem iurat Alex. 154, 21.
- Iupiter, rex deum, Semelen maritavit 63, 29; Iovis templum 40, 5; Alexander genus Iovis 38, 14; 168, 27; Aeacus Iovis proles 57, 24; Iovis ulnae Alcumenam dignitatem sunt 63, 31; Iovis Babylonii simulacrum motari coepit 164, 10; Iovis oraculum apud Babylona 164, 21; Iovem sibi in somnio visum esse Philippus suspicatur 10, 3; Iovem Olympium salutatur Alex. 23, 11; Iovem iurat 53, 15; Iovem testem facit Aristoteles 156, 15; pro bone Iupiter 163, 14. — Iupiter stella aereo lapide nuncupatus 3, 12.
- Lacedaemon 80, 26; 82, 6.
- Lacedaemonii victi ab Atheniensibus 70, 14; Alexandro resistunt 80, 28; eius litteris non flexi 81, 21; facile in praeceptis dati 81, 24.
- Lampsacenus Anaximenes 12, 27.
- Laomedontis equi 14, 1.
- Lapitharum convivium 24, 13.
- Lemnius Alcippus 12, 26.
- Leonides, Alexandri paedagogus 12, 25.
- Leontas, dux Alexandri 68, 22.
- Liber Thebis ortus 63, 4; Thebanis pacem procurat 63, 23; ab Indis victus 113, 20.
- Libyae deus 8, 11; dominus 10, 6; rex 46, 19; Libyam Alex. peragrat 32, 1; Libya, pars mundi 154, 8; Libyam Ptolomaeo Alex. testamento tradit 166, 22.
- Libycus Ammon 4, 8; Hero 35, 15.
- Locri 61, 1.
- Luna adamante nuncupata 3, 13; Lunae arbor 132, 11; 20.
- Lyaeus 164, 29.
- Lycaonia 31, 6.
- Lycus dives, filius Eurymachi 58, 6.
- Lysias risui excitando facetissimus 24, 3; eum poculo vulnerat Alex. 24, 10; eius in Alexandrum petulantia 25, 5.
- Macedo = Alexander 102, 8; 120, 18; Amyntas Macedo 54, 18; apud Macedones celebratur Nectanabus 2, 9; Macedonum progeniem Alex. alloquitur 29, 3; votum erat Macedonibus militandi 29, 17; Macedones ad bellum congregati 30, 17; multi Macedonum apud Tyrum caesi 46, 10; quid virum sit in Macedonum dexteris 46, 24; Macedonum animos Alex. oratione confirmat 48, 15; Macedonum pueri quomodo luserint 51, 23; Macedonum fortitudinem nondum cognitam Persis 52, 15; Macedonum cornu sinistrum a Dario pulsum

- 54, 10; Macedones castra Persarum expugnant 55, 9; quot Macedonum ceciderint 55, 24; exploratores a Macedonibus capti 56, 10; Macedones milites cum aliis non comparandi 60, 23; Macedones ab Atheniensibus infestati 78, 29; Athenienses Macedonum auxiliis potiti 79, 4; adventum Macedonum exercitus Darii expectat 87, 11; inclinatio tantum leviter pro Macedonum partibus ostentata 88, 4; de ignavia Macedonum Darii contionatur 92, 14; Macedones Alexander alloquitur 96, 8; Macedones Darii adventare cernunt 96, 14; in cornua ab Alexandro protenduntur 97, 2; metendis Persicis militibus laborant 97, 9; Persarum quicumque non Strangae fluctibus submersi sunt, obtruncant 97, 22; exercitus Macedonum rursus Strangae fluentia transmittit 104, 1; ut Macedones quoque suam sepulturam exsequantur, Darius petit 105, 5; Macedones in Indiam proficisci recusantes Alexander alloquitur 112, 2; 10; Macedones contra Indos pugnare parati 115, 22; terribili Pori ingenti exercitu bestiisque 115, 23; Macedonum primi ordines praedocti cedunt bestiis Pori 116, 13; Macedones Indos proeliis equestribus fatigant 116, 26; morte Bucephalae commoti 117, 1; ad Macedoniam corpus Alex. ferri volunt 164, 18; eis testamentum Alex. permittitur, ut sibi regem eligant 166, 4; Argiadibus consuetudine dependere iubentur 166, 7; Macedonum maioribus natu, ut in patriam redeant, permittitur 166, 28. — Alexander rex Macedonum 46, 10; 165, 25.
- Macedoniae (*genetiv.*) 16, 15; 53, 1; 166, 10; (*dativ.*) 2, 6; Macedoniae 8, 15; 23, 18; 56, 13; 59, 3; 83, 6; 112, 26; 134, 28; 164, 18; Macedonia (*ablat.*) 12, 11; 16, 13; 28, 26; 30, 26; 68, 2; 79, 8; 163, 25.
- Macedonica arma 87, 14; exercitus 111, 20; regna 82, 29.
- Machaonem 133, 14; et Macheten 133, 13 Alex. secum ad sacras arbores ducit.
- Maeotis palus 59, 27.
- Maingena 64, 13.
- Margie, nurus Candaces 147, 13.
- Mars, auctor generis Amazonum 153, 25. — Mars stella sub ematite lapide dictus 3, 14.
- apud Massagetis Alexandria 168, 21.
- Medi 85, 22; 99, 11; 146, 11.
- Medicae regiones 103, 8.
- Megarae 70, 15.
- Melampus coniectator 57, 9; 17.
- Melanthium, locus Aegypti 35, 7.
- Meleagro Phoenice ac Syria Coele testamento Alex. traduntur 166, 20.
- Memphis 44, 5; 164, 27; 165, 14.
- Meneclis Peloponnesius, geometriae magister Alex. 12, 26.
- Mercurius, repertor luctandi 65, 13; eius habitus, quo pingitur 91, 21. — Mercurius stella ex smaragdo fictus 3, 14.
- Mesopedium, regio Alexandriae 37, 14.
- Mesopotamia 83, 29.

Metrias, filia Phoci 58, 8.
 Milesii 167, 7.
 Milesius Aristoteles 12, 28;
 16, 27.
 Miletus 12, 29.
 Minervae simulacrum 79, 7;
 168, 1; Minervae effigies
 168, 6; Minervam victricem
 iurat Alex. 154, 21.
 Mithrae dei consessor Darius
 47, 18; 50, 2; pro Mithra
 Alex. consecratur 164, 17.
 Mnesicharmus, dux Athenien-
 sium 71, 30.
 Molossi 58, 11.
 Mothana desciscit 26, 10; sub-
 acta ab Alex. 26, 16; 17.
 Musae 63, 16; Musae Pierides
 57, 2.

de Naucrato Cleomenes 34, 14;
 35, 15.
 Nectanabus sapientissimus 1, 7;
 celebratus apud Macedones
 2, 10; miratione formae Olym-
 piadis motus 2, 14; cum ea
 colloquitur 2, 20; adhibet
 constellationem 3, 25; Olym-
 piadam dolis artibusque cor-
 rumpit 4, 4; 18; 5, 6; 6, 13;
 accipitrem mittit ad Philip-
 pum 7, 6; Olympiadam con-
 solatur 8, 17; gratiasque eius
 recipit 8, 30; Philippo dolose
 persuadet, uxorem eius a deo
 gravidam factam 8, 32; 9, 5;
 11; adstitit Olympiadi pa-
 rientis 11, 6; consulitur ab
 Olympiade de Philippi clan-
 destino consilio 14, 25; ab
 Alexandro de stellis 15, 2;
 interficitur ab Alexandro
 15, 13 ac sepelitur 16, 10;
 Aegyptio oriundus 16, 13;
 inscriptio super Nectanabo
 44, 9; 14.

Neocles inter Alexandri amicos
 fidissimos commemoratur
 133, 15.
 Neoptolemus, pater Olympi-
 adis 13, 11; Neoptolemeum
 nomen 58, 9.
 Neptuno equi immolantur
 158, 28; Neptunus equester
 59, 26; Neptunum testem
 facit Aristoteles 156, 16; a
 Neptuno Olympias oriunda
 13, 10.
 Nessus ardens 58, 1.
 Nicolaus, regulus ex Acerna-
 nia, Alexandro Olympiae oc-
 currit 21, 9; eumque graviter
 offendit 21, 13; 18; 20; 25;
 22, 2; 8; certamine vincitur
 22, 15; 22; 26; 23, 2; 4; 6; 9.
 Nilus 34, 9; 164, 25.

Oceanus 13, 5.
 Olcias Illyriae testamento Alex.
 praeficitur 167, 27; Olciae
 soror 166, 13.
 Olympia 20, 15; Iupiter Olym-
 pius 23, 12.
 Olympias (*accus. semper scripsi*
 Olympiadam: 2, 10; 9, 10;
 15, 26; 25, 12; 143, 1; 157, 10;
excepto uno loco 110, 12,
ubi per errorem forma Olym-
 piada *in textum irrepsit*)
 filia Neoptolemi et Anasafiae
 13, 13; mater Alexandri 50, 1;
 106, 9; 107, 27; eius propago
 13, 8; famam Nectanabi co-
 gnoscit 2, 10 eumque con-
 sultit; eius forma captus
 Nectanabus 2, 13; Olympi-
 adis colloquium cum Necta-
 nabo 3, 1; magus ei horo-
 scopum monstrat eiusque
 constellationem explorat 3,
 17; 27; atque eam decipit
 magicis artibus 4, 3; 7, 5;

Olympiadi deum superve-
 nisse Philippo persuadet
 7, 14; suspectat tamen rex
 Olympiadam gravidam 9, 10;
 iterum igitur artibus magi
 decipitur Olympiade adiu-
 vante 9, 8; Olympias Ale-
 xandrum parit 11, 5; Olym-
 pias de fide mariti anxia
 14, 23; ingressum suum ad
 Olympiadam Nectanabus
 Alexandro confitetur 15, 26;
 Zeuxidos litterae ad Philip-
 pum et Olympiadam 17, 26;
 eorum litterae ad Aristote-
 lem 18, 19; spretum consor-
 tium Olympiadis a Philippo
 23, 19; Olympias abiecta
 25, 8; ab Alexandro in gra-
 tiam et coniugium Philippi
 reducta 25, 12; 23; 24; Pau-
 sanias Olympiadis desiderio
 captus 27, 17 eam rapit et
 necatur ab Alexandro 27, 28;
 28, 9, quem Olympiadis
 adsertorem fore Ammon
 Philippo praedixerat 28, 21;
 Alexandrum comitatur Olym-
 pias usque ad flumen Scam-
 andrum 59, 2; Olympiadi
 ut particeps habeatur Rogo-
 dune, Darius moriens petit
 105, 8; eam de matrimonio
 cum Roxane ineunda cer-
 tiorum facit Alex. 110, 7
 Roxanenque monet, ut Olym-
 piadam colat 110, 12; Can-
 dace maiestate Olympiadis
 similis esse Alexandro vi-
 detur 143, 1; ad Olympiadam
 scribit Alex. 157, 10; eam
 Rhodi degere iubet testa-
 mento 166, 7 eiusque simu-
 lacrum in templo quodam
 168, 1 effigiesque in imperii
 oppidis collocari 168, 6.

Olynthius Craterus 35, 15.
 Omnigenae historiae Favorini
 13, 3.
 apud Origala Alexandria 168, 22.
 Orpheus 57, 1; 4; 14.
 Osiridos sepulchrum 33, 18.
 Oxyathrus, frater Darii 83, 1; 22.
 Oxydracontes 1, 26; 119, 22;
 151, 27.
 Pactolus fluvius 144, 13.
 Paphlagonia 90, 5; Eumeni tra-
 ditur testamento Al. 166, 14.
 Parmenio quidam e ducibus
 regis 85, 2; poenas capite
 dependit 85, 20; suadet, ut
 Darii precibus cedat Alex.
 99, 17; contra eum dicit Alex.
 99, 22; inter fidissimos ami-
 cos numeratur 133, 12; Ale-
 xandro ut somno se reficiat
 suadet 134, 22.
 Parmenio architectus 43, 13; 18;
 Sarapion Parmenionis 43, 19.
 Parthi 1, 25; 83, 28; 146, 11.
 Pasarges, Persa nobilis 94, 9; 14.
 Pausanias, ut Olympiade po-
 tiatur, Philippum necat 27,
 15; 27; 28, 1 atque ab Ale-
 xandro punitur 28, 5; 7; 16.
 Pegasus equus 13, 29.
 Pella 12, 11; 16, 20; 29, 2; 53, 1.
 Peleus 57, 25.
 Peloponnesius Menecles 12, 26;
 Peloponnesii ab Alexandro
 subiecti 71, 20; 74, 24; 25.
 Peloponnesus 161, 5.
 Pelusium 45, 25; 165, 8.
 Perdiccae, maiores Alexandri
 13, 7; Perdiccae Aegyptus
 testamento Alex. traditur
 166, 21; 167, 10; eius effigies
 per imperii oppida collocari
 Alex. iubet 168, 6.
 Persa Darius 26, 19; 47, 16; Persa
 = Darius 53, 24; 59, 16; 71, 27;

(*accus. Persen*); 77, 2. — Persa aliquis 51, 25; unus ex Persis 87, 14; 22; unus e Persis 94, 20; transfuga Persa 103, 7. — Persae obsequi sibi Macedones volunt 26, 19; elementa mortalibus venditant 26, 25; eos in servitatem ducere Alex. iubet Macedones 29, 9; infestantibus Persis Nectanabus ex Aegypto fugit 44, 15; Persarum legati ab Alex. donati dimittuntur 49, 26; Alex. ausus Persas veluti hostes adpellere 52, 27; Persae Macedones curibus falcatis terrere frustra student 54, 4; imbrem repentinum sibi caelitus adversari putant 54, 16; Persarum desiderata centum et viginti milia 56, 2; Aeschinem suasisse olim, ut Athenienses arma contra Persas sumerent 70, 6; adventum suum Persis non placiturum Alex. putat 89, 30; Alex. propius Persas adit 91, 1; eos arte bellica ludit 91, 17; habitum Alexandri Persae demirantur 92, 9; Alexandrum persequuntur 94, 23; 31; 95, 18; natam non audent 95, 21; ut cum Persis Macedones quoque se sepeliant, Darius petit 105, 5; diem obitus Darii a Persis celebrari iubet Alex. 105, 26; Alexandri edictum ad Persas 106, 9; commercium Persarum cum Graecis 107, 5; interfectores Darii ab Alexandro puniuntur ex voto Persarum 108, 18; Macedones Persis subiectis Alexandrum sequi nolunt 111, 9; 11; Macedones Persasque ad nova

proelia excitat Alex. 112, 2; Alexandro fortunam in Persas proclivorem fuisse Porus scribit 113, 12; contra Porum Persae pugnant cum Macedonibus coniuncti 115, 22; Persae Indos sagittis incensunt 116, 23; haud pauci Persarum ad Porum trans-eunt 117, 10; per regna Darii Persasque suos Alex. iter facit 126, 12; nullus Persarum dubitat, quin Alexandro omnia ad subiugandum facilia sint 131, 16; matrem et coniugem mox perituras esse Indis Persisque infestantibus praedicatur Alexandro 135, 9; Alexander Persarum potens 146, 9; Persae Alexandrum in regno Persico sepeliri volunt 164, 16. — Persarum dei 99, 10; dominus 50, 3; imperium 48, 1; procures 109, 13; 110, 15; regnum 52, 19; regna 53, 7; ritus 105, 16; sepulchra 100, 17. Perseus 13, 6.

Persica arma 82, 3; castra 55, 9; cornu 54, 6; diadema 82, 29; exercitus 111, 19; magnitudo 93, 17; milites 97, 10; regiones 127, 1; regnum 88, 23; 164, 17; res 97, 16; ritus 101, 13. Persis Peucestae traditur testamento Al. 167, 26; Persidos 50, 23; 76, 2; 98, 2; Persidam 135, 14.

Peucestes *cf.* Persis 167, 26.

Phaetonteus 58, 19.

Phanocrates regionibus, quae supra Babyloniam sunt, praeficitur atque Roxanen Bactrianam in matrimonium ducere iubetur testamento Alex. 166, 24.

Pharus 32, 4; 36, 20; 21; Pharos 36, 24.

Philippus, rex Macedoniae, cum bello absit, Olympias a Nectanabo corrumpitur 2, 12; 3, 21; 24; 6, 31; ei a Nectanabo artibus magicis persuadetur, uxorem a deo gravidam factam 7, 7; 9; 22; 8, 13. Revertitur 8, 18; 31; novisque artibus a Nectanabo decipitur 9, 3; 7; 8; 26; 10, 9; 18; 11, 3; Bucephala Philippo deducitur 13, 26; 14, 2; Philippus Alexandrum demiratur 14, 18; iterum proficiscitur 14, 24; oraculum Delphicum consulit de regni successore 16, 16; 18; Alexandrum iam sincerius amplectitur 17, 18; litterae Zeuxidos ad Philippum de nimia liberalitate Alexandri 17, 26; 18, 19; Philippus laetior factus Bucephala ab Alexandro domito 20, 8; 11; permittit Alexandro, ut Olympiam proficiscatur 21, 2; 27; Olympiade abiecta de matrimonio cum Cleopatra ineundo cogitat 23, 19; ab Alexandro reverso uxori reconciliatur 24, 1; 22; 25, 15; Alexandrum iubet Mothanae incolas punire 26, 11; Persarum legati ad Philippum petitem pecunias veniunt 26, 21; 27, 20; Phil. a Pausania trucidatur 27, 21; 23; 25; 28, 4; 13; 17. Regia eius sepultura 28, 25. — Arrhidaeus, filius Ph. 165, 26; filia Phil. 166, 11; effigies Philippi in oppidis imperii collocatae 168, 3; 7. — *cf.* 13, 7; 17, 7; 23, 1; 29, 20; 30, 23; 31, 1; 46, 18; 50,

1; 51, 17; 69, 13; 15; 80, 4; 83, 23; 94, 10.

Philippus medicus 84, 27; hunc clandestina cum Dario consilia tractasse Parmenio arguit 85, 3; 4; 7; ei Parmenionis epistolam legendam dat Alexander 85, 14; Philippus ultionem mendacii Parmenionis flagitat 85, 19; Parmenio Philippusque Alexandro suadent, ut somno se reficiat 134, 22.

Philippus Racusiae et Bactrianae et Susianae testamento Alex. praeficitur 167, 25.

Philo Alexandrum monet, ne in insulam miraculosam proficiscatur 125, 1, 2; ipse eo it ac moritur 125, 21; 22; testamento Alex. satrapiae Hellesponticae praeficitur ac sororem Olciae in matrimonium ducere iubetur 166, 13.

Phocus, filius Dromonis 58, 7. Phoebus 32, 22.

Phoenice Meleagro testamento Alex. obvenit 166, 20.

Phoenices 1, 25.

Phrygia 57, 18; 90, 4.

Phthia 57, 25.

Pielus, unus ex avis Alexandri 57, 28; 29.

Pieria 56, 25.

Pierides Musae 57, 2.

Pierus cum Alexandro Olympiae certat 22, 18.

Pisa 20, 15.

Plataeae 66, 4; 78, 9.

Plataeenses 66, 16; 70, 29.

Pollux, cestibus auctor 64, 13; 65, 15.

Polynicus, litteraturae magister Alex. 12, 25.

Porus, rex Indiae, a Dario auxilium rogatus valetudine

corporis petita excusat 90, 15; 17. Darius iterum a Poro auxilium petit 101, 26; 102, 10. Alex. in Porum ducit exercitum 110, 16; Porus ad Alexandrum litteras arrogantiae plenas scribit 113, 5; 6; 15; huic Alexander respondet 114, 11; 25; 26; eius litteris Porus ad belli studia incitatur 115, 19; Pori ingenti exercitu Macedones terrentur 115, 23; Bucephala Pori dextra vulneratur 116, 28; multi Persarum in partes Pori trans-eunt 117, 11; Porus ab Alexandro ad proelium singulare provocatus caeditur 117, 14; 20; 118, 5; 7; 8. *cf.* 118, 23; 119, 10; 147, 9; 151, 27. — Alexandria apud Porum 168, 20.

Prasiaca propter Oceanum sita 156, 2; 3; Prasiacae super-venit Alex. 124, 3; ad Prasiacam repedit 126, 5; post multos errores viae restituitur, quae eum ad Prasiacam deducit 130, 16; Prasiacam adventat 131, 13; ad Prasiacam festinat 135, 11; Prasiacam pereursat 135, 13; iter in Prasiacam pervertit 155, 12; ad Prasiacam ad-ventat 155, 27.

Priamus 58, 4.

Proserpina 66, 6.

Protea tellus 32, 24; insula 33, 2.

Proteus 36, 21; 22.

Ptolomaeus, qui Soter postea appellatus est 19, 18; ad Ptolomaeum Candaules ducitur eumque regem Alexandrum esse putat 138, 2; 5; 7; Ptolomaeus de hac re Alexan-

drum certior facit 138, 15; ac iubetur personam regis ducere 138, 19; 26; pro rege igitur se gerens Alexandrum quasi satellitem suum Candaule auxilio mittit 138, 27; 139, 3; 11; ac deinde ad Candacem proficisci iubet 140, 20; 22. Ptolomaeus de loco sepulchri Alex. oraculum consulendum censet 164, 20; testamentum Alexandri recitat 165, 22, quo Libyae praeficitur et Cleopatram in matrimonium ducere iubetur 166, 22.

Pyrrhus, filius Achilli 57, 27.

Racusia Philippo testamento Alex. obtingit 167, 24.

Rhacotis 150, 26.

Rhodus 166, 8; Dinocrates Rhodius 34, 15.

Roma 36, 11.

Rogodune, mater Darii, ad filium scribit 90, 21; a Dario moriente Alexandro commendatur 105, 6; Alexandri epistola ad Rogodunen 108, 20; eius responsio 109, 1.

Romani legationem ad Alexandrum mittunt 31, 11; 17. *cf.* 31, 23.

Roxane, filia Darii, a patre moriente commendatur Alexandro 105, 9; eam Alexander in matrimonium ducit 108, 28; 109, 16; 20; 110, 6. *cf.* 166, 2; 3; 167, 23.

Roxane Bactriana Phanocrati in matrimonium datur 166, 25.

Rubrum mare 51, 28; 128, 3; 158, 25; 27.

Sabaei molles 124, 11.

Sarapion Parmenionis 43, 20.

Sarapis summus deus 150, 27;

maximus deorum 167, 13; mundi totius dominus 43, 8; eius templum 40, 7; 18.

Samiramidos proneptis Candace 136, 1; Samiramidos regna 84, 1; 135, 15; regia 135, 19.

Sanctus: Alexandria apud Sanctum 168, 24.

Saturnius 43, 16.

Saturnus deus 13, 9. — Saturnus stella ex ophite fictus 3, 15.

Satyrus 47, 5.

Scamander, dux Alexandri 56, 12. *cf.* Casander.

Scamander fluvius 58, 22.

Scylla 162, 3.

Scythae 1, 26; 157, 1.

Scythia: Alexandria in Scythia 168, 20.

Scythica habena 47, 13.

Seleucus Babyloniae praeficitur testamento Al. 166, 20.

Semele 63, 29.

Seres 1, 26.

Sesonchosis, rex Aegypti 40, 13; 17; 128, 2; 150, 13; 29; 151, 8; Alex. iunior Sesonchosis appellatus 44, 4; 165, 10.

Sicilia 31, 9.

Socrates 80, 3.

Solis arbor 132, 11; 19; civitas Solis 159, 15; Soli Alex. operatur 159, 23. Sol crystallo nuncupatus 3, 13.

Soter *cf.* Ptolomaeus.

Spinther satrapes 52, 1; 88, 20.

Stasagoras, magistratus Plataensium, vaticinium infaustum a sacerdote Proserpinae accipit 66, 15; 67, 14; itaque eam sacerdotio deduci iubet 67, 16; sed ipse ab Alexandro magistratu spoliatur 67, 19; 22. Inde controversiae inter Alexandrum et

Athenienses oriuntur 70, 28; 71, 4; 75, 7; 9; 13; 80, 6; 8.

Stoa Alexandriae 37, 23.

Stranga flumen 91, 32; 95, 9; 96, 14; 18; 23; 97, 13; 20; 104, 1.

Susiana Philippo traditur testamento Alex. 167, 25.

Syriam Alex. petit 45, 23; 47, 16 et superat 51, 12; Syriae Utonem testamento praeficit 166, 18. *cf.* 36, 5; 90, 9.

Syria Coele Meleagro testamento Alex. obvenit 166, 20.

Tanais flumen 160, 7; 8.

Taposiris, locus Alexandriae 33, 16; 19; 35, 4.

Taurus 51, 16; 56, 20; 21.

Taxiades Indicae regioni testamento Alex. praeficitur 167, 22.

Telamon 13, 10.

Thebae ab Alexandro deletae 61, 21; 62, 20; Thebae ut restituantur Alex. permittit 65, 12. *cf.* 64, 14.

Thebani Alexandro copias petenti portas claudunt 61, 22; 23 ac vincuntur 62, 18; qui fugerant, Apollinem de restituendis Thebis interrogant 64, 7; 15. *cf.* 68, 4; 71, 18; 74, 21. — Thebanus quidam Clitomachus 64, 23; urbs Thebana 64, 10; fabulae Thebanae 63, 32.

Theodectus inter amicos fidisimos Alex. commemoratur 133, 14.

Thermodon flumen 158, 9; 12.

Thersites 58, 30.

Thessali 166, 28.

Thessalonice 27, 17.

Thetis 13, 5.

Thracas (*acc.* Thracas) 30, 20.

Thracia 12, 11; 30, 27.

Thrasyleon inter amicos fidsimos Alexandri commemoratur 133, 13.

Tigris flumen 87, 10; Alexandria apud Tigridem 168, 23.

Tripolis 43, 24; 47, 13.

Troas: Alexandria apud Troadam 168, 24.

Troglodytae 159, 9.

Tryinus, unus ex avis Alex. 58, 5.

Tyrii Alexandro resistunt 46, 3; eis per litteras Alex. excidium minatur 46, 13; 16; 19; Alexandri legatos crucibus adfigunt 46, 28; Tyriis satrapes praefectus 47, 15. *cf.* 71, 17; 74, 17; 19. — Urbs Tyria 46, 6.

Tyrrhenum 31, 21.

Tyrus ab Alexandro deleta 46, 2; 14; 47, 8.

Ulixes 24, 20.

Uton Syriae praeficitur testamento Al. 166, 18.

Venus stella, sapphiria 3, 15.
Vulcani templum 44, 6; Alexander Vulcanus appellatur 165, 11.

Xanthias cum Alexandro Olympiae certat 22, 16.

Xanthus oppidum 58, 2.

Xerxes 74, 12; 161, 5; *genet.*: Xerxae 70, 13; 113, 27; Xerxi 71, 23; 74, 19; 82, 3; 95, 3; 100, 13; Xerxis 160, 11; *accus.*: Xerxem 73, 21; 75, 26; *ablat.*: Xerxe 98, 23.

Zacynthii 70, 16; 79, 2.

Zethus 63, 14.

Zeuxis, adsecula regalis, Philippo Alexandrum opes prodigere indicat 17, 24; 26; 18, 3; 14.

INDEX VERBORUM ET LOCUTIONUM.

[*Verba stellis significata desunt in Georgis Thesaurio Latino.*]

Abitio: signum abitioni praecipio 127, 24; solis abitio 133, 28.

abrelegare: Miltiadem curiae consortio abrelegastis 80, 2.

abusio 50, 12.

abuti (= *uti*) 133, 2.

accedere votis: votis educationis accedo 12, 6; voto eius et precibus accessi 108, 29.

ac si (= *quasi*): ac si prophetes 3, 30; ac si opum tuarum factam mihi cessionem 51, 8; ac si iam mortuum 103, 24; haud secus prorsus ac si sub Dario mos erat 106, 17; accipienti adveniret 140, 22; coronam prorsus ac si regiam 149, 16.

addicere captivitati 76, 8.

adfectare (= *petere*) complexu et morsibus 116, 17.

adfectus (= *homines amati*): quod adfectus eius spectet 89, 27; orbatus adfectibus 102, 2; eximasque eius adfectus 139, 10.

adfluentia 131, 22.

adfluere: divitiis adfluens 27, 16; ut adfluere regibus copiis 110, 10; vos esse hisce omnibus adfluentes 115, 1; ab huiusmodi adfluentibus 45, 18; convivio adfluente 49, 16.

adfluum flumen 127, 17.

*adinquirere 52, 6 (*ita enim mendum typothetae corrigendum est*).

aditacula 152, 19.

aditio: comites eius aditionis 133, 11.

adlinere culpa 8, 2.

adminiculari 63, 16.

adminiculo deorum 21, 12; nocte nullis lunae adminiculis illustri 94, 27.

admiratio (= *res admiratione digna*) 130, 21.

admolire 62, 14.

admordere: eo admordebatur solo, quod 17, 20; in gratia regis admordere eum 24, 5.

adornare 91, 26; 92, 19.

adpellere (*c. accus.*): annum duodecimum adpellens 14, 15; decimum quartum annum adpellebat 19, 14; Elim adpellitur 21, 6; cum Africam adpulisset 31, 21; Persas veluti hostes adpellere 52, 27; (*c. dativ.*): adpulis Macedoninae 2, 6; (*c. praepos. ad*): ad fossae praiceps hominem adpellens 15, 12; ad locum adpulis 3, 17; (*absolute*): hominibus et incolentibus et adpellentibus 37, 10. *cf.* 135, 3.

adpetentia: tantis adpetentis vincere 122, 11; naturalem hominum adpetentiam 124, 21; ex hisce adpetentis 131, 24.

adprehendere: cum manus rex Alexandro adprehendisset 93, 8. *cf.* 20, 2; 41, 6; 146, 4. adquiescere: adquiescit conditioni 117, 22; ad haec verba adquieverunt 119, 15; adquiescent condicionibus nostris 139, 23. adsecula regalis 17, 25. adserere: qui adserat te 7, 16; naturae suae bona adserere 27, 12; nobile adserit sanguen 57, 27; nomen adseras tum nobis 58, 15. — (= *affirmare*) 58, 20; 103, 10; 132, 5; 161, 12. adsertor 28, 23. adstipulari: labores vestros adstipulari 29, 25; uti istud adstipulare praesenti mihi 32, 11; id famae adstipulatur oraculi maiestas 136, 8; adstipulabantur plerique 84, 6. adtemptare 27, 19; 48, 1. adtrectare 11, 16; 104, 17; 134, 26. adumbrare (= *obumbrare*) 86, 9. adversator 99, 3. adytum 61, 12; 16. aequaeus 13, 18. aestimato 159, 15. aestuare opibus (= *abundare*) 50, 19. aetatula 21, 1; 22, 3; 47, 25. alitius (= *celerius*) 18, 13. alienus de bello 73, 15. alimonia 102, 23. aliquanti (= *aliquot*): aliquantibus diebus 157, 27. aliter: hac atque aliter 20, 6. alitrix (?) 132, 20. altum (= *mare*): qui altum illud navibus straverit 71, 24; classem alto submergere 51, 27. amictus, us: omnis hisce amictus est arma et ferrum 158, 16. ammodyta 128, 11. amplexari 99, 19; 104, 10. anguen: talia anguina 39, 1; *sed* angues 83, 21. anne (= *num*): 15, 24; 83, 4; utrum — anne 121, 9. ansa 49, 21. antestare: deos viribus antestemus 113, 17. antistare: urbs, quae rebus humanis antistet 150, 21. *antistare (= *antistitem esse*): sacerdotem, quae ibidem antistabat 61, 4. apage hoc a me nomen 145, 26. aprieus: ad flagrantiam solis aestivi aprieus 120, 2. aptare tibias 62, 25. aquatio 128, 1. arcanus 3, 20. arcessire 10, 20. arietinum caput 8, 10. ariolus 38, 25. armamentarium 106, 27. asperare: cornibus asperatus 4, 12; rex asperatus ad dictum 24, 3; indignatio asperabatur 148, 14. astricus 2, 26; ars astrica 14, 27. astus 8, 20; 23, 1; 87, 14. astutia 115, 31. attexere 13, 11. attillare 134, 10. auctus (*non invenitur nisi forma comparativa*): auctiores esse poterimus 77, 29; auctior numerus 56, 6; 82, 18; auctiores vires 88, 22; auctior tractus 9, 12; auctior statura 142, 30; aliud auctius duco 14, 21; *adverb.* auctius 34, 28. auctiusculus (= *aliquanto maior*) 91, 6; 93, 18. audere: ad natatus huiusmodi audere non solent 95, 21. aurigans (= *aureus*) color 144, 15.

aurigare 20, 5; 22, 13; 54, 3. auspicio: id auspicio sibi fieri 93, 10. *cf.* 51, 1. ausum 87, 20; 113, 10. auxiliator 41, 3; 79, 3. Baiulus 105, 17. barbaries 76, 5. beatitudo 98, 17; 102, 3; 115, 1; 123, 8; 151, 15. bellicum: prior intonet bellum 83, 15; bellicum lituo praecinente 97, 4. beluili 14, 5; 163, 3; 9. beluinus 162, 3. bestiola 111, 5. biblus 7, 18; 27, 28. binus: cum bino eloquentiae testimonio 3, 8. *cf.* singuli. blandimentum 94, 5. bucrii 128, 22 (*βοῦκριοι*). *in* bundus formae desinentes: amplexabundus 104, 10; aurigabundus 20, 5; cunctabundus 83, 18; 87, 12; 115, 25; eiulabundus 97, 26; errabundus 141, 22; gratulabundus 142, 14; natabundus 84, 18; nixabundus 21, 25; pudibundus 117, 6; reptabundus 5, 18; 9, 13; 38, 22; viabundus 141, 5. Caelamen 161, 7. caelitus 54, 16; 145, 7. caesariatus canitie capitis 7, 12. calere: vi mentis calentior 17, 17; *cf.* 140, 1. calidas: rumoribus calidioribus 103, 20. callere: magisterium callentium 29, 26. candere: candenti colore 116, 16; saxorum candentium 141, 7. capax: capaciores (cloacae) 35, 24; diversoria subter capacius spatiosa 119, 29. capessere victoriam 87, 6; fugam 97, 12. carpere: adolescentuli vim carpebat 26, 27. cassus labor 95, 24. cataphractus 46, 1. celere (= *celeriter*) 42, 20. celsitudo moliminis 143, 5. cerastae (*bestiae*) 128, 12. cernuare 23, 7; 95, 14. certatim 124, 22. cessatio 82, 24. chlamys regia 104, 11; 138, 19; purpurea 149, 17. circumcursare 10, 15. circumerrare 10, 9. circumfluus 127, 5. circumforaneus 145, 10. circumfundere: homini circumfunditur 104, 9. circumiectus, us 132, 10. circumplecti genua 104, 18. circumsepire 135, 22. circumseptum: in templi circumsepto 40, 8. circumvallare 129, 19. citrus 141, 14. civicus: coepta civica 42, 10; adfectus civ. 79, 17; religio 79, 18. claudicare (*semper translate*) 19, 7; 148, 3; 158, 2. clausula: ad vitae clausulam 16, 12; vivendi clausula 104, 8; obitus mei clausulam 134, 14. cluere 2, 23; 13, 13; 57, 26; 65, 14; 80, 18; 124, 4; 145, 28. coeptare 157, 10; 158, 23. coeptus, us 30, 2. cognomentum 138, 2. comanere 33, 22. comitari: comitare una cum 15, 5; cum Persa aliquis comitaretur 51, 25; qui una Philonem comitati sunt 125, 22. Eumelo comitante

91, 31; da te mihi comitatum 140, 15. — comitatus Hephaestione amico 21, 5; paucis admodum comitatus 31, 29.
 commeare 45, 7; 61, 11.
 commeatus, us 6, 28.
 commendabilis 135, 28.
 commilitare: bestiae, quibus Indi commilitant 115, 21.
 commilitium (= militia) 67, 31; 84, 3; 112, 3; 154, 23. — (*exercitus*): fessum commilitium refecit 33, 6.
 comminus: comminus dicito 138, 24.
 commodare *alicui aliquid* (= *parare*) 30, 6; 68, 12; 86, 11. — (= *utile esse*): nihil homini commodare praescientiam 151, 10.
 commode 117, 13.
 commodum: commodum est mihi 139, 15; 155, 1. — *adverb.* 138, 13.
 communicare *alicui aliquid* 138, 16.
 communio, onis 102, 12; 136, 24.
 compactus, us 95, 6.
 comparativus cum genetivo *coniunctus*: omnium disciplinarum continentiam mage ostentare 22, 6; tui solletior 146, 14; orbis inlustrior 151, 16. — *spem capiti infirmiore* 69, 12. — *cum praepositionibus*: pro deteriore melius 60, 16; neque nobis alia quoque ab hoc genere divitiarum instrumenta sunt minora 126, 18.
 compendium 87, 28.
 competens: turbis competentibus (= *satis magnis*) 34, 18; agere gratias comp. 156, 17; numerus vestium competens

ad militum numerum 90, 7; competentior ad Darii iactantiam comparatio. — competentius alebatur 12, 9; pro Graeco nomine competentius feceris, si 99, 1; uti vulnerati competentius curarentur 156, 17.

complexus, us 116, 17.
 complusculi 24, 24; 38, 21; 164, 1.
 compos caeli 104, 24.
 compta verba 74, 8.
 conceptus, us 5, 13; 9, 4; 32, 10.
 concolor *alicui* 144, 2.
 concubina 102, 27.
 conditorium 100, 23; 165, 4.
 conditus, us 32, 19; 43, 21; 165, 16.
 confidentia 92, 31.
 confiteri gratias 49, 27; 142, 18; gratiam 109, 13.
 conflictus, us 87, 13.
 confluentare 47, 13.
 congelascere 91, 34.
 congelatio 95, 11.
 congeminare 36, 13.
 congestum: congesta saxorum 141, 7.
 congestus, us 33, 29; 38, 2.
 congregare 30, 17; 22; 45, 6; 53, 8; 64, 9; 102, 19; 109, 15; 138, 13.
 congregatus, us 105, 27.
 congregex: congreges aves 36, 30; te — caelitem congregem 42, 25; congreges 107, 2.
 congruentia 3, 21; 117, 26.
 congruus 12, 14.
 coniectare 52, 18; 95, 7.
 coniectore 10, 19; 37, 4; 57, 9.
 coniugaliter 8, 31.
 coniugalis 26, 2; 6.
 coniugare: matrem aliis regalibus nuptiis coniugabo 23, 26; ei filiam Philippi coniugari 166, 12. *cf.* 166, 22.
 coniugatio (= *concubitus*) 32, 8.
 conlatus, us 30, 24.

conlimitare: semper propter rebus bonis deteriora conlimitant 14, 8.
 conlimitium 155, 28.
 conliniatissime 137, 20; 143, 26.
 conluctari 164, 2.
 connivere: connivisset 26, 8.
 conspire 132, 9.
 consessor dei 47, 13; 50, 2; 6; 98, 5.
 consiliarius 72, 16.
 consipere 82, 23.
 consonus: consoni poposcere 122, 9.
 consortium: deorum consortium sibi vindicans 52, 23; Alcibiadem curiae vestrae consortio abrelegastis 80, 2; quo deorum numeris et consortio congregare 109, 15. — (= *coniugium*) spreto consortio Olympiadis 23, 19.
 conspirare: maerori eiusmodi omni Macedonia et reliqua Graecia conspirante 28, 26.
 consplendescere 150, 2.
 consulere: boni consulere 27, 3; 31, 27; 52, 7; 63, 8; 68, 11; 81, 8; 83, 25; 85, 9; 90, 31; 140, 7. — *alicui rei*: fugae consulere 2, 4; 64, 8; 94, 23; receptui 129, 11; redditui 130, 20; propterantiae 54, 27; desiderio 27, 28; praesentibus 60, 1; virtutibus 61, 16; si declinando huic experimento consulis 68, 27; conspersioni 102, 17; vix dum gravibus subvectionibus consulentes 131, 21; ultioni 140, 7; victoriarum (?) 22, 24; consultum, quantum oportuerit, Graeciae 111, 10. *pro aliqua re*: pro supplicum civium consulit voluptate 101, 23. *ad aliquid*: sicuti nobis ad naturam est consulendum 152, 24.

aliquid: me scio haec consulere voluisse 81, 28; id quod de Roxanes nuptiis consulisset 110, 7; eadem consulere 112, 11. *absolute*: perinde, uti iusserit, consulturus 164, 24. — consulere aliquem (= *interrogare*): 2, 11; 21; 3, 5; 14, 26.
 consultare (= *statuere*): de quiete aliquid consultare 90, 27; eo id consultavi, ne 106, 17; ne quid aetas illa temere consultaret 148, 15; quid de eius exitu consultetis 149, 1; si quid de bello consultetis 154, 13; super his consultate 155, 2. — (= *consilium dare*): si quid nobis de itinere consultarent 125, 24. — *alicui rei*: redditui consulare 95, 20; uti vestro commodo consultaret 118, 19.
 consultor 64, 2.
 consultum (= *consilium*) 112, 16; 140, 15.
 consultus: parum consultum aliis videtur 91, 28; consultus visum est 68, 24; consultus *adverb.* 72, 13; 104, 25.
 consurgere 1, 24; 37, 24; 50, 14; 72, 28.
 contemplor: magnificentiae animo contemplatae (?) 35, 2.
 contemptibilis 50, 7.
 contemptus, us 59, 12; 115, 14.
 contexere 36, 18.
 continentia (= *ea, quae continentur*): talem continentiam scribit 51, 16.
 contrarius: quo vates sibimet, non Stasagorae contraria praedixisset 67, 16.
 contristare 28, 19.
 convallare 45, 2.
 conventiculus 33, 23.

convivari 9, 11; 94, 9; 149, 25.
 copulare 68, 1; 147, 10.
 copulator 26, 3.
 corniculata fronte 16, 22.
 coronalia obsequia 12, 10.
 coronariae opificinae 37, 25.
 corporatus 159, 6.
 coruscatio 11, 29.
 crater 100, 19; 126, 15; 160, 27.
 crepitaculum 51, 22.
 crocodilus 130, 2.
 crystallus 3, 13; 141, 8.
 cubitalis: proceritudine cubitali 128, 11.
 cupitum 10, 17; 69, 12; 98, 24; 113, 3.
 cursim 104, 4.
 curtus: curta victoria 97, 24.
 cylioperdices (*bestiae*) 128, 24.
 cyprus (*arbor*) 144, 18.

Daedalus: aquila effigiata daedale 161, 21.

dapsilis: ager 49, 16; stagnum 127, 28; convivium 49, 16; lascivia 9, 8.

dare: dabat Alexandro videre 15, 8; datur visere 33, 29; visi datur 34, 13; facile dedit medico intellexisse 85, 16; qui nobis daret cum hisce barbaris fabulari 124, 15; dedit sciri sese et opulentiam suam 143, 2.

deambulare 21, 8.

declinare: si a cognitione vestri declinemus 154, 12. *cum accusat.*: (= *fugere, vitare*) locum casuum declin. 44, 16; si declinando huic experimento consulitis 68, 27; declinandam nobis pueritiam 70, 10; Poro locum vulneris declinante 118, 5. — *cum infinit.*: reniti Alexandro declinabimus 71, 34.

decorare 100, 9.

decoriter 33, 24; 101, 6.

dedecorare 86, 30.

dedignari 105, 19.

defensare 8, 23; 49, 1.

defensatio 148, 5.

defigere 3, 1; 91, 17.

deflere 67, 24; 139, 5.

deformare 83, 10; 98, 1.

defossum 16, 1.

demorari 160, 4.

demutare: ut nihil de Centaurorum convivio demutaret 24, 19; luna nihil diurni luminis demutat 128, 8; ut nihil demutat ab ea lyra, quae etc. 161, 14; ne illis Homeris versibus demutaret 43, 15; in Cleopatrae nuptias demutantem 23, 20; e curru regio demutat ad currus, quibus proelialibus utebantur 96, 25; cum in sese paulatim vices utriusque nominis demutarent 82, 27; si hominem demutaveris 151, 18.

deperire 65, 9; 155, 17.

deponere: eum ait magistratu suo deponendum 66, 20; imagines e templis deponendas 79, 9; eos flammis et incendio deponendos 81, 19.

desideratum 123, 5.

desidere 155, 8.

derelinquere 16, 2; 22, 5; 43, 6; 81, 16; 95, 27; 103, 24; 153, 3; 157, 21.

destinare: divinitati destinatus 61, 14; in Syrias itinere destinato 45, 28. — (= *mittere*): 18, 24; 32, 4; 33, 8; 72, 5; 75, 1; 78, 17; 90, 20; 155, 1; 5. — (= *petere*): eumque cum iaculo destinaret 28, 8.

detectare 74, 15.

deversorium 6, 25; diversorium 119, 28.

devertere 162, 4.

dextrorsum 122, 2.

diffamare 133, 26.

differre: ab hac me appellatione distulerim 78, 14; ea recitari non differt 99, 16.

diffiteri 68, 15.

diffilare: quod omnes superi

diffilaverint 60, 21.

diffusa lascivia 9, 8.

dignanter 57, 21; 94, 1.

dignari *aliquem aliqua re*:

2, 18; 5, 5; 27, 9; 34, 13;

109, 21; 142, 9; 150, 13. —

cum infinitivo: ultra adesse

dignabitur 6, 17; mecum con-

venire dignatus est 10, 6.

dignitari 44, 7; 63, 31.

dilargitor 18, 6.

dimetiri: dimensa spatia 107, 7.

dinoscentia 34, 26; 87, 15; 91, 13.

dinoscere 39, 26.

disceptare 104, 22.

disceptator 78, 26.

discrebilis vox 135, 3.

discredere 143, 29.

discursim 62, 17.

disicere 6, 2 (?); 24, 17.

dispensare 18, 2; 7.

dispersere 104, 27; 155, 28; 158, 19.

dissertare 134, 2.

dissilire 87, 18; 95, 6.

dissolutio 69, 27; 86, 14.

dissolvere: magno risu dissol-

utus est 1, 29.

dissultare 10, 13.

diversorium: *vide* deversorium.

divulgare 103, 27.

dominator 136, 5.

donicum 25, 1; 78, 14; 103, 26.

dracunculus 10, 14; 21, 22.

ducere (= *fallere*): neque in hoc

ducor 69, 17; vos exempla

ducebant 82, 2.

E, ex: ex cursu 20, 7; e diverso 16, 14; 96, 29; ex fide 162, 22; ex facili 145, 23; ex medio 102, 24; ex obvio 94, 29; ex pari 148, 13; ex praesenti 69, 5; 162, 16; ex vetusto 99, 7; ex voto 108, 18; 138, 17; ex vultu 146, 8.

ebdomadarion (*bestia*) 126, 1.

ecce 5, 1.

editio (= *partus*) 12, 5.

editus, us 11, 14.

effectus, us 114, 23.

effeminatus 69, 27.

effertatus 137, 10.

effervescere 9, 3; 24, 12.

efficax 94, 26.

effigiare 4, 21; 161, 21; 137, 20?

effrenis 20, 4.

effundere spiritum (= *mori*)

105, 4.

ematitis lapis 3, 14.

emetior (*deponens*): 24, 15;

85, 23; 28; 95, 17; 111, 4;

154, 28; 156, 18; 28. — *Participium*

emensus *passive*

usurpatum: emensis stadiis

sexaginta 55, 5; emensis

universis 96, 22.

eminentia 39, 5; 127, 30 (?).

en 11, 22; 24, 14; 25, 24; 29, 4;

61, 17; 91, 22; 92, 24; 104, 28.

enodare 47, 7.

equisius 14, 3.

equitium 13, 26.

erectus: proceritudinis erectis-

simae 40, 6; thecam poculo-

rum sedecim cubitis erectam

161, 17.

esse *coni. praes.*: fuam 148, 26;

fuant 153, 4; fuat (?) 138, 21.

esse *cum infinitivo*: est scire

53, 11; est videre 142, 25;

erat videre 126, 7; 143, 27;

150, 7; est visere 158, 15;

erat visere 9, 7; quod exim

eminus visere esset 159, 12;
cernere fuit 160, 5; hand erat
homini discernere 144, 11;
labi erat opiniones intuen-
tium 143, 30; fuit inde prae-
nosse 16, 11; oculi exercitum
foret 91, 12. — *cum dativ.*
gerund.: ei parere libentibus
sit Aegyptiis 77, 13; ut illis
officium tale non dedignan-
tibus fieret (foret *Mai*²)
105, 20.
evacuatio 83, 29.
evectus: ipse quinque ferme
cubitibus evector 117, 27.
evidentia: delectatus eius (flu-
minis) evidentia 84, 16; pro-
pter saxi illius evidentiam
100, 27.
exaequare 33, 30; 110, 3.
exaestuarium animum 15, 29.
exambire 42, 24.
exanclare 33, 5; 127, 4; 131, 14;
158, 9.
exanimare (= *mori*) 129, 22.
exanimis 117, 4.
excrecentia 141, 14.
exrescere 6, 29; 141, 19.
exigere: exegit puerum 11, 26;
exegit spatia lactandi 12, 12.
expergitus 162, 14.
exstimulare 47, 3.
*extuberascio 39, 6.
Fabre 3, 7; 135, 24.
fabricari 4, 22; 32, 14; 74, 5.
fabrile melos 62, 25.
fabulari cum aliquo 124, 15. —
162, 4.
fabulatio (= *colloquium*) 22, 11.
facessere (= *cedere, discedere*):
3, 18; 42, 22; 72, 21; 94, 30;
(= *desinere*): 41, 23; 118, 23.
fuga facessunt 54, 17; *cum*
dativ.: facessent magni-
ficentiae animo contemplatae

35, 2; *cum praepositionibus*:
facesses ab hac tam sacri-
lega voluntate 63, 9; faces-
sere militem ab expugna-
tione iubet 82, 5; facessant
ista de medio 122, 27; faces-
sit e medio 9, 28; facessere
universos e praesenti edicit
162, 16; facessas ex his, qui-
bus imperare non possis
114, 6.
facile (= *av*): 85, 26; 90, 24;
142, 2; 147, 7; 161, 26 *et*
saepius.
factitare 18, 9; 59, 13.
falcati currus 53, 22; 143, 25.
falsidicentia 67, 1.
famulari 39, 1; 139, 2.
famulitium (= *famuli*) 3, 19. —
famulitium praestare 37, 26.
fatale est *alicui* 4, 4; 15, 22.
fatigatio 96, 9.
fatisci 95, 6.
favisor 13, 24; 99, 3; 106, 13.
femineus 132, 24.
feretrium 105, 20.
ferina rabies 102, 1.
femorale 126, 28.
feritas 111, 13.
figmentum 57, 3; 143, 25.
figurare 39, 25; 161, 10.
filum: filo oris 93, 18; suo modo
et filo (?) pulcherrimus 12, 15.
firmiter 130, 24.
firmitudo 97, 14; 135, 23.
flabilis: errantis est benigni-
tatis et flabilis 17, 11.
flabrum 42, 15; 122, 19.
flagrantia solis 120, 2.
flammea astra 145, 6.
flebilis 101, 1; 104, 6; 105, 2.
flebiliter 101, 12.
fletus, us 108, 4; 128, 15.
fluctuare 21, 23; 54, 15.
fluentum: Strangae fluente
104, 2; Nili fluente 164, 25.

formidolosus 27, 22; 81, 5.
fortunarius: in huiusmodi
fortunaria 55, 8; nulli esse
hominum rata vel stabilia
fortunaria 98, 7.
fovere opinionem 16, 25; spem
60, 17; sententiam 69, 12.
fragilitas 97, 19.
frequentare 76, 6.
frequentia arborum circumsi-
stentium 132, 10.
frugi esse 19, 2; ad frugi cu-
stodiam 17, 28.
frondere: frondentes ramos 91, 6.
frustra habere: frustra habitos
spe transgressus 95, 19; ictus
frustra habitus 87, 18.
fundare 42, 12; 72, 11; 76, 27.
furatrina 93, 26.
Gemmatus: gemmato stem-
mate et gemmato diademate
142, 30.
gemmeus: titulo gemmeo 128, 1.
gentiliter: cypros gentiliter
vocant.
gestamen: aureae coronae ge-
stamen 107, 11.
gesticula mansuetudinis 19, 26.
gloriatior 98, 5.
gradabilis 92, 2.
gradior 5, 29; 94, 28; 130, 25.
granata mala 141, 17.
grassari 102, 15.
gratiam confiteri *vide* confiteri.
— gratiam facere *alicui*
alicuius rei (= *recusare*):
gratiam tibi huiusce muneris
facio 20, 26; gratiam eius
studii fecisse 68, 1; huius
quidem rei gratiam fecere
regi 101, 19.
gratari 96, 10; 152, 6.
gratulatorius: solatia gratula-
toria 12, 1; coena gratula-
toria 142, 24.

gravari 110, 1.
gymnosophistae 119, 25; 120, 6;
152, 1.
Habere *cum partic. perf. pass.*:
quos captos haberemus 52, 5;
responsum habetote 80, 12;
filios nec susceptos quidem
habere 89, 8; matrem com-
mendatam habeto 105, 8;
vobis dictum hoc habetote
112, 4; hunc tecum missum
habebis 140, 27. — *Cum in-*
finitivo: Tyrum proteri mox
pedibus habere principis re-
spondere 47, 8.
habituaculum 159, 11.
haustus, us 85, 13.
himantopodes (*bestiae*) 128, 23.
hippophonia, sacrum annum
Amazonum 152, 25.
hippopotamus 127, 18.
homines senis manibus 128, 23.
homullus 41, 21; 50, 6.
homunculus 115, 10.
horoscopus 3, 11; 3, 16.
horridulus 6, 2.
hosticus 52, 14; 78, 23; 119, 23;
idque a me amicum tibi,
non hosticum putes 104, 22. —
hosticum: si adfuert ex ho-
stico 3, 22; quidquid nos ex
hostico patiamur 102, 1; cete-
ra multitudo pro rebella-
tione et hostico punietur
107, 3.
Iactantia: iactantias barbari
89, 23.
iactitare 99, 24.
iam iamque 95, 30.
ichneumon 141, 23.
igneae maculae 145, 5.
ignicantia grana 141, 18.
ignire: igniri statuas festinat
116, 4; ignitas statuas 116, 15;

fulgor ignitus 145, 1; draconis effigies ignitissima 164, 8.
 illacrimare 90, 32.
 illorsum 28, 14.
 imbellis 74, 17.
 imitamen 16, 24.
 imitator 63, 25.
 imitatus, us 96, 27.
 immorari 125, 26.
 impendere *cum accus.*: impendebat sellam istam vertigo 161, 9; video, quantum nos impendat ex praesenti 69, 5.
 impendio (= *valde*) 135, 24.
 imitatorius 97, 3; 112, 13; 15; 114, 20.
 imperitare 146, 11.
 imperterritus 100, 4.
 impetire *aliquem aliqua re*: te venia impertio 8, 22; si miseratione hosce impertias 99, 2.
 impollutus 133, 10.
 impossibilis 132, 3.
 impropertit 94, 21.
 improspere 49, 21.
 impubes, is: Aethiopus impubes 137, 1.
 incassum 118, 22.
 incentivum 29, 14; 47, 3; 86, 19; 114, 27.
 incessere *aliquem*: 113, 12; 116, 24; 122, 25; 127, 25; 129, 17. (*perf.* innessi 122, 25; 127, 25.)
 incidere *aliquid*: incidens aquae illius vehementiam 84, 21.
 ad incitas deducere 97, 29.
 inclemens 66, 21.
 inclinare: quoniam diis inclinare Darii nomen ab illa potentia libuisset 109, 3.
 inclinatio 50, 16; 88, 3; 98, 8.
 inclytus 55, 19; 57, 26; 58, 13; 70, 2; 135, 21.

incommodare 125, 8.
 incommodum 117, 2; 123, 7.
 incommunicatus: filios incommunicatos alteri 24, 7.
 incongruus tumultus 75, 19.
 inconsideratio dilargitor 18, 6.
 *inconspectus: e inconspectu nostro evanescent 124, 26.
 inconsultus 97, 19; 111, 15; 118, 17; inconsultior 30, 2; 59, 14; 89, 25; inconsultissimus 68, 18; 70, 11. — *Adverb.*: inconsulte 86, 12; inconsulto 54, 13; inconsultius 18, 20; 112, 17; 113, 9; 114, 11.
 incrementum 10, 22; 45, 21; 53, 10; 82, 14; 86, 22.
 increpare *aliquem alicuius rei*: ignaviae eos increpitos 31, 25; increpare falsidicentiae vatem 66, 22. — increparei classico 140, 5.
 incunctanter 85, 27.
 incuriosus 38, 2; 126, 26. — *Adverb.*: incuriose 135, 25; incuriosius 21, 19; 138, 9.
 indidem *passim*. — auri tanta copia, ut humum ipsam indidem consternere possim 48, 6; munus habebis, quod indidem regalissimum est 102, 25; veteris cuiusdam regis indidem monumentum 124, 19.
 indigentia calciamentorum 155, 19. — indigentia 101, 20.
 indignanter 86, 1.
 indilucescere 134, 25.
 indumenta pedum 92, 19.
 *industriari 13, 18.
 inefficax 103, 12; 113, 18.
 infestare 44, 15; 79, 1; 113, 7; 127, 2; 135, 9.
 infit 10, 23.
 infortunium 64, 1.
 infrendere dentibus 146, 18.

ingenium (= *indoles*) fluvii Strangae 92, 2.
 ingressus, us 107, 12; 38, 20.
 inihiare opibus 148, 30.
 inhonorus 43, 19; 102, 21.
 inhospitalis 125, 25.
 inlectus, us 133, 24.
 inlinere picturam 137, 22.
 innumerus 74, 19.
 inobsequens 53, 18.
 inobsequentia 78, 18.
 inolitus 41, 14.
 inopinabilis 70, 2; 126, 1.
 inopinatus: qui mecum toleraverint inopinatissima (?) 123, 20.
 inquietudo 167, 17.
 inreligiosus 133, 10.
 inscalpere 161, 4.
 inscalptio 7, 18; 100, 25.
 insecutio 103, 12.
 insecutor 95, 25.
 insector 1, 20; 159, 19.
 insignire 67, 7; 141, 28; insignitus 7, 13; 31, 13; 40, 11; 143, 4; insignitior 153, 12.
 insinuare: insinuasset mandata 78, 9; insinuat Candaules Alexandro vel maximam exercitus sui partem 141, 2.
 insolentia: ob insolentiam eiusmodi proelii 115, 25. — (= *impudentia*): victorum insolentia 119, 6; per insolentiam regis Bebrycis 139, 5.
 inspiratus 10, 23.
 instabilis 17, 10.
 instar urbium 38, 23; instar saxi 91, 34; ad instar integrae domus 145, 9; ad instar templi 165, 20; ad serpentium instar 159, 10.
 instaurare 8, 28; 118, 11.
 instinctu dei 23, 13.
 *insubiugabilis 6, 9.
 insulcatio 33, 29.
 insultare (= *insilire*): tergum quadrupedis insultat 20, 4.
 *insuperare 112, 21.
 insurgere 93, 25.
 integrare 142, 23.
 integratio 26, 1.
 intemeratus 49, 1.
 intemperies 2, 16; 155, 23.
 intemptivus 86, 24.
 intentare 54, 4.
 intentus: urbem religioni intentam Proserpinae 66, 6.
 interamnanum 152, 16.
 intercurrere: multis exercitum intercurrentibus 96, 28.
 interrere 33, 27.
 intersector 147, 9; 22.
 interminari (inter-minari) 61, 7; 134, 4; 162, 21.
 interminatus (in-terminatus) 42, 11.
 interminis (in-terminis) 39, 13.
 internuntius 46, 16; 48, 29; 51, 12; 91, 17; 25; 92, 24; 93, 3; 103, 11; 142, 18; 146, 1; 147, 17; 24; 148, 3.
 interpolare 152, 23.
 interpretamentum 11, 2; 134, 1.
 intersitus 95, 8.
 interturbare 13, 1.
 intervehit: arbores caelum ferme proceritudine intervectae 132, 14.
 intextus, us 67, 7.
 intimare 18, 15; 40, 22; 94, 14.
 intonare: ut si incentivum ali-quod divina voce intonavisset 29, 15; prior intonet bellicum 83, 15.
 *intranatabilis 86, 2.
 inustio 16, 23; 145, 5.
 invadare 160, 25.
 invenustus 21, 26.
 inviabilis 45, 4; 59, 27.
 invidentia 120, 10.

invidere: non invidas sepul-
 turam 105, 4.
 invisitatus 8, 32; 116, 6; 124, 7;
 128, 25; 131, 25; 159, 4.
 invius: invisi locis 123, 14.
 ire: eamus ducere 29, 8.
 itus, us 21, 15.
 iubere *cum dativo*: Demadi si-
 lentium iuebatur 75, 19;
 satrapis vestium et armorum
 quam maximum numerum
 iubet 90, 8.
 iugalia (= *matrimonium*) 5, 5.
 iugiter 26, 29; 35, 20.
 iuvare: iuvarit 146, 13.
 iuxta: quae cuivis magis quam
 illi ad virtutum meritum
 iuxta essent 82, 22.
 iuxtim 33, 28; 37, 25; 43, 3;
 52, 20; 101, 8; 161, 16.

Lactare: spatia lactandi 12, 13;
 lactaturam feminam 122, 4.
 laetari: laetatur ultionem illi-
 bata laetitia 142, 22.
 laevigare: saxis non incuriose
 laevigatis 135, 25.
 lamentum 98, 11.
 lampas 94, 29; lampadarum 160, 6.
 laniena 14, 12.
 lapsus fortunae 44, 16; 46, 7.
 largire: largitum iri 122, 8.
 largiter 26, 4; 105, 11; 109, 18.
 latere: fama ne Olympiadam
 quidem lateret 2, 11; mira-
 mur satis latuisse te 52, 2;
 latuitne te solum 52, 24;
 Alexandrum ista nequaquam
 latuere 103, 6.
 latrunculus 82, 15.
 laudare *aliquem alicuius rei*:
 laudatum studii filium 21, 3;
 laudatum fidei ac fortitudi-
 nis 87, 30.
 laudator 83, 4.
 laxus: verbis laxioribus 17, 6;

vitam ab indigentia laxiorem
 101, 20.
 lectio 13, 17.
 legare: quem legare institueras
 ad Darium 91, 24; esse se-
 cum legatum 142, 19.
 letaliter ictus 27, 26; vulnerare
 103, 24.
 limis 5, 22.
 linea pulchritudinis 14, 3.
 litteratus 58, 27.
 lubentia 9, 20; prout cuique
 ad lubentiam impetus fuit
 38, 23; ubi fuerit ad luben-
 tiam 153, 2.
 luciscere: mane luciscente 6, 12.
 luciae certamen 64, 24.
 luctatus, us 20, 20.
 luctuosus 104, 6.
 lunaris 133, 7; 134, 15.
 lunatus: lunatis cornibus 32, 22.
 lusitatio 47, 26.
 lychnites 145, 2.
 lygdinus 3, 16.

Macerare: animo macerabatur
 95, 7.
 machinamentum 1, 10.
 magisterium 26, 29; 29, 26;
 46, 23; 70, 18; 76, 14.
 magnanimitas 46, 11; 94, 3.
 magniloquentia 48, 13.
 malle: mavelis 146, 20; 154, 2;
 mavelit 121, 19; malebit 166, 9.
 malle mage: nisi mavultis mage
 —experiri 69, 22; optasse se
 dixit vel Thersitem apud Ho-
 merum mage, quam apud eius-
 modi scriptores Achillem pu-
 tari maluisse 58, 31; maluisse
 potius ostendere 49, 13; quo-
 rum te malo imitatore
 potius quam invidentem
 fuisse 63, 25.
 mandare *plerumque regit in-
 finitivum vel accusativum*

*cum infinitivo; cum gerun-
 divo coniunctum*: currum ab-
 dendum mandat 54, 25.
 mansitare 52, 21; 159, 27.
 maritare 63, 30.
 martius: martia desideria 17, 20;
 martium pectus 64, 5; martius
 terror 78, 22.
 mathesis: matheseos sciens
 2, 21.
 meditamentum 13, 17.
 meditatus: meditatis hisce ver-
 bis 69, 26; haec tibi iam me-
 ditata sententia est 83, 5.
 meditullium 37, 13; 133, 5.
 melos 62, 25.
 membratim 50, 10.
 memoriter 147, 23.
 mensuratio 161, 1.
 meritum: virtutum et sapien-
 tia merito 109, 6; ad vir-
 tutum meritum iuxta 82, 22;
 ob fraudis meritum 130, 13;
 pro merito eius potentiae
 49, 6; pro culpa merito
 106, 11; pro merito gratiae
 144, 24.
 metior, *partic.* mensus: omne
 intersitum spatium mensus
 95, 9; menso alveo 95, 25. —
 metitus: quamquam longe
 auctius rex metitus locorum
 amplitudinem foret 34, 28;
 spatia metita 34, 17.
 metatus: metatae urbis 36, 26; 28.
 meus, *vocat. sing. gener. femin.*
 mi: mi mater 25, 17; mater
 mi 157, 13; mi mulier 11, 8;
vocat. plur. mi: mi parentes
 19, 4.
 ministerium regale 3, 19.
 minitari 11, 11.
 misceri deo 4, 5; seseque illi
 nuptiis miscuisse 7, 14.
 miseriter 98, 12; 104, 5.
 misitare 90, 12.

mobilitas animi 93, 28; Strangae
 (*fluvii*) mobilitas 96, 18.
 moderamen 55, 13.
 molimen: celsitudo moliminis
 143, 6.
 molitio 94, 26.
 monitor 92, 3.
 moriger 19, 25; 20, 4; 25, 22.
 mulcedo: ad mulcedinem au-
 rium 106, 1.
 multifidus 2, 24.
 multigenus 12, 11; 42, 23; 91, 4;
 156, 26.
 multum (= *valde*): efficax mul-
 tum 62, 27.
 mundanus 10, 26; 11, 7; 17, 15.
 mundialis 1, 9; 10, 28.
 mundus (= *supellex*): mundi
 regii 110, 8.
 mutuari 17, 21; 109, 25.
 myrobalanus (*arbor*) 132, 16.
 Natatus, us 95, 16; 21.
 navigabilis 95, 22.
 navita 51, 27.
 ne, *antecedente* sic vel ita: sic
 uti imperio meo, ne nomen
 meum ex oppido transferatur
 167, 11; militantibus oportere
 [ita] uti, ne frustra labore-
 tur 115, 3.
 negitare 41, 9; 47, 2; 134, 24.
 nimietas 129, 6; 144, 15.
 niti: ut tantam illam urbem,
 quanta nunc est, niti deberet
 34, 16; adversum iudicium
 et gratiam suam Stasagoram
 nisum 67, 19.
 nixabundi 21, 25.
 nobilitare 55, 18.
 noscitare 52, 4; 96, 1.
 nostratis (?): si Atheniensis
 Stasagoras aequae quam sa-
 cerdos illa templi nostratis
 est 75, 10.
 nullibi gentium 7, 28.

- nuncupare: Iovem viseres aereo lapide nuncupatum 3, 13. — 168, 17.
- *nuptia: nuptiae secretum 5, 3.
- nutare 42, 18.
- nutricare 4, 6.
- nutritor 12, 24.
- nyctalopices (*bestiae*) 129, 27.
- Obdurare 11, 12.
- obelisci 40, 6; 10.
- obfirmare: arcere Alexandrum obfirmaverunt 46, 4; eum ne reciperent obfirmaverunt 59, 9.
- obfirmatus: 11, 23; 70, 8. obfirmatus 11, 12.
- obligurire 37, 2.
- obriguisse 131, 9.
- obsecutor 113, 3.
- obumbrare 146, 28.
- obvallare 45, 9.
- obviare 21, 9; 31, 22; 45, 14; 46, 23; 51, 19; 52, 9; 54, 7; 70, 17; 71, 7; 120, 5; 125, 14; 152, 6.
- obvius 41, 29; 108, 6; 113, 4. ex obvio 94, 29.
- occidio 68, 5.
- occidens 89, 3; 121, 7; 133, 5.
- occupare *cum dativo*: cervam pastui occupatam 33, 8.
- occurrere 8, 19; 34, 24; 68, 21; 71, 31.
- odontotyrannus (*bestia*) 129, 13; 20.
- odorus 144, 17.
- omnigenus 13, 3; 57, 3; 115, 27.
- operimentum 133, 2.
- operosa coena 142, 24; sepulchrum operosissimum 16, 11.
- ophites 3, 16.
- opifex 37, 17.
- opificina 37, 26; 159, 21.
- opinabilis 13, 29.
- opinari 34, 18; 38, 3; 86, 13;
- 92, 25; 94, 12; 138, 7; 143, 29.
- opinare (?) : opinavere (?) 7, 23.
- opiparum templum 57, 1; opi-para loca 158, 11; opipare sacrificatus 149, 25.
- oppetere (= *mori*) 28, 16; 20; 55, 17; 60, 15.
- opportunius 53, 20; opportu-nissimum 80, 27.
- oratoria (= *ars oratoria*) 12, 27.
- ordinare 82, 10; 96, 13; 110, 15.
- ortus, us 121, 7.
- Panther: pantheras 137, 9.
- paradisus 132, 9.
- parilis 53, 4; 110, 2.
- parilitas 97, 8.
- pariter — et *vel* ac (= *et — et*) 18, 26; 19, 20; 22, 9; 31, 11; 33, 25; 40, 24; 44, 26; 45, 25; 46, 21; 47, 10; 53, 11; 54, 21; 72, 11; 74, 13; 77, 12; 79, 26; 84, 17; 99, 20; 101, 9; 106, 20; 112, 18; 113, 1; 118, 1; 120, 24; 140, 20; 142, 22; 143, 5; 150, 20; 158, 14; 166, 3.
- particeps *alicui*: participem Olympiadi tuae 105, 8.
- participare *aliquem aliquam re*: vos participabo convivio 23, 26; participat (homines) convivio 49, 16; quo nos participat 52, 26; heroas divum honore participat 57, 19. *cf.* 95, 29; 109, 10; 126, 11; 135, 17.
- *alicuius rei*: eorum omnium te participare per literas 123, 20. — *aliquid cum aliquo*: id quod consulisset cum matre participat 110, 7. — participato convivio 59, 3; nomine hoc participato 79, 20.
- partitudo 11, 4; 8; 30.
- pascua 91, 5.

- pastus, us: cervam pastui occupatam 33, 7.
- patera 167, 6.
- patrare 7, 14.
- pauculum 27, 1.
- pausa 67, 12.
- pecua: una pecus servitiisque 56, 4 (pecudibus 120, 17); pecua multigena 91, 4.
- peculiaris gloria 55, 1.
- pellinus 126, 28.
- penes: inclinationis eius vis ac potestas est penes superiores 50, 17; unum esse prae ceteris viribus penes Graecos 84, 8; ne incerta regentium observatio plus penes vos haberet formidinis quam veritatis 106, 18; velle sibi unumquemque, quod penes alterum videat 123, 10; eiusque facinoris summam penes Antigonum collocaret 140, 13; omnia scribere, quae penes nos sint 152, 10.
- penetrare 38, 24; 144, 28.
- penitum: aulae penita 1, 11; sacri loci penita 150, 24; telluris penita 42, 19; in penita perducit 146, 5.
- pepo 141, 19.
- perbrevis 36, 19.
- peritus 17, 17; 42, 21; 77, 5; 89, 25.
- peregrinari 106, 30.
- perfacilis 71, 15; 114, 20.
- perfiabilis 21, 11.
- perhorrere 70, 13.
- periclitari 153, 22; iactantia periculum periclitandi 69, 11.
- periculum (= *experimentum*) 157, 26.
- perinde — ut 48, 24; 75, 15; 96, 21; 108, 22; 164, 22; 165, 17; perinde — si 151, 13.
- peritia (= *scientia*) 2, 1; 7; 11; 23; 3, 6; 10, 23; 11, 7.
- permetior: permensi sunt terram 1, 5; itinere permensio 160, 10.
- permirandus 126, 8.
- permixtio 122, 3.
- permulcere 94, 6.
- perpalari 152, 27.
- perpendere 103, 27.
- perpes 41, 22; 151, 12; 155, 21.
- persimilis 23, 8.
- persuavis 127, 29.
- pertaesus militiae 29, 21; regni 89, 2; non minus sibi pertaesus esse vaniloquentias 89, 22.
- pertenus 10, 14.
- perviabilis 97, 14.
- perviare 95, 10.
- perviciacia 1, 5.
- pervidere 117, 12; 27.
- pervulgare 135, 21.
- pessum: equum pessum tractum 95, 15.
- petitum 90, 18; 140, 21.
- phalangium (*bestiola*) 111, 6.
- phalanx: illae phalanges 97, 17; phalangis — confluentibus 96, 17.
- phalerae 102, 26.
- pinax: pinacis 3, 17; pinacum 3, 6.
- plebecula 20, 21; 104, 27.
- plusculum 74, 2.
- poculum (= *potio*) 84, 28; 85, 6.
- poenitudo 98, 28.
- pollicitum 87, 4.
- porphyrites lapis 143, 26.
- portuosus 34, 9.
- posse: qua potui 157, 29; si qua posset 163, 12; qua poterant (?) 130, 1.
- possibilitas 41, 14.
- potiri *cum ablativo coniunct.*: auxiliis Macedonum 79, 5; conceptu 5, 14; dominio universitatis 23, 16; legatione

31, 11; orbe omni 16, 19;
potu 127, 29; uxore 15, 27;
victoria 55, 9. *cum genetivo*:
Cleopatrae potiare 24, 6;
potita dei 6, 13; ipsarum
(Amazonum) 158, 18; Pra-
siae 156, 2; regni 58, 11;
ripae alterius 95, 17; uni-
versitatis 40, 14. — *spes*
potiundae palmae 23, 4.
potus, us 85, 13; 127, 26; 29;
128, 10; 17.
prae *cum accus.*: prae cuncta
vitae commoda est 41, 18;
quod hunc prae ceteros deum
illa pars arbitretur orientis
165, 12.
praecantamen 1, 17.
praecavere 102, 16.
praecinere 66, 19; 97, 4.
praecipitare 72, 3.
praecluere 45, 9.
praecursor 5, 16; 6, 1; 83, 12.
praedestinare 46, 15.
praeferratus 14, 10.
praegrans magnitudo 125, 28.
praecipitatus 91, 8.
praeire: magisteria nostra ei-
dem praeiverimus 76, 14.
praeiudicare 33, 10; 100, 3;
136, 20; 162, 12.
*praelepidus 4, 11.
praelepidus: te Philippi filium
fama praelocuta est 21, 28.
praeludere 70, 26.
praemonstrare 92, 4.
praenoscere 67, 3; 4; praenosse
7, 26; 16, 11.
praenuntiare 1, 21.
praeoptare 74, 1; 90, 25.
praepignerare: praepignerato
osculo 20, 14.
praepotentia 8, 8; 41, 28.
praerogativa 86, 7.
praescientia 2, 28; 151, 10.
praescire 8, 28; 41, 27; 44, 16.

praescitus *adi.* 15, 11; 23.
praescitus, us 52, 7.
praesentire 101, 18.
praeses 107, 9; 132, 19; 150, 27.
praestare *c. accusat. coniunct.*:
tuos praestas numine augu-
stissimo 42, 27; cum sapiens
consultum praestet manum
multorum inconsultius labo-
rantium 112, 16.
praestigiare 61, 17.
praestupesco 62, 28.
praesul 38, 26; 40, 18; 42, 10.
praesumere 75, 16; 98, 21; 142, 2.
praesuspectare 48, 25.
praevallere 34, 21.
praevēire: morte praeventus
est 10, 17; Philippum vulnere
praevenit 27, 25; *cf.* 72, 14;
75, 11; 139, 24; 142, 15. —
neque mater aut coniux ne-
que liberi habiti clementius
ad mansuetudinem me prae-
venerunt 89, 18. — illum
prudentia nos et sapientia
praevēire 76, 21.
praevertere: nec de te prae-
verteris testimonium littera-
rum Aristotelis 19, 2; nullum
esse, quem non pro se mea
cura praevertat 60, 26; qui
eius consilia praeverterint
108, 2; prae corusco fulgore
oculorum officio praeverso
143, 30.
precarior 20, 14; 31, 23.
precator 25, 26.
primitiae congelationis 95, 11.
primitus 118, 3.
prober: probam rem 16, 9.
proceritudo 40, 6; 143, 16.
proclivis 91, 28; 113, 12.
proclivitas 20, 25.
procuratio 67, 29.
procurrere: conclave procurrit
94, 19.

prodigere 19, 1.
proelialis: currus, quibus proe-
lialibus utebantur 96, 28.
professio 20, 23; 21, 2; 22, 13;
24, 11; 88, 7; 146, 29.
proficere: equos interfici iussi
et de usu illo ad alimoniam
proficere 60, 12.
profundum (= mare) 75, 27;
125, 19. — in profundo flu-
minis 95, 14.
proinde, ut res erat 85, 10.
(perinde?)
promisce 124, 8.
promissum 5, 11; 87, 30; 99, 21.
properantia 54, 26.
properatio 103, 17.
properato 103, 3.
properiter 97, 12; 137, 21.
prophetes 3, 30; 165, 14; *dativ.*
prophetas 8, 29; *vocat.* pro-
pheta 3, 1; 6, 30.
propter (= *prope*) *c. accusat.*
29, 1; 39, 26; 52, 21; 87, 10;
101, 1; 128, 3; 161, 12; 164, 25.
— *adverb.* 3, 18; 14, 7; 38, 1;
102, 5; 125, 14.
prorsus talem, qualem 150, 26;
prorsus qualem Scyllam fa-
bulantur 162, 3; prorsus ac
si 106, 17; 149, 16; prorsus,
ut viseres 11, 29; *cf.* 19, 24;
24, 18; 141, 15; prorsus beluile
sacientes 163, 9.
prosapia 13, 12; 63, 3.
prosperare 122, 18.
prosultare 9, 17; 94, 15.
proventus, us 82, 25.
proventus, us 102, 9; 123, 8.
psittacus 137, 1.
puellaris effigies 40, 1.
purgamentum 35, 19.

Quaeritare 92, 10; 138, 25.
quam *pro superlativo sequente*
positivo: quam sancte 133, 25;

162, 22; *sequente comparat.*:
quam blandius 144, 23.
quanti (= *quot*) 123, 5; 6; equi-
tes, quantas vultis 154, 24.
quaqua: quaqua arma raptim
capere 94, 24.
quidvis *relativ.*: quidvis horum
ad meum animum venerit
88, 31.
quinqueiugus 32, 26.
quinquevertex 39, 3.
quisque *cum positivo*: arduis
quibusque 30, 4; strenuas
quasque equites 154, 24. *cum*
comparat.: quisque armiger
aetate provectior 29, 20; qui-
busque incautioribus 130, 7.
quo (= *ut finale*) 6, 24; 9, 18;
28, 15; 67, 15; 80, 28; 106, 7;
109, 14; 118, 8; 144, 25.

Ramosus 161, 23.
ramulus 91, 7; 12.
raptim 26, 16; 37, 1; 94, 24.
reapse 52, 15; 76, 26.
rebellatio 107, 3.
recognoscere 112, 17.
recolere 82, 13. *part.* recoltum
43, 7.
rector 43, 9.
recurrare (= *in mentem venire*):
recurrabant eum et captae
urbes *etc.* 98, 2.
recursus, us: temporum recur-
sibus 42, 3.
refragari *alicui*: 2, 22; 48, 9.
si qua forte ab obsequio re-
fragarentur oppida 31, 10. —
nullus refragatus est, quin
ita fieret 165, 2.
relabi: paulatim in memoriam
relabens 94, 12.
relaxare 70, 9.
reluctari 104, 9.
remeare 25, 21; 101, 15; 129, 10;
144, 26; 164, 12.

renuere 40, 4; 96, 9; 143, 22.
 repatriare 23, 17.
 repedare 8, 16; 112, 26; 116, 15;
 126, 5; 149, 21; 159, 2.
 repositorium 166, 26.
 repraesentare 88, 10; 139, 25;
 157, 8.
 repromittere 51, 6.
 reptabundus 5, 18; 9, 13; 38, 22.
 resalutare 2, 19; 21, 18.
 reses: residem in proeliis 112, 34.
 resultare: in contrariam (par-
 tem) resultare 13, 21; in con-
 trarium 82, 27; 98, 9.
 revectare 16, 5; 134, 27.
 revenire 25, 23; 44, 11; 59, 23;
 135, 14; 137, 22.
 reversio 9, 6; 48, 7.
 rhinoceros 128, 20; *accus. rhi-*
noceros 137, 9.
 rhinocoraces (*bestiae*) 130, 8.
 rictus, us 130, 6.
 rimari 15, 17; 17, 3; 33, 2;
 118, 4; 125, 23; 127, 21; 157, 29.
 rugitus, us 19, 17.

Sacriculus: purgatione sacri-
 cula 6, 24.
 saevitudo 19, 20.
 sanguen 57, 27.
 saporus 141, 19.
 sapphirius 3, 15.
 sat habere: sat habeto Grae-
 cum Favorini librum 13, 2;
 sat habeo hoc imprudentiae
 signum 53, 7.
 satellitium 27, 24.
 satietas 98, 13.
 satis (= *valde*) 68, 6; 72, 22;
 74, 3; 98, 18; 117, 22; 134, 17;
 135, 21; 148, 22 *et saepius*.
 *scorpiurus (*bestia*) 128, 21.
 scorpius: scorpium 128, 11.
 secundare 85, 1; 101, 22; 125, 10.
 sedentarius 39, 26; 93, 14; 150, 26.
 *sedere (= *placere*): haud mihi

ista sententia sederit 17, 9;
 sedet patri professio adole-
 scentis 20, 22; cuncta argu-
 mentis praenosci diis sedet
 67, 5; quod si Poro sederet
 117, 20; Alexandro haec hu-
 manitas sederat 119, 17; se-
 det sententia persuadentis
 125, 12; ecquid novi consilii
 regi sedisset 139, 1; si qui-
 dem nobis ita ad fidem se-
 derit 148, 26; sedet sponsio
 adolescentis 149, 3; si secus
 sederit 154, 3.
 semesur 97, 23.
 semivir 11, 15.
 sepire: septi somno 140, 4.
 septus, us 152, 19. (?)
 sepultura 105, 4.
 sessibulum 33, 26; 44, 7.
 sessitare 3, 18; 10, 9; 160, 20.
 signaculum 8, 5.
 significantia, ae 134, 3; 15.
 singillatim 17, 2.
 singulus: singula dinoscentia
 (cf. *binus*) 34, 26. — *singulis*
armatorum 102, 21.
 simulamen 4, 26; 51, 4.
 smaragdus 3, 15.
 solitarius: se solitarium ab-
 debat 1, 12; regem solitarium
 opprimunt 103, 23; solitarii
 repeditis 112, 26; solitarium
 proelium 117, 14.
 sollemnitas 105, 25; 106, 21; 107, 8.
 somnare 4, 16.
 spatia: deversoria subter ca-
 pacius spatiata 119, 29.
 spatiari: cum forte in agro
 spatiaretur 33, 7.
 sphinx: *accus. plur. sphingas*
 137, 2.
 spirare: Darium adhuc spiran-
 tem offendit 104, 5; Persen
 adeo spirantem et confiden-
 tem 71, 27.

spiratio: dei in se spiratione
 cessante 61, 6.
 sputamentum 22, 7.
 stantarius: stantaria morte
 131, 9.
 stellatus: sella stellata lapidi-
 bus 161, 8.
 stilus 58, 20.
 stipare: satellitio stipatus 27, 24.
 stratum alvei tenacissimum
 96, 19.
 stratus, us: animantium stratu
 43, 11.
 strictum 131, 14.
 stringere poculum (= *exhau-*
rire) 93, 22.
 suasio 78, 10; 80, 13.
 subcrispus 12, 16.
 subductio 35, 19.
 subfundere: felle subfusus 22, 2.
 subiectare 133, 21.
 subire: eiusmodi quid facere
 Alexandrum subit 93, 21.
 subiugare 10, 25; 46, 9; 74, 16;
 78, 15; 98, 3; 107, 20; 114, 18;
 131, 17; 21.
 subiugator 44, 12.
 sublimare 79, 15; 82, 15.
 submergere 1, 19; 51, 27; 97, 21.
 submersari 125, 18.
 submersio 1, 19.
 subnectere 75, 24.
 subpetiari 54, 13; 94, 29.
 subpetiae 80, 5.
 subserere 15, 25; 49, 18.
 subsicurus 78, 26.
 subsidiarius 91, 31; 95, 27.
 subtexere 58, 16; 76, 2; 130, 23.
 *sumptuari: viatico sumptuati
 101, 15.
 superescere 127, 7.
 superducere: gentem Persidos
 superduxisse captivitatibus
 Graeciae 76, 3.
 supernare 1, 15.
 supersilire 10, 11.

supervehi (= *superare*) 141, 26;
 158, 14.
 supervenire 140, 3; 138, 10 (?).
 superventus, us 138, 6; 139, 21;
 140, 5.
 *supplicia: spretis supplicibus
 eiusmodi 102, 9.
 *supplicialis: suppliciali ser-
 vitio devincti 101, 6.
 suspicandus: ad caelum suspi-
 canda palatia 144, 12.
 sustentatrix 77, 21.

Tam cum comparativo: tam
 incuriosius 21, 19.
 tantillus 10, 14; 152, 22.
 taurelephas 128, 22.
 taurinus: taurini capitis 16, 24.
 tegmen 66, 8; 17.
 temerare 142, 22.
 temperare cum praepositione
 ab coniunctum: ab hac pe-
 tendi consuetudine 27, 4; a
 regis contumelia 67, 26; ab
 illa oratorum transmissione
 78, 8; ab illa curationis spe
 85, 9; a potu urinae 127, 26;
 ab interfectione 139, 19; a
 caede 147, 8. — cum dativo:
 quoniam hisce non temperas
 115, 13; parum temperans
 voci 24, 13.

testula ovi 10, 13; 15.
 terrenus 36, 3.
 territare 70, 1.
 textus, us 67, 9.
 theca poculorum 161, 17; 18.
 thorax: *acc. thoracem* 149, 16.
 thymelae certamen 27, 23.
 titubantia 30, 11.
 toreuma: coronam toreumatis
 pretiosorem 137, 3.
 tractatus, us 73, 6.
 tractus luales 42, 21; tractus,
 qui ad Hydaspim fluvium
 pergit 167, 21. cf. 34, 2.

traditus, us 40, 4.
 tranare 39, 17.
 transgressus, us 95, 19.
 transigere: ea quae iure belli transacta sunt 106, 10; cuncta perinde, ut diis libuit, sunt transacta 108, 22; dies quinque transegimus 130, 20; spiritum transigit 105, 13.
 transitorius 131, 1.
 *transingari (= *transnubere*) 3, 23.
 transmissio 78, 7.
 transnubere 27, 20.
 transscribere (?) 17, 24.
 *trepidatus (= *trepidus*): mulier trepidator erat 8, 16.
 tripus; *acc. sing.* tripodam 61, 8; 9.
 trophaeum 146, 10; 154, 9.
 *tropheum (= *cavea*; ornithotrophion Varro r. r. III, 5, 8) 160, 17; 18; 22.
 truculentia 25, 7.
 tumultuarius 62, 13; tumultuarium conditorium 165, 4.
 Ulcisci: qui vos ulcisci vecordiae potuisset 68, 23.
 umbrare: umbrata tellure 129, 8.
 una — et (= *et — et*): una in gratiam atque in cubiculum 25, 12; una equis et aurigantibus fixis 54, 3; Indis una vel Persis infestantibus 135, 9.
 una — unaque (= *et — et*) una metu unaque admiratione 9, 26; una viris unaque his omnibus *etc.* 77, 21.
 unacum (= *simul*) 115, 29.
 undique versus 37, 8.
 unguen: unguinibus 165, 5.
 unimammus 158, 16.
 universitas 23, 16; 40, 14; 51, 6; 71, 2.
 unus, *dativ.* uno? 136, 9.

urguentia: bellorum arguentiam subire 30, 8.
 usque ad locum 35, 5; 6; usque ad lapidem 35, 8; usque ad decem hominum numerum 107, 1; usque ad Persas 111, 9; usque ad Herculis stelas 157, 17; usque ad annos viginti et quinque 168, 12. — ad nos usque 36, 24; ad Bragmanas usque 124, 2; ad Asiam usque 157, 12; ad amphoras usque trecentas 160, 28. — Tanaim usque 160, 7; mare usque 164, 8. — in orientis usque veniet possessionem 8, 7; in eo usque 129, 7. — usque = *semper* 132, 29.
 usurpare: usurpas et regium nomen 53, 2; iam enim te paterno nomine usurpabo 25, 25; si quis hasce quinque orationis partes usurpaverit Graeca lingua 38, 16. — auribus usurpare 9, 5; quod dictum cum usurpasset 14, 23; murmur praesentium usurpatur 150, 4. — oculis usurpare 15, 3.
 utrumne 92, 17; utrumne — an 73, 6; 120, 25; 121, 4; 20; 156, 23.
 Vacillare de obsequio 27, 13; si quid eorum fortuna vacillaret 81, 11.
 vacuare: spiritu vacuatur (= *moritur*) 164, 15.
 valens: natatu quam valentissimo 95, 16; superponit hominem humeris quam valentissime 16, 4.
 valentia 84, 9; 130, 6.
 vaniloquentia 89, 23.
 variare 3, 9; 41, 21.

vectari 124, 28.
 velitari 68, 8.
 vendicare 156, 9.
 venditare 26, 25.
 veridicentia 2, 22; 29, 24; 66, 15.
 versare 103, 2.
 versura: mercaturarum versurae 107, 4; in illa versura fortunae 109, 8.
 vertigo 160, 19; 161, 10.
 vespera 15, 4; 126, 21; vespera (*abl.*) 5, 29.
 viabilis 91, 34.
 viare 126, 25.
 viaticum 101, 15.
 vibratus, us 9, 24.
 vicarius 154, 28.
 vicissim 149, 20.

vicissitudo 99, 7; 147, 3; 154, 14.
 victoriosus 104, 19.
 vinco: vinciturum 23, 16.
 virens 141, 11.
 virginal 7, 17; 24.
 visendus: e lapide visendo (= *perspicuo*) 100, 24.
 visitare 117, 28; 132, 7; 145, 6; 150, 29.
 vocabulum (= *nomen*) 94, 9.
 vocitare 132, 9; 138, 22; 152, 25.
 volatus, us 9, 28; 39, 18.
 volutare: animo volutans 33, 4; nobis sunt consilia tutioris commodi volutanda 73, 30; cum spem metumque animo volutaret 95, 1.

INDEX NOMINUM,

QUAE IN COLLATIONE ALEXANDRI CUM DINDIMO PER
LITTERAS FACTA ET IN EPISTOLA AD ARISTOTELEM
SCRIPTA LEGUNTUR.

Aethiopia 208, 25.
Alexander 170, 14; 175, 16;
192, 2; 203, 8; 15; 18; 213, 22;
214, 12; 215, 1.
Altico, legatus Alexandri 220, 13.
Apollo 180, 9; 18.
Aristoteles 221, 2.
Asia 175, 13.
Atropos 215, 26.
Bacchus 180, 4; 17.
Babylon 214, 13; 215, 27; 220, 13.
Bactriace 194, 11.
Bactriani 202, 17.
Bragmani 171, 10; 176, 6; 8;
182, 19; 186, 5.
Buebar flumen 205, 17.
Cerberus 182, 7.
Caspici 194, 20; Caspiae portae
193, 19; 220, 2.
Ceres 180, 6; 19.
Cliton, acc. Clitonam 214, 7.
Clotho 215, 26.
Cupido 175, 20; 180, 4; 21.
Cynocephali 207, 9.
Darius 192, 3.
Declitus 216, 19.
Diarotus, praefectus praetorii
216, 21.
Dindimus 169, 11; 182, 17; 186, 5;
185, 2.
Ebimaris flumen 207, 8.
Enceladus 184, 22.
Eumenides 182, 2.
Euphrates 219, 20.
Furiae 181, 25.
Ganges 192, 3; 219, 17.
Graecus: Graeco sermone 213, 8;
Graece 210, 6; 213, 5; 214, 11;
215, 22.
Hercules 180, 3; 20; 204, 7;
11; 19; 208, 16; 220, 16.
Hydra 182, 9.
Ichthyophagi 207, 5.
India 190, 8; 16; 193, 18; 194, 10;
205, 3; 207, 1; 220, 16. — India
Phasiace 192, 9.
Indicus: Indici scorpiones 199,
15; serpentes Indici 200, 3;
mures Indici 201, 16; Indica
lingua 211, 3; Indico sermone
213, 8; 21; Indice 210, 6;
213, 5.
Indus (homo) 213, 26. Indi
195, 22; 197, 7; 201, 6; 202, 12;
204, 1; 205, 15; 207, 5; 13;
211, 8; 212, 15; 20; 217, 3; 13;
218, 19; 219, 23.
Inferi 182, 1.
Infernum 182, 5; 13.

Iordias vallis 217, 7.
Iuno 179, 25; 180, 17.
Iupiter 175, 25; 180, 8; 17.

Lachesis 215, 26.
Lacon 216, 18.
Lar 183, 8.
Liber 204, 7; 11; 20; 208, 16;
209, 1; 220, 16.
Libya 175, 14.
Luna 213, 3; Lunae arbor 210,
5; 7; 211, 20; 212, 4; 20.

Macedones 190, 17; 191, 16;
197, 15; 200, 11; 201, 11;
203, 4; 204, 6.
Macedonia 209, 7.
Macedonicus 203, 16.
Machaon 216, 19.
Mars 179, 26; 180, 16.
Mercurius 180, 2; 20.
Minerva 179, 24; 180, 19.

Nestorinus 216, 18.
Nysaei montes 208, 26.

Oclivas flumen 218, 8.
odontotyrannus 201, 7.
Olympias 191, 21; 209, 8; 213, 20.
Onocles 216, 19.

Pallentes 182, 14.
Parcae 174, 20; 215, 26.
Perdiccas 214, 7; 216, 20.
Persae 192, 3; 202, 18; 220, 13.
Phasiace 192, 9; 207, 14; 209, 12;
210, 17; 216, 8; 11; 220, 2.

Philotas 214, 7; 216, 20.
Phoebus 213, 10.
Pluto 182, 11.
Porus, rex Indiae 192, 10; 18;
194, 3; 202, 21; 203, 7; 204, 2;
205, 4; 206, 8; 12; 210, 19;
216, 8; 11; 220, 2; 10.
Praesidis filius Sermition
216, 17.
Proserpina 175, 25.

Salmoeneus 184, 20.
Seres 194, 12.
Sermition, Praesidis filius
216, 17.
Silbrus 216, 19.
Sol 213, 3; Solis arbor 210,
5; 7; 211, 20; 212, 2; 20;
215, 20.
Sunsiclus 216, 19.

Tantalus 182, 6.
Tartareus custos 175, 16; T.
cruciamenta 181, 26; T. sup-
plicia 185, 23.
Tartarus 175, 27.
Thessalici equites 206, 2.
Thrasyleon 216, 18.
Timotheus 216, 18.
Tisiphone 182, 3.

Umbrae 182, 4.

Venus 180, 7; 18.
Viperina corona 182, 10.

Zephyrus miles 195, 11; 15.

